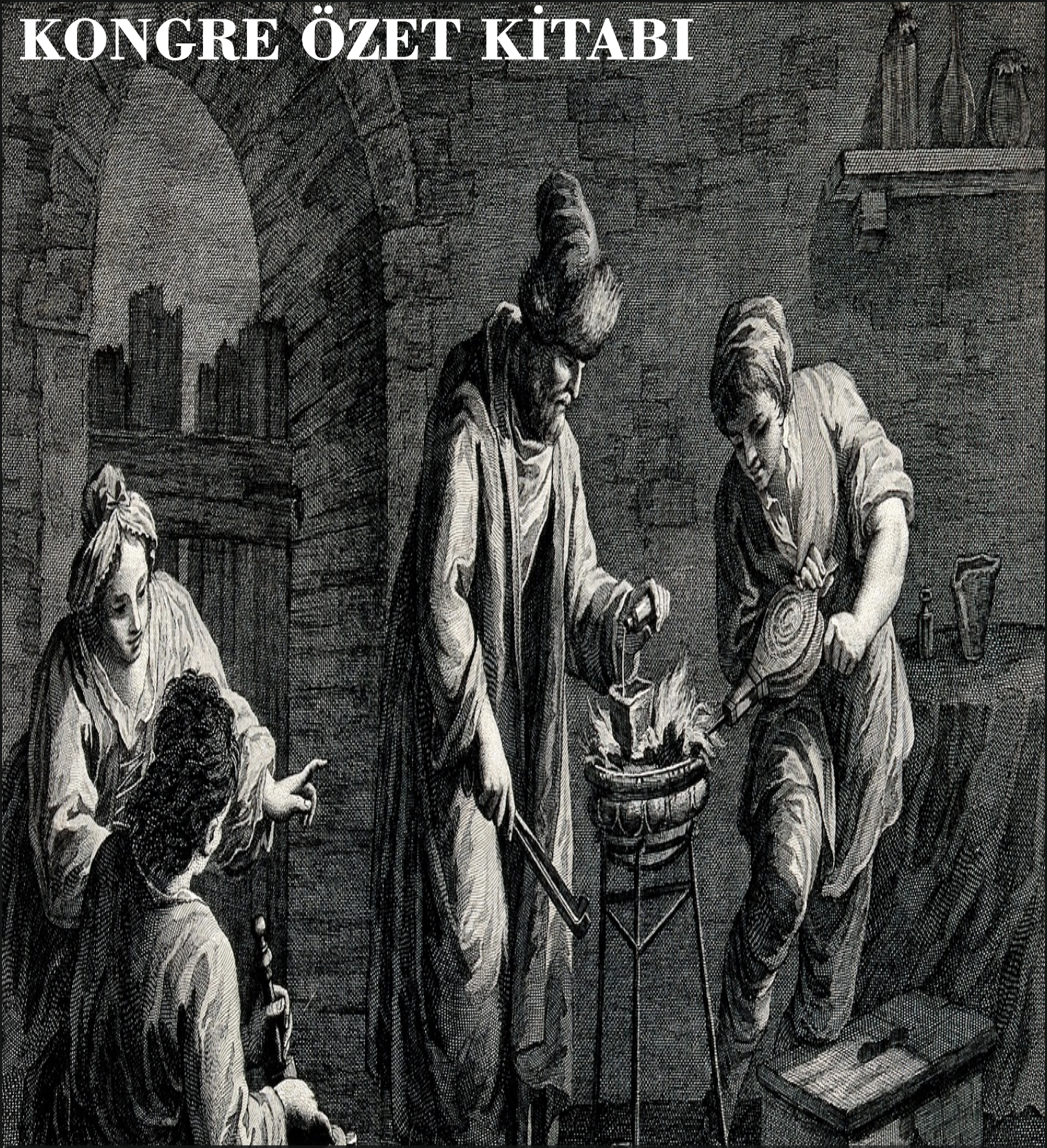

KONGRE ÖZET KİTABI

3. Uluslararası MARDİN ARTUKLU

BİLİMSEL ARAŞTIRMALAR KONGRESİ

18-19 OCAK 2020, Mardin

Editörler

Dr. Süleyman ADAK

Yasemin AĞAOĞLU

3. ULUSLARARASI MARDİN ARTUKLU BİLİMSEL ARAŞTIRMALAR
KONGRESİ

3. ULUSLARARASI MARDİN ARTUKLU
BİLİMSEL ARAŞTIRMALAR KONGRESİ
18-19 OCAK, MARDİN ÖZET KİTABI

Editör

Öğr. Gör. Yasemin AĞAOĞLU

ISBN 978-625-7954-30-3

KONGRE ÖZET KİTABI

**3. ULUSLARARASI MARDİN ARTUKLU BİLİMSEL ARAŞTIRMALAR
KONGRESİ**

Editör Öğr. Gör. Yasemin AĞAOĞLU

FARABİ YAYINEVİ®

TÜRKİYE

TR: +90 342 606 06 75

E-mail: info @iksad.cm

Bu kitabın tüm hakları FARABİ Yayınevi'ne aittir.

Yazarlar etik ve hukuki olarak eserlerinden sorumludurlar.

Farabi Publications - 2019©

Yayın Tarihi: 02.02.2020

ISBN 978-625-7954-30-3

**3. ULUSLARARASI MARDİN ARTUKLU BİLİMSEL ARAŞTIRMALAR
KONGRESİ**

KONGRE KÜNYESİ

KONGRE ADI

**3. ULUSLARARASI MARDİN ARTUKLU BİLİMSEL
ARAŞTIRMALAR KONGRESİ**

TARİHİ VE YERİ

18-19 Ocak 2020

MARDİN, MARDİN HILTON GARDEN INN

DÜZENLEYEN KURUMLAR

İKSAD- İktisadi Kalkınma ve Sosyal Araştırmalar Derneği Farabi Yayınevi

KONGRE BAŞKANI

Prof. Dr. Necati DEMİR

ULUSLARARASI KATILIMCILAR

Öğr. Gör. Firuz FEVZİ-AFGANİSTAN-Kabil Üniversitesi

Prof. Dr. Shawkat Aref MUHAMMAD-IRAK - Zakho University

Assist. Prof. Dr. Darwish Youssef HASSAN- IRAK -Duhok University

Doç. Dr. Sara HACIYEVA- AZERBAYCAN- Azerbaycan Milli Bilimler

Akademisi

Гамидов Эльшад Гамид оглы- RUSYA

KOORDİNATÖR

Öğr.Gör.Yasemin AĞAOĞLU

KONGRE DİLLERİ

TÜRKÇE&İNGİLİZCE

3. ULUSLARARASI MARDİN ARTUKLU BİLİMSEL ARAŞTIRMALAR
KONGRESİ

DÜZENLEME KURULU

Sefa Salih BİLDİRİCİ

Yasemin AĞAOĞLU

Dr. Amanbay MOLDİBAEV

Dr. Hasan ÇİFTÇİ

Ahmad Awad RASLAN

Zeynep KARAÇOBAN

BİLİM VE DANIŞMA KURULU

Dr. Amanbay MOLDİBAEV
Taraz Devlet Pedagoji Üniversitesi

Dr. Bayram BOLAT
Ömer Halisdemir Üniversitesi

Dr. Bahtiyar MEHMETOĞLU
Tokat Üniversitesi

Dr. Barış AYTEKİN
Kırklareli Üniversitesi

Dr. Berrin GÜZEL
Adnan Menderes Üniversitesi

Dr. Caner KARAVİT
Mimar Sinan Üniversitesi

Dr. Cihangir HASANHANOĞLU
Başkent Üniversitesi

Dr. Cholpon TOKTOSUNOVA
Rasulbekov Kırgız Ekonomi Üniversitesi

Dr. D.K.TÖLEGENOVA
Makhambet U. Batı Kazakistan Devlet Üniversitesi

Dr. Dzhakipbek A. ALTAEV
Al – Farabi Kazak Milli Üniversitesi

3. ULUSLARARASI MARDİN ARTUKLU BİLİMSEL ARAŞTIRMALAR KONGRESİ

-

Dr. Guzel SADYKOVA
Kastamonu Üniversitesi

-

Dr. Gulmira ABDİRASULOVA
Kazak Devlet Kızlar Pedagoji Üniversitesi

-

Dr. Hasan TUTAR
Sakarya Üniversitesi

-

Dr. İskender ASKEROV
Giresun Üniversitesi

-

Dr. Kemal EROL
Yüzüncü Yıl Üniversitesi

-

Dr. Mahabbat OSPANBAEVA
Taraz Devlet Pedagoji Üniversitesi

-

Dr. Malik YILMAZ
Atatürk Üniversitesi

-

Dr. Mavlyanov ABDİGAPPAR
Kırgızistan Elaralık Üniversitesi

-

Dr. Maira EŞİMBOLOVA
Kazakistan Narkhoz Üniversitesi

-

Dr. Mustafa GÜLEC
Ankara Üniversitesi

-

Dr. Necati DEMİR
Gazi Üniversitesi

-

Dr. Nuran AKŞİT AŞIK
Balıkesir Üniversitesi

-

Dr. N.N. KERMANOVA
Kazak Devlet Kızlar Pedagoji Üniversitesi

-

Dr. Orhan ELMACI
Dumlupınar Üniversitesi

-

Dr. Osman Kubilay GÜL
Cumhuriyet Üniversitesi

**3. ULUSLARARASI MARDİN ARTUKLU BİLİMSEL ARAŞTIRMALAR
KONGRESİ**

Dr. Özlem GÜZEL
Akdeniz Üniversitesi

Dr. Sarash KONYRBAEVA
Kazak Devlet Kızlar Pedagoji Üniversitesi

Dr. Seden DOĞAN
Samsun 19 Mayıs Üniversitesi

Dr. Sibel BAYRAM
Düzce Üniversitesi

Dr. Sibel Mehter AYKIN
Akdeniz Üniversitesi

Dr. Sevcen YILDIZ
Akdeniz Üniversitesi

Dr. T.O. ABİSEVA
Kazakh State Women's Teacher Training University

Dr. ÜMRAN TÜRKYILMAZ
Gazi Üniversitesi

Dr. Wakako SADAHIRO
Sapparo City Üniversitesi

Dr. Zeynep KARAÇOR
Selçuk Üniversitesi

Dr. Haydar BALCI
Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi

Dr. Murat KARA
Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi

Dr. Gamze ÇAKMAK
Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi

FOTOĞRAF GALERİSİ

3. ULUSLARARASI MARDİN ARTUKLU BİLİMSEL ARAŞTIRMALAR KONGRESİ

18-19 OCAK 2020
MARDİN

KONGRE YERİ: HILTON GARDEN INN

KATILIMCI ÜLKELER: Türkiye, Almanya, Irak, Azerbaycan, Rusya, İran

KONGRE PROGRAMI

- ❖ Kayıt masası kongre süresince 09:00 – 17:00 saatleri arasında hizmet verecektir
- ❖ Kaydınızı oturum saatinizden en geç yarım saat öncesine kadar yaptırabilirsiniz
- ❖ Sunum sıralaması, ara verilmesi ve oturuma ilişkin tüm hususlarda oturum başkanları tam yetkilidir
- ❖ Katılım belgeleri oturum sonunda oturum başkanı tarafından verilecektir
- ❖ Kongre programında yer ve saat değişikliği *gibi talepler dikkate alınmayacaktır*
- ❖ Programda herhangi bir eksiklik/yazım hatası olduğunu düşünüyorsanız lütfen en geç 15 OCAK 2020 tarihine (saat 17:00) kadar e-mail ile bilgilendirme yapınız
- ❖ Katılım belgelerindeki yazar isimleri ve bildiri isimleri programdaki gibi basılacaktır

PROGRAM-TAKVİM

18 Ocak 2020- Kayıt ve Sunumlar

19 Ocak 2020- Deyrulzafaran ve Dara harabeleri gezi/ziyaret

18-01-2020
CUMARTESİ /SAAT 09:00-12:00
Bu oturumda moderatör ara verebilir

SALON 1, OTURUM 1.	OTURUM BAŞKANI: Dr. Öğr. Üyesi İmren YELMİŞ
Dr. Öğr. Üyesi İmren Yelmiş	Ömer Seyfettin'in Öykülerinde İngiliz ve Fransız Temsili
Meliha TATLI	Selami Ece'nin Şiirlerinde Mevsim-Duygu İlişkisinin Yeri
Arş. Gör. Mehmet Ragıp ETE	Sabahattin Ali'nin Hasan Boğuldu Hikâyesinde Arketipsel Sembolizm
Dr. Öğr. Üyesi Abdülkerim DİNÇ	Tiyatro Yazarı Mehmet Akif Ersoy
Meliha TATLI	Barış Bıçakçı'nın "Bizim Büyük Çaresizliğimiz" Romanında Serbest Zaman Etkinlikleri Ve Sanat
Dr. Öğr. Üyesi Orhan BOZDEMİR	"Avrupalı Kimliği"nin Edebi Eserlere Yansıyan Yorgunluğu
Dr. Öğr. Üyesi Abdülkerim DİNÇ	Fazıl Hüsnü Dağlarca'nın "Yalnızca" Başlıklı Şiiri Üzerine
Araş. Gör. Dr. Mustafa KAYA	Kocaman Küçük Deniz Öyküsündeki Karakterlerin Sorun AHMET Odaklı Bir Durumdan Çözüm Odaklı Karakterlere Yönelişi
Müdür Yar. Abdulkadir ATALAY	Eğitimde Kadim Bir Gelenek: Hikaye Anlatıcılığı
Öğr. Gör. Dr. Özlem ÇAYILDAK	Redif-Muhteva İlgisi Bağlamında Sâkî-nâmeler

18-01-2020
CUMARTESİ /SAAT 12:00-14:00

SALON 1, OTURUM 2.	OTURUM BAŞKANI: Dr. Öğr. Üyesi Güler KARAMAN
Öğr. Gör. Mine AYANOĞLU	Okul Öncesi Öğretmen Adaylarının Öğretmenlik Uygulaması Kapsamında Sanat Etkinlikleri Konusundaki Görüşlerinin İncelenmesi
Öğr. Gör. Dr. Fatih AYDOĞDU	THE EFFECTS OF GENDER DIFFERENCES IN VOCABULARY SELECTIONS AND CONTRIBUTION OF KNOWLEDGE ON THEM TO VOCABULARY TEACHING
Halil İbrahim AKSAN	Mülteci Çocuklarla Birlikte Öğrenim Gören Türk Çocukların Empatik Eğilimlerinin Çeşitli Değişkenler Açısından İncelenmesi
Dr. Öğr. Üyesi Sevinç ERGENEKON EMİR	EXPLORING THE RELATIONSHIP BETWEEN STUDENTS' BELIEFS ABOUT LANGUAGE LEARNING AND LANGUAGE LEARNING STRATEGIES IN A HIGH SCHOOL CONTEXT IN TURKEY
Öğr. Gör. Dr. Fatih AYDOĞDU	Sosyal Bilgiler Öğretim Programında Belirtilen Hoşgörü Değerine Yönelik Ortaokul 7. Sınıf Öğrencilerinin Metaforik Algıları
Öğr. Gör. Dr. Fatih AYDOĞDU	UNRAVELING IN-SERVICE EFL TEACHERS' ASSESSMENT PREFERENCES IN THE CONTEXT OF CEYHAN, ADANA
Öğr. Gör. Yaşar Üstün KAPLAN	Türkçe Öğretmenliği Lisans Programına İlişkin Türkçe Öğretmenlerinin Görüşlerinin Değerlendirilmesi
Doç. Dr. Raşit KOÇ	Ortaokul 8. Sınıf Öğrencilerinin Laiklik Kavramına İlişkin Algıları
Doç. Dr. Mustafa KAYA	2023 Eğitim Vizyonunda Temel Eğitimin Yeri
Doç. Dr. Ahmet ÇOBAN	Öğretmen Adaylarının Eğitim 4.0'a Karşı Algı Ve Tutumlarının Belirlenmesine Yönelik Bir Araştırma: Atatürk Üniversitesi Örneği
Öğrt. Abdullah ADMIŞ	Sınıf Öğretmenliği Lisans Programları İle İlgili Gelişmelerin Değerlendirilmesi
Dr. Öğr. Üyesi Güler KARAMAN	
Kübra TAŞ	
Hilal ÇALIŞIR	
Doç. Dr. Ahmet ÇOBAN	
Öğrt. Abdullah ADMIŞ	

18-01-2020
CUMARTESİ /SAAT 14:00-16:00

SALON 1, OTURUM 3.

OTURUM BAŞKANI: Dr. Öğr. Üyesi Süleyman ADAK

Dr. Öğr. Üyesi Şükrü KİTİŞ	Kan Tahlillerinin Veri Madenciliği İle Değerlendirilmesi
Mustafa KARACA Dr. Öğr. Üyesi Şükrü KİTİŞ	Arduino Kontrollü Cnc Plotter
Dr. Yıldırım İsmail TOSUN	Serpantin Granül İle Kömür Ve Biyokütlein Mikrodalga Pirolyzi - Çar/Karbon Üretimi
Dr. Yıldırım İsmail TOSUN	İçme Su Alanlarının İyileştirilmesi İçin Endüstriyel Tehlikeli Atık Çamurlarının Serpantin İle Mikrodalgada Bitüm İle Macunlaştırılması
Dr. Öğr. Üyesi Süleyman ADAK	Elektrik Devrelerinde Durum Denklemlerinin Bilgisayar Destekli Analizi
Dr. Öğr. Üyesi Süleyman ADAK Dr. Hasan CANGİ	Non-Sinüsoidal Kaynak Ve Non-Lineer Yük Durumunda Elektrik Devrelerinde Güç Faktörünün Analizi
Serkan CAN Dr. Öğr. Üyesi Melikşah ÖZAKTÜRK	Tork Sınırlamalı Dişli Sistemlerini Optimum Tork Değerlerinde Çalışmasını Sağlayarak Rüzgar Türbinlerinde Enerji Üretim Kaybını Azaltma
Dr. Öğr. Üyesi Savaş KOÇ Prof. Dr. Cengiz DOĞAN	Mach3 Kontrollü Bir Robot Kolun Kontrolünde Kullanılan Makroların Plc Kullanılarak Program Ara Yüzünde Çalıştırılması

18-01-2020
CUMARTESİ /SAAT 16:00-18:00

SALON 1, OTURUM 4.

OTURUM BAŞKANI: Doç. Dr. Aşlıhan NAKİBOĞLU

Dr. Öğr. Üyesi Seyfettin KAYA	Enriko Dandolo'nun Dördüncü Haçlı Seferindeki Rolü
Dr. Öğr. Gör. Kazım KARTAL	1276 Tarihli Nüfus Defterine Göre Mardin Sancağı Sürgücü Kazasının İdari Ve Demografik Yapısı
Dr. Öğr. Üyesi Uğur DEMLİKOĞLU	Cellayir Kalesi (1723-1730)
Yurdal DEMİREL	Osmanlı Taşrasında Maarifin Bürokratik Oluşumu: Mamuratülaziz Vilayeti Örneği
Yurdal DEMİREL	Osmanlı Taşrasında Maarif İdaresinin Mülkiyeli Yöneticileri: Mülkiyeli Maarif Müdürleri
Doç. Dr. Aşlıhan NAKİBOĞLU Dr. Edip BUKARLI	"Hüseyin Tevfik Paşa'nın "Yeni Ölçülerin Menâfi" ve İsti'mâline Dâir Risâle-i Muhtasara" Adlı Eseri 1 'ne Göre Osmanlı Devleti'nde Ölçü Birimleri

18-01-2020
CUMARTESİ / 09:00-11:00

SALON 2, OTURUM 1.

OTURUM BAŞKANI: Prof. Dr. Mihriban KORUKLUOĞLU

Rukiye ÇOLAK ŞAŞMAZER Prof. Dr. Mihriban KORUKLUOĞLU	Sinnamik Asit, Öjenol Ve Limonenin Bazı Mayalar Üzerine İnhibitör Etkilerinin Araştırılması
Dr. Derya ARSLAN	A Numerical Study On Bakivalov-Shishkin Mesh
Dr. Derya ARSLAN	The Solution of Singular Singularly Perturbed Differential Equations via Differential Transform Method
Aysun AKTAŞ Merve TAŞTAN Prof. Dr. Engin ÖZKAN	K-Pell Sayı Dizisi
Dr. Öğr. Üyesi Mehmet Şakir Ece Dr. Öğr. Üyesi Sinan Kutluay Merve TAŞTAN Prof. Dr. Engin ÖZKAN	Perlit Destekli Fe 3 O 4 Nanopartiküllerin Gaz-Fazındaki Benzenin Uzaklaştırılmasında Kullanımının İncelenmesi
Dr. Öğr. Üyesi Mehmet Şakir Ece Dr. Öğr. Üyesi Sinan Kutluay Prof. Dr. Ömer ŞAHİN	Genelleştirilmiş Jacobsthal Dizisinin Yeni Ailesi
Merve TAŞTAN Prof. Dr. Engin ÖZKAN	Manyetik Fe 3 O 4 /Perlit@SiO 2 Nanoadsorbenti Varlığında Toluenin Gaz Adsorpsiyon Prosesinin Deneyisel Tasarımı
Dr. Öğr. Üyesi Fatih Ahmet ERULAŞ	Genelleştirilmiş Jacobsthal-Lucas Dizisinin Yeni Ailesi
Dr. Öğr. Üyesi Fatih Ahmet ERULAŞ	Katı Faz Mikro Ekstraksiyon Temelli Çeşitli Magnetik Nano Partiküller Kullanılarak Eser Seviyede Element Tayinini

18.01.2019
CUMARTESİ / 11:00-14:00
Bu oturumda moderatör ara verebilir

SALON 2, OTURUM 2.	OTURUM BAŞKANI: Doç. Dr. Ali KARADOĞAN
Öğr. Gör. Vildan DEMİR	Öğretmenlerin Çocuk İstismarına İlişkin Görüşlerinin Belirlenmesi (Gümüşhane İl Örnekleme)
Dr. Öğr. Üyesi Rabia SOHBET Ömer ABİÇ Ali TİLKİ	Öğrencilerin Çocuğun Ailedeki Önemi Hakkında Görüşleri
Dr. Öğr. Üyesi Salih GÜLEN Sümeyye BARIŞ Doç. Dr. Ali KARADOĞAN	Ebeveynlerin Çocukları İle Oyun Oynamama Nedenlerinin İncelenmesi 1970'li Yıllarda Türk Sinemasında Film Eleştirisi
Dr. Öğr. Üyesi Rabia SOHBET Ömer ABİÇ Ali TİLKİ Öğrt. Raziye TOPÇU Dr. Öğr. Üyesi Renan ŞEKER Doç. Dr. Deniz SEZGİN Doç. Dr. Ali KARADOĞAN	Gaziantep'teki Almacı Pazarı Diye Bilinen Bölgedeki Bitkisel İlaç Satan Dükkanlar Da 30 Yaş Ve Üzeri Kişilere Alternatif Tıp Uygulamaları Proje Tabanlı Öğrenme Yaklaşımının Fen Bilimleri Dersinde Uygulanmasının Öğrencilerin Başarısına Etkisi Yeşilçam'ın İnce Hastalığı Verem 2000 Sonrası Türk Sinemasında Eğilimler
Dr. Öğr. Üyesi İnci Selin GÜMÜŞ Dr. Öğr. Üyesi Ülker ERDOĞAN ARACI Doç. Dr. Süleyman İLHAN Doç. Dr. Süleyman İLHAN	Çağdaş Türk Resim Tarihinde Ulusal Kimlik Anlayışı: Bedri Rahmi Eyüboğlu Örneği Casino Turizminin Ortaya Çıkardığı Sosyal Etkilerin Girne'de Yaşayan Yerel Halkın Bakış Açısından İncelenmesi Mesleki Dönüşümün Çingenelere Sosyo-Ekonomik/Kültürel Yansımaları Üzerine Nitel Bir Araştırma Yeni Çalışma Hayatında Çingene Kadınların Konumu Üzerine Sosyolojik Bir Araştırma

18-01-2020
CUMARTESİ / 14:00-16:00

SALON 2, OTURUM 3.	OTURUM BAŞKANI: Doç. Dr. Melike ATAY POLAT
Mali Müşavir Neslihan DERELİ Mali Müşavir Neslihan DERELİ	Benford Yasası ve Muhasebe Hilelerinin Denetiminde Kullanılması Vergi Kaçakçılığının Önlenmesi ve Vergi Denetiminin Etkinliği
Doç. Dr. Canan SANCAR Doç. Dr. Yusuf Ekrem AKBAŞ Doç. Dr. Melike ATAY POLAT Yasemin MAĞİN Dr. Öğr. Üyesi Onur OĞUZ Özlem Şule AYDOĞMUŞ Doç. Dr. Talat ŞENEL Doç. Dr. Melike ATAY POLAT Doç. Dr. Yusuf Ekrem AKBAŞ Doç. Dr. Canan SANCAR	Türkiye'nin Düzey 2 Bölgelerinde Kadın İstihdamı Ve Ekonomik Büyüme İlişkisinin Ekonometrik Analizi (TR81, TR82, TR83, TR90, TRC1, TRC2 VE TRC3 ÖRNEĞİ) Türkiye Ekonomisinde Dış Borçların Sürdürülebilirliği Yaklaşımının Analizi: 1970-2018 Dönemi Türkiye'deki Şeker Fabrikalarının Etkinliklerinin Bulanık Veri Zarflama Analizi İle İncelenmesi Göç Hareketlerinin Gelişiminin Mardin İli Açısından Değerlendirilmesi
Prof. Dr. İbrahim ARSLAN Öğr. Gör. İLYAS BAYAR Prof. Dr. İbrahim ARSLAN Öğr. Gör. İLYAS BAYAR Prof. Dr. Yasemin BENLİ Büşra Nur KANDEMİROĞLU	Kırılgan Beşli Ülkelerde Abrams Eğrisinin Geçerliliği: Panel Veri Analizi (2000-2018) Optimal Gelir Vergisinde Düz Oranlı Vergi Uygulaması: Rusya'nın Makroekonomik Performansına Etkisi (2000-2018) Yabancı Portföy Yatırımlarının Borsa İstanbul Üzerine Etkisi

18-01-2020
CUMARTESİ / 16:00-19:00

SALON 2, OTURUM 4.	OTURUM BAŞKANI: Dr. Öğr. Üyesi Ahmet TAN
Arş. Gör. Merve Sevinç SAKAR	Doğu Almanya'nın Batı Almanya'ya Katılmasının Uluslararası Hukuk Açısından Değerlendirilmesi

Öğr. Gör. Firuz FEVZİ	Afganistan Koalisyon Hükümetinin Sorunları Ve Ülke Yönetimindeki Değişimler
Figen Özbay GİRGİN	İran Siyasi Yapısı
Dr. Öğr. Üyesi Yusuf ÇİFCİ	Modernizm ve Post-modernizm: Felsefi Bir Karşılaştırma
Sercan ÖNDER	Türk Dış Politikasında Jeopolitik Durumun ve Tarihsel-Kültürel İlişkilerin Etkisi
Dr. Öğr. Üyesi Ahmet TAN Arzu TANRIÖVER	Politik Pazarlamada Recep Tayyip Erdoğan'ın Liderlik Algısının Seçmenlerin Demografik Özellikleri Açısından İncelenmesi: Gaziantep'te Bir Uygulama
Dr. Öğr. Üyesi Yusuf ÇİFCİ Öğr. Gör. Murat KAYMAZ Nelly SOKOLOVA	Komünler, Belediyeler ve Demokrasi: Türkiye'deki Yerel Yönetim Geleneği Üzerine Bir İnceleme
Dr. Neyire AKPINARLI	Türkiye'deki 1960, 1971 VE 1980 Askeri Darbelerinin Sovyet Rusya Yazılı Basınında İnşası: Pravda Gazetesi Örneği
	Yaptırım Ve Başarısız Devlet Terimleri Örneği Üzerinden Uluslararası Hukuk Kavramlarının Üçüncü Dünya Yaklaşımları Çerçevesinde Analizi

18-01-2020

CUMARTESİ / 09:00-12:00

Bu oturumda moderatör ara verebilir

SALON 3, OTURUM 1.	OTURUM BAŞKANI: Doç. Dr. Mustafa DİĞLER
Doç. Dr. Buket ÖZDEMİR IŞIK Yüksek Mimar Çağla SAYITOĞLU TAŞ Mimar Aleyna BİNAY Doç. Dr. Mustafa DİĞLER	Gümüşhane Krom Vadisi'nin Kültürel Turizm Açısından Değerlendirilmesi
Şefika ERGİN Ayşe BİÇEN ÇELİK Murat DAL	Mardin Artuklularında Proto Türk (Hun) Dönemi Hayvan Üslubunun Artuklu Sanatı Bezeme Programındaki Yansımaları
Prof. Dr. Shawkat Aref MUHAMMAD Assist. Prof. Dr. Darwish Youssef HASSAN	Deformations In Building Blocks Of Abdülatif Mosque (Latifiye Mosque)
Doç. Dr. Mustafa DİĞLER Öğr. Gör. Muhammet KESKİN	The political and cultural history of the city of Mardin through the book "Al-alaaq Alkhaira" of Ibn Shaddad al-Halabi" (died: 684 AH / 1285 AD)
Şefika ERGİN Ayşe BİÇEN ÇELİK Murat DAL	Mardin Artukluları Dönemi Mardin Ulu Camii Taş Bezeme Örnekleri
Öğr. Gör. Muhammet KESKİN Doç. Dr. Sara HACIYEVA	INVESTIGATION OF STONE DEGRADATION PROBLEMS IN ŞEYH ÇABUK MOSQUE
Yüksek Şehir Plancısı Seher ERBEY Bilim Uzmanı Şehir Plancısı Mustafa TANRIVERDİ Doç. Dr. Hülya BERKMEN	Türk-İslam Medeniyetinde 'Nahçıvan-Diyarbakır' Dini Mimari Süslemeleri
Mimar Güneş YÖRÜTEN Yüksek Şehir Plancısı Yunus TATAR Prof. Dr. Sırma TURGUT	İstanbul -Dünya Mirası Alanları- Bağlamında "Üstün Evrensel Değeri" Tanımına Yeni Bir Yaklaşım
Mimar Süleyman GENÇ Dr.Öğr.Üyesi Tülay KARADAYI YENİCE	ICOMOS KMED Rehberine Genel Bakış ve Türkiye İçin Öneriler
Mimar Işıl KOÇ Dr. Öğr. Üyesi Duygu GÖKCE Mimar Işıl KOÇ Dr. Öğr. Üyesi Ayşegül TANRIVERDİ KAYA	Geleneksel Mardin Evlerinde Bozulma Nedenleri Üzerine Bir İnceleme; Çabuk Mahallesi Örneği
	Geleneksel Dokudaki Değişimin Sosyal Yaşamın Şekillenmesi Ve Kentleşme Süreci Üzerinden Ampirik Analizi: Mardin Örneği
	Kırsal Konutun Mekânsal Davranış Yöntemi İle İrdelenmesi; Çicekpınar Ve Yenikaraköy Örneği

18-01-2020

CUMARTESİ / 12:00-15:00

Bu oturumda moderatör ara verebilir

SALON 3, OTURUM 2.	OTURUM BAŞKANI: Doç. Dr. Buket ÖZDEMİR IŞIK
Arş. Gör. İzzettin KUTLU Doç. Dr. Asena SOYLUK Doç. Dr. Zeynep Yeşim İLERİSOY	Mühendislik ve Mimarlık Etiğine Sahip Tasarımcıların Yapı Teknolojisine Getirdikleri Yeniliklerin Köprüler Üzerinden İncelenmesi

Arş. Gör. Meltem ARARAT Dr. Öğr. Üyesi Tülay KARADAYI YENİCE Arş. Gör. Esra İSLAMOĞLU	PLAN TYPOLOGIES AND SPATIAL CHARACTERISTICS OF HAMMAMS IN OTTOMAN SOCIAL COMPLEXES IN GAZİANTEP CITY
Mimar Beyzanur KILIÇ Dr. Öğr. Üyesi Nihal Arda AKYILDIZ	Üniversite Kampüslerinde Erişebilirlik Açısından Mekânsal Planlama Kriterlerinin İncelenmesi; Fırat Üniversitesi Mimarlık Fakültesi Ve Kütüphane Binası
Arkeolog Hasan MENTEŞE	Dara (Anastasiopolis) Antik Kenti Mevcut Verileri Işığında Genel Bir Değerlendirme
Hatice YILDIZ Dr. Öğr. Üyesi Nihal ARDA AKYILDIZ	Mekân Ve Birey İlişkisi Bağlamında Aidiyet Ve Kişiselleştirme Kavramlarının Açık Planlı Ofisler Üzerinden İncelenmesi
Arkeolog Murat TOSUN	Dara (Anastasiopolis) Mimari-Plastik Eserleri
Saltuk Taha USTAOĞLU Doç. Dr. Betül B. EKİCİ Doç. Dr. Nihal A. AKYILDIZ	Yapıların Görünmeyen Yüzü: Termal Görüntüleme Sistemlerinin Mimaride Kullanımı
Arkeolog Murat TOSUN	Dara'dan (Anastasiopolis) Güney İspanya-Kuzey Afrika Seramikleri
Kumru MEYDANOĞLU Dr. Öğr. Üyesi Ayça AYTAÇ GÜLTEN Dr. Öğr. Üyesi Nihal ARDA AKYILDIZ	Doğayla Gelen İyilik: Biyofilik Tasarım

18-01-2020

CUMARTESİ /15:00-17:00

SALON 3, OTURUM 3.	OTURUM BAŞKANI: Prof. Dr. Sema BAŞBAĞ
Merve KARA Prof. Dr. E. Mine SOYLU Firdevs DEMİRKOL Yusuf GÜMÜŞ Prof. Dr. Şener KURT Prof. Dr. Soner SOYLU Öğr. Gör. Dr. Aysun UYSAL	<i>Aloe Vera</i> L. Bitkisinden Elde Edilen Epifitik Ve Endofitik Bakteriye İzolatların Maldı-Tof Ms Kütle Spektrometrisi İle Tanılanması
Ayşenur GÜVEN Dr. Öğr. Üyesi İbrahim KOÇ	Bitlis İlinde Yaygın Kullanılan Bazı Pestisitlerin Toprak Nematodları ile Etkilerinin Araştırılması
Hasine ELÇİ Doç. Dr. Ahmet ALMACA	Ürgüp Soğanında Mikoriza Aşılması ve Farklı Fosfor Dozu uygulamalarının Bitki Gelişimine Etkisi
Merve KARA Prof. Dr. Soner SOYLU Yusuf GÜMÜŞ Arş. Gör. Mehmet ATAY Dr. Öğr. Üyesi İ. Adem BOZKURT Prof. Dr. E. Mine SOYLU Prof. Dr. Şener KURT	Farklı Solanaceae Bitkilerinden Bitki Gelişimini Teşvik Eden Bakterilerin İzolasyonu Ve Domates Beyaz Çürüklük Hastalığı Etmeni <i>Sclerotinia</i> <i>Sclerotiorum</i> 'a Karşı Antagonistik Etkinliklerinin Belirlenmesi
Çevre Mühendisi Abdulsamed KACIR Doç. Dr. Ayla ARSLAN	Kanalizasyona Doğrudan Bağlantısı Olmayan Küçük, Kırsal Yerleşim Yerlerinde Arazi Arıtma Sistemleri
Ayşenur GÜVEN Dr. Öğr. Üyesi İbrahim KOÇ	SATELLİTE 20 WP, STATUS 330 E, PESOS 100 EC ve PENTRAN 22 E Pestisitlerinin Bazı Toprak Parametrelerine Etkileri
Ziraat Yüksek Müh. Yusuf Güzel DEMİRAY Doç. Dr. Remzi EKİNCİ Dr. Öğr. Üyesi Mustafa YAŞAR	F 6 Döl Kuşağı Pamuk Hatlarının (<i>G. hirsutum</i> L.) Lif Kalite Özellikleri Yönünden Değerlendirilmesi
Ramazan MIZRAK Doç. Dr. Remzi EKİNCİ Prof. Dr. Sema BAŞBAĞ	Bazı Ümitvar Pamuk (<i>G. hirsutum</i> L.) Hatların Diyarbakır Ekolojik Koşullarında Lif Kalite Özellikleri Yönünden İncelenmesi
Serkan KILIÇASLAN Doç. Dr. Remzi EKİNCİ Prof. Dr. Sema BAŞBAĞ	Pamuk Yetiştiriciliğinde Azot Yönetim Sistemi İçin Bazı Spektral İndislerin Kullanımlarının Araştırılması

18-01-2020

CUMARTESİ /SAAT 09:00-11:00

SALON 4, OTURUM 1.	OTURUM BAŞKANI: Dr. Öğr. Üyesi Cihandar HASANHANOĞLU
Dr. Öğretim Üyesi Adem AKTAŞ	Müşteri Velinimetir; Analitik Bir Çalışma, Muş'un Malazgirt İlçesinde

	Faaliyette Bulunan İşletmeler Açısından
Dr. Öğr. Üyesi Cihandar HASANHANOĞLU	Acil Durum Planlamalarında Yönetimsel Süreçlerin Etkinliği Ve Olası İşyeri Kazalarına Karşı Acil Durum Planlarının İşlerliğinin Sorgulanması
Dr. Öğr. Üyesi Feridun DUMAN	EFFECTS OF COFFEE SHOP FACILITIES ON CUSTOMER SATISFACTION IN BATMAN, TURKEY
Dr. Öğr. Üyesi Cihandar HASANHANOĞLU	K Faktörleri Analiz Yöntemi İle Kaza Analizleri
Dr. Şeyma BOZKURT UZAN	Çok Kriterli Karar Verme Teknikleriyle Mağaza Yeri Seçimi: Tekstil İşletmesi Uygulaması
Neslihan ADSAN	Öğrenci İşleri Daire Başkanlığı Ofisindeki İş Sağlığı ve Güvenliği
Babak Daneshvar ROUYENDEGH	Koşullarının Çok Ölçütlü Karar Verme Yöntemleri İle Değerlendirilmesi
Dr. Şeyma BOZKURT UZAN	Çok Kriterli Karar Verme Teknikleri ile Tedarikçi Seçim Süreci Analiz Edilmesi; Bir Havayolu Şirketi Örneği

18-01-2020

CUMARTESİ / 11:00-13:00

SALON 4, OTURUM 2.	OTURUM BAŞKANI: Doç. Dr. Cemil İNAN
Dr. Öğr. Üyesi Murat ÖZEN	IDENTIFYING THE FACTORS CONTRIBUTING TO THE SEVERITY OF TWO-VEHICLE TRUCK-INVOLVED CRASHES IN MERSIN
Arş. Gör. Mustafa GEÇİN Prof. Dr. Selçuk ÇÖMLEKÇİ Mehmet Erol ÜLGİN	Elektronik Kimliklerin Trafik Denetimindeki Yeri Ve Önemi
Bahroz Kareem MAHMOOD Serdar ACAR Turan İNCE Hanifi KEBIROGLU Ibrahim ISAH NASIDI Niyazi BULUT Omer KAYGILI	A POTENTIAL SURFACE ENERGY (PES) ANALYSIS OF BENZONITRILE MOLECULE
Lala İBRAHİMZADE Bahroz Kareem MAHMOOD Serdar ACAR Turan İNCE Hanifi KEBIROGLU Ibrahim ISAH NASIDI Niyazi BULUT Omer KAYGILI	A THEORETICAL CALCULATION OF THE BAND STRUCTURE OF HYDROXYAPATITE MOLECULE
Doç. Dr. Cemil İNAN	Hands On MATH Ready To Use Games &Activities For Grades
Lala İBRAHİMZADE Bahroz Kareem MAHMOOD Serdar ACAR Turan İNCE Hanifi KEBIROGLU Ibrahim ISAH NASIDI Niyazi BULUT Omer KAYGILI	A THEORETICAL CALCULATION OF THE BANDGAP ENERGIES OF Ag-DOPED HYDROXYAPATITES
Dr. Hasan CANGİ Dr. Öğr. Üyesi Süleyman ADAK Doç. Dr. Cemil İNAN	Kararlılığın Elektrik Devrelerinde Bilgisayar Destekli Analizi
Bahroz Kareem MAHMOOD Serdar ACAR Turan İNCE Hanifi KEBIROGLU Ibrahim ISAH NASIDI Lala İBRAHİMZADE Niyazi BULUT Omer KAYGILI	A POTENTIAL SURFACE ENERGY STUDY OF ACETOPHENONE MOLECULE
Гамидов Эльшад Гамид оглы	Краевых задач для операторно – дифференциальных уравнений второго порядка в пространстве гладких вектор –функций

18-01-2020
CUMARTESİ/ 13:00-16:00
Bu oturumda moderatör ara verebilir

SALON 4, OTURUM 3.	OTURUM BAŞKANI: Dr. Öğr. Üyesi Tolga ERSÖZLÜ
Ürün Müdürü Özlem ÇOLAK Doç. Dr. Gülfer BEKTAŞ Doç. Dr. Emre İŞÇİ Büşra AYTAÇ Ahmet KIRÇIÇEK Durmuş ASLANTAŞ Oğuz İNCEDERE Doc. Dr. Dilek ÖZTAŞ Prof. Dr. Aytunç ATEŞ Sevil Alkan ÇEVİKER Emine Kübra DİNDAR DEMİRAY	Serbest Eczane Eczacılarının Tükenmişlik Düzeylerinin Belirlenmesi Üzerine İstanbul İlinde Yapılan Bir Çalışma KBRN Ve Dekontaminasyon Propionibacterium Acnes'e Bağlı Omuz Cerrahisi Sonrası Gelişen Septik Artrit
Emine SARMAN Öğr. Gör. Abdullah SARMAN Naciye Nur YETER Doç. Dr. Gülfer BEKTAŞ Doç. Dr. Emre İŞÇİ Büşra AYTAÇ Uz. Dr. Serdar ALTINDAĞ Doç. Dr. Ayten GEZİCİ	Araç Sürücülerindeki Agresif Davranışların Nedenleri ve Yaralanmalar Üzerine Etkisi Sağlık Çalışanlarının Hizmetkâr Liderlik Algılarının Lider-Üye Etkileşimi Ve Örgütsel Güvene Etkisinin Değerlendirilmesi
Dr. Öğr. Üyesi Tolga ERSÖZLÜ Fzt. Burak YILMAZ Dr. Öğr. Üyesi Begümhan TURHAN Emine SARMAN Öğr. Gör. Abdullah SARMAN Murat ALAY Ayşegül SAKİN	Kanser Tanısı Almış Hastalarda Kemik Metastazlarının Belirlenmesinde Kemik Sintigrafisi İle Kemik Spesifik Alkalen Fosfataz Ve Total Alkalen Fosfataz Düzeylerinin Karşılaştırılması Larenks Kanserlerinde Fas-Fasligand Aracılıklı Apoptozinin Klinik Ve Patolojik Parametrelerle Karşılaştırılması Oto Boya Sektöründe Çalışan Boyacılar Solunum Fonksiyon Kapasitelerinin İncelenmesi Bisfenol-A (Bpa)'nın Karaciğer Üzerindeki Etkisi Gestasyonel Diyabetli Kadınlarda Ortalama Trombosit Hacimlerinin Değerlendirilmesi

18-01-2020
CUMARTESİ / 16:00-18:00

SALON 4, OTURUM 4.	OTURUM BAŞKANI: Dr. Öğr. Üyesi M.Cüneyt GÖKÇE
Dr. Öğr. Üyesi Abdullah KARTAL Dr. Öğr. Üyesi M.Cüneyt GÖKÇE Dr. Öğr. Üyesi Ömer SABUNCU Dr. Öğr. Üyesi M.Cüneyt GÖKÇE Dr. Gözde ÖZELCE Dr. Öğr. Üyesi Ömer SABUNCU Dr. Öğr. Üyesi Emrullah YAKUT	İbn Arabî'de İlahî Aşk Tevrat'ta Ve Kur'ân-I Kerim'de "On Emir" Talha b. Ubeydullah'ın Hayatı Ve Faaliyetleri Âyetler Işığında Üstünlük Kriterleri Türkiye'de Seküler ve Dindar Muğlaklığında Yeni Bir Toplumsal Örüntü: Seküler Kesimde Evliya Kültü'nün Canlanması ve Asr-ı Saadet Dönemin'e Dönüş İsteği Hz. Ali'nin Halife Seçilmesi Sebk-i Hindî Şairlerinin Mevlânâ'ya Bakışı

POSTER SUNUMLARI
CUMARTESİ /18-01-2020

Prof. Dr. Lale DÖNBAK Prof. Dr. Ahmet KAYRALDIZ Uzm. Bio. Emine KAŞAN Uzm. Bio. Onur BOZKURT	İnvitro Yöntemlerle Etambutol Antibiyotığının Genotoksik Etkisinin İncelenmesi
Bio. Zeliha AYDOĞAN Prof. Dr. Lale DÖNBAK Prof. Dr. Ahmet KAYRALDIZ Uzm. Bio. Onur BOZKURT	Sertindolün Genotoksik Etkisi Ve Oksidatif Hasar Oluşturma Potansiyelinin İncelenmesi
Doç. Dr. Yusuf Oğuzhan GÜNAYDIN Leyla AYDIN	Yüksek Enerjili Büyük Hadron Çarpıştırıcısı'nda Uyarılmış Kuarkın Araştırılması
Beyza ÖZDEMİR	Kesintisiz Güç Kaynaklarındaki Verilerin Kablosuz Bağlantı İle Gösterge Edilmesi
Doc. Dr. M. Aydın AKBUDAK	Towards Identification of Ammonium Transporter-1 (AMT1) Genes in Tomato
Ürün Geliştirme ve Kalite Yöneticisi Rukiye ÇOLAK ŞAŞMAZER Prof. Dr. Mihriban KORUKLUOĞLU	Gıdalarda Nanoteknoloji Uygulamaları

ÖZETLER

Dr. Öğr. Üyesi İmren Yelmiş	ÖMER SEYFETTİN'İN ÖYKÜLERİNDE İNGİLİZ VE FRANSIZ TEMSİLİ	Sayfa 1
Meliha TATLI	SELAMİ ECE'NİN ŞİİRLERİNDE MEVSİM-DUYGU İLİŞKİSİNİN YERİ	Sayfa 2
Araş. Gör. Mehmet Ragıp ETE	SABAHATTİN ALİ'NİN HASAN BOĞULDU HİKÂYESİNDE ARKETİPSEL SEMBOLİZM	Sayfa 3
Dr. Öğr. Üyesi Abdulkerim DİNÇ	TİYATRO YAZARI MEHMET AKİF ERSOY	Sayfa 4
Meliha TATLI	BARIŞ BIÇAKÇI'NIN “BİZİM BÜYÜK ÇARESİZLİĞİMİZ” ROMANINDA SERBEST ZAMAN VE TOPLUMSAL CİNSİYET ELEŞTİRİSİ	Sayfa 5
Dr. Öğr. Üyesi Orhan BOZDEMİR	“AVRUPALI KİMLİĞİ”NİN EDEBİ ESERLERE YANSIYAN YORGUNLUĞU	Sayfa 6
Dr. Öğr. Üyesi Abdulkerim DİNÇ	FAZIL HÜSNÜ DAĞLARCA'NIN “YALNIZCA” BAŞLIKLİ ŞİİRİ ÜZERİNE	Sayfa 7
Araş. Gör. Dr. Mustafa KAYA	KOCAMAN KÜÇÜK DENİZ ÖYKÜSÜNDEKİ KARAKTERLERİN SORUN ODAKLI BİR DURUMDAN ÇÖZÜM ODAKLI KARAKTERLERE YÖNELİŞİ	Sayfa 8
Müdür Yar. Abdulkadir ATALAY	EĞİTİMDE KADİM BİR GELENEK: HİKAYE ANLATICILIĞI	Sayfa 10
Öğr. Gör. Dr. Özlem ÇAYILDAK	REDİF-MUHTEVA İLGİSİ BAĞLAMINDA SAKİ-NÂMELELER	Sayfa 13
Öğr. Gör. Mine AYANOĞLU Öğr. Gör. Dr. Fatih AYDOĞDU	OKUL ÖNCESİ ÖĞRETMEN ADAYLARININ ÖĞRETMENLİK UYGULAMASI KAPSAMINDA SANAT ETKİNLİKLERİ KONUSUNDAKİ GÖRÜŞLERİNİN İNCELENMESİ	Sayfa 14
Halil İbrahim AKSAN Dr. Öğr. Üyesi Sevinç ERGENEKON EMİR	THE EFFECTS OF GENDER DIFFERENCES IN VOCABULARY SELECTIONS AND CONTRIBUTION OF KNOWLEDGE ON THEM TO VOCABULARY TEACHING	Sayfa 16
Öğr. Gör. Dr. Fatih AYDOĞDU Öğr. Gör. Mine AYANOĞLU	MÜLTECİ ÇOCUKLARLA BİRLİKTE ÖĞRENİM GÖREN TÜRK ÇOCUKLARIN EMPATİK EĞİLİMLERİNİN ÇEŞİTLİ DEĞİŞKENLER AÇISINDAN İNCELENMESİ	Sayfa 17
Öğr. Gör. Yaşar Üstün KAPLAN	EXPLORING THE RELATIONSHIP BETWEEN STUDENTS' BELIEFS ABOUT LANGUAGE LEARNING AND LANGUAGE LEARNING STRATEGIES IN A HIGH SCHOOL CONTEXT IN TURKEY	Sayfa 19
Dr. Kenan BAŞ Doç. Dr. Esen DURMUŞ	SOSYAL BİLGİLER ÖĞRETİM PROGRAMINDA BELİRTİLEN HOŞGÖRÜ DEĞERİNE YÖNELİK ORTAOKUL 7. SINIF ÖĞRENCİLERİNİN METAFORİK ALGILARI	Sayfa 20
Öğr. Gör. Yaşar Üstün KAPLAN	UNRAVELING IN-SERVICE EFL TEACHERS' ASSESSMENT PREFERENCES IN THE CONTEXT OF CEYHAN, ADANA	Sayfa 21
Doç. Dr. Raşit KOÇ Dr. Mustafa KAYA	TÜRKÇE ÖĞRETMENLİĞİ LİSANS PROGRAMINA İLİŞKİN TÜRKÇE ÖĞRETMENLERİNİN GÖRÜŞLERİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ	Sayfa 22
Dr. Kenan BAŞ	ORTAOKUL 8. SINIF ÖĞRENCİLERİNİN LAİKLİK KAVRAMINA İLİŞKİ ALGILARI	Sayfa 24
Doç. Dr. Ahmet ÇOBAN Öğrt. Abdullah ADIŞ	2023 EĞİTİM VİZYONUNDA TEMEL EĞİTİMİN YERİ	Sayfa 25
Dr. Öğr. Üyesi Güler KARAMAN Kübra TAŞ Hilal ÇALIŞIR	ÖĞRETMEN ADAYLARININ EĞİTİM 4.0'A KARŞI ALGI VE TUTUMLARININ BELİRLENMESİNE YÖNELİK BİR ARAŞTIRMA: ATATÜRK ÜNİVERSİTESİ ÖRNEĞİ	Sayfa 27
Doç. Dr. Recep Demir	ŞEYH GALİP VE PERTEV DİVANLARINDA METİNLERARASILIK	Sayfa 30
Doç. Dr. Ahmet ÇOBAN	SINIF ÖĞRETMENLİĞİ LİSANS	Sayfa 31

Öğrt. Abdullah ADMIŞ	PROGRAMLARI İLE İLGİLİ GELİŞMELERİN DEĞERLENDİRİLMESİ	
Dr. Öğr. Üyesi Şükrü KİTİŞ	KAN TAHLİLLERİNİN VERİ MADENCİLİĞİ İLE DEĞERLENDİRİLMESİ	Sayfa 33
Mustafa KARACA Dr. Öğr. Üyesi Şükrü KİTİŞ	ARDUİNO KONTROLLÜ CNC PLOTTER	Sayfa 35
Dr. Yıldırım İsmail TOSUN	SERPANTİNİT GRANÜL İLE KÖMÜR VE BİYOKÜTLENİN MİKRODALGA PİROLİZİ - ÇAR/KARBON ÜRETİMİ	Sayfa 36
Dr. Yıldırım İsmail TOSUN	İÇME SU ALANLARININ İYİLEŞTİRİLMESİ İÇİN ENDÜSTRİYEL TEHLİKELİ ATIK ÇAMURLARININ SERPANTİNİT İLE MİKRODALGADA BİTÜM İLE MACUNLAŞTIRILMASI	Sayfa 38
Dr. Öğr. Üyesi Süleyman ADAK	ELEKTRİK DEVRELERİNDE DURUM DENKLEMLERİNİN BİLGİSAYAR DESTEKLİ ANALİZİ	Sayfa 40
Dr. Öğr. Üyesi Süleyman ADAK Dr. Hasan CANGİ	NON-SİNÜSOİDAL KAYNAK VE NON-LİNEER YÜK DURUMUNDA ELEKTRİK DEVRELERİNDE GÜÇ FAKTÖRÜNÜN ANALİZİ	Sayfa 41
Serkan CAN Dr. Öğr. Üyesi Melikşah ÖZAKTÜRK	TORK SINIRLAMALI DIŞLI SİSTEMLERİNİ OPTİMUM TORK DEĞERLERİNDE ÇALIŞMASINI SAĞLAYARAK RÜZGAR TÜRBİNLERİNDE ENERJİ ÜRETİM KAYBINI AZALTMA	Sayfa 42
Dr. Öğr. Üyesi Savaş KOÇ Prof. Dr. Cengiz DOĞAN	MACH3 KONTROLLÜ BİR ROBOT KOLUN KONTROLÜNDE KULLANILAN MAKROLARIN PLC KULLANILARAK PROGRAM ARA YÜZÜNDE ÇALIŞTIRILMASI	Sayfa 44
Dr. Öğr. Üyesi Seyfettin KAYA	ENRİKO DANDOLO'NUN DÖRDÜNCÜ HAÇLI SEFERİNDEKİ ROLÜ	Sayfa 45
Dr. Öğretim Görevlisi Kazım KARTAL	1276 TARİHLİ NÜFUS DEFTERİNE GÖRE MARDİN SANCAĞI SÜRGÜCÜ KAZASININ İDARİ VE DEMOGRAFİK YAPISI	Sayfa 47
Dr. Öğr. Üyesi Uğur DEMLİKOĞLU	CELLAYİR KALESİ (1723-1730)	Sayfa 48
Yurdal DEMİREL	OSMANLI TAŞRASINDA MAARİFİN BÜROKRATİK OLUŞUMU: MAMURATÜLAZİZ VİLAYETİ ÖRNEĞİ	Sayfa 49
Yurdal DEMİREL	OSMANLI TAŞRASINDA MAARİF İDARESİNİN MÜLKİYELİ YÖNETİCİLERİ: MÜLKİYELİ MAARİF MÜDÜRLERİ	Sayfa 50
Doç. Dr. Aslıhan NAKİBOĞLU Dr. Edip BUKARLI	‘‘HÜSEYİN TEVFİK PAŞA’NIN ‘‘YENİ ÖLÇÜLERİN MENAFİ‘ VE İSTİ‘MÂLİNE DÂİR RİSÂLE-İ MUHTASARA’’ ADLI ESERİ 1 ’’NE GÖRE OSMANLI DEVLETİ’NDE ÖLÇÜ BİRİMLERİ	Sayfa 52
Ürün Geliştirme ve Kalite Yöneticisi Rukiye ÇOLAK ŞAŞMAZER Prof. Dr. Mihriban KORUKLUOĞLU	SİNNAMİK ASİT, ÖJENOL VE LİMONENİN BAZI MAYALAR ÜZERİNE İNHİBİTÖR ETKİLERİNİN ARAŞTIRILMASI	Sayfa 54
Dr. Derya ARSLAN	A NUMERICAL STUDY ON BAKHVALOV-SHISHKIN MESH	Sayfa 55
Dr. Derya ARSLAN	THE SOLUTION OF SINGULAR SINGULARY PERTURBED DIFFERENTIAL EQUATIONS VIA DIFFERENTIAL TRANSFORM METHOD	Sayfa 56
Aysun AKTAŞ Merve TAŞTAN Engin ÖZKAN	K-PELL SAYI DİZİSİ	Sayfa 57
Dr. Öğr. Üyesi Mehmet Şakir Ece Dr. Öğr. Üyesi Sinan Kutluay	PERLİT DESTEKLİ FE 3 O 4 NANOPARTİKÜLLERİN GAZ-FAZINDAKİ BENZENİN UZAKLAŞTIRILMASINDA KULLANIMININ İNCELENMESİ	Sayfa 58
Merve TAŞTAN Engin ÖZKAN	GENELLEŞTİRİLMİŞ JACOBSTHAL DİZİSİNİN YENİ AİLESİ	Sayfa 60
Dr. Öğr. Üyesi Mehmet Şakir Ece Dr. Öğr. Üyesi Sinan Kutluay Prof. Dr. Ömer ŞAHİN	MANYETİK FE 3 O 4 /PERLİT@SİO 2 NANOADSORBENTİ VARLIĞINDA TOLUENİN GAZ ADSORPSİYON PROSESİNİN DENEYSEL	Sayfa 61

	TASARIMI	
<i>Merve TAŞTAN Engin ÖZKAN</i>	GENELLEŞTİRİLMİŞ JACOBSTHAL-LUCAS DİZİSİNİN YENİ AİLESİ	Sayfa 63
<i>Dr. Öğr. Üyesi Fatih Ahmet ERULAŞ</i>	KATI FAZ MİKRO EKSTRAKSİYON TEMELLİ ÇEŞİTLİ MAGNETİK NANO PARTİKÜLLER KULLANILARAK ESER SEVİYEDE ELEMENT TAYİNİNİ	Sayfa 64
<i>Öğr. Gör. Vildan DEMİR</i>	ÖĞRETMENLERİN ÇOCUK İSTİSMARINA İLİŞKİN GÖRÜŞLERİNİN BELİRLENMESİ (GÜMÜŞHANE İL ÖRNEKLEMİ)	Sayfa 65
<i>Dr. Öğr. Üyesi Rabia SOHBET Ömer ABİÇ Ali TİLKİ</i>	GAZİANTEP'TEKİ ALMACI PAZARI DİYE BİLİNE BÖLGEDEKİ BİTKİSEL İLAÇ SATAN DÜKKANLAR DA 30 YAŞ VE ÜZERİ KİŞİLERE ALTERNATİF TIP UYGULAMALARI	Sayfa 66
<i>Dr. Öğr. Üyesi Salih GÜLEN Sümeyye BARIŞ</i>	EBEVEYNLERİN ÇOCUKLARI İLE OYUN OYNAMAMA NEDENLERİNİN İNCELENMESİ	Sayfa 68
<i>Doç. Dr. Ali Karadoğan</i>	1970'Lİ YILLARDA TÜRK SİNEMASINDA FİLM ELEŞTİRİSİ	Sayfa 69
<i>Dr. Öğr. Üyesi Rabia SOHBET Ömer ABİÇ Ali TİLKİ</i>	ÖĞRENCİLERİN ÇOCUĞUN AİLEDEKİ ÖNEMİ HAKKINDA GÖRÜŞLERİ	Sayfa 71
<i>Doç. Dr. Deniz SEZGİN</i>	YEŞİLÇAM'IN İNCE HASTALIĞI VEREM	Sayfa 72
<i>Doç. Dr. Ali Karadoğan</i>	2000 SONRASI TÜRK SİNEMASINDA EĞİLİMLER	Sayfa 73
<i>Dr. Öğr. Üyesi İnci Selin GÜMÜŞ</i>	ÇAĞDAŞ TÜRK RESİM TARİHİNDE ULUSAL KİMLİK ANLAYIŞI: BEDRİ RAHMİ EYÜBOĞLU ÖRNEĞİ	Sayfa 74
<i>Dr. Öğr. Üyesi Ülker ERDOĞAN ARACI</i>	CASİNO TURİZMİNİN ORTAYA ÇIKARDIĞI SOSYAL ETKİLERİN GİRNE'DE YAŞAYAN YEREL HALKIN BAKIŞ AÇISINDAN İNCELENMESİ	Sayfa 75
<i>Doç.Dr. Süleyman İLHAN</i>	MESLEKİ DÖNÜŞÜMÜN ÇİNGENELERE SOSYO-EKONOMİK/KÜLTÜREL YANSIMALARI ÜZERİNE NİTEL BİR ARAŞTIRMA	Sayfa 76
<i>Doç.Dr. Süleyman İLHAN</i>	YENİ ÇALIŞMA HAYATINDA ÇİNGENE KADINLARIN KONUMU ÜZERİNE SOSYOLOJİK BİR ARAŞTIRMA	Sayfa 77
<i>Mali Müşavir Neslihan DERELİ</i>	BENFORD YASASI VE MUHASEBE HİLELERİNİN DENETİMİNDE KULLANILMASI	Sayfa 78
<i>Mali Müşavir Neslihan DERELİ</i>	VERGİ KAÇAKÇILIĞININ ÖNLENMESİ VE VERGİ DENETİMİNİN ETKİNLİĞİ	Sayfa 80
<i>Dr. Semra KÖSE Dr. Araş. Gör. Sevda KÖSE</i>	İŞSİZLİK KAYGISI VE SOSYAL SERMAYE İLİŞKİSİ ÜZERİNE BİR ALAN ARAŞTIRMASI	Sayfa 82
<i>Doç. Dr. Canan SANCAR Doç. Dr. Yusuf Ekrem AKBAŞ Doç. Dr. Melike ATAY POLAT</i>	TÜRKİYE'NİN DÜZEY 2 BÖLGELERİNDE KADIN İSTİHDAMI VE EKONOMİK BÜYÜME İLİŞKİSİNİN EKONOMETRİK ANALİZİ (TR81, TR82, TR83, TR90, TRC1, TRC2 VE TRC3 ÖRNEĞİ)	Sayfa 83
<i>Prof. Dr. Hasan TUTAR Dr. Semra KÖSE</i>	ÖRGÜTSEL DIŞLANMA VE İŞTEN AYRILMA NİYETİ İLİŞKİSİNDE ÖRGÜTSEL SESSİZLİĞİN ARACILIK ETKİSİ	Sayfa 84
<i>Yasemin MAĞİN Dr. Öğr. Üyesi Onur OĞUZ</i>	TÜRKİYE EKONOMİSİNDE DIŞ BORÇLARIN SÜRDÜRÜLEBİLİRLİĞİ YAKLAŞIMININ ANALİZİ: 1970-2018 DÖNEMİ	Sayfa 85
<i>Özlem Şule AYDOĞMUŞ Doç. Dr. Talat ŞENEL</i>	TÜRKİYE'DEKİ ŞEKER FABRİKALARININ ETKİNLİKLERİNİN BULANIK VERİ ZARFLAMA ANALİZİ İLE İNCELENMESİ	Sayfa 86
<i>Doç. Dr. Melike ATAY POLAT Doç. Dr. Yusuf Ekrem AKBAŞ Doç. Dr. Canan SANCAR</i>	GÖÇ HAREKETLERİNİN GELİŞİMİNİN MARDİN İLİ AÇISINDAN DEĞERLENDİRİLMESİ	Sayfa 87
<i>Prof. Dr. İbrahim ARSLAN Öğr. Gör. İLYAS BAYAR</i>	KIRILGAN BEŞLİ ÜLKELERDE ABRAMS EĞRİSİNİN GEÇERLİLİĞİ: PANEL VERİ ANALİZİ (2000-2018)	Sayfa 88

<i>Prof. Dr. İbrahim ARSLAN</i> <i>Öğr. Gör. İLYAS BAYAR</i>	<i>OPTİMAL GELİR VERGİSİNDE DÜZ ORANLI VERGİ UYGULAMASI: RUSYA’NIN MAKROEKONOMİK PERFORMANSINA ETKİSİ (2000-2018)</i>	<i>Sayfa 89</i>
<i>Prof. Dr. Yasemin BENLİ</i> <i>Büşra Nur KANDEMİROĞLU</i>	<i>YABANCI PORTFÖY YATIRIMLARININ BORSA İSTANBUL ÜZERİNE ETKİSİ</i>	<i>Sayfa 90</i>
<i>Arş. Gör. Merve Sevinç SAKAR</i>	<i>DOĞU ALMANYA’NIN BATI ALMANYA’YA KATILMASININ ULUSLARARASI HUKUK AÇISINDAN DEĞERLENDİRİLMESİ</i>	<i>Sayfa 91</i>
<i>Öğr. Gör. Firuz FEVZİ</i>	<i>AFGANİSTAN KOALİSYON HÜKÜMETİNİN SORUNLARI VE ÜLKE YÖNETİMİNDEKİ DEĞİŞİMLER</i>	<i>Sayfa 93</i>
<i>Figen Özbay GİRGİN</i>	<i>İRAN SİYASİ YAPISI</i>	<i>Sayfa94</i>
<i>Dr. Öğr. Üyesi</i> <i>Yusuf ÇİFCİ</i>	<i>MODERNİZM VE POST-MODERNİZM: FELSEFİ BİR KARŞILAŞTIRMA</i>	<i>Sayfa 95</i>
<i>Sercan ÖNDER</i>	<i>TÜRK DIŞ POLİTİKASINDA JEOPOLİTİK DURUMUN VE TARİHSEL-KÜLTÜREL İLİŞKİLERİN ETKİSİ</i>	<i>Sayfa 96</i>
<i>Dr. Öğr. Üyesi Ahmet TAN</i> <i>Arzu TANRIÖVER</i>	<i>POLİTİK PAZARLAMADA RECEP TAYYİP ERDOĞAN’IN LİDERLİK ALGISININ SEÇMENLERİN DEMOGRAFİK ÖZELLİKLERİ AÇISINDAN İNCELENMESİ: GAZİANTEP’TE BİR UYGULAMA</i>	<i>Sayfa 98</i>
<i>Dr. Öğr. Üyesi Yusuf ÇİFCİ</i> <i>Öğr. Gör. Murat KAYMAZ</i>	<i>KOMÜNLER, BELEDİYELER VE DEMOKRASİ: TÜRKİYE’DEKİ YEREL YÖNETİM GELENEĞİ ÜZERİNE BİR İNCELEME</i>	<i>Sayfa 100</i>
<i>Nelly SOKOLOVA</i>	<i>TÜRKİYE’DEKİ 1960, 1971 VE 1980 ASKERİ DARBELERİNİN SOVYET RUSYA YAZILI BASININDA İNŞASI: PRAVDA GAZETESİ ÖRNEĞİ</i>	<i>Sayfa 101</i>
<i>Dr. Neyire AKPINARLI</i>	<i>YAPTIRIM VE BAŞARISIZ DEVLET TERİMLERİ ÖRNEĞİ ÜZERİNDEN ULUSLARARASI HUKUK KAVRAMLARININ ÜÇÜNCÜ DÜNYA YAKLAŞIMLARI ÇERÇEVESİNDE ANALİZİ</i>	<i>Sayfa 102</i>
<i>Doç. Dr. Buket ÖZDEMİR IŞIK</i> <i>Yüksek Mimar Çağla SAYITOĞLU TAŞ</i> <i>Mimar Aleyna BİNAY</i>	<i>GÜMÜŞHANE KROM VADİSİ’NİN KÜLTÜREL TURİZM AÇISINDAN DEĞERLENDİRİLMESİ</i>	<i>Sayfa 104</i>
<i>Doç. Dr. Mustafa DİĞLER</i>	<i>MARDİN ARTUKLULARINDA PROTO TÜRK (HUN) DÖNEMİ HAYVAN ÜSLUBUNUN ARTUKLU SANATI BEZEME PROGRAMINDAKİ YANSIMALARI</i>	<i>Sayfa 106</i>
<i>Şefika ERGİN</i> <i>Ayşe BİÇEN ÇELİK</i> <i>Murat DAL</i>	<i>DEFORMATIONS IN BUILDING BLOCKS OF ABDÜLLATİF MOSQUE (LATİFİYE MOSQUE)</i>	<i>Sayfa 108</i>
<i>Prof. Dr. Shawkat Aref MUHAMMAD</i> <i>Assistant Professor Dr. Darwish Youssef HASSAN</i>	<i>THE POLİTİCAL AND CULTURAL HİSTORY OF THE CİTY OF MARDİN THROUGH THE BOOK “AL-ALAAQ ALKHATİRA” OF IBN SHADDAD AL-HALABİ” (DİED: 684 AH / 1285 AD)</i>	<i>Sayfa 110</i>
<i>Doç. Dr. Mustafa DİĞLER</i> <i>Öğr. Gör. Muhammet KESKİN</i>	<i>MARDİN ARTUKLULARI DÖNEMİ MARDİN ULU CAMİİ TAŞ BEZEME ÖRNEKLERİ</i>	<i>Sayfa 111</i>
<i>Şefika ERGİN</i> <i>Ayşe BİÇEN ÇELİK</i> <i>Murat DAL</i>	<i>INVESTIGATION OF STONE DEGRADATION PROBLEMS IN ŞEYH ÇABUK MOSQUE</i>	<i>Sayfa 113</i>
<i>Öğr. Gör. Muhammet KESKİN</i> <i>Doç. Dr. Sara HACİYEVA</i>	<i>TÜRK-İSLAM MEDENİYETİNDE ‘NAHCIVAN-DİYARBAKIR’ DİNİ MİMARİ SÜSLEMELERİ</i>	<i>Sayfa 115</i>
<i>Yüksek Şehir Plancısı Seher ERBEY</i> <i>Bilim Uzmanı Şehir Plancısı Mustafa TANRIVERDİ</i> <i>Doç. Dr. Hülya BERKMEN</i>	<i>İSTANBUL -DÜNYA MİRASI ALANLARI- BAĞLAMINDA “ÜSTÜN EVRENSEL DEĞERİ” TANIMINA YENİ BİR YAKLAŞIM</i>	<i>Sayfa 117</i>
<i>Mimar Güneş YÖRÜTEN</i> <i>Yüksek Şehir Plancısı Yunus TATAR</i> <i>Prof. Dr. Sırma TURGUT</i>	<i>ICOMOS KMED REHBERİNE GENEL BAKIŞ VE TÜRKİYE İÇİN ÖNERİLER</i>	<i>Sayfa 119</i>
<i>Süleyman GENÇ</i>	<i>GELENEKSEL MARDİN EVLERİNDE</i>	<i>Sayfa 120</i>

<i>Dr. Öğr. Üyesi Tülay KARADAYI YENİCE</i>	<i>BOZULMA NEDENLERİ ÜZERİNE BİR İNCELEME; ÇABUK MAHALLESİ ÖRNEĞİ</i>	
<i>Mimar Işıl KOÇ Dr. Öğr. Üyesi Duygu GÖKCE</i>	<i>GELENEKSEL DOKUDAKİ DEĞİŞİMİN SOSYAL YAŞAMIN ŞEKİLLENMESİ VE KENTLEŞME SÜRECİ ÜZERİNDEN AMPİRİK ANALİZİ: MARDİN ÖRNEĞİ</i>	Sayfa 122
<i>Mimar Işıl KOÇ Dr. Öğr. Üyesi Ayşegül TANRIVERDİ KAYA</i>	<i>KIRSAL KONUTUN MEKÂNSAL DAVRANIŞ YÖNTEMİ İLE İRDELENMESİ; ÇİCEKPINAR VE YENİKARAKÖY ÖRNEĞİ</i>	Sayfa 124
<i>Arş. Gör. İzzettin KUTLU Doç. Dr. Asena SOYLUK Doç. Dr. Zeynep Yeşim İLERİSOY</i>	<i>MÜHENDİSLİK VE MİMARLIK ETİĞİNE SAHİP TASARIMCILARIN YAPI TEKNOLOJİSİNE GETİRDİKLERİ YENİLİKLERİN KÖPRÜLER ÜZERİNDEN İNCELENMESİ</i>	Sayfa 126
<i>Arş. Gör. Meltem ARARAT Dr. Öğr. Üyesi Tülay KARADAYI YENİCE Arş. Gör. Esra İSLAMOĞLU</i>	<i>PLAN TYPOLOGIES AND SPATIAL CHARACTERISTICS OF HAMMAMS IN OTTOMAN SOCIAL COMPLEXES IN GAZİANTEP CITY</i>	Sayfa 129
<i>Mimar Beyzanur KILIÇ Dr. Öğr. Üyesi Nihal Arda AKYILDIZ</i>	<i>ÜNİVERSİTE KAMPÜSLERİNDE ERIŞEBİLİRLİK AÇISINDAN MEKÂNSAL PLANLAMA KRİTERLERİNİN İNCELENMESİ; FIRAT ÜNİVERSİTESİ MİMARLIK FAKÜLTESİ VE KÜTÜPHANE BİNASI</i>	Sayfa 130
<i>Arkeolog Hasan MENTEŞE</i>	<i>DARA (ANASTASIOPOLIS) ANTİK KENTİ MEVCUT VERİLERİ IŞIĞINDA GENEL BİR DEĞERLENDİRME</i>	Sayfa 131
<i>Hatice Yıldız Dr. Öğr. Üyesi Nihal ARDA AKYILDIZ</i>	<i>Mekân Ve Birey İlişkisi Bağlamında Aidiyet Ve Kişiselleştirme Kavramlarının Açık Planlı Ofisler Üzerinden İncelenmesi</i>	Sayfa 133
<i>Arkeolog Murat TOSUN</i>	<i>DARA (ANASTASIOPOLIS) MİMARİ-PLASTİK ESERLERİ</i>	Sayfa 135
<i>Saltuk Taha USTAOĞLU Doç. Dr. Betül B. EKİCİ Doç. Dr. Nihal A. AKYILDIZ</i>	<i>YAPILARIN GÖRÜNMEYEN YÜZÜ: TERMAL GÖRÜNTÜLEME SİSTEMLERİNİN MİMARİDE KULLANIMI</i>	Sayfa 137
<i>Arkeolog Murat TOSUN</i>	<i>DARA'DAN (ANASTASIOPOLIS) GÜNEY İSPANYA-KUZEY AFRİKA SERAMİKLERİ</i>	Sayfa 139
<i>Kumru MEYDANOĞLU Dr. Öğr. Üyesi Ayça AYTAÇ GÜLTEN Dr. Öğr. Üyesi Nihal ARDA AKYILDIZ</i>	<i>DOĞAYLA GELEN İYİLİK: BİYOFİLİK TASARIM</i>	Sayfa 140
<i>Merve KARA Prof. Dr. E. Mine SOYLU Firdevs DEMİRKOL Yusuf GÜMÜŞ Prof. Dr. Şener KURT Prof. Dr. Soner SOYLU Öğr. Gör. Dr. Aysun UYSAL</i>	<i>ALOE VERA L. BİTKİSİNDEN ELDE EDİLEN EPİFİTİK VE ENDOFİTİK BAKTERİYEL İZOLATLARIN MALDI-TOF MS KÜTLE SPEKTROMETRİSİ İLE TANILANMASI</i>	Sayfa 142
<i>Ayşenur GÜVEN Dr. Öğr. Üyesi İbrahim KOÇ</i>	<i>SATELLİTE 20 WP, STATUS 330 E, PESOS 100 EC VE PENTRAN 22 E PESTİSİTLERİNİN BAZI TOPRAK PARAMETRELERİNE ETKİLERİ</i>	Sayfa 143
<i>Hasine ELÇİ Doç. Dr. Ahmet ALMACA</i>	<i>ÜRGÜP SOĞANINDA MİKORİZA AŞILAMASI VE FARKLI FOSFOR DOZU UYGULAMALARININ BİTKİ GELİŞİMİNE ETKİSİ</i>	Sayfa 145
<i>Merve KARA Prof. Dr. Soner SOYLU Yusuf GÜMÜŞ Arş. Gör. Mehmet ATAY Dr. Öğr. Üyesi İ. Adem BOZKURT Prof. Dr. E. Mine SOYLU Prof. Dr. Şener KURT</i>	<i>FARKLI SOLANACEAE BİTKİLERİNDEN BİTKİ GELİŞİMİNİ TEŞVİK EDEN BAKTERİLERİN İZOLASYONU VE DOMATES BEYAZ ÇÜRÜKLÜK HASTALIĞI ETMENİ SCLEROTINIA SCLEROTIORUM'A KARŞI ANTAGONİSTİK ETKİNLİKLERİNİN BELİRLENMESİ</i>	Sayfa 147
<i>Çevre Müh. Abdulsamed KACIR Doç. Dr. Ayla ARSLAN</i>	<i>KANALİZASYONA DOĞRUDAN BAĞLANTISI OLMAYAN KÜÇÜK, KIRSAL YERLEŞİM YERLERİNDE</i>	Sayfa 148

	ARAZI ARITMA SİSTEMLERİ	
<i>Ayşenur GÜVEN Dr. Öğr. Üyesi İbrahim KOÇ</i>	<i>BİTLİS İLİNDE YAYGIN KULLANILAN BAZI PESTİSİTLERİN TOPRAK NEMATODLARINA ETKİLERİNİN ARAŞTIRILMASI</i>	<i>Sayfa 149</i>
<i>Ziraat Yüksek Müh. Yusuf Güzel DEMİRAY Doç. Dr. Remzi EKİNCİ Dr. Öğr. Üyesi Mustafa YAŞAR</i>	<i>F 6 DÖL KUŞAĞI PAMUK HATLARININ (G. HİRSUTUM L.) LİF KALİTE ÖZELLİKLERİ YÖNÜNDEN DEĞERLENDİRİLMESİ</i>	<i>Sayfa 151</i>
<i>Ramazan MIZRAK Doç. Dr. Remzi EKİNCİ Prof. Dr. Sema BAŞBAĞ</i>	<i>BAZI ÜMİTVAR PAMUK (G. HİRSUTUM L.) HATLARIN DİYARBAKIR EKOLOJİK KOŞULLARINDA LİF KALİTE ÖZELLİKLERİ YÖNÜNDEN İNCELENMESİ</i>	<i>Sayfa 152</i>
<i>Serkan KILIÇASLAN Doç. Dr. Remzi EKİNCİ Prof. Dr. Sema BAŞBAĞ</i>	<i>PAMUK YETİŞTİRİCİLİĞİNDE AZOT YÖNETİM SİSTEMİ İÇİN BAZI SPEKTRAL İNDİSLERİN KULLANIMLARININ ARAŞTIRILMASI</i>	<i>Sayfa 153</i>
<i>Dr. Öğretim Üyesi Adem AKTAŞ</i>	<i>MÜŞTERİ VELİNİMETTİR; ANALİTİK BİR ÇALIŞMA, MUŞ'UN MALAZGİRT İLÇESİNDE FAALİYETTE BULUNAN İŞLETMELER AÇISINDAN</i>	<i>Sayfa 154</i>
<i>Dr. Öğr. Üyesi Cihandar HASANHANOĞLU</i>	<i>ACİL DURUM PLANLAMALARINDA YÖNETİMSEL SÜREÇLERİN ETKİNLİĞİ VE OLASILI İŞYERİ KAZALARINA KARŞI ACİL DURUM PLANLARININ İŞLERLİĞİNİN SORGULANMASI</i>	<i>Sayfa 155</i>
<i>Dr. Öğr. Üyesi Feridun DUMAN</i>	<i>EFFECTS OF COFFEE SHOP FACILITIES ON CUSTOMER SATISFACTION IN BATMAN, TURKEY</i>	<i>Sayfa 159</i>
<i>Dr. Öğr. Üyesi Cihandar HASANHANOĞLU</i>	<i>K FAKTÖRLERİ ANALİZ YÖNTEMİ İLE KAZA ANALİZLERİ</i>	<i>Sayfa 161</i>
<i>Dr. Şeyma BOZKURT UZAN</i>	<i>ÇOK KRİTERLİ KARAR VERME TEKNİKLERİYLE MAĞAZA YERİ SEÇİMİ: TEKSTİL İŞLETMESİ UYGULAMASI</i>	<i>Sayfa 164</i>
<i>Neslihan ADSAN Babak Daneshvar ROUYENDEGH</i>	<i>ÖĞRENCİ İŞLERİ DAİRE BAŞKANLIĞI OFİSİNDEKİ İŞ SAĞLIĞI VE GÜVENLİĞİ KOŞULLARININ ÇOK ÖLÇÜTLÜ KARAR VERME YÖNTEMLERİ İLE DEĞERLENDİRİLMESİ</i>	<i>Sayfa 165</i>
<i>Dr. Şeyma BOZKURT UZAN</i>	<i>ÇOK KRİTERLİ KARAR VERME TEKNİKLERİ İLE TEDARİKÇİ SEÇİM SÜRECİ ANALİZ EDİLMESİ; BİR HAVAYOLU ŞİRKETİ ÖRNEĞİ</i>	<i>Sayfa 166</i>
<i>Dr. Öğr. Üyesi Murat ÖZEN</i>	<i>IDENTIFYING THE FACTORS CONTRIBUTING TO THE SEVERITY OF TWO-VEHICLE TRUCK- INVOLVED CRASHES IN MERSIN</i>	<i>Sayfa 167</i>
<i>Arş. Gör. Mustafa GEÇİN Prof. Dr. Selçuk ÇÖMLEKÇİ Şube Müdürü Mehmet Erol ÜLGİN</i>	<i>ELEKTRONİK KİMLİKLERİN TRAFİK DENETİMİNDEKİ YERİ VE ÖNEMİ</i>	<i>Sayfa 168</i>
<i>Bahroz Kareem MAHMOOD Serdar ACAR Turan İNCE Hanifi KEBİROĞLU İbrahim İSAH NASIDI Niyazi BULUT Omer KAYGILI</i>	<i>A POTENTIAL SURFACE ENERGY (PES) ANALYSIS OF BENZONITRILE MOLECULE</i>	<i>Sayfa 170</i>
<i>Lala İBRAHİMZADE Bahroz Kareem MAHMOOD Serdar ACAR Turan İNCE Hanifi KEBİROĞLU İbrahim İSAH NASIDI Niyazi BULUT Omer KAYGILI</i>	<i>A THEORETICAL CALCULATION OF THE BAND STRUCTURE OF HYDROXYAPATITE MOLECULE</i>	<i>Sayfa 172</i>
<i>Doç. Dr. Cemil İNAN</i>	<i>HANDS ON MATH READY TO USE GAMES &ACTİVİTİES FOR GRADES</i>	<i>Sayfa 173</i>
<i>Lala İBRAHİMZADE</i>	<i>A THEORETICAL CALCULATION OF THE</i>	<i>Sayfa 175</i>

Bahroz Kareem MAHMOOD Serdar ACAR Turan İNCE Hanifi KEBIROGLU Ibrahim ISAH NASIDI Niyazi BULUT Omer KAYGILI	BANDGAP ENERGIES OF AG-DOPED HYDROXYAPATITES	
Dr.Hasan CANGİ Dr. Öğr. Üyesi Süleyman ADAK Doç. Dr. Cemil İNAN	KARARLILIĞIN ELEKTRİK DEVRELERİNDE BILGISAYAR DESTEKLİ ANALIZI	Sayfa 176
Bahroz Kareem MAHMOOD Serdar ACAR Turan İNCE Hanifi KEBIROGLU Ibrahim ISAH NASIDI Lala IBRAHİMZADE Niyazi BULUT Omer KAYGILI	A POTENTIAL SURFACE ENERGY STUDY OF ACETOPHENONE MOLECULE	Sayfa 178
Гамидов Эльшад Гамид оглы	КРАЕВЫХ ЗАДАЧ ДЛЯ ОПЕРАТОРНО – ДИФФЕРЕНЦИАЛЬНЫХ УРАВНЕНИЙ ВТОРОГО ПОРЯДКА В ПРОСТРАНСТВЕ ГЛАДКИХ ВЕКТОР –ФУНКЦИЙ	Sayfa 180
Ürün Müdürü Özlem ÇOLAK Doç. Dr. Gülfer BEKTAŞ Büşra AYTAÇ	SERBEST ECZANE ECZACILARININ TÜKENMİŞLİK DÜZEYLERİNİN BELİRLENMESİ ÜZERİNE İSTANBUL İLİNDE YAPILAN BİR ÇALIŞMA	Sayfa 186
Ahmet KIRÇIÇEK Durmuş ASLANTAŞ Oğuz İNCEDEDE Doc. Dr. Dilek ÖZTAŞ Prof. Dr. Aytunç ATEŞ	KBRN VE DEKONTAMİNASYON	Sayfa 188
Sevil Alkan ÇEVİKER Emine Kübra DİNDAR DEMİRAY	PROPIONİBACTERİUM ACNES'E BAĞLI OMUZ CERRAHİSİ SONRASI GELİŞEN SEPTİK ARTRİT	Sayfa 190
Emine SARMAN Öğr. Gör. Abdullah SARMAN	ARAÇ SÜRÜCÜLERİNDEKİ AGRESİF DAVRANIŞLARIN NEDENLERİ VE YARALANMALAR ÜZERİNE ETKİSİ	Sayfa 193
Hastane Direktör Yard. Naciye Nur YETER Doç. Dr. Gülfer BEKTAŞ Doç. Dr. Emre İŞÇİ Büşra AYTAÇ	SAĞLIK ÇALIŞANLARININ HİZMETKÂR LİDERLİK ALGILARININ LİDER-ÜYE ETKİLEŞİMİ VE ÖRGÜTSEL GÜVENE ETKİSİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ	Sayfa 195
Uz. Dr. Serdar ALTINDAĞ Doç. Dr. Ayten GEZİCİ	KANSER TANISI ALMIŞ HASTALARDA KEMİK METASTAZLARININ BELİRLENMESİNDE KEMİK SİNTİGRAFİSİ İLE KEMİK SPESİFİK ALKALEN FOSFATAZ VE TOTAL ALKALEN FOSFATAZ DÜZEYLERİNİN KARŞILAŞTIRILMASI	Sayfa 197
Dr. Öğr. Üyesi Tolga ERSÖZLÜ	LARENKS KANSERLERİNDE FAS-FASLİGAND ARACILIKLI APOPTOSİZİN KLİNİK VE PATOLOJİK PARAMETRELERLE KARŞILAŞTIRILMASI	Sayfa 198
Fzt. Burak YILMAZ Dr. Öğr. Üyesi Begümhan TURHAN	OTO BOYA SEKTÖRÜNDE ÇALIŞAN BOYACILARDA SOLUNUM FONKSİYON KAPASİTELERİNİN İNCELENMESİ	Sayfa 199
Emine SARMAN Öğr. Gör. Abdullah SARMAN	BİSFENOL-A (BPA)'NIN KARACİĞER ÜZERİNDEKİ ETKİSİ	Sayfa 200
Murat ALAY Ayşegül SAKİN	GESTASYONEL DİYABETLİ KADINLARDA ORTALAMA TROMBOSİT HACİMLERİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ	Sayfa 202
Dr. Öğr. Üyesi Abdullah KARTAL	İBN ARABÎ'DE İLAHÎ AŞK	Sayfa 204
Dr. Öğr. Üyesi M.Cüneyt GÖKÇE	TEVRAT'TA VE KUR'ÂN-I KERİM'DE "ON EMİR"	Sayfa 205
Dr. Öğr. Üyesi M.Cüneyt GÖKÇE	ÂYETLER IŞIĞINDA ÜSTÜNLÜK KRİTERLERİ	Sayfa 208
Dr. Gözde ÖZELCE	TÜRKİYE'DE SEKÜLER VE DİNDAR MUĞLAKLIĞINDA YENİ BİR TOPLUMSAL ÖRÜNTÜ: SEKÜLER KESİMDE EVLİYA	Sayfa 210

<i>Dr. Gözde ÖZELCE</i>	<i>TÜRKİYE’DE SEKÜLER VE DÜNDAR MUĞLAKLIĞINDA YENİ BİR TOPLUMSAL ÖRÜNTÜ: SEKÜLER KESİMDE EVLİYA KÜLTÜ’N�N CANLANIŞI VE ASR-I SAADET DÖNEMİN’E DÖNÜŞ İSTEĞİ</i>	<i>Sayfa 210</i>
<i>Dr. ÖĞr. Üyesi Emrullah YAKUT</i>	<i>SEBK-İ H�NDİ ŞAİRLERİNİN MEVLÂNÂ’YA BAKIŞI</i>	<i>Sayfa 211</i>
<i>Prof. Dr. Lale DÖNBAK Prof. Dr. Ahmet KAYRALDIZ Uzm. Bio. Emine KAŞAN Uzm. Bio. Onur BOZKURT</i>	<i>�NVİTRO YÖNTEMLERLE ETAMBUTOL ANTİBİYOTİĞİNİN GENOTOKSİK ETKİSİNİN ÖNCELENMESİ</i>	<i>Sayfa 212</i>
<i>Bio. Zeliha AYDOĞAN Prof. Dr. Lale DÖNBAK Prof. Dr. Ahmet KAYRALDIZ Uzm. Bio. Onur BOZKURT</i>	<i>SERTİNDOL�N GENOTOKSİK ETKİŐİ VE OKSİDATİF HASAR OLUŞTURMA POTANSİYELİNİN �NCELENMESİ</i>	<i>Sayfa 213</i>
<i>DoÇ. Dr. Yusuf OĞuzhan G�NAYDIN Leyla AYDIN</i>	<i>Y�KSEK ENERJİLİ B�Y�K HADRON �ARPIŐTIRICISI’NDA UYARILMIŞ KUARKIN ARAŞTIRILMASI</i>	<i>Sayfa 214</i>
<i>Beyza �ZDEMİR</i>	<i>KESİNTİŐİZ G�� KAYNAKLARINDAKİ VERİLERİN KABLOSUZ BAĞLANTI İLE G�STERGE EDİLMESİ</i>	<i>Sayfa 216</i>
<i>Doc. Dr. M. Aydın AKBUDAK</i>	<i>TOWARDS IDENTİFİCATION OF AMMONİUM TRANSPORTER-1 (AMT1) GENES �N TOMATO</i>	<i>Sayfa 218</i>
<i>�r�n Geliştirme ve Kalite Y�neticisi Rukiye �OLAK ŞAŞMAZER Prof. Dr. Mihriban KORUKLUOĞLU</i>	<i>GİDALARDA NANOTEKNOLOĞİ UYGULAMALARI</i>	<i>Sayfa 219</i>
<i>�Ğrt. Raziye TOP�U Dr. �Ğr. �yesi Renan ŞEKER</i>	<i>PROJE TABANLI �ĞRENME YAKLAŞIMININ FEN BİLİMLERİ DERSİNDE UYGULANMASININ ÖĞRENCİLERİN BAŞARISINA ETKİŐİ</i>	<i>Sayfa 220</i>

ÖMER SEYFETTİN'İN ÖYKÜLERİNDE İNGİLİZ VE FRANSIZ TEMSİLİ

Dr. Öğr. Üyesi İmren YELMİŞ

Hacettepe Üniversitesi, Edebiyat Fakültesi

İngiliz Dili ve Edebiyatı Bölümü

II. Meşrutiyet dönemi (1908-1920) yazarlarından olan Ömer Seyfettin (1884-1920), birçok öyküsünde, dönemin genel bir problemi olan “Doğu-Batı” arasındaki ikilemden doğan çatışmaları, “Batı”nın “Doğu” üzerindeki kültürel, ekonomik ve siyasi etkilerini yansıtmaktadır. Bu çerçevede, bu makale, Osmanlı Devleti’nin son yıllarında iki batılı emperyalist devlet olan İngiltere ve Fransa’nın Ömer Seyfettin’in öykülerindeki temsilleri doğrultusunda tartışmayı amaçlamaktadır. Makalede, öncelikle, bu iki ülkenin Osmanlı Türkleri üzerindeki kültürel etkisi ve buna bağlı olarak, özellikle dönemin Osmanlı aydınları arasında ortaya çıkan/ gelişen, bir modernleşme metodu olarak kullanılan ve “Doğu”nun kendini “Batı”nın gözüyle görmesi olarak yorumlanan self-Oryantalizm kavramına yer verilecektir. Bu kısım, Batı (Fransız) romanının Türklerin yaşamına etkisi, Türk aydınının batıcılık ideolojisine yönelişinden kaynaklanan kendi kültürüne yabancılaşma ve bunun sonucunda yaşanan kimlik problemi ve kültürel travma, batılılaşan bireylerin dış görünüşleri ve tavırlarının kendi millî kimliklerinin yitirilmesinin birer sembolü olması ve birer Batı taklitçisi karikatür temsili izlenimi vermesi, batılılaşmanın etkisiyle Türk evlerinin tamamen veya kısmen Batı evleri gibi döşenmeye başlaması gibi önemli noktalar çerçevesinde tartışılacaktır. Sonrasında da bu tartışma, yine bu iki ülkenin özellikle Osmanlı topraklarındaki ve çeşitli ülkelerdeki sömürgecilik faaliyetleri doğrultusunda Osmanlı haritasının ve fiziki sınırlarının değiştirilmesine sebep olan emperyal emellerin yükselişine ve “Emperyal Britanyalı” ve “Emperyal Fransız” kimliklerine sahip olma arzularına dayandırılacaktır. Tüm bu noktalar, Ömer Seyfettin’in “Bahar ve Kelebekler,” “Primo Türk Çocuğu,” “Piç,” “Mehdi,” “Çanakkale’den Sonra,” “Gizli Mabet” ve “Asilzadeler” adlı öyküleri üzerinden irdelenecektir. Bu öyküler, yukarıda belirtilen kültürel ve siyasi noktaların birer aynası olmaları bakımından, dönemin İngiltere’sinin, Fransa’sının ve Osmanlı Devleti’nin kültür ve siyasi tarihini yansıtan önemli edebiyat eserleri olarak da düşünülebilir. Tüm bu tartışmalar ışığında, sonuç olarak, bu çalışmada, Ömer Seyfettin’in öykülerindeki İngiliz ve Fransız temsillerinin kültürel emperyalizm, kültürel travma ve sömürgecilik faaliyetleriyle yakından ilişkili olduğu sonucuna varılacaktır.

Anahtar Kelimeler: Ömer Seyfettin’in öyküleri, İngiltere ve Fransa temsili, kültürel emperyalizm, self-Oryantalizm, sömürgecilik

SELAMİ ECE’NİN ŞİİRLERİNDE MEVSİM-DUYGU İLİŞKİSİNİN YERİ

MELİHA TATLI

YL.Öğrencisi, Ardahan Üniversitesi
İnsani Bilimler ve Edebiyat
Fakültesi,
Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü

Öz

Sanatçıya ilham veren onu yazmaya teşvik eden konulardan biri de mevsim duygusudur. Vedalar, acılar ve hüznler hatıralarla karışarak bir birikime dönüşür, zaman içinde de sanatçı bunları eserine taşır. Cumhuriyet dönemi şairlerinden Selami Ece de *Beduh* ve *Susmak Coğrafyası* adlı şiir kitaplarında bu duyguları hatıraları arasından şiirine taşıyarak, onu besleyen sonbahar ve kış mevsimleri üzerinde durmuştur. Bu mevsimler aracılığıyla hem şairin iç dünyasına hem de bunu yaparken mevsimleri nasıl kullandığına tanık olacağız. Ece’nin şiirlerinde mevsimin bu denli yoğun kullanılmasının bir sebebi de yaşadığı coğrafyadır. Uzun kış mevsimleri şairin şiirlerinin odak noktası olup bütün duyguların yüklendiği bir alan hâline gelir.

Ece’nin şiirlerinde kullandığı özgün imgelerde yoğun bir şekilde yağmur ve kar sesi duyulur. Bu çalışmada da bu unsurların yansımından doğan birtakım duygular üzerinde durulacaktır. Sanatçının şiirlerinde çocukluk yıllarının ve geçmişinin de sık sık izleri görülür. Şairin çocukken kartopu oynaması, kardan adam yapması ve bunları birer duygu çerçevesi içinde bizlere sunması şairin çocukluğunun mevsimleri hakkında da bilgi verir. Ece, şiirlerinde kullandığı özgün imgelerle yer yer mevsimleri insanlara benzetir. Kar onun şiirinde bazen yalnız bir insan bazen de bir bebek haline gelir. Yağmur ise çoğu kez yağmaktan pişman olmuş bir varlık haline gelir. Fakat çoğu zaman her ikisi de hüznün habercisidir. Ve sadece mevsimin verdiği duyguyu yazmakla kalmaz bazen de onun resmini çizer.

Mevsimler şairlerin şiirlerinde kaçınılmaz ve vazgeçilmez konulardan biridir. Edebiyatımızda sonbahar hüznü mevsimi olarak bilinse de kışın da şairlere ne kadar hüznü verdiği Selami Ece’nin şiirlerinde görülür. Mevsimler sadece hüznü vermez. Bazen ölümü bazen ayrılığı bazen de yalnızlığı verir.

Bu makalede mevsimin şaire verdiği duygulardan (yalnızlık, özlem, hüzn vb.) bahsetmekle birlikte yoğun olarak sonbahar ve kış mevsimleri üzerinde durulacaktır.

Açar Sözcükler: Selami Ece, Mevsim, Duygu, *Beduh*, *Susmak Coğrafyası*

SABAHATTİN ALİ'NİN *HASAN BOĞULDU* HİKÂYESİNDE

ARKETİPSEL SEMBOLİZM

Mehmet Ragıp ETE

Arş. Gör., Mardin Artuklu Üniversitesi

Edebi metinlerin tahlil yöntemlerinden biri olan Arketipsel Sembolizm, Edebiyat ve Psikoloji bilimlerinin disiplinler arası ilişkileri kullanılarak meydana gelen bir tahlil tekniğidir. Edebi eserlerin çok katmanlı anlam yapılarını ortaya çıkarmaya çalışan bu inceleme tekniğinde, metinde kullanılan sembollerin ne anlama geldiği ve yazar tarafından hangi amaçla kullanıldığı tespit edilmeye çalışılmaktadır. Hem metne hem de okuyucuya farklı bakış açıları ve anlam zenginlikleri kazandırmayı amaçlayan bu teknik sayesinde metin farklı okumalara tabi tutulabilmektedir.

Bu bildiride temel amaç Jung'un geliştirmiş olduğu Arketipsel Sembolizm inceleme yöntemini, Sabahattin Ali'nin yazdığı *Hasan Boğuldu* hikâyesine uygulamak ve metni tahlil etmeye çalışmaktır. Hikayede izi sürülecek olan arketip kavramları şunlardır: Maceraya Çağrı, Sına(n)ma Motifi, Bireyleşim (Erginlenme) Süreci, Gölge Arketipi, Persona (Maske), Anima ve Animus.

Anahtar Kelimeler: Jung, Arketipsel Sembolizm, Hasan Boğuldu.

TİYATRO YAZARI
MEHMET AKİF ERSOY

Dr. Öğr. Üyesi Abdulkerim DİNÇ
Atatürk Üniversitesi, Kâzım Karabekir Eğitim Fakültesi

ÖZET

Millî şâirimiz Mehmet Akif Ersoy, edebiyatımızda daha çok şiirleriyle şöhret kazanmıştır. Safahat’a serpiştirilmiş “manzum hikâye” olarak değerlendirilen şiirleri, dramatik edebiyat (tiyatro) yönüyle dikkate alınmamıştır. Hâlbuki, Akif’in manzum hikâye olarak kabul edilen Küfe, Hasta, Meyhane, Mahalle Kahvesi, Seyfi Baba, Asım, Koca Karı ile Ömer..... gibi eserlerine bir tiyatro araştırmacısının dikkati ile bakılırsa, bu eserlerin manzum tiyatro özelliklerini haiz oldukları rahatlıkla kabul edebilir. Bütün gerçekliğiyle hayattan sahnelerin mısralara döküldüğü bu manzumelerde kişileştirme ve diyaloglarda büyük bir başarı gözlenir. Manzum tiyatrodaki bir problem olan vezin, Akif’in eserlerinde akıcı bir konuşma diline dönüşür. Biz, bu çalışmamızda, Akif’in manzum hikâyelerini dramatik metin olarak değerlendirmeye çalışacağız. Örnek olması bakımından Küfe, Mahalle Kahvesi ve Meyhane isimli eserlerini sahneye uyarlayacağız.

Anahtar Kelimeler:Mehmet Akif, Manzum Hikaye, Tiyatro, Manzum Tiyatro, Küfe, Mahalle Kahvesi, Meyhane

BARIŞ BIÇAKÇI’NIN “BİZİM BÜYÜK ÇARESİZLİĞİMİZ” ROMANINDA SERBEST ZAMAN ETKİNLİKLERİ VE SANAT

MELİHA TATLI

Yüksek Lisans Öğrencisi, Ardahan Üniversitesi

İnsani Bilimler ve Edebiyat Fakültesi, Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü

Öz

Günümüz Türk Edebiyatı’nın önemli yazarlarından biri olan Barış Bıçakçı, *Bizim Büyük Çaresizliğimiz* adlı romanında aynı evde yaşayan ve yıllarca arkadaşlık yapan Ender ve Çetin adlı roman kişilerinin hem ruh dünyalarına hem de yaşantılarına yer verir. Bıçakçı, romanın geneline yaydığı aşk, dostluk ve imkânsızlık gibi kavramlardan oluşturduğu bir aşk üçgeni çizer. Bu aşk üçgeninin tepesinde Ender ve Çetin’in yakın arkadaşları Fikret’in kız kardeşi Nihal yer alır. Nihal, romanda önemli bir yere sahiptir ve çalışmanın içeriği bakımından Ender ve Çetin’in hem iç dünyalarına hem de sosyal yaşantılarına ışık tutar.

Çalışmada, roman üzerinden serbest zaman kavramı kullanılarak, kişilerin kendi iradelerine bağlı olarak özgürce yaptıkları birtakım etkinliklerden söz edilecektir. Bu etkinliklerle birlikte roman kişilerinin kendilerine ait bir zaman dilimi yarattıkları görülmektedir. Müzik, edebiyat ve sanat gibi etkinlikler salt boş zamanı değerlendirmek amacı taşımaz. Aksine kişiyi besleyen, ona yeni bir kimlik kazandıran ve ruhsal mekanizmaları diri tutan bu etkinlikler için özel bir zaman gereklidir. Ender, yaşananları aktarırken sürekli kendisinin ve Çetin’in dış görünüşünden, geçmiş yaşantılarındaki aşklarından ve uzun yıllar süren birlikteliklerinden söz eder. Yazarın anlatıcı olarak Ender’i seçmesinde hem çevirmenlik mesleğinin hem de edebiyat ve kitaplara olan tutkusunun etkisi yadsınamaz. Çevirmenlik dışında edebiyat, müzik ve sinema onda serbest zaman etkinliğidir. Yer yer Çetin’in de bu etkinliğe katıldığını görmekle birlikte onun halı saha maçlarında daha etkin bir konumda olduğu da açıktır.

Ender ve Çetin’in sıkı dostluğu ekseninde ele alınacak olan serbest zaman ve sanat kavramı çalışmanın odak noktasını oluşturmakla birlikte romandaki bütün serbest zaman etkinliklerinin eğlenme ve hoş zaman geçirme amacıyla gerçekleştirildiği görülmektedir. Son olarak Bir özgürlük alanı olan serbest zamanın kişilerin yaşantılarına ne gibi etkileri olduğu da incelenecektir.

Açar Sözcükler: Barış Bıçakçı, *Bizim Büyük Çaresizliğimiz*, Serbest Zaman, Sanat

“AVRUPALI KİMLİĞİ ”NİN EDEBİ ESERLERE YANSIYAN YORGUNLUĞU

Dr.Öğr.Üyesi Orhan BOZDEMİR

Atatürk Üniversitesi

Özet

Sunumumuzda Edebiyatta Kimlik Araştırmaları bağlamında, kimlik, ulusal kimlik, kolektif kimlik kavramlarını kısaca açıklamaya çalıştıktan sonra bu bilgiler ışığında Avrupalı Kimliğinin muhtevasını, günümüzde yaşadığı zorlukları ve mevcut durumunun edebi eserlere nasıl yansıdığını betimsel veri analizi yöntemini kullanarak örneklerle sunmaya çalıştık. Özellikle son yıllarda Suriye’deki gelişmelerin sonucu olarak yaşanan ve maalesef Türk edebiyatı ve sanatına yeterince yansımaya mülteci krizi, bununla ilişkili olan göç, kaçış hikâyeleri Avrupa’daki edebi eserlerde kalıcı ve yön gösterici izler bırakmış, güncel gerçeklikle Avrupa Kimliğini oluşturan değerlerin ne denli çeliştiğini ortaya koyarak ‘Avrupalı Kimliğini’ tartışmalı hale getirmiştir. Edebi eserlerin toplumsal olguların anlaşılması ve tarih yazımındaki temel kaynak ve belge niteliğinin vurgulanması açısından, çalışmamızın dikkate değer olduğunu düşünüyoruz.

Anahtar Kelimeler: Edebiyatta Kimlik, Kolektif kimlik, Avrupalı kimliği

FAZIL HÜSNÜ DAĞLARCA’NIN “YALNIZCA” BAŞLIKLİ ŞİİRİ ÜZERİNE

Dr. Öğretim Üyesi Abdulkerim DİNÇ
Atatürk Üniversitesi, Kâzım Karabekir Eğitim Fakültesi
Türkçe Eğitimi Anabilim Dalı

ÖZET

Fazıl Hüsnü Dağlarca, çağdaş Türk edebiyatının en verimli, en orijinal şiiirlerini yazmış şâiridir. Bazı eleştirmenler, Dağlarca’nın şiiirini iki döneme ayırırlar. Asû’ya kadar olan yirmi yıllık dönem, yani Havaya Çizilen Dünya, Çocuk ve Allah, Daha, Çakırın Destanı, Taş Devri isimli eserleri “Sezgi” dönemi; ikinci dönem ise Asû ile başlayan ve günümüze kadar devam eden “akıl” dönemidir.

“Yalnızca”, Dağlarca’nın eserleri içinde ayrı bir ehemmiyeti haiz olan Asû isimli kitabına aldığı şiiirlerindendir. 170 Şiiirin bulunduğu Asû Dağlarca’nın en çok tartışılan, merâkı celbeden eserlerinden biridir. Biz bu çalışmamızda, Fazıl Hüsnü Dağlarca’nın “Yalnızca” başlığını taşıyan şiiirini tahlil etmeye çalışacağız.

Anahtar Kelimeler: Fazıl Hüsnü Dağlarca, Asu, Akıl dönemi, yalnızlık, birliktelik.

**KOCAMAN KÜÇÜK DENİZ ÖYKÜSÜNDEKİ KARAKTERLERİN SORUN
ODAKLI BİR DURUMDAN ÇÖZÜM ODAKLI KARAKTERLERE YÖNELİŞİ**
*THE PROBLEM OF A CHARACTERS IN A HUGE LITTLE SEA STORY FROM A
PROBLEM-ORIENTED SITUATION TO SOLUTION-ORIENTED CHARACTERS*

Arş. Gör. Dr. Mustafa KAYA
Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi

Özet

Çocuğun duygu, düşünce ve hayal dünyasına seslenen, onun yaşına ve gelişimine uygun eserler çocuk edebiyatı olarak adlandırılmaktadır. Çocuk edebiyatı kapsamına giren bu eserler, çocuğun doğum öncesinde anne karnından başlayarak gelişiminin her aşamasında karşılaştığı hikâye, masal, ninni, fıkra, biyografi vb. türleri içine almaktadır. Bu edebiyat kapsamına giren türler içerisinde hikayelerin ayrı bir yeri vardır.

Çocuğun gerçek hayatta çevresindeki kişilerden dinlediği veya çeşitli eserlerde karşılaştığı hikayelerin dil ve üslup, konu/tema, ileti, karakter ve görsel olarak bazı unsurlara dikkat edilmesi gerekir. Bu özellikler aracılığıyla incelenen eserin çocuğa görelilik olup olmadığı tespit edilebilir. Bunun yanında hikâyenin çocuğun zihinsel, sosyal, bilişsel gelişimine yaptığı katkılar açısından yeterli ve istenilen düzeyde olması gerekmektedir.

Bu çalışmada çocuk edebiyatında önemli bir yere sahip olan Süleyman Bulut'un Kocaman Küçük Deniz adlı eseri karakterler açısından incelenmiştir. Çalışmada nitel araştırma yöntemlerinden doküman incelenmesi kullanılmıştır. Çalışma verilerinin analizinde içerik analizi kullanılmıştır.

Araştırma sonucunda eserdeki karakterlerin sorun odaklı insandan çözüm odaklı insan modeline nasıl bir dönüşüm geçirdikleri tespit edilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Çocuk edebiyatı, Kocaman Küçük Deniz, sorun ve çözüm odaklı karakter.

Abstract

The works that address the child's world of emotion, thought and imagination and are appropriate for his age and development are called children's literature. These works, which are in the scope of children's literature, include stories, fairy tales, lullabies, jokes, biographies, etc. that the child encounters in every stage of development starting from the mother's womb before birth. types. Stories have a special place among the genres that fall within the scope of this literature.

Some aspects of the language and style, subject / theme, message, character and visuals of the stories that the child listens to in real life or that he / she encounters in various works should be considered. Through these features, it can be determined whether the work

examined is relative to the child. In addition, the story should be sufficient and desirable in terms of its contribution to the mental, social and cognitive development of the child.

In this study, Suleyman Bulut, who has an important place in children's literature, is examined in terms of characters. In this study, document analysis, one of the qualitative research methods, was used. Content analysis was used in the analysis of the study data.

As a result of the research, it has been determined how the characters in the work have transformed from problem-oriented people to solution-oriented human models.

Key Words: Children's literature, Huge Little Sea, problem and solution-oriented character.

EĞİTİMDE KADİM BİR GELENEK: HİKAYE ANLATICILIĞI *AN ANCIENT TRADITION IN EDUCATION: STORYTELLING*

Abdulkadir ATALAY
Gazi İlkokulu Müdür Yardımcısı
Çarşıbaşı /Trabzon

İnsanlık tarihi boyunca hikaye anlatmak en etkili iletişim yöntemlerinden biri olmuştur. Geçmişten günümüze toplumların hayatında özel bir yeri olan hikaye-masal anlatıcılığının devam etmesinin nedeni iyi insanı var etmektir. İster mağarada ister şehirlerde yaşayalım, hikaye anlatmak, iletişim kurmanın doğuştan gelen, iç güdüsel şeklidir. Günümüzün hikayesi, hayatımızın hikayesi, iş yerimizin hikayesi, okulumuzun hikayesi, annemizin hikayesi, babamızın hikayesi, komşumuzun hikayesi gibi hikayelerimizi rahatlıkla artırabiliriz.

Hindistan’da Harikatha, Malezya’da kısa hayvan hikaye anlatıcısı, İngiltere’de gezgin hikaye anlatıcısı, Avrupa’da hikaye anlatıcılığının yerini alan tiyatro, Araplar’da “kassas”, Acemler’de “kıssahan”, göçebe Türkler’de kopuz eşliğinde “ozan”, İslam’dan sonra Acem’de ve Osmanlı’da meddah; Efsaneleri, Bin Bir Gece Masalları’nı, Şahname’den hikayeleri, Hz.Peygamber’in Ailesi’nin ve Ashabı’nın kıssaları gibi ve bir çok ortak söz mirasını günümüze kadar getirmişlerdir.

Hikaye anlatıcılığı eğitimin en eski şeklidir.Eski olmasına rağmen günümüzde de eğitimde kullanılan etkili bir yöntemdir. Bu günlerde birçok üniversite hikaye anlatıcılığı eğitimleri vermekte, bir çok ülkede hikaye anlatıcılığı kongreleri düzenlenmekte, hikaye ve masal anlatıcılığı ile ekmek parası kazananların sayısı gün geçtikçe artmaktadır.

Geçmişten günümüze hikaye anlatıcılığı; mağara duvarlarında, kamp ateşi etrafında, göçebe çadırlarının içinde, saraylarda, meclislerde ve uykuya dalmadan önce etkin olarak kullanılmıştır.Hikayelerin çok geniş kullanım alanları vardır. Sunum yaparken, internet sitenizde paylaşımda bulunurken, sosyal medya içeriklerinizi tasarlarken, yıllık bayi toplantılarında konuşma yaparken veya çalışanlarınıza performans geri bildirimi verirken hikayelerden faydalanabilirsiniz.Hikaye anlatmanın insan üzerindeki etkisini göstermesi açısından “Bin Bir Gece Masalları” çok önemli bir yere sahiptir.Hikayeler iyi anlatıldığında düşüncelerinizi, duygularınızı ve davranışlarınızı değiştirebilirler.İş hayatında da hikayenin gücü ve hikaye anlatıcılığının önemi gittikçe artmaktadır.

Geçmişten günümüze hikâye anlatıcılığı; mağara duvarlarında, kamp ateşi etrafında, göçebe çadırlarının içinde, saraylarda, meclislerde ve uykuya dalmadan önce etkin olarak kullanılmıştır.

Hikâyelerin çok geniş kullanım alanları vardır. Sunum yaparken, internet sitenizde paylaşımda bulunurken, sosyal medya içeriklerinizi tasarlarken, yıllık bayi toplantılarında

konuşma yaparken veya çalışanlarınıza performans geri bildirimi verirken hikâyelerden faydalanabilirsiniz.

Hikâye anlatmanın insan üzerindeki etkisini göstermesi açısından “1001 Gece Masalları” çok önemli bir yere sahiptir. Hikâyeler iyi anlatıldığında düşüncelerinizi, duygularınızı ve davranışlarınızı değiştirebilirler.

İş hayatında da hikâyenin gücü ve hikâye anlatıcılığının önemi gittikçe artmaktadır.

Bu çalışmanın amacı; insanoğlunun var olduğu günden beri toplumu yönlendiren ve önceki insanları sonraki insanlarla görünmez halkalarla (efsaneler, hikayeler, masallar) birleştiren hikaye anlatıcılarının önemini vurgulamaktır. Bu doğrultuda konuyla ilgili ulusal ve uluslararası kaynaklar doküman analizi tekniği ile taranarak elde edilen verilerden çıkarsama yapılmıştır. Çalışma, tarama modelinde betimsel bir çalışmadır. Çalışmada ilgili alan yazın taranarak hikaye-masal anlatıcılığının önemi ele alınmıştır.

Anahtar kelimeler: Eğitim, Hikaye, Masal, Anlatıcılık

ABSTRACT

Throughout of human history, telling stories has been one of the most effective communication methods. Telling tale and story which has a special place in the life of societies from the past to the present is due to create a good person. Whether we live in caves or cities, storytelling is the innate and instinctive form of communication. Today's story, the story of our lives, the story of our workplace, the story of our school, the story of our mother, the story of our father, the story of our neighbor can easily increase our stories.

Harikatha, in India, the storyteller of short animal story in Malaysia, the itinerant storyteller in England, theater which replaced storytelling in Europe, ‘Kassas’ in Arabs, ‘Kıssahan’ in Persians, ‘the minstrel (ozan)’ in company with the lute (kopuz) in the nomadic Turks, ‘the encomiast (meddah)’ in the Ottoman Empire and Persian after their accepting Islam; they all have brought the legends, one thousand and one night tales, the stories from the Shahname, and many narration of oral culture such as anecdotes of family and companions of prophet Muhammed into the present.

Storytelling is the oldest form of education. Although it is old, it is an effective method which used in education today. Many universities are giving storytelling trainings, and storytelling congresses are organized in many countries, and the numbers of people who earn theirs’ keep from telling story and tale are increasing day by day.

Storytelling from past to present; It was used effectively on the walls of caves, around camp-fire, in nomadic tents, in palaces, assemblies and before falling asleep.

Stories have a wide range of uses. You can benefit from stories while making a presentation, sharing something on your website, designing your social media content, speaking at annual dealers meetings, or giving performance feedback to your employees.

“1001 Arabian Nights” has a very important place to show the effect of storytelling on people. When stories are told well, they can change your thoughts, feelings and behaviors.

The influence of the story and the importance of storytelling is gradually increasing in business life.

The aim of this study is to emphasize the importance of the storytellers who have guided the society since the day of mankind's existence and united the previous people with the next people with invisible rings (legends, stories, tales). In this context, the national and international sources which is related to this subject were analyzed by document analysis technique and some inferences were made based on these data. This study is a descriptive study conducted in the screening model. In this study, the importance of story-tale storytelling is examined by examining works written in this field.

Keywords: Education, Story, Tale, Storytelling

REDİF-MUHTEVA İLGİSİ BAĞLAMINDA SÂKÎ-NÂMELER

Öğretim Görevlisi Dr. Özlem Çayıldak

Mardin Artuklu Üniversitesi

Klasik Türk edebiyatının önemli türlerinden biri olan sâkî-nâmeler, sâkî ve nâme sözcüklerinin birleşmesinden meydana gelip “sâkî kitabı” anlamında, belirli bir muhteva ve nazım şekliyle yazılmış eserlerin adıdır. Sâkî-nâmeler daha çok mesnevi nazım şeklinde ve mütekarib bahrinde yazılmış, ağırlıklı olarak sâkîye hitap edilen, şaraptan, meclisten, meyhaneden, kadehten ve ilgili diğer unsurlardan bahseden manzum eserlerdir. İşret meclislerinin adap ve erkânını, bu meclislerin yardımcı unsurları olan musiki aletlerini, sürahi, kadeh, mum, mezeler vb. gibi şarap ve şarapla ilgili kavramları anlatması sâkî-nâmeleri, folklorik malzemeyi bütün doğallığıyla işleyen eserler olarak karşımıza çıkarır. Bu özellikleriyle sâkî-nâmeler, dönemin ahlak anlayışını, değer ve zevklerini, insanın hayata bakışını bazen dünyevi bazen de tasavvufî anlamda yansıtan eserler olmuştur. Türk edebiyatında yazılan sâkî-nâmelerin birçoğu divanların içinde veya mesneviler arasındadır; fakat önemli bir bölümü özellikle 17. yüzyılda yazılanlar bağımsız birer mesnevi şeklindedir. Türk edebiyatında 14. yüzyıldan 20. yüzyıla kadar sâkî-nâme türünde mesnevi, kaside, terkîb-bend, tercî'-bend, müseddes, muhammes, müstezâd, müselles ve dörtlük gibi muhtelif nazım şeklinde pek çok eser yazılmıştır.

Sâkî-nâmeler gibi manzum eserlerde duygu ve hayal dünyasının çıkış noktasını inşa eden, şiirde düşünce ve kelime alanını kendi etrafında toplayan önemli unsurlardan biri rediftir. Redif, kafiye sonra tekrarlanan ek ve kelimeler olup kafiye gibi metne ahenk katar, şiiri belli bir düşünce etrafında toplar, ortak bir zemine oturtur, ona bütünlük kazandırır. Şiirdeki konunun redif üzerinde etkisi olduğu düşüncesinden hareketle sâkî-nâmelerdeki redif kelimeler incelenmeye değer bulunmuştur. Bu çalışmada sâkî-nâmelerde muhteva ile ilgili redif kelimeler tarandı, bu kelimelerin kullanım sıklığı verildi, böylece muhtevanın redife yansıyan yönü tespit edildi. Sâkî-nâmelerde şairlerin muhtevayla ilgili sâkî, şarap, kadeh, meclis, işret, meze, aşk gibi önemli kavramları redif olarak kullandığı görüldü. Şairler muhtevanın esası olan bu kavramları redif olarak kullanarak redif-anlam ilgisini ortaya koymaya çalışmışlar, redif kelimelerle çeşitli benzetme ve hayalleri çok yönlü olarak işlemişlerdir. Şairlerin seçmiş olduğu rediflerden hareketle şiire hâkim olan ortak duygu ve düşüncelerin tespitini yapmak da mümkündür. Aynı zamanda redif, şiiri oluşturan kelime kadrosu ile şiirdeki ahenk ve anlam bütünlüğü hakkında ipucu verir. Şair, şiirin bütünü redif üzerine kurarak, his ve hayal dünyasını redife yansıtır. Bu yönüyle redif, şiire hâkim olması beklenen temanın göstergesi ve belirleyicisidir. Bu bağlamda redif kelimedenden hareketle şiir çözümlemeleri yapmanın klasik Türk şiirinin anlam dünyasını ortaya koymak adına önemli bir yol olacağı söylenebilir. Bir şiirin redifine bakarak redifi oluşturan kelimelerin anlam çerçevesi ile şiirin bütünü anlamı arasındaki ilişki de ortaya konulabilir.

Anahtar Kelimeler: Sâkî-nâme, Muhteva, Redif

**OKUL ÖNCESİ ÖĞRETMEN ADAYLARININ ÖĞRETMENLİK UYGULAMASI
KAPSAMINDA SANAT ETKİNLİKLERİ KONUSUNDAKİ GÖRÜŞLERİNİN
İNCELENMESİ**

*INVESTIGATION OF PRESCHOOL TEACHER CANDIDATES' VIEWS ON ART
ACTIVITIES WITHIN THE SCOPE OF TEACHING PRACTICE*

Mine AYANOĞLU

Mardin Artuklu Üniversitesi

Dr.Öğr.Üyesi Fatih AYDOĞDU

Erzincan Binali Yıldırım Üniversitesi

Özet

Bu araştırma okul öncesi öğretmen adaylarının öğretmenlik uygulaması kapsamında sanat etkinlikleri konusunda görüşlerinin incelenmesi amacıyla yapılmıştır. Bu amaçla araştırmaya Erzincan Binali Yıldırım Üniversitesi Okul Öncesi Öğretmenliği programı dördüncü sınıfında öğrenim gören öğretmen adayları arasından araştırmaya gönüllü olarak katılmayı kabul eden 30 öğretmen adayı dahil edilmiştir. Araştırma kapsamında katılımcılara araştırmacılar tarafından geliştirilen “Yarı Yapılandırılmış Görüşme Formu” uygulanmıştır. Görüşme formunda, okul öncesi öğretmen adaylarına sanat etkinliklerinin çocuklara katkıları, öğretmenlik uygulamasında en çok yer verdikleri etkinlik türleri ve sanat etkinliği kapsamında yaptıkları etkinlikler, sanat etkinliği uygulamada karşılaştıkları güçlükler ve önerilerini belirlemeye yönelik sorular yer almaktadır. Araştırmadan elde edilen veriler betimsel analiz yapılarak çözümlenmiştir. Araştırma sonucunda okul öncesi öğretmen adaylarının sanat etkinliklerinin çocukların çok yönlü gelişimine katkı sağladığı, daha çok küçük kas becerileri geliştirmeye yönelik etkinliklere yer verdikleri, malzeme temin etmede güçlük, zaman yetersizliği ve etkinlik bulmada sorun yaşamalarının sanat etkinliği yapmalarında engel oluşturduğu, sanat etkinliklerinin diğer etkinliklerle bütünleştirmenin, okulun malzeme temin etmesinin ve lisans eğitiminde sanatsal derslere daha fazla yer verilmesinin sanat etkinliklerinin uygulanması konusunda katkıları olacağı yönünde görüş bildirmişlerdir.

Anahtar Kelimeler: Okul öncesi öğretmen adayı, Öğretmenlik uygulaması, Sanat, Görüşme

Abstract

This research was conducted to examine the opinions of preschool teacher candidates about art activities within the scope of teaching practice. For this purpose, 30 prospective teachers

who voluntarily participated in the research were included among the prospective teachers in the fourth grade of Erzincan Binali Yıldırım University Preschool Teaching Program. “Semi-Structured Interview Form en developed by the researchers was applied to the participants. In the interview form, the contributions of preschool teacher candidates to children, the types of activities they give the most place in teaching practice and the activities they perform within the scope of art activities, the difficulties they face in the practice of art activities and questions to determine their suggestions are included. The data obtained from the research were analyzed by descriptive analysis. As a result of the research, pre-school teacher candidates' art activities contribute to the multi-faceted development of children, they mostly include activities aimed at developing small muscle skills, difficulty in supplying materials, lack of time and problems in finding activities, and the integration of art activities with other activities, the provision of materials and the use of more artistic courses in undergraduate education will contribute to the implementation of art activities.

Key Words: Preschool teacher, Teaching practice, Art, Interview

THE EFFECTS OF GENDER DIFFERENCES IN VOCABULARY SELECTIONS AND CONTRIBUTION OF KNOWLEDGE ON THEM TO VOCABULARY TEACHING

Halil İbrahim AKSAN

M.A. Student in Gazi University

Sevinç ERGENEKON EMİR

Assist.Prof.Dr. in Gazi University

Abstract

The primary goal of this study is to show the relationship between gender and vocabulary selections. To reveal this relationship properly, the terms sex, gender, discourse were clarified. According to some researchers, these differences may result from women's and men's biology or their emotional states, different positions in the social structure or encountering different opportunities and constraints. Apart from these underlying factors, the study both includes results about the relationship between gender and vocabulary selections and analyzes how people reflect their gender aspects to language when they describe the same painting. Moreover, our research does not only tries to show the difference and relation of gender in vocabulary selections, but it also has an attempt to give a couple of implications for English Teachers about vocabulary selections tendency of their male and female students. In this sense, teachers awareness of this tendency may help them in language teaching as well.

The study was conducted with the help of 44 students from the same training center who were selected as the participants. Having almost the same socio-economical background, they were comprised of 22 boys and 22 girls at the age of 13. This age can be regarded as the beginning of puberty when two sexes can show changes unique to their biological attributions. For this reason, we deliberately decided to determine the participants at the age of 13. Afterward, we compared the utterances of the men with the women. The data obtained from men and women descriptions were analyzed in terms of sentence types, use of adverbs, adjectives, similes, metaphors and a paralinguistic feature named as gap fillers. These findings help us to make suggestions for English Language teachers in vocabulary teaching, correspondingly, practicing speaking activity. Since our results are generally based on statistics, it can be said that a quantitative approach was used in the study.

Key Words: Gender Difference, Vocabulary Selection, Language Teaching

**MÜLTECİ ÇOCUKLARLA BİRLİKTE ÖĞRENİM GÖREN TÜRK ÇOCUKLARIN
EMPATİK EĞİLİMLERİNİN ÇEŞİTLİ DEĞİŞKENLER AÇISINDAN
İNCELENMESİ**

***INVESTIGATION OF EMPATHIC TENDENCIES OF TURKISH CHILDREN
STUDYING WITH REFUGEE CHILDREN IN TERMS OF VARIOUS VARIABLES***

Dr. Öğr. Üyesi Fatih AYDOĞDU

Erzincan Binali Yıldırım Üniversitesi Sağlık Hizmetleri MYO

Öğr.Gör.Mine AYANOĞLU

Mardin Artuklu Üniversitesi

Özet

Bu araştırma mülteci çocuklarla birlikte öğrenim gören çocukların empatik eğilimlerinin cinsiyet, sınıf düzeyi, kardeş sayısı, anne-baba öğrenim düzeyi, mülteci çocuklarla öğrenim gördüğü yıl, mülteci çocuklarla boş zamanlarında zaman geçirme durumu ve mülteci çocuklarla eğitim görmeyi isteme durumu gibi değişkenlerin etkili olup olmadığını belirlemek amacıyla yapılmıştır. Bu amaçla araştırmaya Mardin il merkezindeki Milli Eğitim Bakanlığına bağlı ortaokulların altıncı, yedinci ve sekizinci sınıfına devam eden, amaçlı örnekleme yöntemiyle belirlenen sınıfında en az bir mülteci çocuk bulunan çocuklar dahil edilmiştir. Araştırmaya dahil edilen çocuklara demografik bilgilerini elde etmek amacıyla “Genel Bilgi Formu”, empatik düzeylerini belirlemek için Kaya ve Siyez (2010) tarafından geliştirilen “KASİ Empatik Eğilim Ölçeği-Ergen Formu” kullanılmıştır. Araştırmadan elde edilen verilerin analizinde, veriler normal dağılıma uygun olduğundan gruplar arası farklılıkların belirlenmesi için parametrik testlerden t testi ve Anova testi kullanılmıştır. Elde edilen veriler analiz aşamasında olup sonuçlar bildiri sunumunda paylaşılacaktır.

Anahtar Kelimeler:, mülteci çocuk, Türk çocuk, empatik eğilim

Abstract

This research was conducted to determine whether the empathic tendencies of children studying with refugee children were influenced by variables such as gender, class level, number of siblings, parental education level, year of schooling with refugee children, spending free time with refugee children and willingness to study with refugee children. purpose. For this purpose, the study included sixth, seventh and eighth grade children from secondary schools affiliated to the Ministry of National Education in the city center of Mardin. The “General Information Form” was used to obtain the demographic information of the children included in the study, and the KASİ Empathic Tendency Scale-Adolescent Form developed by Kaya and Siyez (2010) was used to determine their empathic

level. In the analysis of the data obtained from the study, t-test and Anova test were used to determine the differences between the groups since the data were in accordance with the normal distribution. The data obtained are in the analysis stage and the results will be shared in the paper presentation.

Key Words: refugee child, Turkish child, empathic tendency

EXPLORING THE RELATIONSHIP BETWEEN STUDENTS' BELIEFS ABOUT LANGUAGE LEARNING AND LANGUAGE LEARNING STRATEGIES IN A HIGH SCHOOL CONTEXT IN TURKEY

Yaşar Üstün KAPLAN

Bingöl University

This quantitative study explored the students' beliefs about language learning and strategies while learning the foreign language in a high school context in Turkey. Also, it identified the relationship between students' beliefs about language learning and their strategy use. Participants of this study were high school students at Hayret Efendi Anatolian High School in Yüreğir, Adana. Participants were asked to answer Horwitz's (1988) the Beliefs about Language Learning Inventory (BALLI) so as to specify their beliefs regarding language learning. Secondly, Oxford (1990)'s Strategy Inventory for Language Learning (SILL) was utilized to measure frequency of participants' usage of language learning strategies. Descriptive analyses and Pearson *r* correlation were utilized to analyze the data. According to results of this current study, the most frequently preferred strategies among participants were memory and compensatory strategies while the least preferred strategies were cognitive strategies. Additionally, participants had a high opinion of repetition and practice in learning English and they perceived English as significant for better career opportunities. Finally, result of the Pearson *r* correlation revealed that all language learning strategies were significantly and positively correlated with five different areas of learners' beliefs about language learning.

Keywords: Beliefs about language learning, language learning strategies, foreign language learning

SOSYAL BİLGİLER ÖĞRETİM PROGRAMINDA BELİRTİLEN HOŞGÖRÜ DEĞERİNE YÖNELİK ORTAOKUL 7. SINIF ÖĞRENCİLERİNİN METAFORİK ALGILARI

Dr. Kenan BAŞ

Doç. Dr. Esen DURMUŞ

Fırat Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Sosyal Bilgiler Eğitimi Anabilim dalı

Özet

Bu çalışmanın amacı sosyal bilgiler öğretim programında belirtilen hoşgörü değerine yönelik ortaokul yedinci sınıf öğrencilerinin kavrama ilişkin görüşlerini metaforlar yoluyla belirlemektir. Araştırmada nitel araştırma desenlerinden olgu bilim (fenomenoloji) deseni kullanılmıştır. Araştırmanın çalışma grubunu 2019-2020 eğitim öğretim sonbahar yarıyılında Elazığ-Sivrice ilçe sınırları içerisinde yer alan bir ortaokulun 7. Sınıf düzeyinde öğrenim gören 57 öğrenci oluşturmaktadır. Öğrencilerin çalışmaya katılıp katılmama istekleri konusunda gönüllülük esası dikkate alınmıştır. Araştırmada veriler, “*Hoşgörü*”.....*ya / ye benzer; Çünkü.....*” biçiminde yarım bırakılmış bir cümlelerin bulunduğu formlar aracılığıyla toplanmıştır. Çalışma sonucunda elde edilen bulgular incelendiğinde öğrencilerin hoşgörü kavramına yönelik 16 farklı metafor ürettikleri görülmüştür. Öğrencilerden elde edilen verilen içerik analizi yoluyla çözümlenmiştir. Uzman görüşleri doğrultusunda çalışmanın son aşamasında üç farklı kategori oluşturularak çalışmaya son şekli verilmiştir. Bu kategoriler *Birlik-Berberlik, Sabır ve Paylaşım* şeklinde adlandırılmıştır. Bununla birlikte elde edilen bulgulara bakıldığında bazı öğrencilerin Hoşgörü kavramını tam olarak bilmedikleri ve bu kavramı “hor görme” kavramı ile karıştırdıkları görülmüştür. Konu ile ilgili ilgili literatür incelendiğinde yapılan çalışmaların çok az sayıda olduğu görüldüğünden bu araştırmanın alana katkı sunacağı düşünülmektedir.

Anahtar Kelimeler: Hoşgörü, Değer, Metafor, Sosyal Bilgiler

UNRAVELING IN-SERVICE EFL TEACHERS' ASSESSMENT PREFERENCES IN THE CONTEXT OF CEYHAN, ADANA

Yaşar Üstün Kaplan

Bingöl University

Abstract

Student assessment which is done during / after teaching-learning process provides teachers with necessary information about their students' current academic levels. This information provided by assessment helps teachers to see whether objectives of the lesson have been attained or not. In addition, assessment gives chance to students to see their strengths and weaknesses in their learning process. For this reason, assessment is believed to be inseparable from teaching and learning. That is, teaching and assessment are such two processes which not only complete but also affect one another that methods adopted by teachers for assessing their students have significant influence on students' approach to the content and their comprehension of it. In the light of this information, the departure of this current study was to shed light on Turkish EFL teachers' assessment preferences and to find out whether teachers' preferences are differed or not based on some variables such as their years of teaching experience and type of school in which they teach English. Participants selected based on convenience sampling (Bryman, 2012) were 70 EFL teachers working in Ceyhan, Adana. Data were collected through Classroom Assessment Preferences Survey Questionnaire for Language Teachers (CAPSQ-LT) consisting of 35 statements on a 5-point (ranging from strongly disagree to strongly agree) Likert scale (Aliponga & Gonzales 2012). As a result of descriptive and inferential statistics, it was revealed that language teachers used assessment for learning category mostly. In other words, teachers were found to assess their students in order to improve their learning. On the other hand, the study found that the least preferred assessment category was assessment as learning which is related to influence of assessment on learning. Furthermore, the current study did not find any statistically difference in teachers' assessment preferences based on school type they worked in and their years of teaching experience.

Key Words: assessment, English language teaching, English as a foreign language (EFL) teachers.

**TÜRKÇE ÖĞRETMENLİĞİ LİSANS PROGRAMINA İLİŞKİN TÜRKÇE
ÖĞRETMENLERİNİN GÖRÜŞLERİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ
EVALUATION OF THE VIEWS OF TURKISH TEACHERS ABOUT TURKISH
UNDERGRADUATE PROGRAM**

Doç. Dr. Raşit KOÇ

Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi

Dr. Mustafa KAYA

Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi

Özet

Bu çalışmanın amacı, Türkçe öğretmenliği lisans programına ilişkin Türkçe öğretmenlerinin görüşlerini tespit etmektir.

Türkçe öğretmenlerinin, Türkçe öğretmenliği lisans programına ilişkin görüşlerini tespit etmeyi amaçlayan bu çalışmada nitel araştırma yaklaşımına dayalı görüşme yöntemi kullanılmıştır. Veri toplama aracı olarak araştırmacılar tarafından uzman görüşü alınarak geliştirilen ve açık uçlu sorulardan oluşan yapılandırılmış görüşme formu kullanılmıştır. Verilerin çözümlenmesinde içerik çözümlemesi kullanılmıştır.

Araştırmanın çalışma grubunu, 2018-2019 eğitim-öğretim yılında görev yapmakta olan 22 Türkçe öğretmeni oluşturmaktadır.

Araştırma sonuçlarına göre Türkçe öğretmenleri, Türkçe öğretmenliği lisans programının içerik ve işlevsellik açısından yetersiz olduğunu belirtmişlerdir. Lisans programında verilen derslerin hedef kitlenin seviyesinin üzerinde olduğundan dolayı istenilen düzeyde uygulanamadığını vurgulamışlardır. Türkçe öğretmenliği lisans programındaki derslerden eğitim bilimleri, dil becerileri ve dil bilgisi derslerinin alana katkısının daha fazla olduğunu belirtirken edebiyat ile ilgili derslerin, Osmanlıca Türkçesi, genel dil bilimi ve yabancı dil ve bilgisayar derslerinin alana bir katkısının olmadığı belirtmişlerdir. Türkçe öğretmenliği lisans programında verilen dersler ile okulda işlenmesi istenen derslerin uyumlu olması, dört temel dil becerisi ve uygulama derslerine ağırlık verilmesi gerektiği yönünde görüş belirtmişlerdir.

Anahtar Kelimeler: Türkçe öğretmenliği, lisans programı, öğretmen görüşleri.

Abstract

The aim of this study is to determine the views of Turkish teachers about Turkish Language Teaching undergraduate program.

In this study, which aims to determine the opinions of Turkish teachers about Turkish Language Teaching undergraduate program, interview method based on qualitative research approach was used. As a data collection tool, structured interview form consisting of open-ended questions and developed by the researchers with the opinion of experts was used. Content analysis was used for data analysis.

The study group consists of 22 Turkish teachers working in the 2018-2019 academic year.

According to the results of the research, Turkish teachers stated that the Turkish Language Teaching undergraduate program was inadequate in terms of content and functionality. They emphasized that the courses given in the undergraduate program cannot be applied at the desired level because they are above the level of the target audience. They stated that educational science, language skills and grammar courses had more contribution to the field than the courses in the Turkish Language Teaching undergraduate program and that literature-related courses, Ottoman Turkish, general linguistics, foreign language and computer courses had no contribution to the field. They stated that the courses given in the Turkish Language Teaching undergraduate program should be in harmony with the courses required in the school, four basic language skills and practice courses should be given weight.

Key Words: Turkish teaching, undergraduate program, teachers' opinions..

ORTAOKUL 8. SINIF ÖĞRENCİLERİNİN LAİKLİK KAVRAMINA İLİŞKİN ALGILARI

Dr. Kenan BAŞ

Özet

Bu çalışmanın amacı ortaokul sekizinci sınıf öğrencilerinin “laiklik” kavramına ilişkin görüşlerini metaforlar yoluyla incelemektir. Araştırmada nitel araştırma desenlerinden olgu bilim (fenomenoloji) deseni kullanılmıştır. Araştırmanın çalışma grubunu 2019-2020 eğitim öğretim sonbahar yarıyılında Elazığ-Sivrice ilçe sınırları içerisinde yer alan bir ortaokulun 8. sınıf düzeyinde öğrenim gören 52 öğrenci oluşturmaktadır. Öğrencilerin çalışmaya katılıp katılmama istekleri konusunda gönüllülük esası dikkate alınmıştır. Araştırmada veriler, “*Laiklik*”.....ya / ye benzer; Çünkü.....” biçiminde yarım bırakılmış bir cümlenin bulunduğu formlar aracılığıyla toplanmıştır. Çalışma sonucunda elde edilen bulgular incelendiğinde öğrencilerin “laiklik” kavramına yönelik 7 farklı metafor ürettikleri görülmüştür. Öğrencilerden elde edilen verilen içerik analizi yoluyla çözümlenmiştir. Uzman görüşleri doğrultusunda çalışmanın son aşamasında dört farklı kategori oluşturularak çalışmaya son şekli verilmiştir. Bu kategoriler *Bütünlük*, *Eşitlik*, *Din* ve *Bilinmezlik* şeklinde adlandırılmıştır. Bununla birlikte elde edilen bulgulara bakıldığında bazı öğrencilerin “laiklik” kavramını tam olarak bilmedikleri ve bu kavramı “dinsizlik” şeklinde tanımladıkları görülmüştür. Konu ile ilgili ilgili literatür incelendiğinde “metafor” incelemesi şeklinde yapılan çalışmaların yok denecek kadar sayıda olduğu görüldüğünden bu araştırmanın alana katkı sunacağı düşünülmektedir.

Anahtar Kelimeler: Laiklik, Metafor, Kategori

2023 EĞİTİM VİZYONUNDA TEMEL EĞİTİMİN YERİ THE PLACE OF BASIC EDUCATION IN 2023 EDUCATION VISION

Ahmet ÇOBAN

Doç.Dr., Dicle Üniversitesi

Abdullah ADMIŞ

Öğrt., Diyarbakır Milli Eğitim Müdürlüğü

Özet

Bilişim çağının gereği olarak eğitimde yeni vizyon arayışları, tüm eğitim sistemlerinde öncelikli temel konu olarak yer almaktadır. Bilgi ve teknolojiye hızlı gelişmeler, bireylerin ihtiyaçlarını artırırken, eğitim sistemlerinin kendilerini yeniden gözden geçirmelerini zorunlu hale getirmiştir.

Türkiye’deki idari yapının Cumhurbaşkanlığı Hükümet Sistemi’ne dönüşmesiyle öncelikli konulardan biri olan eğitimde vizyon arayışı gündeme gelmiş, yapılan gerekli çalışmalardan sonra 23 Ekim 2018 tarihinde Beştepe Millet Kongre ve Kültür Merkezinde düzenlenen tanıtım toplantısı ile “2023 Eğitim Vizyonu” ülkenin gündeminde yerini almıştır. Vizyonun temel amacı, “çağın ve geleceğin becerileriyle donanmış ve bu donanımı insanlık hayrına sarf edebilen bilime sevdalı, kültüre meraklı ve duyarlı, nitelikli, ahlaklı çocuklar yetiştirmek” şeklinde ifade edilmiştir.

Dünyadaki eğitim sistemlerinde olduğu gibi, Türkiye’de de “Temel Eğitim”, eğitim sisteminin ana unsurunu oluşturmaktadır. Temel eğitim güçlüyse eğitim sistemi de güçlenir. Bu bakımdan, “2023 Eğitim Vizyonu”nda temel eğitim ile ilgili yer alan konular ve ifadeler büyük önem arz etmektedir.

Araştırmanın amacı, 2023 Eğitim Vizyonunu temel eğitim açısından incelemek ve gerekli değerlendirmeleri yapmaktır. Bu temel amaç çerçevesinde şu sorulara cevap aranmıştır:

2023 Eğitim Vizyonunda yer alan,

1. Temel Eğitim ile ilgili ifadeler nelerdir?
2. Temel Eğitim ile ilgili ifadeler Temel Eğitimin hangi boyutlarıyla ilgilidir?
3. Temel Eğitim ile ilgili hedefler nelerdir?
4. Temel Eğitim ile ilgili hedeflerde yer alan iyileştirmeler nelerdir?
5. Temel Eğitim ile ilgili hedeflerde yer alan yenilikler nelerdir?

Araştırmanın verilerini, “2023 Eğitim Vizyonu” Belgesi’nde yer alan “Temel Eğitim” ile ilgili ifadeler oluşturmaktadır. Nitel araştırma yöntemlerinden doküman incelemesi yoluyla elde edilmiş olan bu veriler, çalışmanın temel amacı ve soruları göz önünde bulundurularak, analiz edilmiştir. Temel eğitimle ilgili ifadeler boyutlarıyla ortaya konulduktan sonra, temel eğitimle ilgili hedefler ve bu hedeflerin gerçekleştirilmesi yapılacak iyileştirmeler ve yeniliklerin neler olduğu incelenmiş ver gerekli

değerlendirmeler yapılmıştır. Elde edilen bulgular, tablolara dönüştürülerek yorumları yapılmış, daha sonra sonuçlara ve gerekli önerilere yer verilmiştir.

Anahtar Kelimler: Eğitim, Vizyon, 2023 Eğitim Vizyonu, Temel Eğitim.

ÖĞRETMEN ADAYLARININ EĞİTİM 4.0'A KARŞI ALGI VE TUTUMLARININ BELİRLENMESİNE YÖNELİK BİR ARAŞTIRMA: ATATÜRK ÜNİVERSİTESİ ÖRNEĞİ

*A STUDY ON DETERMINATION OF CANDIDATE TEACHERS PERCEPTIONS AND
ATTITUDES AGAINST EDUCATION 4.0: A CASE STUDY ATATURK UNIVESITY*

Dr. Öğr. Üyesi Güler KARAMAN
Atatürk Üniversitesi, Açıköğretim Fakültesi
Kübra TAŞ

Doktora Öğrencisi, Atatürk Üniversitesi, Yönetim Bilişim Sistemleri Bölümü
Hilal ÇALIŞIR
Doktora Öğrencisi, Atatürk Üniversitesi, Yönetim Bilişim Sistemleri Bölümü

ÖZET

Endüstri 4.0 dönemi, dijital dönüşümün, yapay zekâ, nesnelerin interneti gibi gelişmelerin üretimde kullanılması ile beraber sanayi devriminde yerini bulmuştur. Buradaki en önemli bileşenlerden birisi bilişim teknolojilerinin tüm süreçlere entegrasyonudur. Endüstri 4.0 bireylere daha kolay yaşam sunmayı amaçlarken dolaylı veya direkt olarak daha donanımlı insan gücüne de ihtiyaç duymaktadır. Bu amaç ve ihtiyaç doğrultusunda endüstri 4.0'ın gereksinimlerini tamamlamak için yeni bir eğitim sistemi olan eğitim 4.0'a geçiş süreci başlamıştır. Eğitim 4.0 kişiye özel eğitim sunan deneyim temelli bir eğitim sistemidir. Bu eğitim sistemi geleneksel eğitim sisteminin aksine dijital dönüşüm odaklı bir paradigmaya sahiptir. Bu çalışma kapsamında Öğretmen adaylarının eğitim 4.0'a karşı algı ve tutumları cinsiyet, eğitim 4.0'dan haberdar olma durumu ve AGNO düzeyleri olmak üzere üç değişken üzerinden incelenmiştir. Çalışmada veriler, anket yöntemiyle kâğıt form üzerinden toplanmıştır. Çalışmanın örneklemini Atatürk Üniversitesinde eğitim gören 84'ü erkek, 78'i kadın olmak üzere toplam 162 gönüllü öğretmen adayı oluşturmaktadır. Katılımcıların Eğitim 4.0 hakkında algı ve tutumlarını ölçmek için “Öğretmen Adaylarının Eğitim 4.0'a karşı Algı ve Tutum Belirleme Ölçeği” kullanılmıştır. Toplanan veriler SPSS 24.0 paket programı ile analiz edilmiştir. Analiz edilen verilerin normallik değerlerine bakılarak, Bağımsız T-Testi ve One-Way Anova testleri uygulanmıştır. Çalışmadan elde edilen verilere göre Cronbach's Alpha güvenirlik kat sayısı 0,923 olarak bulunmuştur. Çalışma kapsamında toplamda 5 araştırma sorusu belirlenmiş ve analizler bu sorular çerçevesinde yapılmıştır. Araştırma soruları ve sonuçlarına göre; Eğitim 4.0'ın öğreticiye etkisi faktörü ile öğretmen adaylarının cinsiyet değişkeni arasında anlamlı bir farklılık olup olmama durumuna bakılmıştır. Kadın katılımcıların “ortalama öğreticiye etki puanının”, erkek katılımcılara göre daha yüksek olduğu fakat analiz sonucunda anlamlı bir farklılık görülmediği, bu yüzden herhangi bir ilişki olmadığı sonucuna ulaşılmıştır. “Eğitim 4.0'ın sosyalleşmeye etkisi” ve “Eğitim 4.0 algısı” ile “Eğitim 4.0'dan haberdar olma durumları” arasında anlamlı farklılık olup olmama durumuna bakılmış, analiz sonucunda faktörler ve değişken arasından anlamlı bir farklılık olduğu

görülmüş olup aralarındaki ilişki analizler ile ortaya konulmuştur. “Eğitim 4.0’ın sosyalleşmeye etkisi” ve “Eğitim 4.0 algısı” ile “Eğitim 4.0’dan haberdar olma” ilişkisinde “Hayır” diyen katılımcıların ortalama puanlarının, “Evet” diyen katılımcı ortalama puanlarından daha yüksek olduğu görülmüştür. Öğretmen adaylarının, Eğitim 4.0’ın öğreticiye etkisi” ve “Eğitim 4.0’ın öğrenime etkisi” ile AGNO düzeyleri arasında anlamlı bir farklılık olup olmadığını test etmek için “Levene testi” ile homojenlik durumuna bakılmış, One-Way Anova testi ile de gruplar arasında farklılık olduğu ortaya konulmuştur.

Anahtar Kelimeler: Eğitim 4.0, Dijital Eğitim, Dijitalleşme

ABSTRACT

The period of Industry 4.0 has found its place in the industrial revolution with the use of new technologies and approaches such as digital transformation, artificial intelligence, and the Internet of Things in manufacturing processes. One of the most important components is the integration of information technologies into all processes. Industry 4.0 aims to provide easier life for individuals, in addition to be a reason to create directly or indirectly needs to more qualified manpower. To complete the requirements of Industry 4.0 in line with this aim and need, another transition process has started to Education 4.0 which is a new education system. Education 4.0 is an experience-based training system that provides customized training. This education system has a digital transformation oriented paradigm unlike the traditional education system. In this study, pre-service teachers' perceptions and attitudes towards education 4.0 were examined through three variables: gender, awareness of education 4.0 and GPA levels. In the study, the data were collected via a printed questionnaire form. The sample of the study is composed of 162 volunteer pre-service teachers, 84 male and 78 female, studying at Atatürk University. In order to measure the participants' perceptions and attitudes about Education 4.0, Pre-Service Teachers' Perception and Attitude Determination Scale against Education 4.0 was used. The collected data were analyzed with SPSS 24.0 package program. Independent T-Test and One-Way ANOVA tests were conducted to analyze the normality values of the data. According to the data obtained from the study, Cronbach's Alpha reliability coefficient was found to be 0.923. Within the scope of the study, a total of 5 research questions were identified, and data analysis were conducted within the scope of these questions. As a research question; it was investigated whether there is a significant difference between the effect of education 4.0 on teacher and gender of pre-service teachers. It was found that although the average "effect of education 4.0 on the instructor" score of the female participants was higher than the male participants, there is no statistically significant difference. The difference among "effects of Education 4.0 on socialization", "perception of Education 4.0" and "awareness of Education 4.0" were also investigated. As a result of the analysis, a significant difference was found among those factors, and the relationships was revealed by the analysis. In terms of answers towards "Socialization effect of Education 4.0",

"perception of Education 4.0" and "awareness of Education 4.0" variables, the average scores of the participants who answered "No" were higher than the participants who answered "Yes". In order to examine whether there is a significant difference between the "effect of education 4.0 on the instructor" and the "effect of education 4.0 on learning" and "GPA levels", Levene Test was conducted to examine homogeneity status, and the differences between the groups revealed via One-Way ANOVA test.

Keywords: Education 4.0, Digital Education, Digitalization

ŞEYH GÂLİP VE PERTEV DİVANLARINDA METİNLERARASILIK

Doç. Dr. Recep Demir

Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi

Edebiyat Fakültesi

Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü

Özet

Gâlib Divanı incelendiğinde Osmanlı şairlerinden Nedim, Nef'î, Fuzûlî; İran şairlerinden Şevket, Sâ'ib, Kelîm ve Tâlip gibi büyük şairlerin yanında; Pertev, Neş'et, Sâkıp Dede gibi az çok tanınan ya da adı edebiyat tarihinde yer bulmamış başka birçok şaire nazire söylediği görülmektedir.

Asıl adı Muhammed olan Pertev, 1159 H.=1746 M. yılında İstanbul'da doğmuştur. Babası Sultan Ahmet Camii muvakkiti Çelebi Efendi'ye nisbeten “Muvakkit-zâde” lâkabıyla anılmıştır. Devrinde birçok şaire ders veren Hoca Neş'et'in kendisine “Pertev” mahlasını vermesiyle “Muvakkit-zâde Muhammed Pertev” olarak şöhret bulmuştur. Pertev, herhangi bir tarikate girmemiş olmakla beraber Esrâr Dede Tezkiresi'nde “muhibbân-ı Mevlevî'den” olduğu bildirilmektedir.

1757'de İstanbul'da doğmuş olan Şeyh Gâlib ise, asıl ismi Mehmet olduğu halde önce hocası Neş'et'in verdiği Es'ad, daha sonra Gâlib mahlasını kullanmış, yalnızca döneminin değil bütün Osmanlı edebiyatının en büyük şairlerinden biri olmuştur.

Gâlib ve Pertev'in benzer muhitlerde yetişmiş oldukları dikkat çekmektedir. İki şairin de Hoca Neş'et'ten Farsça dersi aldıkları; Gâlib'in Galata Mevlevîhânesi şeyhliği, Pertev'in ise bu tarikate meyilli olması; ayrıca iki şairin de Divan-ı Hümayûn'da başladıkları kitabet görevi dolayısıyla saraya intisap ettikleri bilinmektedir.

Genç yaşlarda Hoca Neş'et çevresinde başlayan ve uzun yıllar süren dostluk, şairlerin edebî ürünlerine de yansımıştır. Gâlib ve Pertev divanları incelendiğinde, karşılıklı nazireler ve tahmisler hatta müşterek gazel yazdıkları görülmektedir. Osmanlı şiirinin son büyük ismi olan Şeyh Gâlib gibi sıra dışı bir şairin, ikinci sınıf sayılabilecek bir şaire nazire söylemiş olması ilk bakışta şaşırtıcı gelebilmektedir. Oysa divanlarda çok sayıda nazire tespit etmiş bulunmaktayız.

Bu araştırmada, tespit edilen nazire şiirler incelenerek şairler arasındaki etkileşimin niteliği üzerinde durulacaktır.

Anahtar Kelimeler: Osmanlı şiiri, Şeyh Gâlib, Pertev, nazire

SINIF ÖĞRETMENLİĞİ LİSANS PROGRAMLARI İLE İLGİLİ GELİŞMELERİN DEĞERLENDİRİLMESİ

EVALUATION OF DEVELOPMENTS RELATED TO CLASSROOM TEACHING UNDERGRADUATE PROGRAMS

Ahmet ÇOBAN

Doç.Dr., Dicle Üniversitesi

Abdullah ADMIŞ

Öğrt., Diyarbakır Milli Eğitim Müdürlüğü

Özet

Ülkelerin eğitim sistemlerinde temel eğitim ayrı önemli bir değere sahiptir. Çünkü, bireylerin eğitim ve öğretimle kurumsal açıdan tanışması temel eğitimle başlamaktadır. Bu süreçte, bireylerin özellikle zihinsel ve kişisel gelişimlerinde sınıf öğretmenleri önemli ve etkili bir role sahip bulunmaktadır. Bireylerin ve toplumların beklentilerini karşılayacak nitelikli sınıf öğretmenlerinin yetiştirilmesi, hizmet öncesi eğitim ve öğretimin niteliğine bağlıdır. Bu durum, sınıf öğretmenliği lisans programlarının önemini ortaya koymaktadır. Türkiye’de öğretmen yetiştiren kurumların tümünün 1982 tarihinde 41 sayılı Yükseköğretim Kurumları Teşkilatı hakkında kanun hükmünde kararname ile üniversitelere devredilmesiyle birlikte sınıf öğretmenliği lisans programlarında yeni bir yapılanmaya gidilmiştir. Yükseköğretim Kurulu Başkanlığı, 1996 yılı başında ülkemizin ihtiyaç duyduğu öğretmenleri yetiştirmek üzere Eğitim Fakülteleri öğretmen yetiştirme programlarının yeniden düzenlenmesi çalışmalarını başlatmış ve buna göre fakültelerimizdeki lisans düzeyinde yürütülen programlarda bir takım değişiklikler yapmış ve yeni yapılanmayı uygulamaya koymuştur.

Yükseköğretim Kurulu, 1998 yılından günümüze kadar, gerçekleştirdiği “Öğretmen Yetiştirme Lisans Programları” hazırlık ve geliştirme süreçlerinde, sınıf öğretmenlerinin hizmet öncesinde daha nitelikli yetiştirilmeleri için önemli değişikliklere gitmiştir. Yükseköğretim Kurulu Başkanlığı’nın, 2006 ve 2018 yıllarında Sınıf Öğretmenliği Lisans Programlarında yapıldığı değişiklikleri, gerekçeleri ile birlikte incelemek ve değerlendirmek önem arz etmektedir.

Araştırmanın amacı, Yükseköğretim Kurulu Başkanlığı tarafından hazırlanan Sınıf Öğretmenliği Lisans Programları ile ilgili gelişmeleri incelemek ve gerekli değerlendirilmeleri yapmaktır. Bu temel amaç çerçevesinde şu sorulara cevap aranmıştır:

1. Öğretmen Yetiştirme Lisans Programları hangi gerekçelerle hazırlanmış ve geliştirilmiştir?
2. Sınıf Öğretmenliği Lisans Programları arasında,
 - a. Ders sayısı,
 - b. Ders çeşidi,
 - c. Ders saat sayısı,
 - d. Ders kredi sayısı,

açısından farklılıklar nelerdir?

3.Sınıf Öğretmenliği Lisans Programlarında, ders sayısı, ders çeşidi, ders saat sayısı, ders kredi sayısının,

a.Meslek Bilgisi,

b.Genel Kültür,

c.Alan Eğitimi

açısından gösterdiği farklılıklar nelerdir?

Araştırma ile ilgili verilerin toplanması, analizi ve yorumlanmasında, nitel araştırma yöntemlerinden doküman incelemesi kullanılmıştır. Yükseköğretim Kurulu Başkanlığı'nın hazırladığı ve geliştirdiği 2006 ve 2018 Öğretmen Yetiştirme Lisans Programları incelenmiş; değişikliğe gidilme gerekçeleri ortaya konulduktan sonra, Sınıf Öğretmenliği Lisans Programlarının, ders sayısı, ders çeşidi, ders saat sayısı ve ders kredi sayısı, genel kültür, alan bilgisi, öğretmenlik meslek bilgisi dersleri açısından gerekli analizleri yapılmış, veriler tablolara dönüştürülerek yorumlara yer verilmiştir. Daha sonra, elde edilen sonuçlardan hareketle öneriler geliştirilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Sınıf Öğretmenliği, Öğretmenlik, Lisans Programları.

KAN TAHLİLLERİNİN VERİ MADENCİLİĞİ İLE DEĞERLENDİRİLMESİ

Dr. Öğr. Üyesi Şükrü KİTİŞ

Kütahya Dumlupınar Üniversitesi

Simav Teknoloji Fakültesi

Hastalıkların teşhisinde kan tahlili önemli bir yere sahiptir ve pek çok hastalığın bu yolla belirlenmesi söz konusudur. Özellikle orta yaş dönemindeki sağlık taramalarının çoğunda kan tahlilleri ön plana çıkmaktadır. Kan tahlilleri genellikle hematoloji, biyokimya ve seroloji olmak üzere üç bölüme ayrılır ve analiz edilir. Hemogram, tam kan sayımı demektir. Kan sayımı, koagülasyon ve sedimentasyon kan tahlilleri hematoloji testlerinin başlıcalarındandır. Akyuvar (lökosit), alyuvar (eritrosit), trombosit, hematokrit, hemoglobin gibi sonuçları veren testler bütündür. Kan sayımı testi ile anemi ve lösemi gibi önemli hastalıkların varlığı ortaya çıkarılabilir. Koagülasyon tahlilleri ile kan pıhtılaşması hastalığı, hemofili gibi hastalıkların var olup olmadığı saptanabilir. Sedimentasyon tahlilleri ile de enfeksiyon hastalıkları ortaya çıkarılır. En sık yapılan biyokimya tahlilleri arasında karaciğer, kan şekeri, kolesterol, SGOT, SPT, LDH gibi tahliller yer almaktadır. Harici olarak hormon tahlilleri de biyokimya testleri arasında yer alır. Hormon tahlilleri anne adaylarına gebelik öncesi durumu hakkında bilgi toplamak için, adet düzensizlikleri ve ayrıca tiroid hastalıklarını saptama amacıyla yapılmaktadır. Seroloji testleri de genellikle HIV virüsü, Hepatit B, Hepatit C gibi hastalıkların varlığını saptamak için yapılmaktadır. LDL ile kalp krizi, inme ve felçlerle ilgili süreçler takip edilmektedir. HbA1c testi ile diyabet takibinin yanısıra metabolik sendromlu kişilerde diyabet eğilimi bakımından da ölçümler yapılmaktadır.

Yaklaşık olarak hematoloji testinde 24, biyokimyada 12, hormon testinde 3 farklı değere bakılmaktadır. Bu tahliller dışında yapılan idrar tahlillerinde ise yaklaşık 10 farklı değere bakılmaktadır. Bu değerlerin her birinin alt ve üst değerlerinin belirlenmesi ve yapılan tahliller sonucunda hastalık teşhisi konulması işlemi oldukça zahmetli ve bilgi tecrübe gerektiren bir hal almaktadır.

Veri madenciliğinde ana hedef büyük miktarlardaki verilerin içinde saklı olan ve yararlı olan bilgilerin ortaya çıkarılmasıdır. Veri madenciliği verileri girdi ve çıktı olarak tanımlayan bir süreçten oluşur. Veri madenciliği eldeki verilerden belli örüntüleri ortaya çıkarmak için algoritmaların uygulanması olarak da tanımlanabilir. Veri madenciliği sürecinin genel amacı, bir veri setinden bilgi çıkarmak ve kullanıcının karar vermesine yardımcı olmak için onu anlaşılabilir bir veriye dönüştürmektir.

Sağlık bilişiminde veri madenciliği, hekimlerin tedavileri belirlemelerine ve hastaların daha iyi sağlık hizmetleri almalarını sağlamakta hayati bir rol oynamaktadır. Özellikle hematoloji laboratuvarında güçlü bir araç haline gelmiştir. Bu sebeple veri toplama, sınıflandırma

algoritması yolları izlenmektedir. Kümeleme analizi, verilerin farklı gruplaşmalarını arar ve varsa bunları belirler. Kümeleme işlemi birbirine benzeyen verilerin aynı grupta toparlanmasıdır. Bu analizde en büyük etmen hangi kriterlere göre kümeleme yapılacağıdır. Örneğin kansızlık tanısı için hiyerarşik kümeleme algoritmalarından olan ve Kaufman ve Rousseeuw tarafından 1990 yılında sunulan AGNES algoritması kullanılmıştır. Algoritma, her nesneyi ayrı bir küme kabul ederek çalışmaya başlar, benzer özellik gösteren kümeleri birleştirir ve bu birleştirme işlemi, herhangi bir koşulla sonlandırılmadıkça, veriler tek kümede toplandığında sona erer. Tıp uzmanları diyabeti teşhis etmek için güvenilir bir tahmin metodolojisine de ihtiyaç duymaktadırlar.

Bu çalışma ile veri madenciliği yöntemiyle kan tahlillerinin değerlendirilmesi için bir derleme yapılmış ve weka programı ile bu derlemeden yola çıkarak tahlillerin değerlendirilmesinde farklı bir algoritma üzerinde çalışılmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Veri madenciliği, weka, kan tahlili, derleme

ARDUİNO KONTROLLÜ CNC PLOTTER

Mustafa KARACA¹

Kütahya Dumlupınar Üniversitesi, Simav Teknoloji Fakültesi

Dr. Öğr. Üyesi Şükrü KİTİŞ²

Kütahya Dumlupınar Üniversitesi, Simav Teknoloji Fakültesi

Bu çalışmada arduino kontrollü, üç eksenli, sistem arayüzlü bir CNC plotter gerçekleştirilmiştir. Bu çalışmanın var olan CNC plotterlerden farkı sistem arayüzünün processing 3 ile gerçekleştirilmesidir. Plotter tasarlanırken X ve Y eksenlerini oluşturabilmek için iki adet DVD writer'dan faydalanılmıştır. Z eksen ve kalemin hareketi için SG90 servo motor kullanılmıştır. Servo motorun sürülmesi için L293D sürücü entegresinden faydalanılmıştır. Sistem kontrolü için processing 3 ile bir arayüz gerçekleştirilmiştir. Bu arayüzde; başlangıç konumuna getir, kalem hareketi, G code dosyasını aktar, x ve y eksen hareket kontrolleri gibi menüler yer almaktadır. 40*40 mm'lik bir alanda yazma işleminin gerçekleştirilebilmesi için JPEG ve PNG uzantılı resimlerinin ana hatlarının ve siyah-beyaz görüntüsünün elde edilebilmesi için Inkspace programından faydalanılmaktadır. Tüm sisteminin kontrolü ve denetimi için Arduino uno tasarımda yer almaktadır.

CNC (Computer Numerical Control) bilgisayar sayımlı yönetim anlamına gelmektedir. Günümüzde fabrikalar ve birçok işletme için vazgeçilmez bir cihaz haline gelmiştir. Üretim konusunda hızlı hassas ve her türlü kesimde kullanılmaktadır. CNC makinelerinin çalışması için G koduna dönüşüm önemlidir. Bu kod kalemin nereden başlayacağını, nereye gideceğini, işlemin nerede başlayıp nerede biteceğini belirleyen özel bir koddur. Bu projede CNC kodunu elde edebilmek için Inkspace adlı programdan faydalanılmıştır. Elde edilen G kodunu Arduino'ya aktarmak için processing adlı program kullanılmıştır. Böylece CNC cihazının bir prototipi gerçekleştirilmiştir.

Anahtar Kelimeler: CNC plotter, arduino, arayüz

SERPANTİNİT GRANÜL İLE KÖMÜR VE BİYOKÜTLENİN MİKRODALGA PİROLİZİ - ÇAR/KARBON ÜRETİMİ

MICROWAVE AUGER FOR PYROLYSIS OF COAL AND BIOMASS BY SERPENTINITE GRANULES FOR CHAR/CARBON PRODUCTION

Dr. Yıldırım İsmail Tosun

Şırnak Üniversitesi, Maden Mühendisliği Bölümü, Şırnak, Türkiye

ÖZET

Bu çalışmada, kömür ve biyokütle beslemeli mikrodalga piroliz fırınında ısı transferini kontrol etmek amacıyla, serpantinit granül kullanılmış ve serpantinit granül boyutu ve miktarı üzerine önemli araştırmalar yapılmıştır. Bununla birlikte, sabit yatak serpantinitli test sonuçları, kömüre yüksek ısı transferi sağlamıştır. Kömürün karmaşık kimyasal yapısı ve gözenekliliği nedeniyle, mikrodalga piroliz sisteminde granül büyüklüğüne bağlı olarak ısı iletimi azalmıştır. Ayrıca, ısı iletim dağılımı, mikrodalga ısıtma gücüne bağlı olarak değişmiştir.

Isıtılmış Serpantinit granüller ve mikrodalga radyasyonundaki demir cevheri atıkları, yüksek ısı iletimli katı granül yatak oluşturmuştur ve yüksek ısı sağlamıştır. Katı granül malzeme akışları, granül ilerlemesi gelişmiş ekonomik ısı enerjisi iletimi sağlamıştır ve mikrodalga radyasyonu ile ilgili iç parametreler etkili olmuştur. Mikrodalga radyasyon piroliz için en umut verici teknolojilerden biridir. Mikrodalga fırın yatağı içerisindeki granül pelet yatağının geliştirilmesi, ısı taşıma işleminde önemli bir konudur.

Ayrıca Biyokütle ve kömürün yaklaşık 500°C civarında toksik gaz emici katı tuzlarla pirolizi de mümkün olabilmektedir. Mikrodalga fırın içerisindeki bir hava pompası kullanarak auger katı akış ilerlemesi başarılı olmuştur. Bununla birlikte, karbon / serpantinit içindeki safsızlıklar biyokütle-tuz, gözenekli tuz olarak çözünerek ayrılabilir. Çözünmeyen Pb, Zn, Cu gibi metal tuz ürünleri de oluşmaktadır. Bu çalışmada Serpantinit (metal safsızlıklar-sorbent tuzu karışımı) ile mikrodalga fırındaki ince kum yatak türü çok yavaş akışlarda başarılı olduğu belirlenmiştir.

Anahtar Kelimeler: çar/karbon, serpantinit granül, kömür mikrodalga pirolizi, biyokütle pirolizi

ABSTRACT

In this study, important investigations have been made on serpentinite granules control with coal and biomass feed in order to control heat transfer in microwave pyrolysis system. However, the results of filled bed serpentinite yielded high heat transfer to coal. Due to the complex chemistry of coal, and high porosity, heat conduction recovered in the microwave pyrolysis system depended on granule size decreased. The other conductivity distribution was changed in the activation dependent on the microwave heating power.

Heated Serpentine granules and iron ore wastes in microwave radiation provided high heat conduction solid flows. The solid flows are one of the most promising technologies for advanced thermal energy conduction and radiation with favorable economic potential and intrinsic parameters. The development of granule pellet technology for microwave is a key issue in the heat transport processing. As for pyrolysis of biomass and coal with gas sorbent solid salts at approximately around 500°C, we have already reported the successful results of transport using auger with an air pump. However, sorbent salt in the carbon/ serpentine and heat carrier serpentine/ biomass-salt mixes with insoluble fines sorped in porous salt basket. The insoluble consists of impurities, metal bound salt products, such as Pb, Zn, Cu. In this study, there have been very few transport studies of fine sandy solid flow by serpentine (metal fines-sorbent salt mixture).

Keywords: Serpentine, Microwave pyrolysis of coal, biomass pyrolysis, Molten Salts, serpentine granules

İÇME SU ALANLARININ İYİLEŞTİRİLMESİ İÇİN ENDÜSTRİYEL TEHLİKELİ ATIK ÇAMURLARININ SERPANTİNİT İLE MİKRODALGADA BİTÜM İLE MACUNLAŞTIRILMASI

MICROWAVE BITUMEN PASTING OF HAZARDOUS AND SEWAGE WASTE SLUDGE FOR REMEDIATION OF FRESH WATER FIELDS

Dr. Yıldırım İsmail Tosun

Şırnak Üniversitesi, Maden Mühendisliği Bölümü, Şırnak, Türkiye

ÖZET

Güneydoğu Anadolu Bölgesi'nde radyoaktif kül çamur, uçucu kül çamuru, tehlikeli fosfat ve nitrat kompleksleri içeren çamur blokları nadir nüfuslu bölgelerde tatlı su kaynaklarının yakınında tabiatı tehdit edecek şekilde bulunabilmektedir. İçme su kalitesini korumak amacıyla, nehirlerin kirlenmesini önleyerek, kirletici çamurun bitümle macunlaştırılarak bitümlü macun katı çamur olarak depolanması başarılmıştır. Her yıl yaklaşık bin tondan fazla kirletici gübre kullanmak yerine, 10 mm'den küçük hemi selülozik karbon çürümeleri olan bitümlü macun gübre yerel alanda faydalı olabilir. Bu nedenle yaygın bir yöntem haline gelmekte olup, belediye atık çamurlarının atık bitümlü macunlaştırma, pellet üretimi bölgede 80 mm büyüklüğünde macun pelletler için incelenmiştir. Bu çamur atıklarının blok büyüklüğü genellikle % 44,3 oranında fosfat içermekte olup ve çalışmayı iyileştirmek amacıyla, aynı zamanda içme su kaynaklarının korunması ve tarımsal sulama için avantajlı olabilmektedir. Ülkemizde, özellikle Siirt ve Hakkari bölgesinde yer alan geniş kayalık zeminlerin dışında temiz içme su kaynakları geniş bir alana yayılmıştır. Bitümlü atık çamur macun peletlerinin su ile etkileşimi irdelenerek bu çalışmada atık kimyasal bileşim üzerinden tartışılmıştır.

Anahtar Kelimeler: endüstriyel tehlikeli atık, atık çamurları, mikrodalga işleme, tuz alkali, macunlaştırma

ABSTRACT

Sludge blocks containing radioactive ash sludge, fly ash sludge, phosphate and nitrate complexes in Southeast Anatolia may occur near to fresh water resources in the rare populated areas. In order to improve water quality and the study managed the pasted sludge storage of contaminating sludge by eliminating contamination of rivers. Instead of using fertilizers in every year about over thousand tons of contaminating fertilizers may be beneficial in the local area using as paste filler as the pasted fertilizer. Therefore, it is becoming a common method; waste pasting pellet production of municipal waste sludge was criticized in the region over 80mm size. As a block size of these sludge wastes usually contained phosphate at 44,3% and hemi cellulosic carbon decays at below 10 mm in size may be advantageous for the water resource remediation and agricultural irrigation. in our country, especially in Siirt and Hakkari region that included wide spread over a large area outside rocky soils. The decaying fact was discussed as chemical composition in this study.

Keywords: bitumen pasting, hazardous waste, ash, radioactive ash, waste sludges, waste processing, asphalt mixture paste

**ELEKTRİK DEVRELERİNDE DURUM DENKLEMLERİNİN BİLGİSAYAR
DESTEKLİ ANALİZİ**
**COMPUTER AIDED ANALYSIS OF STEADY STATE EQUATIONS IN ELECTRICAL
CIRCUITS**

Dr.Öğr. Üyesi Süleyman ADAK
Mardin Artuklu Üniversitesi
Meslek Yüksekokulu, Elektrik ve
Enerji Bölümü

ÖZET

Bu çalışmada, RLC elemanları ve kaynaktan oluşan devrenin durum denklemleri biçimindeki matematiksel modeli elde edilmiş ve devrenin çözümü gerçekleştirilmiştir. Devre analizinden amaç, verilmiş bir devredeki bilinmeyen bütün akım ve gerilim büyüklüklerin bulunmasıdır. Devre analizi için devreyi oluşturan her bir elemanın matematiksel modeli ile bunların birbirleri ile olan bağlantıları dikkate alınarak yapılır. Günümüzde devre analizinde bilgisayar desteği oldukça kullanılmaktadır. Bu analiz işleminde Matlab/Simulink ile birlikte yazılım programları kullanılmaktadır. Bu makalede, RLC elemanları ve kaynakların bulunduğu devrenin Matlab programı desteği ile çözümü sağlanmıştır. Devrenin durum denklemi ile çözümü için, durum değişkenlerin diğer elemanlarla olan ilişkisi matrisel formda yazılır. Elde edilen diferansiyel denklemler Matlab programı komutları ile çözülür. Matlab'a ait fonksiyon ve komutların desteği ile matematiksel denklemler kolaylıkla analiz edilebilir. Ayrıca Matlab programının belirli bir konu üzerinde yoğunlaştırılmış fonksiyon ve özel pencerelerden oluşan araç kutuları(toolbox) mevcuttur. Matlab'ın içindeki Simulink modülü ile non-linear sistemlerin benzetilmesi kolaylıkla gerçekleştirilebilir. Matlab programının ayrıca yüksek seviyeli programlama dili özelliği vardır.

Anahtar Kelimeler: Durum denklemleri, DC devre analizi, Matlab/Simulink, Matlab komutları ile devre çözümleri

ABSTRACT

In this study, mathematical model of the circuit consisting of RLC elements and source is obtained in the form of state equations, and the solution of the circuit was realized. The purpose of the circuit analysis is to find all unknown current and voltage magnitudes in a given circuit. For the circuit analysis, the mathematical model of each element constituting in the circuit and their connections with each other are taken into consideration. Nowadays, computer support is widely used in circuit analysis. In this analysis, Matlab / simulink and software programs are used. In this article, the circuit with RLC elements and resources is solved with the support of Matlab program. For the solution of the circuit with the state equation, the relationship between the state variables and other elements is written in matrix form. The resulting differential equations are solved by Matlab program commands. In addition, Matlab has toolboxes that focus on a specific topic and include special windows. Simulation of non-linear systems can be easily realized with Simulink module in Matlab. Mathematical equations can be easily analyzed with the support of Matlab functions and commands. Matlab also has a high-level programming language.

Keywords: State equations, DC Circuit analysis, Matlab / Simulink, Circuit solutions with Matlab commands

**NON-SİNÜSOİDAL KAYNAK VE NON-LİNEER YÜK DURUMUNDA ELEKTRİK
DEVRELERİNDE GÜÇ FAKTÖRÜNÜN ANALİZİ**
*ANALYSIS OF POWER FACTOR IN ELECTRICAL CIRCUITS IN CASE OF NON-
SINUSOIDAL SOURCE AND NON-LINEAR LOAD*

Dr.Öğr. Üyesi Süleyman ADAK
Mardin Artuklu Üniversitesi,
Dr.Hasan CANGİ
HASCANMühendislik, Mardin

ÖZET

Günümüzde güç elektroniği tabanlı cihazların kullanımının artması elektrik şebekelerinde harmonik bileşenlerin artmasına neden olmuştur. Çünkü bu cihazlarda kullanılan anahtarlama elemanları non-linear karakteristiktir. Harmonikler nedeniyle oluşan gerilim ve akımın dalga biçimindeki bozulmalar, elektrik tesislerine ve bu tesislere bağlı tüketicilere zarar vermekte veya tamamen devre dışı bırakmaktadır. Harmonik bileşenler güç sisteminde güç faktörü değerinin düşmesine neden olur. Buda güç sistemi veriminin düşmesine neden olur. Bu çalışmada non-sinüsoidal kaynak ve non-lineer yük durumunda güç faktörünün değeri analiz edilmiştir. Elektrik şebekelerinin ve bu şebekelere bağlanan yüklerin arızasız bir şekilde çalışabilmesi için o sistemdeki dalga şeklinin sinüsoidal ve frekansının 50 Hz olması gerekir. Lineer olmayan yüklerin, elektrik dağıtım sistemlerinde, gerilim ve akım dalga biçiminde bozulma meydana getirdikleri uzun yıllardır bilinmektedir. Ancak günümüzde; eskiden beri var olan lineer olmayan yüklere ilaveten, güç elektroniği elemanlarının hızla yaygınlaşması ise dalga şeklindeki bozulmaya duyarlı elemanların sayısındaki artış, bu konuda yapılacak çalışmaların önemini artırmıştır.

Anahtar Kelimeler: Harmonik bileşenler, Güç faktörü, Non-lineer yükler, Non-sinüsoidal kaynaklar

ABSTRACT

Nowadays, increased to use of power electronics based devices have caused harmonic components to increase in electrical networks, because the used in these devices are non-linear characteristic. Voltage and current wave form distortion due to harmonics can make the electrical system and electrical consumer either damaged or out of order. Harmonic components in power system cause to fall the value power factor. This results in reduced power system efficiency. In this study, the value of the power factor was analyzed in case of non-sinusoidal source and non-linear load. In order for the electrical networks and the loads connected to these networks to operate faultlessly, the waveform in that system must be sinusoidal and the frequency should be 50 Hz. It has long been known that non-linear loads cause to voltage and current wave form distortion in distribution networks. In addition importance of the research on this subject has recently intensified due to both the wide spread use of power electronic devices and the increase in the number of sensitive electrical devices to waveform distortion.

Keywords: Harmonic components, Power factor, Non-linear loads, Non-sinusoidal sources

**TORK SINIRLAMALI DIŞLI SİSTEMLERİNİ OPTİMUM TORK DEĞERLERİNDE
ÇALIŞMASINI SAĞLAYARAK RÜZGAR TÜRBİNLERİNDE ENERJİ ÜRETİM
KAYBINI AZALTMA**

***REDUCING ENERGY GENERATION LOSS IN WIND TURBINES BY ENSURING
TORQUE RESTRICTED YAW GEAR SYSTEMS TO OPERATE AT OPTIMUM
TORQUE VALUES***

Serkan CAN^{1,2}, Melikşah ÖZAKTÜRK^{3*}

¹ Güriş İnşaat ve Mühendislik A.Ş., Belen Atik Rüzgar Santrali İşletme Müdürlüğü, Atik Mahallesi Tepe Sokak No:80-1/1 Belen/Hatay

² Yüksek Lisans Öğrencisi, İskenderun Teknik Üniversitesi, Mühendislik ve Doğa Bilimleri Fakültesi, Elektrik-Elektronik Mühendisliği Bölümü, İskenderun Teknik Üniversitesi Merkez Kampüs, 31200 İskenderun/Hatay

³ Doktor Öğretim Üyesi, İskenderun Teknik Üniversitesi, Mühendislik ve Doğa Bilimleri Fakültesi, Enerji Sistemleri Mühendisliği Bölümü, İskenderun Teknik Üniversitesi Merkez Kampüs, 31200 İskenderun/Hatay

Yatay eksenli rüzgar türbinlerinde üretimin gerçekleştiği nasel bölgesinin kendi etrafında dönmesini sağlayan dişli sistemler bulunmaktadır. Bu dişli sistemler iki çeşittir: Tork sınırlamasız dişli sistem ve tork sınırlamalı dişli sistemdir. Üretici firmalar rüzgar türbinlerinde tork sınırlamasız saptırma dişli sistemi kullanmaktadır. Bu sistem yüksek hızlı rüzgarlarda dişli kırılmalarına sebep olmaktadır ve kırılan malzemeye rüzgar şartları normal seviyeye gelene kadar müdahale edilememektedir. Ancak tork sınırlamalı saptırma dişlisi kullanılması durumunda sistemde oluşan büyük mekanik salınımlar tork sınırlamalı dişli sistemini devreye sokmakta ve nasel bölgesini korumaya almaktadır. Kendini korumaya alan sistem sayesinde dişli sistem değişimine gidilmeye gerek kalmamaktadır. Gerek dişli sisteminin maliyeti gerek işgücü kaybı gerekse de rüzgar türbininin çalışmasına devam edebilmesi ile üretim kaybı en aza indirilmesi hedeflenmiştir. Enerji üretim kaybını en aza indirmek amacıyla halihazırda sahada çalışan bir rüzgar türbinine uygulanan optimum tork değerleri dahilinde çalışabilen bir saptırmalı dişli sistemi tasarlanmıştır. Araştırmadan elde edilen bulgular, sonuçlar ve ilgili grafikler tam metinde sunulacaktır.

Anahtar Kelimeler: Rüzgar Türbinleri, Dişli Sistem, Tork Sınırlayıcı, Nasel

ABSTRACT

Horizontal axis wind turbines have yaw gear systems that enable the nacelle rotates around its own axis where the electrical energy is generated. These gear systems are of two types: torque

limited and torque unrestricted systems. Most wind turbine producing companies utilise yaw gear system without torque limiter in wind turbines. This system leads to breakages in the yaw gear system during gusts and the broken materials cannot be intervened until the wind conditions reach the steady-state level. However, in case of using yaw gear with torque limiter, such heavy mechanical oscillations in the system trigger the torque limited system and protect the nacelle itself. By means of the self-protection system, there is no need to change the yaw gear system during and/or after the gusts. Thus, in terms of avoiding the cost of the gear system, workforce loss and enabling the wind turbines continue to operate, it is aimed to reduce the power production loss to the minimal. To minimise the power production loss, a yaw gear system working within the optimum torque values applied to the wind turbine, which is already operating in the field, is designed. The findings, conclusions and the relevant graphs obtained from this research will be presented in the full paper.

Keywords: Wind Turbines, Gear System, Torque Limiter, Nacelle

MACH3 KONTROLLÜ BİR ROBOT KOLUN KONTROLÜNDE KULLANILAN MAKROLARIN PLC KULLANILARAK PROGRAM ARA YÜZÜNDE ÇALIŞTIRILMASI

Savaş KOÇ¹ ve Cengiz DOĞAN²

¹ Dr. Öğr. Üyesi Batman Üniversitesi Mühendislik Fakültesi Makina Mühendisliği Bölümü

² Prof. Dr. Harran Üniversitesi Mühendislik Fakültesi Makina Mühendisliği Bölümü

ÖZET

Robot kollarının hareket etmesinde kullanılan hareket kontrollü(Motion Control) kartların bir kısmı G koduyla çalışan sistemleri içermektedir. G koduyla çalışan sistemlerin içerisinde kullanımı kolay olan programlardan biri de Mach3 kontrol programıdır. Mach3 kontrol kartlarını çalıştıran bu program 1-6 eksen kontrol etme özelliğine sahiptir. Bunun yanı sıra programın kendi içerisinde bazı kontrollerin sağlanması ve hazırlanan kodların çalıştırılması için makrolar oluşturulabilme özelliği de bulunmaktadır. Bu makrolar yardımı ile sistem parametreleri kullanılarak kontrol işlemlerinde gerekli olan alt programların oluşturulmasında yardımcı olmaktadır. Robot kolun hareket yörüngesini oluşturmak ve oluşturulan yörüngede otomatik olarak hareket etmesini sağlamak için bu makrolar kullanılmaktadır. Bu makroları programda çalıştırmak için program ara yüzüne klavye tuşları kullanılarak sürekli yazdırılması gerekmektedir. Bu programda oluşturulan makroların kaydedilerek çalıştırılabilmesi için başında m olacak şekilde rakamlardan oluşturulmalıdır. Bu çalışmada makroları program ara yüzüne ait ekranda yazdırılarak çalıştırmak için klavye entegre kartı, PLC ve 4 adet 24 volt DC röleler kullanılarak sağlanmaktadır. Bu çalışmada hazırlanan makroların çalıştırılması için enter, m, 2 ve 5 rakamları kullanılmaktadır. Klavye kartından kısa devre yapıldığında bu tuşların görevini yapan uçlar tespit edilerek birer uç alınmaktadır. Bu uçların kısa süreli olarak kısa devre edilmesinde, istenilen tuş sırasının kullanılmasında PLC ve röleler kullanılmaktadır. Makroların çalıştırılması için gerekli olan enter, m, 2 ve 5 tuşları için birer röle kullanılmakta ve rölelerin kısa devre edilmesi, makro isminin girilmesi ve çalıştırılması için de PLC kullanılmaktadır. İstenilen tuş takımlarını kullanabilmek için klavye entegre kartından alınan kısa devre uçları rölenin açık kontaklarına bağlanmakta ve PLC tarafından rölelere enerji verildiğinde kısa devre sağlanarak istenilen karakter ekrana yazdırılmaktadır. Kısa devre esnasında karakterlerin birden fazla yazdırılmaması için PLC programında rölelerin enerjilenmesinde geçen süre kısa tutulmakta ve makroların ekrana yazdırılması için gereken sıralamalar PLC programında oluşturulan program sayesinde yapılmaktadır. Böylece makroların program ara yüzünde yazdırılması ve çalıştırılması sağlanarak robot kolun hareketleri kayıt altına alınmakta ve belirlenen hareketlerde hareket ederek kontrollü bir şekilde çalıştırılmaktadır. Bu makroların yazdırılarak çalıştırılması ile robot kolun hareketlerini oluşturmada ve hareket yörüngesini belirleyerek çalıştırılmasında klavye kullanılmadan yapabilmeye imkanı sağlanmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Robot kol, Hareket kontrolü, makro, PLC, Klavye entegresi

ENRİKO DANDOLO’NUN DÖRDÜNCÜ HAÇLI SEFERİNDEKİ ROLÜ

ROLE OF ENRICO DANDOLO IN THE FOURTH CRUISING

Seyfettin KAYA

Dr. Öğr. Üyesi, Siirt Üniversitesi

Fen-Edebiyat Fakültesi, Tarih Bölümü, Orta çağ Ana Bilim Dalı

Özet

Venedik dukası *Enriko Dandolo*, Ortaçağ’da İtalya’nın kuzeydoğusunda yer alan Venedik Şehir Devleti’nin başına 1192 yılında seçilmiştir. Dukalığa seçildiği sırada 85 yaşının içinde bulunmaktaydı. Çok yaşlı ve kör olmasına rağmen, pragmatist, zeki, çevik, kurnaz ve güçlü bir iradeye sahip olduğu söylenmektedir. O’nun çabaları sonucu Venedik Şehir Devleti, Akdeniz ticaretinde tırmanışa geçmiş ve Geç Ortaçağ’da Akdeniz’de büyük bir ticari imparatorluğa dönüşmüştür. Adı daha çok 1204 yılında İstanbul’a düzenlenen Dördüncü Haçlı Seferi ile duyulmuştur. Dördüncü Haçlı Seferi’nin Mısır üzerine düzenlenmesi planlanıyordu. Ancak onun çabaları neticesinde bu seferin İstanbul üzerine düzenlenmesine karar verilmiştir. Dördüncü Haçlı Seferi’nin İstanbul üzerine yapılmasında *Enriko Dandolo*’nun bazı hissi duygularının etkili olduğu savunulmaktadır. Bu hissi duygulardan birincisine göre Bizans İmparatoru *I. Manuel Komnenos*’un 1171 yılında Sakız Adası’nda bulunan Venedik donanma askerlerine veba salgını bulaştırdığı ve bu yüzden birçok askerin ölümüne neden olduğudur. Bu hissi duygulardan ikincisine göre ise Venedik adına İstanbul’da elçilik görevinde bulunan *Enriko Dandolo*’nun 1172 yılında imparatorun azmettirmesi ile çıkan bir kavga sırasında gözlerine aldığı bir darbe ile kör olduğu, bu yüzden Bizans İmparatorluğu’na karşı kin beslediği ve intikam almak için yemin ettiği söylentileridir. *Enriko Dandolo*, Venedik Şehir Devleti’nin güçlenmesinin önündeki en büyük engellin Bizans İmparatorluğu olduğunu düşünmekteydi. Haçlılar ile birlikte Macar egemenliği altındaki Zara bölgesini Papa’nın karşı çıkmasına karşın yağmaladığı sırada İstanbul’daki taht kavgasından dolayı kendisinden yardım istenince hissi duygularını pragmatist fikirleriyle destekleyip İstanbul’u işgal etmeye karar vermiştir. 1204 yılında İstanbul’un Latinler tarafından işgal edilmesinde çok etkili olmuştur. Hatta Bizans topraklarının paylaşılmasında ve İstanbul’da Latin Krallığı’nın kurulmasında önemli bir rol oynamıştır. 1205 yılında 98 yaşında İstanbul’da hayatını kaybetmiş ve Fatih Sultan Mehmet’in İstanbul’u fethetmesine kadar Ayasofya Kilisesi’nin galerinde gömülü olarak kalmıştır.

Anahtar Kelimeler: *Enriko Dandolo*, Venedik, Haçlılar, İstanbul, Bizans

Abstract

The Venetian duke *Enrico Dandolo* was elected in 1192 to the head of the Venetian city-state in north eastern Italy in the Middle Ages. He was in his 85’s when he was elected to the

Duchy. Although he is very old and blind, he is said to have a pragmatist, intelligent, agile, cunning and strong will. As a result of his efforts, the Venetian City State escalated in the Mediterranean trade and became a major commercial empire in the Mediterranean during the Late Middle Ages. Its name was mostly heard in 1204 with the Fourth Crusade in Constantinople. The Fourth Crusade was planned to make on Egypt. However, as a result of his efforts, it was decided to organize this campaign on Constantinople. It is argued that some of the feelings of *Enrico Dandolo* were effective in the construction of the Fourth Crusade on Constantinople. The first is that the Byzantine Emperor *Manuel Comneus* inflicted the plague on the Venetian navy in Chios in 1171, causing many deaths. According to the latter, *Enrico Dandolo*, who served as an ambassador on behalf of Venice, was blinded by a blow to the eyes of the emperor during a fight in Constantinople in 1172 are rumors. *Enrico Dandolo* thought that the biggest obstacle to the strengthening of the Venetian City State was the Byzantine Empire. When he and the Crusaders plundered the Hungarian-dominated Zara region, despite the Pope's opposition, when he was asked for help because of the throne fight in Constantinople, he decided to invade Constantinople to support his feelings with his pragmatist ideas. It was very effective in the occupation of Constantinople by the Latins in 1204. It even played an important role in the sharing of Byzantine lands and in the establishment of the Latin Kingdom in Constantinople. He died in Constantinople in 1205 at the age of 98 and remained buried in the gallery of Hagia Sophia until Sultan Mehmet II conquered Constantinople.

Key Words: *Enrico Dandolo*, Venetian, Crusades, Constantinople, Byzantine

1276 TARİHLİ NÜFUS DEFTERİNE GÖRE MARDİN SANCAĞI SÜRGÜCÜ KAZASININ İDARİ VE DEMOGRAFİK YAPISI

Dr. Öğretim Görevlisi Kazım KARTAL

Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi

Özet

Osmanlı Devleti'nin kuruluşundan yıkılışına kadar farklı dönemlerinde klasik toprak sayımına yönelik nüfus sayımı niteliğinde olmayan, sayımlar yapılmıştır. Klasik dönemde Osmanlı nüfusuyla ilgili yapılan çalışmaların, Tahrir Defterleri üzerinde yapıldığı görülmektedir. Bu defterlerde, Osmanlı Devleti sınırlarını içinde olan her köy ve kasabadaki yetişkin erkek nüfusun, sahip oldukları toprak miktarını, vermekle yükümlü vergilere dair rakamları, kendi isimleri ve babasının isimleriyle beraber kaydedilmiştir. Tahrir defterlerin sayımı XVI. Yüzyıl sonlarına kadar devam etti. Tahrir sayımının yerini daha sonra "avâriz" ve "cizye" defterleri almıştır. Modern anlamda ilk nüfus sayımı XIX. yüzyılda II. Mahmut döneminde yapıldı. 1826 tarihinde Yeniçeri Ocağı'nın kaldırılması sonucunda yeni kurulan orduya asker temin etmek amacıyla sadece erkek nüfus sayıldı. İlk genel nüfus sayımı 1831 yılında yapıldı. Daha sonra 1844, 1882, 1885, 1907 ve 1915 tarihlerinde de nüfus sayımları gerçekleştirildi ve sonuçları başkentte kurulan Ceride Nezaretinde toplandı. İmparatorluk bu sayımlardaki amacı hem vergi veren nüfusu tespit etmek hem de asker kaçaklarının önüne geçmeye çalıştı. Bu çalışma Mardin Sürgücü Kazasında yaşayanların XIX. Yüzyıl ortalarındaki demografik yapısını, nüfus hareketlerini 3740 Numaralı nüfus defterini temel alarak ortaya koymayı hedeflemiştir. Osmanlı İmparatorluğu arşivlerinden devrimize kadar gelen on binlerce defter arasında Nüfus defterlerinin, bu imparatorluğun demografik yapısını, sosyal bünyesini ve müesseselerini meydana çıkarmak bakımından olduğu kadar, bu büyük Türk İmparatorluğunun yayıldığı coğrafyanın Demografik, kültürel, ekonomik ve sosyal durumlarını aydınlatmak bakımından büyük önem taşıdıkları malumumuzdur. İncelemenin ana kaynağı İstanbul'da Cumhurbaşkanlığı Osmanlı Arşivi'ndeki 1859/1860 tarihli NFSD, Sıra No:3740 olan **Musul eyaleti, Mardin sancağı, Sürgücü kazası, müslim icmal defteridir**. Bu çalışmamızda Sürgücü kazasına bağlı karyeler tespiti yapıp burada yaşayan Müslüman ve Gayrimüslim tebaanın demografik yapısı hakkında bilgi verilecektir.

Anahtar Kelimeler: Nüfus Defterleri, Mardin, Sürgücü, Demografi.

CELLAYİR KALESİ (1723-1730)

Dr. Öğretim Üyesi Uğur DEMLİKOĞLU

Siirt Üniversitesi Eğitim Fakültesi İlköğretim Türkçe ve Sosyal Bilgiler Bölümü

Cellayir Kalesi günümüz de Gürcistan'ın başkenti olan Tiflis de bulunmaktadır. Kale ismini Irak-ı Acem ve Arap'da büyük bir devlet kurmuş olan Çağatay Devleti'nin Cellayir boyundan almıştır. Bu kale Rustavi ve Tiflis yolu üzerinde yer almaktadır. Aynı zamanda Tiflis'e güneydoğudan girişte Avlabari adlı köprüyü kontrol altında tuttuğundan bir nevi köprübaşı görevini yerine getirmekteydi. Gürcü tarihinde önemli bir yere sahip olan ve Gürcülere oldukça parlak bir dönem yaşatan Kraliçe Tamara'nın da ikamet ettiği önemli bir kaledir.

Osmanlı Devleti, III. Ahmed (1703- 1730) döneminde İran'ın içinde bulunduğu karışıklıklardan istifade ederek Safevi Devleti'ne harp ilan etmişti. Gürcistan da Safevi Devleti'nin egemenliği altında bulunmaktaydı. Osmanlı orduları İran topraklarına üç koldan saldırmışlardı. Erzurum'da bulunan Serasker İbrahim Paşa gerekli hazırlıkları yaptıktan sonra Kars'a hareket etmişti. Osmanlı orduları Kars da 146 gün kaldıktan sonra Tiflis'e doğru hareket etmiş ve 19 Haziran 1723 tarihinde Tiflis Kalesi fethedilmiştir. Osmanlı arşiv belgelerinde belirtildiği gibi Tiflis Kalesi'nin karşısında bulunan Cellayir Kalesi de alınmıştır.

Osmanlı Devleti Gürcistan da ele geçirdiği Tiflis, Gori, Akçekale, Tob-Karaağaç ve Cellayir kalelerine çeşitli askeri sınıflara mensup askeri birlikler bulundurmuştur. Cellayir Kalesi her ne kadar Tiflis Kalesi'nin karşısında ve kaleye oldukça yakın bir bölgede bulunsa da sahip olduğu stratejik konumundan dolayı askeri tahkimatın yapıldığını Osmanlı arşiv kaynaklarından öğrenilmektedir. Ayrıca Cellayir Kalesi, Kura (Kür) Irmağı üzerinde kurulan köprüye yakın olması da Osmanlı askeri birliklerinin kalede bulunmasını sağlayan diğer bir faktör olmuştur. Celayir Kalesi'nde bulunan askeri birlikler yerli yeniçeriler statüsünde olan askeri birliklerdir. Bu askeri birlikler gönüllülerden oluşan askeri birliklerdir. Bu askeri birlikler Anadolu'nun muhtelif kalelerinde görev yapan gönüllülerdi ve Cellayir Kalesi'nin fethinden sonra bu kalede görev yapmışlardır. Cellayir Kalesi'nde görev yapan askeri birlikler Azebler, Müstahfız, Bevvab ve Gönüllüyân-ı Yemin ve Yesar birliklerinden oluşmaktaydı. Bu çalışmada Cellayir Kalesi'nde görev yapan Osmanlı askeri sınıfına mensup askeri birlikler irdelenmiştir. Söz konusu askeri sınıfların mevcudu, elde ettikleri yevmiye ve ulûfeleri tespit edilmiştir. Ayrıca kalede bulunan askeri personele tevzi edilen günlük tayinat miktarı da Osmanlı arşiv belgelerinden istifade edilerek ortaya konulmaya çalışılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Cellayir, Kale, Osmanlı Ordusu, Ulûfe

OSMANLI TAŞRASINDA MAARİFİN BÜROKRATİK OLUŞUMU: MAMURATÜLAZİZ VİLAYETİ ÖRNEĞİ

Yurdal DEMİREL

Adıyaman Üniversitesi Doktora Öğrencisi
Müdür, 23 Nisan İlkokulu Kızıltepe/Mardin

Özet

1 Eylül 1869 tarihli Maarif-i Umumiye Nizamnamesi Osmanlı eğitimindeki modernleşme sürecinin en önemli aşamalarından biri olmuştur. Maarif-i Umumiye Nizamnamesi ile maarif idaresinin taşra sathından yayılmaya başlamışının temelleri atılmıştır. Nizamnamenin beşinci maddesine göre vilayetlerde Maarif Nezaretinin bürokratik şubelerinin kurulması, yüz kırk üçüncü maddesinde de maarif müdürü reisliğinde her vilayet merkezinde birer maarif meclisi kurulacağı yer almaktaydı. Ayrıca yüz kırk yedinci maddede maarif müdürünün görevleri tanımlanmıştı. Böylece vilayet maarif müdürlüklerinin kurulması kanuni hüküm altına alınmıştır. 21 Ocak 1871 tarihli İdare-i Umumiye-i Vilâyet Nizâmnamesinin yirmi beş ve yirmi altıncı maddelerinde de maârif müdürlerinin görev ve yetkilerinin açıklanmıştır. Fakat taşrada nezaretin şubelerinin kurulması ve maarif müdürlerinin atanması çeşitli nedenlerden dolayı hemen gerçekleşmemiştir.

Abdülhamid döneminde yapılan bir kısım düzenlemeler ile vilayetlerdeki maarif teşkilatının bürokratikleşme süreci hızlanmıştır. Bu dönemde vilayetlerde maarif meclisleri açılmaya başlamıştır. Daha sonra bu meclislere başkanlık yapacak olan ve vilayet maarif idaresinin başında yer alacak olan maarif müdürleri atanmaya başlamıştır. Vilâyet maârif idarelerinin kadroları genel olarak maarif müdürü, katip, muhasebeci ve sandık eminden meydana gelmekteydi. Fakat bu durum bazı vilayetlerde değişebilmekteydi.

Mamuratülaziz, Van, Bitlis, Diyarbakır, Sivas ve Edirne vilayetleri ile birlikte taşrada ilk maarif müdürünün atandığı vilayetlerden biri olmuştur. Çalışmamızda Mamuratülaziz vilayetinde maarif meclislerinin oluşmaya başlaması, bu meclislerin sancaklara göre dağılımı, üyeleri ve üye yapıları, çalışmaları, vilayette görev yapan maarif müdürleri ve bu müdürlerin yaptıkları çalışmalar, diğer maarif çalışanları hakkında bilgiler verilecektir. Çalışmamız arşiv belgeleri, dönemin ulusal ve yerel gazeteleri ile hatıratlardan yararlanılarak ele alınmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Osmanlı, Maarif, Maarif Meclisi, Maarif Müdürü, Mamuretülaziz.

OSMANLI TAŞRASINDA MAARİF İDARESİNİN MÜLKİYELİ YÖNETİCİLERİ: MÜLKİYELİ MAARİF MÜDÜRLERİ

Yurdal DEMİREL

Adıyaman Üniversitesi Doktora Öğrencisi, Müdür, 23 Nisan İlkokulu
Kızıltepe/Mardin

Özet

Mekteb-i Fünûn-ı Mülkiyye yahut sonraki dönemlerde anılacak ismiyle Mekteb-i Mülkiyye-i Şâhâne Avrupa devletleriyle gelişmekte olan ikili ilişkilerde “Umur-ı Mülkiye ve Usul-i Düvelîye’ye Vakıf”; ekonomi, hukuk, tarih, coğrafya, istatistik gibi konularda bilgili elemanlara olan gereksinim amacıyla 1859 yılında açılmıştır. Mektepten mezun olanlar ilk yıllarda kaymakamlık, kaza ve mal müdürlüğü gibi görevlerde istihdam edildiler. Sultan II. Abdülhamid döneminde yapılan düzenleme ile mektepten mezun olanların istihdam alanı kaza kaymakamlıkları ve Şûrâ-yı Devlet üye yardımcılığına, merkezdeki büroların ve illerdeki kalemelerin şefliklerine, elçilik kâtiplikleri ve konsolosluklara kadar genişletilmiştir.

1880’lerin ilk yıllarından itibaren mektepten mezun olanların bir kısmının maarifin taşra teşkilatının idari kadrolarında da görev yapmaya başladıklarını görmekteyiz. 1882 yılında Emrullah Efendi’nin Yanya Vilayeti Maarif Müdürlüğüne atanmasıyla birlikte Mekteb-i Mülkiyye-i Şâhâne’den mezun olanlar vilayetlerde maarif müdürü olarak görev yapmaya başlamışlardır. 1882 yılından 1923 yılına kadar olan süreçte vilayetlerde maarif müdürlüğü görevinde bulunan kırk altı mülkiyeli tespit edilmiştir. Maarif müdürlüğü görevini sadece bir vilayette bir yıl gibi kısa süreli yapanlar olduğu gibi birden çok vilayette yirmi yıla yakın bir süre hizmette bulunan mülkiyelilerde bulunmaktadır.

Çalışmamızda Mekteb-i Mülkiyye-i Şâhâne’den mezun olup Osmanlı taşrasında maarifin idari yapısında görev yapan maarif müdürleri hakkında genel bilgiler verilerek, bu kişilerin maarifin taşradaki bürokratik oluşumunda oynadıkları roller ile vilayetlerde yaptıkları örnek çalışmalardan bahsedilmektedir. Ayrıca bu müdürlerin maarif alanında meydana getirdikleri eserler ve maarif hakkındaki düşünceleri arşiv belgeleri, dönemin ulusal ve yerel gazeteleri ile hatıratlardan yararlanılarak ele alınmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Osmanlı, Maarif, Mekteb-i Mülkiyye-i Şâhâne, Vilayet İdaresi, Maarif Müdürü.

**POLITICAL SCIENCE GRADUATE EXECUTIVES OF EDUCATION
ADMINISTRATION IN RURAL OTTOMAN: POLITICAL SCIENCE GRADUATE
DIRECTORS OF EDUCATION**

Yurdal DEMİREL

Adıyaman University Ph.D. Student, Director, 23 Nisan Primary School Kızıltepe /
Mardin

Ottoman School of Science and Political Sciences, or later known as Imperial School of Political Sciences, was founded in 1859 in order to fulfill the need of personnel who have a grasp of “Internal Affairs and State Affairs” and knowledgeable in subjects like economics, law, history, and statistics. Graduates of the school were firstly employed as district governors, heads of district and finance office. After the regulations put forward by Abdülhamid II., the employment area of the graduates of the school has been expanded to cover assistantship of district governorships and the Council of State, chiefdoms of offices in the center and future offices, clerkships of embassies, and consulates.

From the first years of 1880s, we observe some graduates working in administrative branches of education in field service. After Emrullah Efendi being appointed as Yanya Provincial Director of Education, the graduates of Imperial School of Political Sciences have started to work as provincial directors in provinces. In the process between 1882 and 1923, there have been 46 political science graduates worked as provincial director of education. There are some graduates who worked in only one province for as short as one year as well as in many provinces for nearly twenty years.

This study provides information on directors of education who graduated from Imperial School of Political Sciences, and worked in the administrative branch of education in rural Ottoman. Furthermore, it mentions the roles played by them in the bureaucratic formation of education in rural areas and the actions in those provinces made by those graduates. Also, the works of those directors in educational field and their opinion on education should be taken into consideration by making use of the archive documents, memoirs, and national and local newspapers of that era.

KEY WORDS

Ottoman, Education, Imperial School of Political Sciences, Provincial Government,

‘‘HÜSEYİN TEVFİK PAŞA’NIN ‘‘YENİ ÖLÇÜLERİN MENÂFİ’ VE İSTİ’MÂLINE DÂİR RİSÂLE-İ MUHTASARA’’ ADLI ESERİ’’NE GÖRE OSMANLI DEVLETİ’NDE ÖLÇÜ BİRİMLERİ

Aslıhan Nakiboğlu²

Edip Bukarlı³

Özet

Ölçü birimleri, herhangi bir şeyin ağırlığı, büyüklüğü, uzunluğu vb. özellikleri mukayese edebilmek için kullanılmaktadır. Bu mukayese, belli birimler ile gerçekleştirilmiş ve zamanla ölçü birimi anlam kazanmıştır. Ölçü birimleri ile ilgili kavramlar sadece dünyanın değil aynı zamanda Osmanlı Devleti’nin de üzerinde çalışma yaptığı önemli konulardan biri olmuştur. Tarihsel süreçte devletler, devamlılıklarını sürdürebilmek için çeşitli iktisadi anlayışlarla hareket etmişlerdir. Bu anlayışlardan biri de gelenekçilik anlayışıdır. Osmanlı Devleti, yeni fethedilen bölgelerde eskiden mevcut olan sistemi hemen değiştirmemiş zamanla yani imparatorluk bölgede yeterince güçlendiğinde, bu yapıları kanunlaştırarak Osmanlılaştırmış veya olduğu gibi devam ettirmiştir. Osmanlı Devleti, uyguladığı bu iktisadi politika anlayışıyla ölçü birimlerinde de ölçü ve tartıları aynen devam ettirmiş ya da çeşitli düzenlemelerle bir standart yakalamaya çalışmıştır.

Son dönem Osmanlı devlet adamı ve matematikçi Hüseyin Tefvik Paşa’nın ‘‘Yeni Ölçülerin Menâfi’ ve İsti’ mâline Dâir Risâle-i Muhtasara’’ isimli çalışması, Osmanlı Devleti’nde çok çeşitli ölçü ve tartı birimlerini bünyesinde taşımakta olduğunu göstermektedir. Kullanılan bu ölçü birimlerinin iktisadi ve toplumsal yapıda oldukça önemli yeni düzenlemeler meydana getirdiği ve yeni ölçü birimlerinin iktisadi işlemlerde oldukça faydalı olduğu anlaşılmaktadır. Dahası yeni ölçü birimlerinin denetim kalibrasyonlarının eski ölçülere göre daha kolay ve sağlıklı yapılabildiği, hesap problemlerindeki hataların giderilebildiği, denetlemelerin daha sağlıklı olduğu ve ticari ilişkilerin gelişmesi açısından oldukça önemli olduğu görülmektedir.

‘‘Hüseyin Tefvik Paşa’nın ‘‘Yeni Ölçülerin Menâfi’ ve İsti’ mâline Dâir Risâle-i Muhtasara’’ Adlı Eseri’’ne göre Osmanlı devletinde ölçü birimleri isimli çalışmada; eski ölçü birimlerinin kaldırılıp yerine yeni ölçü birimlerinden, Arşın, Yeni arşın, Eski çarşı arşını, Endaze ve Mimar arşını tanımı gibi önemli bilgilerin yanı sıra eski ölçülerin açıklaması ve eski-yeni ölçü birimlerinin karşılaştırılması ile ilgili oldukça faydalı bilgiler aktarıldığı görülmektedir. Çalışma, araştırmacılar tarafından Osmanlıca’dan, Latin harflerine tercüme

¹ Hüseyin Tefvik Paşa tarafından kaleme alınan ‘‘Yeni Ölçülerin Menâfi’ ve İsti’ mâline Dâir Risâle-i Muhtasara’’ adlı eser, 1299 (1883) tarihinde İstanbul’da basılmıştır. Bu eseri tercüme etmemizin temel nedeni, eski ölçülerin karışık olması iktisadi ve sosyal açıdan problem oluşturmalarıdır. Eski ölçü birimlerinin yerine faydaları ve fiyat dönüşümü hakkındaki kolay ve anlaşılır kuralları olan yeni ölçü birimlerinde standartlaşmaya gidişin nasıl bir süreçle gerçekleştiğinin bilim çalışanlarına aktarılma arzusudur.

² Doç. Dr., Niğde Ömer Halisdemir Üniversitesi, İİBF, İktisat Fakültesi

³ Dr.

edilerek alan çalışanlarına konuları daha da sadeleştirerek literatür taraması sonuçlarına göre teorik açıklamaları yapılmaya çalışılmıştır. Ayrıca yeni ölçülerin, iktisadi ve toplumsal yaşama faydaları ve bunlarla ilgili kurallar incelenmiştir.

Çalışma, Osmanlı İmparatorluğunun eski ölçü birimlerinde düzenleme yapmak yerine yeni ölçü birimlerini kullanarak yeni kurallar çerçevesinde yeni ölçü birimlerinin ve özelliklerinin aktarması açısından önemli olduğu, Osmanlı Devleti'nin yenilikçi düşünce anlayışından hareket ederek, ölçü birimlerinde çeşitlilikten ziyade belli bir standardın ve merkezi bir sistemin oluşturulması için çabaladıklarını göstermektedir. Çalışmanın, bu konu ile ilgili araştırmaların yetersiz oluşuna iktisat tarihi alanında teorik anlamda literatüre önemli katkıda bulunacağı umulmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Osmanlı Devleti, İktisat, Hesap, Ölçü birimleri, Arşın, Endaze.

SİNNAMİK ASİT, ÖJENOL VE LİMONENİN BAZI MAYALAR ÜZERİNE İNHİBİTÖR ETKİLERİNİN ARAŞTIRILMASI

Rukiye ÇOLAK ŞAŞMAZER

Product Development and Quality Manager, TAT Gıda Industry Inc. R&D Center, Bursa /
PhD Student, Bursa Uludağ University, Graduate School of Natural and Applied Sciences,
Department of Food Engineering, Bursa

Mihriban KORUKLUOĞLU

Prof. Dr., Bursa Uludağ University, Faculty of Agriculture, Department of Food Engineering,
Bursa

ÖZET

Gıda katkısı olarak kimyasal madde kullanımı son derece yaygındır. Ancak, tüm dünyada doğal ürünlerin kullanımına ilgi artmaktadır. Bu araştırma ile tarçının uçucu bileşeni olan sinnamik asit, özellikle karanfil ve daha az miktarda olmak üzere tarçının esansiyel yağı olan öjenol ve limonun esansiyel yağlarından limonenin, *Candida oleophila*, *Kloeckera apiculata*, *Metschnikowia fructicola*, *Saccharomyces uvarum* ve *Schizosaccharomyces pombe* üzerine engelleyici etkileri araştırılmıştır. Araştırmada disk difüzyon yöntemi kullanılmıştır. Deneme materyali olan esansiyel yağların, çalışılan mikroorganizmalar üzerine olan minimum engelleme konsantrasyonları belirlenmiştir. 3 etken madde içerisinde sinnamik asitin, hem disk difüzyon hem de tüp dilisyon yönteminde öjenol ve limonene nazaran daha düşük konsantrasyonlarda (%2.8, %3.84, %4.36, %5.4) inhibisyon etkisi göstererek en etkili etken madde olduğu saptanmıştır. Mayaların ise farklı etken maddelere karşı dirençleri arasında bir paralellik göstermediği belirlenmiştir. Anahtar sözcükler: Uçucu yağ, baharat, antifungal etki

Anahtar Kelimeler: Uçucu yağ, baharat, antifungal etki

ABSTRACT

It is common that using chemical material as food additive. But first aim is using natural product at all of the world. In this research, it was investigated inhibition effects of cinnamic acid (volatile compound of cinnamon), limonene (essential oil of lemon) and eugenol (essential oil of clove, cinnamon) on *Metschnikowia fructicola*, *Candida oleophila*, *Schizosaccharomyces pombe*, *Saccharomyces uvarum* ve *Kloeckera apiculata*. In this study, disc diffusion methods was used. M C (minimum inhibition concentration) of these essential oil was determined on the microorganisms. Among eugenol, limonene and cinnamic acid, it was found that cinnamic acid has the most inhibition effect with low concentrations (%2.8, %3.84, %4.36, %5.4) at both disc diffusion and tube dilution methods. Also it was found that test yeast have different resistance against test materials.

Keywords: Volatile oil, spices, antifungal effect

A NUMERICAL STUDY ON BAKHVALOV-SHISHKIN MESH

Derya Arslan

Department of Mathematics, Faculty of Art and Science, Bitlis Eren University

Abstract

In this paper, singularly perturbed nonlocal boundary value problems with boundary layer are considered. This presented problem is discretized via finite difference method on Bakhvalov-Shishkin mesh. Uniform error estimate in a discrete maximum norm is examined. The difference scheme of the problem is presented. The found numerical datas demonstrate that the convergence rate of difference scheme is in accord with the theoretical study. This means that the theoretical reviews are fairly sharp and powerful.

Keywords: Singular perturbation, finite difference scheme, Bakhvalov-Shishkin mesh, uniformly convergence, discrete maximum norm.

THE SOLUTION OF SINGULAR SINGULARLY PERTURBED DIFFERENTIAL EQUATIONS VIA DIFFERENTIAL TRANSFORM METHOD

Derya Arslan

Department of Mathematics, Faculty of Art and Science, Bitlis Eren University

Abstract: In the present study, the differential equation with both singular and singularly perturbed properties were solved with differential transform method (DTM). The method was discussed theoretically and applied on examples. The obtained numerical results demonstrated that the proposed method was quite convenient for singularly perturbed singular equations.

Keywords: Singularly perturbed differential equation, singular differential equation, differential transform method, series solution.

k-PELL SAYI DİZİSİ

Merve TAŞTAN¹, Aysun AKTAŞ¹ Engin ÖZKAN²,

¹ Department of Mathematics, Erzincan Binali Yıldırım University,
Erzincan/TURKEY

¹ Department of Mathematics, Erzincan Binali Yıldırım University,
Erzincan/TURKEY

² Department of Mathematics, Erzincan Binali Yıldırım University,
Erzincan/TURKEY

Özet:

Bu çalışmada, Fibonacci sayı dizisi için tanımlanan Fibonacci ailesi baz alınarak [1,2], Pell sayı dizilerinin yeni bir ailesi tanımlanmış ve tanımlanan yeni ailenin bilinen Pell sayı dizisi ile ilişkileri verilmiştir. Pell dizisi için matrisleri ve gerenleri ve Binet formülleri, Cassini's benzeri teoremleri ispatlanmıştır.

Anahtar Kelime: Fibonacci sayıları, k- Pell sayı dizisi

PERLİT DESTEKLİ Fe_3O_4 NANOPARTİKÜLLERİN GAZ-FAZINDAKİ BENZENİN UZAKLAŞTIRILMASINDA KULLANIMININ İNCELENMESİ

Mehmet Şakir Ece

Dr. Öğr. Üyesi, Mardin Artuklu Üniversitesi

Sinan Kutluay

Dr. Öğr. Üyesi, Siirt Üniversitesi

Özet

Adsorpsiyon işleminde kullanılacak adsorbent seçiminde en önemli kriter, kolay, ucuz ve tekrar kullanılabilir olmasıdır. Perlit, doğal olması, gözenekli yapısı, ısıl dayanıklılığı, geniş yüzey alanı ve ucuz özellikleri nedeniyle adsorbent üretimi için ideal bir mineraldir. Uçucu organik bileşikler, fotokimyasal sis, baş ağrısı, bulantı, solunum ve sinir sistemi sorunları, hatta kanser dahil olmak üzere çevre ve insan sağlığı üzerinde olumsuz etkilere sahiptir. Bu nedenle, uçucu organik bileşiklerin emisyonlarını azaltmak çok önemlidir. Bu bağlamda, mevcut çalışmada, Box-Behnken deneysel tasarımı ve yanıt yüzey metodu uygulanarak proses parametrelerinin, doğal ve düşük maliyetli bir adsorbent olarak manyetik Fe_3O_4 /Perlit nanopartiküller kullanılarak benzenin gaz adsorpsiyonu üzerine etkileri incelenmiştir. Çalışmanın temel amacı, prosesi en yüksek verimlilikle en düşük maliyette optimize etmek için, gaz adsorpsiyon prosesine etki eden parametreler arasındaki etkileşimlerin değerlendirilmesi ve matematiksel sonucun istatistiksel olarak analiz edilmesi ve optimizasyonun sağlanmasıdır. Deneysel tasarım kapsamında, temas süresi, benzenin başlangıç konsantrasyonu ve adsorpsiyon sıcaklığı gibi parametrelere bağlı olarak sentezlenen nanoadsorbent üzerine benzenin adsorbe edilen gaz fazında miktarı araştırıldı. Deneysel tasarımda, Box-Behnken deneysel tasarımı ve yanıt yüzey metodu, adsorpsiyon koşulları ile adsorpsiyon kapasitesi arasındaki ilişkiyi daha iyi anlamak için bir yaklaşım geliştirmek amacıyla başarıyla uygulandı. Elde edilen kuadratik modelin cevap değişkenini başarıyla temsil ettiği görüldü. Varyans analizi ve yanıt yüzeyi eğrilerinin sonuçları adsorpsiyon parametrelerinin tepki değişkenleri üzerinde anlamlı derecede etkili olduğunu ortaya koydu. Çok değişkenli deney tasarımı ile tahmin edilen maksimum adsorpsiyon kapasitesinin, 39,95 dakika adsorpsiyon süresi, 13,61 ppm başlangıç toluen konsantrasyonu ve 26,74°C adsorpsiyon sıcaklığı olan optimum proses koşullar altında belirlendi. Box-Behnken tasarım

temelli yanıt yüzey metodu kullanılarak belirlenen optimum adsorpsiyon koşulları altında, toluen uçucu organik bileşiği için maksimum adsorpsiyon kapasitesi 329 mg/g olarak tespit edildi. Optimum koşullar altında yapılan doğrulama deneyi ile toluen için maksimum adsorpsiyon kapasitesi 332 mg/g olarak bulundu. Sonuçlar, Box-Behnken deneysel tasarımı ve yanıt yüzey metodunun, benzenin gaz adsorpsiyonunda başarıyla uygulanabileceği gösterdi. Ayrıca, sonuçlar kullanılan manyetik Fe₃O₄/Perlit nanoadsorbentin gaz fazında benzenin uzaklaştırılmasında çok etkili olduğunu gösterdi.

Anahtar Kelimeler: Fe₃O₄/Perlit Nanoadsorbent, Yanıt Yüzey Metodu, Gaz-Fazındaki Benzen Adsorpsiyonu

GENELLEŞTİRİLMİŞ JACOBSTHAL DİZİSİNİN YENİ AİLESİ

Merve TAŞTAN¹, Engin ÖZKAN¹

*¹Department of Mathematics, Erzincan Binali Yıldırım University,
Erzincan/TURKEY*

*¹Department of Mathematics, Erzincan Binali Yıldırım University,
Erzincan/TURKEY*

Özet

Bu çalışmada, Fibonacci sayı dizisi için tanımlanan –Fibonacci ailesi baz alınarak [1,2], Jacobsthal sayı dizilerinin yeni bir ailesi tanımlanmış ve tanımlanan yeni ailenin bilinen Jacobsthal sayı dizileri [3] ile ilişkileri verilmiştir. Geren fonksiyonları, matrisleri ve Binet formülleri gösterilmiştir.

Anahtar Kelime: –Fibonacci numbers, Jacobsthal sequence, Jacobsthal Representation Number

MANYETİK Fe_3O_4 /PERLİT@ SiO_2 NANOADSORBENTİ VARLIĞINDA TOLUENİN GAZ ADSORPSİYON PROSESİNİN DENEYSEL TASARIMI

Mehmet Şakir ECE

Dr. Öğr. Üyesi, Mardin Artuklu Üniversitesi

Sinan KUTLUAY

Dr. Öğr. Üyesi, Siirt Üniversitesi

Ömer ŞAHİN

Prof. Dr. Siirt Üniversitesi

Özet

Yanıt yüzey metodu, yanıtı optimize etmek için ilgilenilen yanıtın birkaç değişkenden etkilendiği problemlerin deneysel tasarımı ve analizi için faydalı olan matematiksel ve istatistiksel tekniklerden oluşan bir yöntemdir. Yanıt yüzey metodu standart istatistik tekniklerinden biri olup işletme parametrelerini bulmak ve optimize etmek için birçok araştırmada kullanılmaktadır. Box-Behnken tasarımı çeşitli parametre kombinasyonlarının etkileşiminin etkisini araştırmak için deneysel tasarım modeli olarak benimsenen yanıt yüzeyi modelinin en sık kullanılan kombinasyon tasarımlarından biridir. Adsorpsiyon teknolojisinde paramanyetizma veya ferromanyetizma gibi benzersiz özelliklere sahip manyetik nano malzemeler çok fazla ilgi görmüştür. Birçok manyetik malzemeden biri olan manyetik (Fe_3O_4), manyetik özelliği sebebiyle ayırma aşamalarında geri kazanımda kolaylık sağlamaktadır. Bu çalışmada, yeni bir adsorbent olarak sentezlenen manyetik Fe_3O_4 /Perlit@ SiO_2 nanopartikülleri ile toluenin gaz adsorpsiyon prosesinin deneysel tasarımı gerçekleştirildi. Manyetik Fe_3O_4 /Perlit@ SiO_2 nanopartikülleri nanoteknoloji prensipleri çerçevesinde sentezlenmiştir. Sentezlenen bu manyetik nanoadsorbent, önemli uçucu organik bileşiklerden olan toluenin gaz adsorpsiyonunda kullanılmıştır. Adsorpsiyon uygulamasında adsorpsiyon süresi, toluenin başlangıç konsantrasyonu ve sıcaklık parametreleri incelenmiş, bu parametrelerin adsorpsiyon kapasitesi üzerindeki etkileri Box-Behnken deneysel tasarım ve yanıt yüzey metodu kullanılarak optimize edilmiştir. Parametreler arasındaki korelasyonu daha iyi yorumlamak adına %95 güven düzeyine sahip varyans analizi (ANOVA) yaklaşımı başarıyla uygulanmış, korelasyon katsayıları karşılaştırılmıştır. ANOVA, yüksek bir regresyon katsayısı değeri ile regresyon modelinin tatmin edici öngörüsü türetilmiştir. Çok değişkenli deney tasarımı ile tahmin edilen maksimum adsorpsiyon kapasitesinin 39,37 dakika adsorpsiyon süresi, 14,60 ppm başlangıç toluen konsantrasyonu ve 25,28°C adsorpsiyon sıcaklığı olan optimum proses koşulları altında belirlendi. Box-Behnken temelli yanıt yüzey metodu kullanılarak bulunan optimum adsorpsiyon koşulları altında, gaz fazındaki toluen için önerilen modele göre maksimum adsorpsiyon kapasitesi 495 mg/g olarak tespit edildi. Optimum koşullar altında yapılan doğrulama deneyi ile toluen için maksimum adsorpsiyon kapasitesi 491 mg/g olarak bulundu. Çalışmada elde edilen sonuçlar, pratik olarak elde edilebilen ve çevre dostu malzemeler olarak manyetik Fe_3O_4 /Perlit@ SiO_2 nanopartiküllerin en önemli uçucu organik bileşiklerden biri olan toluenin gaz fazı adsorpsiyonu için adsorpsiyon

potansiyeli yüksek, yüksek verimlilik, düşük maliyet ve kolay saflaştırma konusunda umut veren bir adsorbent olarak uygulanabileceğini göstermiştir.

Anahtar Kelimeler: Yanıt yüzey metodu, Box-Behnken deneysel tasarım, $\text{Fe}_3\text{O}_4/\text{Perlit@SiO}_2$ nanoparçacıkları, Nanoteknoloji, Toluene adsorpsiyonu

GENELLEŞTİRİLMİŞ JACOBSTHAL-LUCAS DİZİSİNİN YENİ AİLESİ

Merve TAŞTAN¹, Engin ÖZKAN¹

¹Department of Mathematics, Erzincan Binali Yıldırım University,
Erzincan/TURKEY

¹Department of Mathematics, Erzincan Binali Yıldırım University,
Erzincan/TURKEY

Özet

Bu çalışmada, Fibonacci sayı dizisi için tanımlanan k –Fibonacci ailesi baz alınarak [1,2, 4, 5], Jacobsthal-Lucas sayı dizilerinin yeni bir ailesi tanımlanmış ve tanımlanan yeni ailenin bilinen Jacobsthal ve Jacobsthal sayı dizileri [3] ile ilişkileri verilmiştir. Geren fonksiyonları, matrisleri ve Binet formülleri gösterilmiştir. Yeni tanımlanan k –Jacobsthal ve k –Jacobsthal-Lucas sayı dizilerinin ortak özellikleri araştırılmıştır.

Anahtar Kelimeler: k –Fibonacci numbers, Jacobsthal sequence, Jacobsthal Representation Number, Jacobsthal-Lucas sequence

KATI FAZ MİKRO EKSTRAKSİYON TEMELLİ ÇEŞİTLİ MAGNETİK NANO PARTİKÜLLER KULLANILARAK ESER SEVİYEDE ELEMENT TAYİNİNİ

Dr. Öğr. Üyesi Fatih Ahmet ERULAŞ

Siirt Üniversitesi Eğitim Fakültesi Fen Bilgisi ABD

Özet

Son yıllarda matriks örneklerin kalitatif ve kantitatif analizinde hassas, doğru ve hızlı yöntemlerin geliştirilmesi önemli bir konu haline gelmiştir. Ancak biyolojik, çevresel, gıda ve eczacılık ürünlerinin analizinde yüksek hassasiyetli analitik cihazlar geliştirilmesine rağmen, analitik cihaz çoğunlukla matriks ortamında tayinde başarısız olmaktadır. Bundan dolayı matriks ortamdan analitleri alma (ayırma), deriştirme (zenginleştirme) için genellikle ön işlem uygulanması gerekmektedir. Ayırma ve zenginleştirme işlemleri genelde damıtma, bir katı yüzeyine adsorpsiyon ve ekstraksiyon gibi işlemler yapılarak gerçekleştirilir. Ekstraksiyon işlemleri çoğunlukla sıvı-sıvı, katı-sıvı ve katı faz ekstraksiyon şeklinde uygulanmaktadır. Bu yöntemler, zaman alıcı, karmaşık ekstraksiyon adımları içeren, fazla miktarda örnek ve çözücü gerektiren yöntemlerdir. Bu dezavantajlar organik çözücü tüketimini minimize eden, otomasyona imkân sağlayan, ekstraksiyon basamaklarını basitleştiren ve daha iyi zenginleştirme sağlayan mikro ekstraksiyon yöntemlerine olan ilgiyi artırmıştır. Mikro ekstraksiyon yöntemleri klasik sıvı-sıvı ekstraksiyon ve sıvı-katı ekstraksiyonlarda kullanılan toksik ve pahalı ekstraksiyon sıvılarının kullanımını mikro litre seviyelerine indirmeleri, buharlaştırma, saflaştırma gibi işlemlere gerek duyulmaması, yüksek zenginleştirme oranı, ekstraksiyon ve zenginleştirmenin yanı sıra ayırma işleminin de yapılabilmesi, ekstraksiyon sonrasında alınan örneğin doğrudan gaz kromatografisi (GC) veya yüksek basınç sıvı kromatografisi (HPLC)'ye enjekte edilebilmesine olanak sağlaması ve otomasyonun yapılabilmesi gibi avantajlarından dolayı son zamanlarda klasik sıvı-sıvı, katı-sıvı ve katı faz ekstraksiyon yöntemlerinin yerlerini almaya başlamışlardır. Belli başlı mikro ekstraksiyon yöntemleri Katı Faz Mikro ekstraksiyon (SPME), Manyetik Karıştırma Çubuğu ile ekstraksiyon (SBSE), Sıvı Faz Mikro ekstraksiyon (LPME), Asılı Damla Mikro ekstraksiyon (SDME), Dağıtıcı Sıvı-Sıvı Mikro ekstraksiyon (DLLME), Yüzen Katı Organik Damla Mikro ekstraksiyon (SFODME), Oyuk Fiber Sıvı Faz Mikro ekstraksiyon (HF-LPME) çeşitleridir. Bunlardan Katı fazlı mikro ekstraksiyon (SPME) çeşidinin; çalışma süresinin azlığı, daha az örnek tüketmesi, gereksiz çözücü kullanılmaması, hızlı ve basit olması ve en önemlisi daha yeşil bir uygulama olması gibi pek çok avantajları bulunmaktadır. Bu ekstraksiyon çeşidinde sorbent olarak karbon nano tüpler kullanıldığı gibi demir magnetik nano partiküller, kobalt magnetik nano partiküller gibi pek çok çeşit sorbent kullanılmaktadır. Bu sorbentler kullanılarak eser seviyede bulunan elementlerin tayini için yöntemler geliştirilebilir.

Anahtar Kelimeler: Mikro ekstraksiyon, Katı Faz Mikro ekstraksiyon (SPME), Magnetik nano partiküller (MNP)

ÖĞRETMENLERİN ÇOCUK İSTİSMARINA İLİŞKİN GÖRÜŞLERİNİN BELİRLENMESİ (Gümüşhane İl Örnekleme)

Öğr. Gör. Vildan DEMİR

Gümüşhane Üniversitesi Sağlık Hizmetleri Meslek Yüksekokulu

Çocuk Bakımı ve Gençlik Hizmetleri Bölümü

Özet

Çocuğu istismar dünyanın her köşesinde görülebilen küresel ve ciddi bir sorundur. Çocukları gelişimsel birçok yönden etkilemektedir. Ancak istismar ile ilgili çalışmaların çoğunlukla sağlık alanında çalışanlarla yapıldığı, çocuklarla her gün belli saatlerde zaman geçiren ve onlarla ailelerinden sonra yakın ilişkiler kuran öğretmenlerin ihmal edildiği saptanmıştır. Bu gerekçeyle öğretmenlerin istismarla ilgili bilgilerinin belirlenmesi amacıyla böyle bir çalışma yapılmıştır. Çalışma Gümüşhane il milli eğitim müdürlüğüne bağlı merkezdeki ilk ve ortaokullarda görev yapan ve çalışmaya gönüllü katılan 120 öğretmenle yürütülmüştür. Öğretmenlere konu ile ilgili bir anket uygulanmıştır. Öğretmenlerin 76'sı kadın, %44'ü erkektir. % 32.5'i 20-30 yaş aralığında yer almaktadır. Öğretmenlerin %90.8'i lisans eğitimi almıştır. % 40'ı ise on yıl ve üzeri görev yapmaktadır. Öğretmenlerin %46.7'si Branş öğretmeni, %32.5'i sınıf öğretmeni, %15'i okul öncesi öğretmen,%5.8'i ise özel eğitim öğretmenidir. Öğretmenlerin %41.7'si cinsel istismara uğrayan çocukla karşılaştığını, %52.5'i karşılaşmadığını, %5.8'i ise karşılaşp karşılaşmadığını bilmediğini belirtmiştir. Öğretmenlerin %56.7'si istismarı ilk defa medyadan duyduklarını, %20'si ise lisans derslerinde duyduklarını belirtmişlerdir. İstismara uğrayan bir öğrenciniz olursa ne yapardınız sorusuna, öğretmenlerin %52.5'i okul yönetimine bildireceğini, %28.3'ü ise aile ile konuşacağını belirtmiştir. İstatistiksel analiz tamamlanamadığından sonuç tam olarak yazılamamıştır

Anahtar Kelimeler: İstismar, Çocuk, Öğretmen

GAZİANTEP’TEKİ ALMACI PAZARI DİYE BİLİLEN BÖLGEDEKİ BİTKİSEL İLAÇ SATAN DÜKKANLAR DA 30 YAŞ VE ÜZERİ KİŞİLERE ALTERNATİF TIP UYGULAMALARI

Dr.Öğr.Üyesi RABİA SOHBET, ALİ TİLKİ, ÖMER ABİÇ

İrem Zehra Yılmaz, Murat Polat, Rumeysa Vuran, Merve Kahraman

Özet

Hastalıklar, insanoğlunun var olmasıyla birlikte sürekli değişim göstermektedir. İnsanların, hastalıklarla mücadele etmek için geçmişten bu zamana kadar doğadan ve tecrübelerden faydalanarak çözüm araması geleneksel tedavi yöntemlerinin gelişmesine yol açmıştır. Geleneksel tedavi yöntemleri halk hekimliği olarak bilinmektedir ve dini inanışlardan, kültürel yapılardan, tecrübelerden ve felsefelerden şekillenerek günümüz modern tıbbından farklılıklar göstermektedir. Geleneksel tıp nesiller arasında sözlü olarak aktarılabildiği gibi bazı alanlar için ise uzmanlık alanı olarak görülebilmektedir.

Alternatif tıbbın sosyal, ekonomik, inanç, yarar ve zararlarını ele almak, insanların alternatif tıba bakış açılarını öğrenmek, güvenilir bulup bulmadıklarını ölçmek, ekonomik açıdan nasıl değerlendirdiklerini ve bu konu hakkında sağlığa dayalı düşüncelerini öğrenmek, alternatif tıp ve modern tıbbı tanımlamak ve bazı konularda ikisi arasındaki ilişkiyi belirlemek, İhtiyaç duyulduğunda ilk olarak hangi uygulamayı tercih edeceğini ölçmek ve hangisinin daha çok yararlı olabileceğini öğrenmektir

Gaziantep’te ki Almacı Pazarı diye bilinen bölgedeki bitkisel ilaç satan dükkanlar da 30 yaş ve üzeri kişilere alternatif tıp uygulamalarını hakkında bilgi ve tecrübelerini ele almak amacıyla 200 kişiye oluşup Kasım 2018 tarihinde elmacı pazarında bulunan 5 dükkana gelen müşterilerle gözlem altında yapılmıştır. Araştırmada literatür araştırmasıyla geliştirilen 8 sosyodemoğrafik ve 19 alternatif tıp uygulamaları konusuna ait soru ile tanımlayıcı araştırma yapılmıştır. Verilerin analizinde bilgisayar ortamında SPSS programı kullanılmıştır.

Araştırmaya katılanların; kadın erkek sayısı eşittir, yaş aralığı %44 ile 40-50 yaş, %63 ü evli, %50.5 üniversite mezunu, %82 sağlık güvencesi var, %44 ünün geliri asgari ücretten fazla, alternatif hakkındaki bilgi %44 evet ve bu bilgiyi araştırmama %58, %41 modern tıp tercih edilip, alternatif tıbbı %65 ile uyguluyor, alternatif tıbbı tavsiye etme %65.5 evet, gelir durumunun alternatif tıbbı seçme etkisi % 58 hayır, yapılan bu araştırmanın fayda oranı %82 evet sonuçları çıkmıştır.

Araştırmada ankete katılanların alternatif tıp hakkındaki bilgileri konusunda %31.5’i evet, %25’i hayır, %43’ de kulaktan dolma bilgiler cevabını vermiştir. Başka bir araştırmada da %23 ü cevap vermemiş, %42.8 i evet, %16’sı hayır, %38.8 i de kulaktan dolma bilgiler cevabını vermemiştir. Bu verilerin bizim yaptığımız araştırma verilere yakın verilerin olması alternatif tıbbın yüzyıllar içerisinde eskimesi ve insanlar tarafından sürekli kullanılması olabilir. araştırmada ankete katılanların en fazla %30.5’i oranında masaj, %17’si de akupunktur olduğu saptanmıştır. Başka bir araştırmada en fazla bilinen yöntemler de masaj (%15.3) ve bitkisel (%84.8) olarak belirlenmiştir.

Masajın her iki araştırmada da bilinmesinin en büyük sebebi insanların sürekli bir ihtiyaç ve rahatlama halinde olmak istemeleri olabilir.

Bir araştırmada %4.7'si alternatif tıp, %21.3'ü modern tıp, %30'u duruma göre değişir cevabını vermiştir. Buradaki cevapların farklı olmasının sebebi şehirlerarasındaki kültürel, ekonomi ve inanç farklılıkları olabilir. Bir araştırmada bu soruya %45.8'i yararlı, %30.2'si yararlı değil, %21'i kararsızım cevabını vermiştir. İyi araştırmada farklı sonuçlar elde edilmiştir. Bu daha çok kişilerin karakterinden kaynaklanan bir sonuçtur. Çünkü aile ve çevre yapısı insan hayatında çok farklı izler ve etkiler bırakır. Bir araştırmada katılımcıların %30.7'si bu uygulamayı yaptıranlardan etkilenirken %69.3' etkilenmemiştir. Bu farklılığın sebebi insanlar arasındaki sosyo-demografik farklılıklar olabilir. Göç de bu farklılıklardan sayılabilir. Bir araştırmada bu oran katılımcılar tarafından %67.5'i evet, %32.5'i hayır cevabını ile şekillenmiş burda benzerliğin çok fazla olduğu görünüyor ve her ikisinde de olumlu sonuçlar alınmıştır. Bunun nedeni katılımcıların alternatif tıptan memnun olduklarını gösteriyor. Bu da alternatif tıbbın yararlarını ortaya koyuyor. Bir araştırmada alternatif tıbbın ülkemizde gelişmişliği %42.5 evet, %57.5'i hayır cevabı verilmiştir. Bu Araştırmada daha fazla olumlu sonuç alınmıştır. Bunun nedeni o çevredeki insanların alternatif tıp yöntemlerini daha yararlı bir biçimde kullanmaları olabilir. Çünkü her şehrin farklı gelenleri, inançları, tercihleri vardır. Bu da farklı sonuçlar alınmasına ortam hazırlar. Alternatif tıp yöntemlerinin geliştiğini söylediklerinden dolayı bilinçli bir şekilde kullandıkları ve uyguladıkları görülüyor.

Alternatif tıp ile ilgili araştırmaların sayısı artırılarak halkın güveni, bilgi ve davranışları arttırılabilir. Kişilerin sağlık güvenceleri konusunda daha çok çalışmalar yapılmalı ve güvenilirliği yüksek uygulamalara yönelim arttırılmalıdır. Toplumun refah düzeyinin artması kişilerin tercihlerini de olumlu yönden etkileyeceğinden kişi ve toplumun ekonomik yönden desteklenmesi gerekmektedir. Alternatif tıp uygulamaları alanında uzman kişilerce anlatılıp, uygulanması sağlanmalıdır. Modern tıp uygulanırken alternatif tıp uygulanıp uygulanmadığı sorgulanıp uygun tedavi yöntemi tercih edilmelidir. Alternatif tıbbı seçmeye neden olan faktörler daha detaylı araştırmalar yapıp, bu faktörleri ortadan kaldıracak politikalar geliştirmelidir

Anahtar Kelimeler: Modern tıp, Alternatif tıp, İnanç, Gelenek, Sağlık

EBEVEYNLERİN ÇOCUKLARI İLE OYUN OYNAMAMA NEDENLERİNİN İNCELENMESİ

Salih Gülen

Dr. Öğretim Üyesi, Muş Alparslan Üniversitesi, Çocuk Gelişimi Programı

Sümeyye BARIŞ

Önlisans Öğrencisi, Muş Alparslan Üniversitesi, Çocuk Gelişimi Programı

Özet

Bu araştırmada ebeveynlerin çocukları ile oyun oynamama nedenleri incelenmiştir. Araştırmanın amacı çocukları ile oyun oynamayan ebeveynleri tespit etmek ve oyun oynamama nedenlerini belirlemektir. Karma yöntemin kullanıldığı bu araştırmada rastgele örneklem yöntemi tercih edilmiştir. Araştırmanın nicel boyutunda katılımcı demografik yapısını belirleme formu kullanılmıştır. Nitel boyutunda ise yüz yüze görüşme yaparak oyun oynamama nedenleri sorgulanmıştır. Elde edilen veriler betimsel ve içerik analizleri ile yorumlanmıştır. Araştırmada, 34 erkek, 108 kadın olmak üzere 142 katılımcıya ulaşılmıştır. Katılımcıların en az 1 çocuk en fazla 13 çocuk sahibi oldukları belirlenmiştir. Katılımcıların büyük çoğunluğunun ev hanımı oldukları ve özellikle akşam vakitleri çocukları ile ilgilendikleri belirlenmiştir. Ayrıca katılımcıların çoğunluğunun okumamış olduğu da belirlenmiştir. Genel olarak ebeveynlerin; çalışıyor olma veya zaman ayıramama, isteksizlik ve bilmiyor olma, çocuk yaşından dolayı, geleneklerden dolayı ve kalabalık aile yapısı gibi beş kategoride sınıflandırılan nedenlerinin olduğu belirlenmiştir. Buna göre; katılımcıların büyük çoğunluğunun iş, güç ve zaman ayıramama gibi nedenlerden dolayı çocukları ile oyun oynamadıkları belirlenmiştir. Bunun dışında; ebeveynlerin oyun bilmeme, hoşlanmama, istek duymama, çocukların yaşlarının oyuna uygun olmadığı düşüncesi, mahalle baskısı, başka insanların düşüncesi ve atalarından gelen olumsuz örneklerden kaynaklı geleneksel nedenler ve kalabalık aile yapısından dolayı oyun oynamadıkları tespit edilmiştir. Sonuçların paralelinde önerilerde bulunulmuştur.

Anahtar kelimeler: Çocuk gelişimi, Ebeveyn, Oyun oynama, Oyun

1970’Lİ YILLARDA TÜRK SINEMASINDA FİLM ELEŞTİRİSİ

Doç. Dr. Ali Karadoğan
Ankara Üniversitesi İletişim Fakültesi

Filmler birden fazla anlamlandırma sistemini bir arada barındırdıklarından pek çok yönden izleyicilerine de farklı öyküler anlatırlar ya da aynı öyküyü anlatsalar bile bunu farklı bir biçimle yaparlar. Öykülerin farklılığı ve onların farklı olarak kavranabilme olasılığı sinemada filmin dünyasının izleyici tarafından her zaman için bütünüyle kavranamadığı şüphesini de beraberinde getirmiştir. Klasik anlatı yapısına sahip bir filmin izleyiciye anlattığı ya da hikayesinin söylediği şeyin kavranması kurulan neden-sonuç ilişkisinin bir sonucu olarak çok zor olmasa da farklı film yapma tarzlarında bu ilişkinin de bozulmuş olması nedeniyle bu kavrama süreci rahatlıkla problemli hale gelir. Sinema söz konusu olduğunda filmin anlatı yapısının karmaşıklaştığı oranda film üzerine düşünme biçiminin de karmaşıklaştığını rahatlıkla görebiliriz. Hikayesini klasik ölçütlerin dışında anlatan, metaforik, simgesel, alegorik vb. gibi pek çok özelliği bünyesinde barındıran bir filmin bu kavramlara aşina olmayan izleyici nezdinde zaman zaman bir açıklamaya, “uzman” görüşüne ihtiyaç duyduğu varsayılmıştır. Filmin tanıtılması ihtiyacından doğmuş olan film eleştirisi bu tanıtım niteliğinin çok dışına çıkarak fazlasıyla karmaşık yeni bir süreç olarak film izleme deneyiminin de bir parçası haline gelmiştir. Film eleştirisinin ne olduğuna bakıldığında “bir değerlendirme süreci”, Roland Barthes’ı takip ederek “söylem üzerine bir söylem”, Eco’dan yola çıkarak “açık bir yapıt”, Tahsin Yücel’i izleyerek bir “bilgilendirme ve bilgilenme etkinliği, Frey’i dikkate alarak ise, “iç tutarlılığı olan bir disiplin” olarak ele almak mümkündür. Eleştiri nasıl tanımlanırsa tanımlansan hemen hemen hepsinde bir bilgilendirme, okuyucuya / izleyiciye bir yol gösterme, bir yapıtı yaratıcısının ona atfederek ortaya koyduğu anlamların dışında da anlamlar taşıdığını varsaymaya ilişkin bir boyut taşıdığı rahatlıkla görülebilir. Eleştirinin filmler hakkında üstlendiği bu ilksel işlev günümüzde pek çok yaklaşım temel alınarak yerine getirilebilmektedir. Bir filmin içerdiği sosyolojik içerik bakımından sosyolojik eleştiri, metni aracılığıyla taşınmasını ön ayak olduğu ideolojinin ortaya konması bakımından ideolojik eleştiri, anlamın nasıl üretildiğini açıklayabilmek için göstergebilimsel eleştiri, metnin içerdiği psikolojik boyutu ortaya koyabilmek için psikanalitik eleştiri, anlamın tamamlayıcısı olarak izleyiciyi işin içine katması bakımından bilişsel eleştiri, toplumsal cinsiyete ilişkin uygulamaları açıklayabilmek için feminist eleştiri, yönetmenin etkisini ortaya koyabilmek için mizansen eleştirisi, endüstri, üretim pratikleri ve izleyici arasındaki ilişkileri bütünsel bir açıdan açıklayabilmek için tür filmi eleştirisi, yönetmenin kendi şahsına münhasır özellikleri ortaya koyabilmek için auteur eleştirisi ve tarihsel eleştiri.

Sonuç olarak bütün bu perspektiflerden ele alınabilen bir yapıtın birden fazla anlamı bir arada taşıdığı, eleştirinin yapısının Umberto Eco’nun “açık yapıt” anlayışında olduğu gibi

okuyucu/izleyici/tüketici kitlesinin de katkısıyla oluştuğu büyük bir kabul görmektedir. Bu açıdan günümüzde eleştiri bitmiş, tamamlanmış ve sabitlenmiş bir anlamı bulup ortaya çıkaran bir faaliyet olmaktan çok, yapılırken bile yapıtı tamamlayan, bütünleyen bir etkinliktir. Türkiye’de film eleştirisi söz konusu olduğunda eleştirinin ne olduğu konusunda büyük tartışmaların olmadığı daha çok eleştirinin “yapılan” bir şey olduğu ve bu “yapılma” biçimleri arasında bile çoğunlukla ayırım gözetilmediği, hepsinin “film eleştirisi” olarak yaygın kabul gördüğü rahatlıkla söylenebilir. Oysa geçmişte gazetelerde sıkça görülen tanıtma yazılarıyla, filmi derinlemesine analiz etmeye çalışan akademik film eleştirisi arasında büyük farklılıklar vardır. Türkiye’de, başlangıcı çoğu zaman Muhsin Ertuğrul’la ilişkilendirilen “film eleştirisi” gazetelerden, kültür ve edebiyat dergilerinden, bağımsız sinema dergilerine kadar birçok mecrada kendisine yer bulmuştur. Bu çalışmada 1970’lerde Türkiye sinemasındaki eleştiri geleneğinin değişimi Mart 1973 ile Haziran 1975 tarihleri arasında çıkan *Yedinci Sanat* dergisi üzerinden anlaşılmaya çalışılacaktır. Bu yıllardaki sinema yazarlığının hangi kurumsal pratiklerinin nasıl bir eleştiri anlayışı doğurduğuna bakılacak, bu eleştiri anlayışının ayırıcı öğelerinin neler olduğu üzerinde durulacaktır. Bu yapılırken temel olarak dönemin hâkim sinema anlayışına karşı çıkan sinema eleştirisinin kendi içerisindeki söylemsel tutarlılığına bakılarak, bu tutarlılığın kurduğu film anlayışının ve eleştirel tasarımının neleri kapsadığı ortaya konmaya çalışılacaktır.

Anahtar Kelimeler: Film eleştirisi, Türk sineması, Genç sinema

ÖĞRENCİLERİN ÇOCUĞUN AİLEDEKİ ÖNEMİ HAKKINDA GÖRÜŞLERİ

Dr. Öğr. Üyesi Rabia SOHBET (Gaziantep Üniversitesi)

Ömer ABİÇ (Gaziantep Üniversitesi)

Ali TİLKİ (Gaziantep Üniversitesi)

Kübra ÖZKIL, Sülbiye GÜNENÇ, Seher BARAN, Veysi TAY

Özet

Çocuğun sağlıklı büyüme ve gelişmesi, doğumdan itibaren içinde bulunduğu aile bireylerinin olumlu, tutarlı ve sevgi dolu tutumuna bağlıdır. Aile, çocuk için önemli ve ilk sosyal deneyimlerini edindiği ortamdır. Çocuğun bakımından sorumlu olan anne ve babaların tutumlarını kendi kişilik ve demografik özellikleri veya çocuğa ait özellikler etkileyebilmektedir. Bu araştırma öğrencilerin çocuğun ailedeki önemi üzerine görüşlerini tanımlamak amacıyla yapılmıştır. Bu tanımlayıcı araştırma, Gaziantep Üniversitesi Hemşirelik Bölümü 1. sınıf öğrencilerinden Kasım 2018’de sınıfta bulunan 225 öğrenciden kendi isteği ile çalışmaya katılan 200’üne gözlem altında uygulanmıştır. Araştırmada literatür taramasıyla geliştirilen ankette 10 sosyodemografik ve 10 çocukların ailedeki önemi olmak üzere 20 soru bulunmaktadır. Anket formu uygulanmadan önce öğrencilere araştırmanın amacı hakkında kısa bilgi verilmiş ve sözel izin alınmıştır. Veriler SPSS programında değerlendirilmiş, Ön çalışma anketleri değerlendirilmeye alınmamıştır. Yaptığımız araştırmada aile içi şiddetin olduğu ve çocukların %29’u anne veya babadan korktuğu belirlenmiştir. Katılımcılara göre aile içi şiddete maruz kalan çocukların şiddete eğilimleri olacağı belirlenmiştir. Şiddete maruz kalmış çocuk büyüdüğünde, çocuklarına veya yakınlarına ve hatta kendisine yönelik şiddet uygulayan kişilere benzer tepkiyi gösterebilir. Çocukların toplumsal ve zihinsel açıdan yetkin bireyler olması isteniyorsa, baskıcı olmayan, esnek ve hoşgörülü ana-babalara gereksinim vardır. Baskıcı, aşırı hoşgörülü, duyarsız ana-babalar çocuklarda denetimsiz davranışların oluşmasına sebep olurlar.

Anahtar Kelimeler:Aile, Çocuk, Aile İçi Şiddet, Etki, Çocuğun Ailedeki Önemi

YEŞİLÇAM'IN İNCE HASTALIĞI VEREM

Doç. Dr. Deniz Sezgin

Ankara Üniversitesi İletişim Fakültesi

Özet

Verem, etkeni 1882 yılında Alman bilim adamı Robert Koch tarafından bulunan, bir bakterinin neden olduğu bulaşıcı, iltihabi, çoğunlukla akciğerlerde ortaya çıkan bir hastalıktır. Verem yüzyılı aşkın bir süre ölüme anlam katmanın yollarından biri sayılmıştır. Özellikle 19. yy edebiyat yazarları için verem, hastalıktan korkup ürkmeyen, ölümü huzur içinde karşılayan karakterlerin yaratıldığı bir dönem olmuştur. Sanatçılar eserlerinde, karakterlerini veya kendilerini vereme yakalanma ve öldürme zorunluluğunda hissetmişlerdir. Veremin bu özelliğini antik çağa uzanan bir melankoliye dayandığı ve melankolinin sanatçı hastalığı olduğu söylenir. Dolayısıyla "veremli" yani melankolik karakter duyarlı, yaratıcı ve naif olarak tanımlanmaktadır.

Verem, Türkiye'de tıbbi mücadelenin yanı sıra farklı yöntemlerle halkın bilinçlendirilmeye çalışıldığı önemli hastalıklardan biri olmuştur. Cumhuriyetin ilk yıllarından itibaren tetkikler yaptırmak, veremden korunmayı ve tedaviyi hedefleyen bilgileri yaymak ilgili çalışmaları desteklemek, verem savaş derneklerinin çalışmalarını standartlaştırmak, uluslararası verem savaş kuruluşlarıyla ilişkiler yürütmek gibi çok sayıda veremle mücadele çalışması yapılmıştır. Toplumun hastalık hakkında bilgilendirilmesi ve toplumda doğru algının oluşturulması çalışmalarında iletişim materyallerinden yararlanılmıştır. İlerleyen yıllarda iletişim çalışmalarının yanı sıra sanatın pek çok alanına konu olmuş; edebiyatın ve tiyatronun hastalık ile ilgili farkındalığın artmasında büyük katkıları olmuştur. 1950'li yıllarda Türkiye'de sinemaya olan yükselen ilgiyle beraber veremin Türk sinemasında konu edilmesi de edebiyat ve tiyatrodaki olduğu gibi eş zamanlı olarak kendini hissettirmiştir.

Türk sinemasında veremi konu ederek bir döneme damgasını vuran, pek çok filme rastlamak mümkündür. Bu dönemde yapımı gerçekleştirilmiş birçok film izleyicilerin, verem hastalığıyla ilgili fikir sahibi olmasını sağlamıştır. Ancak verem hastalığının konu edildiği bu filmlerde hastalık ile ilgili çok fazla bilgi verilmemiş, veremin ortaya çıkışı daha çok aşk açısından kaynaklı "ince hastalık" olarak seyircinin zihninde konumlandırılmıştır.

Bu çalışmada; 1950 ve 1970 tarihleri arasında toplumsal bir sağlık sorunu olarak kabul edilen verem hastalığının Türk sinemasına yansımaları konu edilmiştir. 1950-1970 yılları arasında yapımı gerçekleştirilen filmlerde verem hastalığının temsili analiz etmeyi amaçlayan bu çalışmada her on yılı temsilen bir film seçilmiştir. Çalışma kapsamında Atıf Yılmaz'ın yönettiği 1953 yapımı *Hıçkırık*, Ertem Eğilmez'in yönettiği 1969 yapımı *Boş Çerçeve* ve Süreyya Duru'nun yönettiği 1970 yapımı *Beyaz Güller* filmleri analiz edilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Verem, Yeşilçam, Hastalık temsili

2000 SONRASI TÜRK SİNEMASINDA EĞİLİMLER

Doç. Dr. Ali Karadoğan

Ankara Üniversitesi İletişim Fakültesi

Özet

Pek çok ülke sineması temel olarak anaakım ve bunun karşısında yer alan eğilimler (bunlar ister sanat sineması olarak adlandırılsın ister karşı sinema densin isterse de minimalizm, dogma ya da yavaş sinema olarak adlandırılsın) arasındaki gerilimle karakterize edilir. Sinemanın tarihsel gelişimine bakıldığında da sinemasal eğilimler o ülke sinemasının da kimliğini tarif etmek için kullanılan önemli bir perspektif sunarlar. Türkiye sinemasını da bu bakış açısıyla, popüler sinemanın karşısında yer alan “film gruplarının” ya da birbiriyle ilişkisiz filmlerin ve yönetmenlerin birlikte değerlendirilmesiyle ortaya çıkan “eğilimler” çerçevesinde ele almak mümkündür. Özellikler 1960’lı yıllarda sıkça gündeme gelen “Halk Sineması, “Ulusal Sinema”, “toplumsal gerçekçilik” gibi kavramlar bu tür bir bakış açısının ilk örnekleri olarak görülebilir. Türkiye’deki sinemanın seyrini; bu eğilimler ve onların takipçileri ya da bu eğilimlerin değişen dönüşen biçimlerinin izlerini takip ederek ortaya koymak mümkündür. Bu çalışmanın temel perspektifi, 2000’li yıllardaki Türk sinemasının gelişimini ortaya çıkan yeni eğilimler ışığında değerlendirmektir. Sinemaya 1960’lı yıllarda dahil olan öznellik, 1970’li yıllarda politik bir nitelik de kazanmış, 1980’lerde anlatının parçalanması ve gerçekle kurmacanın içi içe geçmesiyle yeni bir boyut edinmiş, 1990’larda kimlik sorunları sinema alanına dahil olmuştur. İçinde yaşadığımız 2000’li yılların ilk 20 yılı ise sinemada birden fazla eğilimin ortaya çıktığı, biçimsel bir çoğulluğun yaşandığı bir zaman dilimi olmuştur. Buradan hareketle Türkiye’de sinemanın bu yıllarda sanat sinemasının çeşitli biçimlerini içerecek biçimde yeni eğilimler üzerinden yeni bir sinemasal alan inşa ettiğini söylemek mümkündür. Bu dönemde, minimalist özellikler taşıyan filmlerin yanı sıra, yavaş sinema (slow cinema) özellikleri taşıyan, belgeselle kurmacayı bir araya getiren, alegorik, deneysel ve dogma özellikleri taşıyan filmler, anaakım sinemasının dışındaki film yapma tarzında önemli üsluplar olarak öne çıkmışlardır. Bu eğilimleri iki bileşen etrafında ele almak mümkündür. Bunlardan ilki, sinemasal biçimin politikasıyla ilişkiliyken, ikincisi biçimin estetik rejimiyle ilgilidir. Sinemasal biçimin politikası, estetik düzeyi geride tutarak hikaye anlatmayı öne çıkarırken; biçimin estetik rejimiyle ilgili olan yaklaşım görsel düzenin baskınlığını vurgular. Bu çalışmada bu yaklaşımlar içerisine giren filmler kategorileştirilerek yirmi yıllık zaman diliminin panoraması ortaya konmaya çalışılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Minimalizm, Yavaş sinema, Türk sineması

ÇAĞDAŞ TÜRK RESİM TARİHİNDE ULUSAL KİMLİK ANLAYIŞI: BEDRİ RAHİMİ EYÜBOĞLU ÖRNEĞİ

Dr. Öğr. Üyesi İnci Selin Gümüş
İstanbul Gelişim Üniversitesi

Özet

Cumhuriyetin ilk yıllarında ağırlıklı olarak görülen milli mücadele temalı resimler 1930'ların sonlarına doğru giderek yerini geleneksel el sanatlarına ait motiflere, Anadolu insanı ve doğası konulu resimlere bırakır. Şüphesiz bu yıllarda düzenlenen yurt gezilerinin de resimde yerellik ve ulusallık kavramlarının çıkış yapması üzerinde önemli etkisinin olduğu söylenebilir.

Bu yıllarda resimde Türk kimliğinin, ulusal değerlerin ve folklorik öğelerin en güçlü savunucularından olan Bedri Rahmi Eyüboğlu, kökü geleneksel motiflere dayanan resimleriyle ve halk sanatına yönelik fikirleriyle sadece sanat camiasına ilham olmakla kalmaz, 1940'lı yıllarda Akademi'de hocalık yaptığı öğrencilerini de bu konular üzerinde araştırma yapmaları için yüreklendirir.

Çağdaş Türk resim tarihinde ulusal kimlik tartışmaları içinde önemli bir yeri olan Bedri Rahmi için ulusallık kavramı, yaşanan coğrafyadan elde edilebilen değerlerin bir nevi biçimsel olarak bir ifadesidir. Onun resim tekniği ve anlayışı Batılı olmasına rağmen içeriği yöresel ve ulusal bir kimlik edinme arzusunu yansıtırıcı özellikler taşır.

Bu çalışmada ulusallık kavramı, ulusal kimliğin resim sanatına göstergebilimsel ve biçimsel ifade edilme şekli Bedri Rahmi Eyüboğlu eserlerinin örneklemeleriyle değerlendirilecektir.

Anahtar Kelimeler: Çağdaş, Resim, Tarih, Ulusallık, Ulusal kimlik, Bedri Rahmi Eyüboğlu, Türk

**CASİNO TURİZMİNİN ORTAYA ÇIKARDIĞI SOSYAL ETKİLERİN GİRNE’DE
YAŞAYAN YEREL HALKIN BAKIŞ AÇISINDAN İNCELENMESİ**
*AN INVESTIGATION OF THE SOCIAL IMPACTS OF CASİNO TOURİSM FROM
LOCAL PEOPLE’S PERCEPTION WHO LIVE İN GİRNE*

Dr. Öğr. Üyesi Ülker ERDOĞAN ARACI

Batman Üniversitesi, Hasankeyf MYO

ÖZ: Bu çalışmada, Girne’de yaşayan yerel halkın casino turizmine yönelik bakış açıları, olumlu ve olumsuz sosyal etkiler açısından ele alınmıştır. Bu çerçevede Girne’de yaşayan 390 kişiyle yüz yüze anket çalışması gerçekleştirilmiştir. Araştırmanın amacı doğrultusunda çözümlenen veriler, araştırmaya katılan katılımcıların casino turizminin olumlu ve olumsuz sosyal etkileri ile medeni durum, yaş, uyruk ve eğitim düzeyleri arasında anlamlı farklılıklar olduğunu ortaya koymuştur. Bu çalışmadan elde edilen bulgular doğrultusunda ilgili literatüre ve Girne’de turizm ile ilgili planlama yapan paydaşlara katkı sağlanması hedeflenmekte olup, paydaşlara araştırmanın amacı doğrultusunda öneriler geliştirilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Casino Turizmi, Sosyal Etkiler, Yerel Halk, Girne

ABSTRACT: *In this study, casino tourism perspectives of local people who live in Girne were taken into consideration in terms of positive and negative social impacts. Face to face survey research was conducted with 390 local people who live in Girne. The data analyzed for the purpose of the research revealed that the participants have significant differences between marital status, age, nationality and education levels with positive and negative social effects of casino tourism. In the direction of the findings obtained from this study, it is contributed to the related literature and the stakeholders who plan tourism in Girne and proposals have been developed in line with the aim of researching the stakeholders.*

Keywords: *Casino Tourism, Social Impacts, Local People, Girne*

MESLEKİ DÖNÜŞÜMÜN ÇİNGENELERE SOSYO-EKONOMİK/KÜLTÜREL YANSIMALARI ÜZERİNE NİTEL BİR ARAŞTIRMA

Süleyman İLHAN¹

ÖZET

Bu çalışmada, endüstrileşme ve teknolojik gelişmelerle birlikte yaşanan köklü toplumsal dönüşümlere bağlı olarak mesleki yapıda yaşanan radikal değişimin/dönüşümün Çingenelere sosyo-ekonomik/kültürel yansımalarına odaklanılmaktadır. Çalışma hayatının geleneksel bağlamdan koparak mevcut toplumsal formasyon bağlamında yeni bir vasatta yapılanması ve mesleki yapının giderek formel eğitime dayanan profesyonel bir niteliğe kavuşması, kendilerine özgü işler/uğraşlar üzerinden hayata tutunagelmış Çingeneleri sosyo-ekonomik/kültürel ve kimliksel noktada da çeşitlilik gösteren bir sorunlar yelpazesiyle karşı karşıya getirmektedir. Çingenelerle özdeş kabul edilen, dahası, onların tanımlayıcı hususiyeti olarak bilinen geleneksel işlerin/uğraşların (elekçilik, kalaycılık, nalbantlık, bohçacılık, falcılık vs.) günümüzde büyük ölçüde geçerli olmaktan çıkması, Çingenelerin emek piyasasının dışında kalmalarına ve yoksulluğun en şiddetli formlarına maruz kalmalarına neden olmaktadır. Dahası, Çingeneler, bu süreçte kimlik, kültür, sosyal statü vs. açılardan da köklü bir dönüşüme maruz kalmakta ve yüzyıllardan beri sürdürmekte oldukları otantik yaşam tarzları giderek kaybolmakta ve dramatik bir savruluşu tecrübe etmektedirler.

Dönüşen mesleki yapının Çingenelere sosyo-ekonomik/kültürel etkilerini açıklığa kavuşturmayı amaçlayan bu çalışmada, nitel araştırma yöntemi kapsamında derinlemesine görüşme tekniğine başvurulmaktadır. Araştırma, Malatya kent merkezinde Çingenelerin yoğun olarak yaşadıkları 2 mahallede, 18 görüşmeciyile gerçekleştirilmiştir. Araştırmada, dönüşen mesleki yapıya uyum sağlayamayan Çingenelerin, sosyo-ekonomik/kültürel bakımdan çeşitli olumsuzluklara maruz kaldıkları bulgulanmıştır. Dahası, Çingene kimliğini yansıtan mesleklerinin (elekçilik, kalaycılık, hurdacılık, hamallık vs.) eski önemini giderek kaybetmesi, hatta bazı mesleklerin tamamen yok olması, Çingeneleri genellikle enformel sektörde, geçici güvencesiz biçimde, ciddi iş kazalarının yaşanabildiği riskli ve sağlıksız ortamlarda ucuz emek olarak çalışmaya zorlamaktadır. Konar-göçer yaşam tarzının sona ermesiyle kentte yaşamaya mecbur kalmaları, enformel destek ağlarının neredeyse yokluğu, eğitimsizlikleri nedeniyle ekonomik, sosyal ve kültürel imkânlarla erişimde güçlük yaşamaları vs. onları kentin anonimliğine ve rasyonalitesine terk etmekte ve şiddetli yoksulluk biçimlerine maruz kalmalarına yol açmaktadır. Esasen toplumsal statülerinin ve kimliklerinin kurucu temeli olan mesleklerinin yitimi, onları bir yandan işsizliğe dolayısıyla da ekonomik mahrumiyetlere maruz kılarken bir yandan da “Çingene” sözcüğünün pejoratifliğini daha bir görünürleştirerek onları psikolojik/sembolik şiddetin nesnesi haline getirmekte ve marjinalleşmelerine sebebiyet vermektedir.

Anahtar Kelimeler: Çingeneler, Meslek, Mesleki Dönüşüm, Kültür, Malatya.

¹ Doç.Dr., Fırat Üniversitesi İnsani ve Sosyal Bilimler Fakültesi Sosyoloji Bölümü
www.artuklukongresi.org

YENİ ÇALIŞMA HAYATINDA ÇİNGENE KADINLARIN KONUMU ÜZERİNE SOSYOLOJİK BİR ARAŞTIRMA

Süleyman İLHAN¹

ÖZET

“Çingene kadınlar”ın çalışma hayatındaki konumuna bakıldığında dramatik bir tabloyla karşılaşılmaktadır. Çingene kadınlar formel mesleki eğitim alamadıkları için profesyonel mesleklere sahip değildirler. Bu nedenle Çingene kadınlar için vasıflılık ya da yarı vasıflılık gerektiren bir çalışma hayatından söz etmek mümkün olmadığı gibi ev dışı/özerk ve düzenli bir çalışma hayatından bahsetmek de mümkün değildir. Ancak Çingenelerde kadının, ailenin devamına ve bütçesine katkısı hayati önem taşımakta, çoğunlukla da erkeğin katkısından çok daha yüksektir. Çingeneler topluluklarında kadınlar, bir yandan ev işleri ve çocukların bakımını üstlenirken diğer yandan ev dışında çalışarak para kazanmaktadırlar. Her ne kadar profesyonel meslek sahibi olmasalar da bohçacılık (çarşaf, masa örtüsü, perde, çeyizlik eşya vs. satmaktadırlar), hurdacılık, kâğıt toplayıcılığı hatta dilencilik gibi düşük statülü işler yaparak, bazen de kayısı bahçelerinde geçici ve ucuz emek olarak çalışmak suretiyle aslında ailenin geçiminin temininde etkin rol oynamaktadırlar.

Nitel bir araştırma olarak tasarlanan ve derinlemesine görüşme tekniğine başvurulmuş bu çalışmada, genel olarak Çingene kadınların çalışma hayatındaki konumlarına ve ailelerine başta ekonomik olmak üzere, çeşitli katkılarına odaklanılmaktadır. Bu kapsamda, Çingene kadınların çalışma yaşamında karşılaştıkları zorlukların, kendilerine ve ailelerine olan çeşitli yansımalarına açıklık kazandırılmaya çalışılmaktadır. Araştırma, Malatya kent merkezinde Çingenelerin yoğun olarak yaşadıkları 3 mahallede, 17 görüşmeciyile gerçekleştirilmiştir.

Araştırmanın bulgularına göre, Çingene kadınlar ailenin yükünü üstlenmede zaman zaman erkeklerden çok daha öne çıkmaktadırlar. Erkekler bazen sadece Çingene oldukları için maruz kaldıkları dışlanmadan dolayı iş bulamamaktadırlar. Yanı sıra, sabıkalılık ve tembellik gibi faktörler de işsiz kalmalarında etkili olmaktadır. Erkeklerin iş bulamamaları, kadınları hanenin geçimini üstlenmeye mecbur kılmaktadır. Araştırmanın en dramatik sonuçlarından biri de Çingene kadınların dilencilik yapabilmeleridir. Kentlerde alış-veriş imkânlarının ve seçeneklerinin artmasıyla bohçacılığın Çingene kadınlar için bir para kazanma yolu olmaktan giderek çıkması ve kırsala gitmenin artan maliyeti kadınları bir yandan çöplüklerde hurda-kâğıt toplayıcılığına, bir yandan da dilencilğe zorlamaktadır. Araştırmada kadınların, dilencilüğün pejoratif içerimlerini gizlemek amacıyla dilencilği “toplayıcılık” olarak adlandırma yoluna gitmek gibi bir strateji izledikleri de ayrıca saptanmıştır.

Anahtar Kelimeler: Çingeneler, Çalışma Hayatı, Kadın İstihdamı, Toplayıcılık, Malatya.

¹ Doç.Dr.Fırat Üniversitesi İnsani ve Sosyal Bilimler Fakültesi Sosyoloji Bölümü

BENFORD YASASI VE MUHASEBE HİLELERİNİN DENETİMİNDE KULLANILMASI

NESLİHAN DERELİ

Serbest Muhasebeci, Mali Müşavir, Azteca Universidad ,PHD Doktora Öğrencisi

ÖZET

İşletmeler belirli amaçları gerçekleştirmeyi hedef alır ve bu amaçları yerine getirmek için faaliyetlerini sürdürür. İşletmelerin temel amaçlarının başında sürdürülebilirlik ve kâr elde etmek gelmektedir. Ancak söz konusu bu amaçlar işletmeler için tek başına ifade edilebilecek unsurlar değildir. İşletmelerin bulunduğu sektör, bu sektördeki konumu, bilgi birikimi, verimliliği, politikası, çalışanlarının yetkinlikleri ve diğer birçok konu kâr ve sürdürülebilirlik amacıyla birlikte düşünülmesi gereken konulardır. Günümüzde ekonomik gelişmelerle birlikte işletmeler de büyümüş ve işletme içindeki veriler de artmıştır. Bunun sonucunda muhasebe işlemleri ve denetim daha karmaşık bir hale gelmiştir. İşletme içindeki risk unsurları çoğalmış ve risk odaklı denetim gündeme gelmiştir.

İşletmelerde hilelerin varlığı, işletme amaçlarının gerçekleşmesini engelleyecek en büyük tehditlerden birisidir. Hile, işletme üst yönetimi, işletme çalışanları veya işletmeyle ilgili üçüncü kişiler tarafından çeşitli yöntemlerle yapılan ve işletmede büyük kayıplar oluşturan eylemlerdir. Denetim yoluyla hilelerin tespiti ve önlenmesi işletmeler için büyük önem arz etmektedir. Uygulanacak denetim tekniklerinin doğru seçilmesi hilelerin tespit edilmesi adına önemlidir.

Benford Yasası, sıralanmış verilerdeki rakamların yoğun bir şekilde ilk pozisyonundaki rakamlar için daha düşük rakamlara doğru çarpıklık gösterdiğini ortaya koymaktadır. Küçük rakamlara yönelik eğilim ikinci hanede yer alan rakamlar için de geçerlidir.

Benford Yasası son yıllarda sosyal ve bilimsel alanlarda kullanılmaya başlanmıştır. Sosyal alanlarda kullanımı, sıralanmış sayısal verilerdeki düzensizlikleri ve bozuklukları tespit etmeye yönelik olmuştur. Newcomb'dan (1881) zamanımıza kadar Benford Yasası matematikçiler, istatistikçiler, mühendisler, fizikçiler ve son zamanlarda muhasebeciler tarafından birçok alanda uygulanmaktadır. Buradan hareketle muhasebeciler ve denetçiler, sayısal anormallikleri tespit etmek için Benford Yasası'nı uygulanmaya başlanmıştır.

Bu çalışmada denetçiye zaman, denetlenene de maliyet tasarrufu sağlayacak olan bir yasa olan Benford Yasası'nı veya diğer adıyla Sayılar Yasası'nı ele alıp bunun "Muhasebe Denetimi"ne olan katkısı üzerinde durulacaktır.

Benford Yasası'nın Excel ortamında kullanılabilirliği üzerinde durularak basit bir yazılım ile sistemin nasıl işlediği örneklerle ortaya konmuştur. Araştırma sonucu elde edilen bulgular Benford Yasası ile uyum göstermektedir. Bu yasa vergi denetiminde ve vergi kaçakçılığının

önlenmesinde kullanılmalıdır. Böylece vergi denetiminde büyük zaman ve maliyet tasarrufu elde edilebilir.

Bu bağlamda çalışmanın birinci bölümünde genel anlamda “Muhasebe Denetimi”, ikinci bölümünde “Benford Yasası” ve üçüncü bölümünde ise “Hile ve Hileli Beyan, Hile Denetimleri” üzerinde çalışılmıştır. Çalışmanın son bölümünde ise Benford Yasası’nın sınıandığı uygulama örnekleri üzerinde durulmuştur.

Anahtar Kelimeler: Hile Denetimi, Vergi Denetimi, Sayısal Analiz, Benford Yasası

VERGİ KAÇAKÇILIĞININ ÖNLENMESİ VE VERGİ DENETİMİNİN ETKİNLİĞİ

NESLİHAN DERELİ

Serbest Muhasebeci Mali Müşavir, Azteca Universidad PHD Doktora Öğrencisi

ÖZET

Sosyal devlet anlayışının gereği ve bir sonucu olarak kamu hizmetlerinin en yüksek kalite ve en uygun fiyatla sunulabilmesi ile sürekliliğinin sağlanabilmesinin en önemli koşulu, yeterli ve sürekli finansman kaynaklarına sahip olunmasıdır. Bu kaynakların en önemlisi de vergilerdir. Çağdaş vergi sistemleri beyan esasına dayanmaktadır. Çünkü beyan esası, verginin ödeme gücüne göre alınmasını sağlayan ve dolayısıyla vergilemede adalet ilkesinin gerçekleştirilmesinde daha etkin olan bir yöntemdir. Bu bağlamda mükellefler tarafından beyan edilen vergi matrahının gerçekleri yansıtır yansıtmadığı da büyük bir önem taşımakta olup, etkin bir vergi denetimini zorunlu kılmaktadır.

Etkin bir vergi sistemi ancak etkin bir vergi idaresinin ve vergi denetim yapısının olmasıyla oluşturulabilir. Vergi reformu ile amaçlanan adil vergileme, vergi kaçakçılığının bir başka deyişle kayıt dışı ekonominin kayıt altına alınması, vergi tabanının genişletilmesi ve vergilerin ekonomik büyümeyi desteklemesi ancak vergi idaresinde yapılacak paralel düzenlemelerle sağlanabilmektedir. Bu amaçları gerçekleştirmede uygulamaya yön verme ve sistemin işleyişi açısından vergi idaresi ile vergi denetiminin daha etkin hale getirilmesinin de önemi açıktır.

Vergi kaçakçılığı suçları geçmişten günümüze kadar gelmekle birlikte değişen yaşam koşulları, teknolojik gelişmelerin hızı ve insan nedeniyle her geçen gün suça konu olan eylem ve işlemlerin niteliği ile değişerek artmaktadır. Ülke ekonomisinde değişimler de vergi kaçakçılığı suçlarının işlenme oranının artmasına ve dolayısıyla suç tiplerinin değişmesine de sebep olmaktadır. Bu sebeple günümüz vergi yasalarında düzenlenen vergi kaçakçılığı suçlarını oluşturan eylem ve işlemler üzerinde durulmuştur.

Ancak vergi konusu, mükellef ile vergi idaresi arasında her zaman için bir sorun oluşturmıştır. Çünkü mükellefler genel olarak çeşitli sebeplerle ödeyecekleri vergi miktarlarını en düşük düzeyde tutmak istemekte, vergi idaresi ise toplayacağı vergi miktarını en üst düzeyde tutmak istemektedir. Ülkemiz de dâhil olmak üzere birçok modern ülke vergi alanından beyan esası sistemini tercih etmiştir. Beyan esasında, mükellefler tarafından ödenecek vergiler bizzat mükelleflerin kendisi tarafından beyan edilmektedir. Fakat verginin devlet tarafından cebren ve karşılıksız olarak alınması, mükelleflerin kimi zaman yasal zemine dayanarak, kimi zamanda yasal zeminin dışına çıkarak vergi suçu işlemelerine neden olabilmektedir. Bazen de, mükellefler vergi kanunlarını yeterince anlayamadıklarından yanlış beyanda bulunabilmektedirler. Dolayısıyla beyan esasının temel alındığı vergi sistemlerinde etkin bir vergi denetimi kaçınılmazdır.

İçerdiği önem nedeniyle, mükelleflerce ödenen vergilere ait bilgi ve belgelerin zamanında, eksiksiz ve gerçeğe uygunluğunun saptanması, vergi idaresi yasalarında belirtilen hüküm ve ilkelere uygun bir uygulama yapılıp yapılmadığının belirlenmesi, bunları önlemede yapılan vergi denetiminin etkinliği, mücadele yöntemlerinin uygulama önerileri ve AB ülkelerindeki durum çalışmamızın konusunu oluşturmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Vergi, Vergi Denetimi, Vergi Kaçakçılığı

İŞSİZLİK KAYGISI VE SOSYAL SERMAYE İLİŞKİSİ ÜZERİNE BİR ALAN ARAŞTIRMASI

Semra Köse¹

Sevda Köse²

Özet

İşsizlik, küresel dünyada bireylerin aktif istihdam sürecine dahil oldukları zamanlardan günümüze kadar ortadan kaldırılması mümkün olmayan ama mücadele edilmesi gereken öncelikli sorun alanlarından birisidir. Tüm dünyada olduğu gibi Türkiye’de de işsizlik gençler arasında son derece yüksektir. Genç işsizliği oranları, birçok gelişmiş ve gelişmekte olan ülkede hem genel hem de yetişkin işsizlik oranlarının üzerinde seyretmektedir. Gençlerin işgücü piyasasındaki dezavantajlı konumları genç işsizlik oranlarının yüksek olmasında önemli bir etkidir. Dünya’da genç işsizliği oranları 2019 yılı itibarıyla 13.2 oranındadır ve bu oran 2009 yılından itibaren artış göstermektedir. İşsizliğin gençler arasında böylesi yaygınlığı ile birlikte daha çarpıcı bir kavram olarak ise işsizlik kaygısı ortaya çıkmaktadır. İşsizlik kaygısı, gençlerin iş bulma ümitlerini etkileyen en önemli stres kaynaklarından birisidir.

Bu çalışmada sosyal sermaye ve işsizlik kaygısı ilişkisi ele alınacaktır. Sosyal sermaye işsizlik kaygısının azaltılabilmesinde bir etken olabilir mi? Sosyal sermaye, toplumun gelişimi ve etkinliğindeki önemi sosyolojik olarak uzun yıllardan beri dikkat çekmektedir. Sosyal sermaye kavramının ana fikri, sosyal iletişim ağlarının önemli olduğu kavramı üzerinden hareket etmektedir. Bir sosyal çatı niteliği taşıyan sosyal sermaye, birçok kavramdan beslenmektedir. Sosyal sermaye, güvene dayalı insan ilişkilerinin ürünü olan ve maddi olmayan bir tür sermayedir. İnsanlar birbirleri ile iyi ilişkiler kurarak ve bu ilişkilerin zaman içinde devam etmesini sağlayarak, kendi başlarına başaramayacakları ya da çok zorlanarak ancak başarabilecekleri hedeflere ulaşabilir, en azından bunun için birlikte çalışabilirler. Birlikte çalışma da insanları fırsatlar, iş imkânları ve yeni ilişkiler konusunda bilgilendirecek bir dizi iletişim ağı ile birbirlerine bağlar Bu bağlamda işsizlik kaygısı ve sosyal sermaye ilişkisinin incelenmesi son derece aktif olan genç işsizliği konusunun bu bağlamda ele alınması oldukça dikkat çekicidir.

Bu çalışma iş gücü piyasasına dahil olmayan öğrencilerin işsizlik kaygılarının azaltılmasında sosyal sermayenin etkinliğine bakabilmektir.

Anahtar Kelimeler: İşsizlik kaygısı, Genç işsizliği, Sosyal sermaye, İşsizlik, Dünyada genç işsizliği, İşsizlik

¹ Dr, Aydın Üniversitesi

² Dr. Araş.Gör., Kocaeli Üniversitesi, İİBF, Çalışma Ekonomisi ve Endüstri İlişkileri

TÜRKİYE’NİN DÜZEY 2 BÖLGELERİNDE KADIN İSTİHDAMI VE EKONOMİK BÜYÜME İLİŞKİSİNİN EKONOMETRİK ANALİZİ (TR81, TR82, TR83, TR90, TRC1, TRC2 VE TRC3 ÖRNEĞİ)

**Canan SANCAR¹,
Yusuf Ekrem AKBAŞ²
Melike ATAY POLAT³**

Öz

Ülkelerin ekonomik büyüme ve kalkınma süreçlerinde kadınların işgücüne katılımları ve istihdamı oldukça önemlidir. Ayrıca, kadınların işgücü piyasasında erkeklere göre durumu, toplumdaki statülerinin belirlenmesinde önemli bir kriterdir.

İstihdamda cinsiyete özgü eşitsizliklerin bir ülkenin kişi başına düşen Gayrisafi Yurtiçi Hasılası (GSYH) cinsinden makroekonomik büyümesi üzerindeki etkilerini araştıran bir dizi teorik argüman ve ampirik çalışma bulunmaktadır. Teorik tarafta iki farklı yaklaşım bulunmaktadır. Bunlardan ilki “Feminizasyon U Yaklaşımı”, ikincisi “Neoklasik Moderleşme Yaklaşımı”dır. Feminizasyon U Yaklaşımı’na göre, büyüme ilk aşamada kadınların işgücü piyasasına katılımını azaltmakta, uzun vadede arttırmaktadır. Neoklasik Moderleşme Yaklaşımı’na göre ise, iş gücünde kadınların oranındaki artış büyümeye olumlu katkıda bulunmaktadır. Neoklasik yaklaşımda, mesleki yapıdaki değişim, hanehalkı sorumluluklarında yaşanan dönüşüm ve eğitim olanaklarındaki artış ile birlikte kadınların işgücüne katılımında artış yaşanması beklenir. Kadınların işgüne katılımlarındaki artışlar ekonomik büyümeyi olumlu yönde etkilemektedir. Diğer taraftan, ekonomik büyüme, kadınların işgücü piyasasına katılımı üzerinde tamamen olumlu bir etki göstermektedir.

Bu çalışmanın amacı, Türkiye’de İİBS sınıflandırmasına göre Batı Karadeniz Bölgesi (TR8)’nin alt bölgelerini oluşturan TR81, TR82, TR83 Düzey 2 bölgeleri, Doğu Karadeniz Bölgesi (TR9)’nin alt bölgelerini oluşturan TR90 Düzey 2 bölgesi, Güneydoğu Anadolu Bölgesi (TRC)’nin alt bölgelerini oluşturan TRC1, TRC2 ve TRC3 Düzey 2 bölgeleri kapsamında kadın istihdamıyla ekonomik büyüme arasındaki ilişkinin 2004-2017 dönemi için karşılaştırmaktır. Analiz için panel veri yöntemleri kullanılmıştır. Çalışmanın ampirik bulguları, TR81, TR82 ve TRC1 bölgelerinde kadın istihdamı ile kişi başına düşen milli gelir arasında anlamlı ve pozitif ilişki olduğunu göstermiştir. TR90 bölgesinde ise anlamlı ve negatif ilişki tespit edilmiştir. TRC2, TRC3 ve TR83 bölgelerinde ise kadın istihdamı ile kişi başına düşen milli gelir arasında herhangi bir ilişki tespit edilememiştir.

Anahtar Kelimeler: Kadın İstihdamı, Kişi Başına Gelir, Düzey 2 Bölgeleri, Panel Veri Analizi

¹ Doç. Dr., Gümüşhane Üniversitesi

² Doç. Dr., Adıyaman Üniversitesi

³ Doç.Dr., Mardin Artuklu Üniversitesi

ÖRGÜTSEL DIŞLANMA VE İŞTEN AYRILMA NİYETİ İLİŞKİSİNDE ÖRGÜTSEL SESSİZLİĞİN ARACILIK ETKİSİ

Prof. Dr. Hasan TUTAR

Anadolu Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi

Dr. Semra KÖSE

İstanbul Aydın Üniversitesi

ÖZET

Amaç: Örgütsel dışlanma kavramı, örgütteki bireylerin her hangi bir nedene bağlı olmaksızın diğer örgüt üyeler tarafından dikkate alınmaması, görmezden gelinmesi olarak tanımlanmaktadır. Örgütler için negatif boyutlu yapısı ve diğer örgütsel davranış konuları üzerindeki etkisi nedeniyle, kavram örgütler için önem teşkil etmektedir. Bu çerçevede örgütsel dışlanmanın etkilediği örgütsel davranış konularından biri diğeri de işten ayrılma niyetidir. Çalışanların bulundukları örgütten ayrılma isteği olarak ifade edilen kavrama neden olan unsurların tespit edilmesi, örgütlerin performansı, verimliliği ve yetmişmiş iş gücünün kaybının önlenmesi açısından önemlidir. Örgütlerinde dışlanan birey, iş arkadaşlarına ve iş yerine karşı hissettiği sorumluluk ile bağlılık hissinde azalma yaşamaktadır. Bireyin yaşadığı baskıya verdiği psikolojik yanıt olarak değerlendirilen işten ayrılma niyeti, ait olma, kendini değerli hissetme ihtiyacının karşılanmamasına neden olmaktadır. Bu durum bireyin sessizleşmesine ve örgüte yönelik çözüm önerilerini dile getirmemesine neden olmaktadır. Örgütler açısından ortaya çıkaracağı önemi sonuçlar açısından kavramlar değerlendirilerek çalışmanın temel amacı, örgütsel dışlanma ve işten ayrılma niyeti ilişkisinde örgütsel sessizliğin aracı bir rolünün olup olmadığını tespit etmek olarak belirlenmiştir.

Yöntem: Araştırmanın evrenini İstanbul'da Sağlık Bakanlığına bağlı bir eğitim ve araştırma hastanesinde görevli 370 çalışan oluşturmaktadır. Araştırmanın verilerinin toplanmasında ölçek tekniğinden yararlanılmıştır. Korelasyonel bir araştırma olan bu çalışmada, değişkenler arası ilişkileri ve etkileri tespit etmek için istatistiksel analizlerden, korelasyon ve regresyon analizleri yapılmıştır. Ayrıca aracı modelinin anlamlılığını belirlemek için Hayes Process makrosu kullanılmış ile bağımlı ve bağımsız değişken arasında aracı (mediator) değişkenin rolü belirlenmeye çalışılmıştır.

Sonuç ve Tartışma: Analiz sonuçları örgütsel dışlanmanın çalışanlarda işten ayrılma niyetini artırdığını göstermektedir. Çalışma arkadaşları ve yöneticileri tarafından dışlandıklarını algıladıklarında işten ayrılmayı düşünmektedir ve örgütsel sessizlik bu ilişkide aracı bir rol oynamaktadır. Örgütler açısından önemli maliyetleri olan işten ayrılma niyeti ve örgütsel sessizliğin önlenmesi açısından, çalışanlar arasındaki farklılıkların azaltılması, örgütsel dışlanmaya neden olabilecek yönetsel unsurlar ile çalışanlar arası ilişkilerin düzenlenmesi, ortak noktaları vurgulayan bir örgüt kültürünün yaratılması dışlanmanın nedenlerini ortadan kaldıracaktır.

Anahtar Sözcükler: Örgütsel Dışlanma, İşten Ayrılma Niyeti, Örgütsel Sessizlik, Mediator Etki

TÜRKİYE EKONOMİSİNDE DIŞ BORÇLARIN SÜRDÜRÜLEBİLİRLİĞİ YAKLAŞIMININ ANALİZİ: 1970-2018 DÖNEMİ

Yasemin MAĞİN

Batman Üniversitesi Lisansüstü Öğrencisi

Dr. Öğr. Üyesi Onur OĞUZ

Batman Üniversitesi, İİBF İktisat Bölümü

ÖZET

Az gelişmiş ve gelişmekte olan ülkeler arzulan ekonomik büyümedeki artış hızına ulaşmak için dış kaynaklara yönelme eğilimindedirler. Ancak borçlanma her zaman ekonomik büyümeyi sağlayacak sonuçlar doğurmayabilmektedir. Literatürde iki değişken arasındaki ilişkiye yönelik çeşitli teoriler geliştirilmiştir. Zamanlararası büyüme modeli yaklaşımı optimizasyon teorisinin bir uzantısıyken, borçla büyüme modeli yurtiçindeki tasarruf eksikliğinden kaynaklı yatırım eksikliğinin fayda-maliyet analizi esas alınarak dış borçlanmayla sağlanması üzerinedir. Borç fazlası modelde ise ülkeler şirket gibi düşünülmekte, borçların sürengenliği uzun vadede önlenmesi gereken olumsuz bir durum olarak görülmektedir. Son olarak sürdürülebilirlik yaklaşımında ise cari dönemde ve gelecek dönemlerdeki borçların ödenebilirliğinin devam ettirilmesine yönelik analiz esas alınmaktadır. Bu çalışmada da sürdürülebilirlik yaklaşımı esas alınmıştır. Dış Borçların büyüme üzerindeki etkisine yönelik literatür incelendiğinde, Türkiye özelinde dış borç ve büyüme arasında genellikle anlamlı bir ilişki tespit edilmektedir. Dış borcun sürdürülebilirliğine yönelik analizlerde ise sürdürülebilirlik durumunun olmadığına yönelik bulguların ağırlık kazandığı görülmektedir. Dünya genelindeki örneklerde de analize tabi ülkelere ve ele alınan dönemlere göre farklı sonuçlar olduğu görülmüştür. Ancak genel olarak regresyon analizlerinde, gelişmekte olan ülkeler için dış borç ve büyüme arasında negatif ilişki olduğu ön plana çıkmıştır. Bu çalışma dış borçların sürdürülebilirliğini Türkiye ekonomisi üzerinden incelemektedir. Çalışmada Türkiye için 1970-2018 dönemine ait yıllık Dış Borç Stoku/GSMH verileri esas alınmıştır. Yapısal Kırılmaları dikkate alan ve almayan birim kök testleriyle yapılan analiz sonucunda, Türkiye ekonomisi için borcun sürdürülebilir bir nitelikte olmadığı sonucuna ulaşılmıştır. Yapısal kırılmalı testlerden yalnızca ikisi %5 anlamlılık düzeyinde borcun sürdürülebilir olduğunu göstermektedir. Yapısal kırılma tarihleri incelendiğinde, reel ekonominin ve finansal piyasaların serbestleştirildiği, sermaye piyasalarına yönelik önemli düzenlemelerin yapıldığı yılların ve içsel ya da dışsal kaynaklı kriz yıllarının belirli bir yoğunlukla öne çıktığı görülmektedir. Zaten grafiksel yapılan incelemelerde de kriz dönemlerinde Dış Borç/GSMH oranının zirve yaptığı, krizleri takiben göreceli düşüşler yaşandığı gözlenebilmektedir. Bu durum krizlerin ardından GSMH’da nominal olarak yıllık bazda yükselişlerin yaşanmasıyla açıklanabileceği gibi, borçlanma vadesindeki değişim, faiz yükündeki değişim gibi oranın pay kısmındaki azalmalarla da açıklanabilmektedir. Özellikle uluslararası piyasalardan kaynaklı sorunların ülkemiz ekonomisinde tahribat yaratmasının önlenmesi için, yurt içi tasarrufların artırılması, ödemeler bilançosundaki açığın azaltılması, dış borca olan bağımlılığımızın azaltılabilmesi için başlıca öneriler olarak sıralanabilmektedir.

Anahtar Kelimeler: Borcun Sürdürülebilirliği, Dış Borçlanma, Birim Kök Analizi

TÜRKİYE’DEKİ ŞEKER FABRİKALARININ ETKİNLİKLERİNİN BULANIK VERİ ZARFLAMA ANALİZİ İLE İNCELENMESİ

Özlem Şule AYDOĞMUŞ

Ondokuzmayıs Üniversitesi, Fen Edebiyat Fakültesi, İstatistik Bölümü,

Doç.Dr. Talat ŞENEL

Ondokuzmayıs Üniversitesi, Fen Edebiyat Fakültesi, İstatistik Bölümü

Özet

Veri Zarflama Analizi (VZA), birden çok girdi ve birden çok çıktıya sahip olan Karar Verme Birimleri (KVB)’nin göreceli etkinliğinin ölçülmesinde kullanılan bir yöntemdir. Ayrıca bu yöntem, etkin olmayan KVB’nin etkin olmayış miktarları ve bunların neden kaynaklandığı hakkında bilgi vermektedir. Bunun yanı sıra VZA, etkin olmayan KVB’leri için gerekli olan girdi azaltma ve/veya çıktı artırma miktarlarının belirlenmesinde yöneticilere destek sağlayabilmektedir. Klasik VZA modelleri, kullanılan girdi ve çıktı değerlerinin kesin olarak bilindiği durumlarda uygulanabilmektedir. İşletmelerde etkinlik hesaplamalarında kullanılan girdi-çıkıtı verileri çoğu zaman tam ve kesin olarak bilinmemekte yani belirsizlik içerebilmektedir. Tam ve kesin olmayan bu verilere bulanık veriler adı verilmekte ve bulanık kümeler ile ifade edilmektedir. Bulanık küme teorisi ilk olarak Prof. Dr. Lotfi A. Zadeh tarafından 1965 yılındaki “Fuzzy Sets” başlıklı çalışma ile ele alınmıştır. Girdi ve çıktı değerlerinin kesin olarak belirlenemediği durumlarda, etkinlik ölçümlerinin yapılabilmesi için Bulanık Veri Zarflama Analizi (BVZA) modelleri geliştirilmiştir. Bu çalışmada, Türkiye Şeker Fabrikaları A.Ş. (TÜRKŞEKER)’ye ait şeker fabrikalarının etkinlik durumları incelenmiştir. TÜRKŞEKER 2018 yılı faaliyet raporu incelendiğinde, “... belirlediğimiz hedefler istikametinde yüksek kalite ve verimlilik odaklı artan bir performans ile” ifadesi yer almaktadır. Buradan hareketle Türkiye Şeker Fabrikaları A.Ş.’ye ait 25 adet şeker fabrikasının etkinlik durumları merak edilmiştir. 2017-2018 döneminde, şeker fabrikalarının etkin olup olmadıkları araştırılmıştır. Önce klasik veri zarflama analizi kullanılarak belirlenmiştir. Daha sonra kullanılan girdi ve çıktıların bazılarında bulanıklık olabileceği düşüncesiyle, bulanık veri zarflama analizi kullanılarak şeker fabrikalarının etkinlik değerleri tekrar elde edilmiştir. Klasik VZA ve bulanık VZA sonuçları karşılaştırılarak, etkin olmayan KVB’nin etkin hale gelebilmeleri için tam etkin olan hangi şeker fabrikalarını kendilerine referans almaları konusunda önerilerde bulunulmuştur.

Anahtar Kelimeler: Etkinlik, Veri Zarflama Analizi, Bulanık Veri Zarflama Analizi, TÜRKŞEKER

GÖÇ HAREKETLERİNİN GELİŞİMİNİN MARDİN İLİ AÇISINDAN DEĞERLENDİRİLMESİ

Melike ATAY POLAT¹, Yusuf Ekrem AKBAŞ², Canan SANCAR³

Özet

Göç kavramı, bireylerin ve/veya toplulukların ekonomik, sosyal, siyasal ve çevresel faktörlere bağlı olarak yer değiştirme faaliyetlerini ifade etmektedir. Bu faaliyetlerin mekânsal olarak ulusal boyutunu iç göç oluştururken, uluslararası boyutunu ise dış göç oluşturmaktadır. Ayrıca, göçün zamansal olarak kısa, orta veya uzun vadede gerçekleştiği de bilinmektedir. Bireyler ihtiyaçlarını karşılayabilmek amacıyla kaynak arayışı içinde bulunmakta ve yaşam koşullarını iyileştirmeye çalışarak yer değiştirmektedirler. Dolayısıyla, göçün hem göç alan ülkelere hem de göç veren ülkelere nüfus, istihdam, işsizlik, kentleşme gibi sosyo-ekonomik etkilerinin yanında kültürel açıdan etkilerinin de ortaya çıkması kaçınılmazdır. Bir ülkedeki iç göçün temel nedeni bölgelerarası gelişmişlik farklılıkları iken; dış göç refah düzeyinin düşüklüğü ve işsizlik gibi daha çok ekonomik faktörlerden kaynaklanmaktadır. Dünyada göç hareketlerinin gelişimi ülkenin gelişmiş veya gelişmekte olmasına bağlı olarak farklılık göstermektedir. Gelişmiş ülkeler çoğunlukla göç alan ülkeler kategorisinde değerlendirilirken, göç veren ülkeler gelişmekte olan ülke görünümündedirler. Ülkemizde de göç hareketleri illerde ve bölgelerde farklılıklar göstermektedir. Bu çalışmanın amacı, Mardin ilinin göç göstergeleri açısından bölge illeri içindeki durumunu tespit etmektir. Göç göstergeleri ile ilgili literatür incelendiğinde, Mardin ilindeki göç göstergelerini detaylı olarak inceleyen bir çalışmanın bulunmadığı görülmektedir. Bu çalışma temel göç göstergelerinin yanında yaş, eğitim ve cinsiyet açısından göç göstergelerini de ele alarak Mardin ilinin bölge illeri içindeki durumunu karşılaştırmalı olarak ortaya koyan ilk çalışma olmasından dolayı literatüre katkı sunmaktadır. Analizlerimizde kullanacağımız 2008-2018 yılına ait veriler TÜİK'ten; 2013-2016 yılına ait veriler ise Göç İdaresi Genel Müdürlüğü'nden alınmıştır. İncelediğimiz dönemde Mardin ilinde göç hareketlerinin gelişimi, bölge illerinin yanında Türkiye ortalaması ile de karşılaştırılarak ortaya konacaktır.

Anahtar kelimeler: Göç, Göç Göstergeleri, Mardin İli.

¹ Doç. Dr., Mardin Artuklu Üniversitesi

² Doç. Dr., Adıyaman Üniversitesi, Malatya

³ Doç. Dr., Gümüşhane Üniversitesi

KIRILGAN BEŞLİ ÜLKELERDE ABRAMS EĞRİSİNİN GEÇERLİLİĞİ: PANEL VERİ ANALİZİ (2000-2018)

Prof. Dr. İbrahim ARSLAN
Gaziantep Üniversitesi
Öğr. Gör. İLYAS BAYAR
Mardin Artuklu Üniversitesi

Özet

Devletin fonksiyonel görevlerini icra etmesinde kaynak sağlayan kamu harcamalarının önemi, niteliği ve ekonomik istikrarı sağlaması hususundaki etkin rolü 2008 krizi ile bir kez daha ortaya çıkmıştır. Ekonomi düşünce tarihinde kamu harcamalarının ne boyutta olması gerektiği ve ne tür yatırımlara kaynaklık göstermesi gerektiğini belirleyen unsurlardan biri olan devletin siyasal yönetim biçimidir. Bu bağlamda iktisadi düşünce tarihinde Fizyokrat akımından başlayıp günümüze dek süregelen modern iktisadi akımlar arasında bu tartışma halen güncelliğini korumaktadır. İktisadi sarkacın bir tarafı olan liberal ekonomi ile diğer tarafı olan sosyalist ekonomi arasındaki tercihten ziyade ülke ekonomilerinde ağırlığı teşkil eden görüş devletin etkin bir müdahale yaklaşımıdır. İktisat politikasının temel araçlarından biri olan istihdamın sağlanması ile kamu harcamaları arasındaki korelasyonun tespit edilmesi gelişmekte olan ülkeler açısından hayati bir konuma sahiptir. Kalkınma politikasının hangi saikle gerçekleşeceği hususu bu durumu daha da önemli kılmaktadır. İlk olarak İktisat Profesörü Burton A. Abrams tarafından ortaya atılan kamu sektör hacminin genişlemesinin işsizliği arttırdığı hipotezi iktisat literatüründe Abrams eğrisi hipotezi olarak yer almıştır. Yüksek cari açık, yüksek enflasyon, bütçe dengesizliği ve istikrarlı olmayan bir iktisadi büyüme Kırılgan Beşli ülkelerin bazı özelliklerini ifade etmektedir. İşsizlik sorununun minimize edilmesine dönük çözüm önerilerinin hangi araçlarla yapılması hususu söz konusu ülkelerin iktisadi hedeflerine ulaşmak noktasında önemli bir rol sağlamasına zemin hazırlayacaktır.

Yapılan çalışmada kamu sektör büyüklüğü ile işsizlik oranı arasındaki ilişkinin belirlenmesi için Kırılgan Beşli olarak ifade edilen Brezilya, Hindistan, Güney Afrika, Endonezya, Türkiye ülkeleri için 2000-2018 dönemi arasını kapsayan dönemde Panel Veri Analizi yöntemi kullanılarak Pedroni eşbütünleşme testi yapılmış ve FMOLS ile uzun dönem parametreleri hesaplanmıştır. Söz konusu dönemde Kırılgan Beşli ülkeleri için kamu sektör hacmi ve işsizlik arasında istatistiksel olarak anlamlı olsa da Abrams eğrisi hipotezinin aksine kamu harcamalarının işsizliği azalttığı bulgusuna ulaşılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Abrams Eğrisi Hipotezi, Kırılgan Beşli Ülkeleri, Panel Veri

OPTİMAL GELİR VERGİSİNDE DÜZ ORANLI VERGİ UYGULAMASI: RUSYA’NIN MAKROEKONOMİK PERFORMANSINA ETKİSİ (2000-2018)

Prof. Dr. İbrahim ARSLAN
Gaziantep Üniversitesi
Öğr. Gör. İLYAS BAYAR
Mardin Artuklu Üniversitesi

Özet

Kamu ekonomisinde vergi sisteminin nasıl bir yapıya sahip olması gerektiği farklı iktisadi ekoller tarafından farklı bir biçimde ele alınmaktadır. Adam Smith’in devletin kamu gelirlerini (vergileri) elde etme noktasında adalet, belirlilik, uygunluk ve iktisadilik gibi ilkelere göre hareket etmesi gerektiği fikri günümüz maliye yazınında vergileme ilkeleri açısından temel bir yapı taşı olması birlikte optimal vergilemeyi tanımlayan adalet ve etkinlik arasındaki çatışma halen sürmektedir. Ekonomik refah kaybını minimize eden bir optimal vergileme sistemi arzulanmakla birlikte bunu gerçekleştirecek aracın artan oranlı vergi yapısı mı yoksa düz vergi oranı ile mi olacağı noktasında bir uzlaşının olmadığı görülmektedir.

Artan oranlı vergi yapısına sahip olup da düz vergi sistemine geçen ülkelerden birisi de Rusya’dır. Düz vergi sonrası makro iktisadi değişkenlerin nasıl etkilendiği özellikle de iktisat politikasının bir amacı olan gelir dağılımı üzerinde yarattığı etkiyi belirlemek önemlidir. Bu anlayışla 2000 yılında düz vergi oranı sistemine geçtikten sonra Rusya’nın iktisadi büyümeyi arttırdığı, toplam vergi gelirlerini arttırdığı ve işsizlik oranını azalttığı veri istatistikler yoluyla anlaşılmaktadır. Fakat söz konusu dönemden sonra gelir dağılımının bozulduğuna şahit olmaktayız. Yapılan çalışmada gelir dağılımını etkileyen etmenlerden biri olarak gelir, kar ve sermaye üzerinden alınan vergilerin istatistiksel olarak anlamlı olup olmadığını ölçmek için 2000-2018 dönemini kapsayan çalışmada En Küçük Kareler (EKK) yöntemi kullanılmıştır. Gelir, kar ve sermaye üzerinden alınan vergilerin gelir dağılımı üzerindeki etkisinin anlamlı olduğu ve gelir dağılımını bozucu etki yarattığı bulgusuna ulaşılmıştır. Rusya’da söz konusu dönem için düz vergi sisteminin vergi gelirlerini arttırmak suretiyle etkinliği sağladığı fakat gelir dağılımını bozucu etkisiyle adalet ilkesinden uzaklaştığı sonucuna ulaşılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Düz Oranlı Vergi, Rusya, En Küçük Kareler Yöntemi

YABANCI PORTFÖY YATIRIMLARININ BORSA İSTANBUL ÜZERİNE ETKİSİ *THE EFFECT OF FOREIGN PORTFOLIO INVESTMENTS ON BORSA ISTANBUL*

Yasemin BENLİ

Prof. Dr., Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi, Uluslararası Ticaret Bölümü

Büşra Nur KANDEMİROĞLU

Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü

Özet

Bilgi, çağdaş işletmecilik anlayışında sermayelerin en önemli unsuru haline gelmiştir. Bu durum maddi olmayan varlıkların sahip olunması ve onların kullanılması gibi konuların gündeme gelmesine neden olmaktadır. Bunun yanı sıra günümüzde yaşanan teknolojik gelişmeler ve sermaye piyasasının serbestleşmesi, firmaların ve işletmelerin sermaye piyasalarında hızlı bir şekilde gelişim ve değişim göstermesine neden olmaktadır. Sermaye piyasası girdiği ülkelerdeki ekonomik gelişmeleri göz önünde bulundurarak menkul kıymetlerden çeşitli gelir vergilendirmeleri elde ederek daha da fazla gelişim gösterebilmektedir.

Sermaye piyasalarında hızlı bir şekilde yaşanan gelişim, sermaye piyasası ile ilgili çeşitli literatür araştırmalarının yapılmasına da neden olmaktadır. Bu doğrultuda para piyasası ve sermaye piyasası kavramları araştırmacıların ilgisini çekerek bu konu üzerine çeşitli araştırmaların yapılmasını sağlamış ve sermaye piyasalarının risk çeşitlendirmesi, tasarruf birikimi, bilgiye ulaşımın kolaylaştırılması gibi işletmelerin denetim işlevlerini ile ekonomik bir büyüme içerisine girmeleri araştırmalar tarafından bilinir bir hale gelmiştir.

Sermaye piyasası ve para piyasası ile ilgili yapılan araştırmalar kapsamında uluslararası sermaye hareketlerinin yabancı sermayelere kaynak oluşturduğunu ve iktisadi açıdan ülkelerin ekonomilerine çeşitli etkilerinin bulunduğu sonucuna varılmıştır. Olası durumlarda ise ülkelerin hızlı bir şekilde kısa vadeli yabancı sermaye yatırımlarını kontrol altında tutmaları gerektiği ile ilgili çeşitli araştırmalar bulunmaktadır.

Yaşanan söz konusu değişim ve gelişimler doğrultusunda bu çalışmada sermaye piyasası, para piyasası, sermaye piyasasının araçları, sermaye piyasalarının önemi, yabancı yatırım sermayeleri, Türkiye’de yabancı portföy yatırımlarının 2008-2018 yılları arasındaki gelişimi ve değişimi ayrıntılı olarak araştırılmış ve yabancı portföy yatırımlarının hisse senetleri piyasası üzerindeki etkisi detaylı bir şekilde incelenmiştir. Çalışmada kullanılan BİST-100 endeksine ait veriler Borsa İstanbul’dan; yabancı portföy yatırımlarının miktarına ilişkin veriler ise Merkez Bankası Elektronik Veri Dağıtım Sistemi (EVDS)’den elde edilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Yabancı Portföy Yatırımları, Borsa İstanbul, BIST-100.

DOĞU ALMANYA’NIN BATI ALMANYA’YA KATILMASININ ULUSLARARASI HUKUK AÇISINDAN DEĞERLENDİRİLMESİ

Merve Sevinç SAKAR

Arş. Gör. , İstanbul Esenyurt Üniversitesi

ÖZET

2. Dünya Savaşı’nın ardından önce işgalci devletlerin alanlarının doğal bir uzantısı olarak ikiye bölünen Almanya üzerinden Avrupa’da ve Bloklar arasında yaşanan bütün sertleşmeler ve yumuşamaların izlerini, DDR ile BRD arasındaki ilişkilerde sürmek mümkündür. DDR ile BRD arasındaki en temel çatışma her iki devletin de kendisini Almanya’nın halefi olarak görmesinden ve “Tanınma” konusunda yaşanan sorunlardan kaynaklanmıştır. Her iki Devlet de önceleri oldukça sert politikalar izleyerek, devletlerden yalnızca kendilerini tanımalarını talep etmiş ve diğer devleti tanıyan ülkelerle ilişki kurmayı reddetmişken, yıllar içerisinde bu tavır da değişime uğrayarak her iki devletin birbirleri ile doğrudan ilişki kurduğu bir düzene doğru ilerlemiştir. Bu gelişmelere rağmen, her iki devlet de ısrarla, hem anayasal metinlerinde hem de uluslararası toplumda attıkları adımlarda ısrarla “Tek ve Bütün bir Almanya” anlayışını ve devletlerin temel hedefinin de bu bütünleşmeyi sağlamak olduğunu benimsediklerini ilan etmişler ve hatta tek bir Alman Ulusu bulunduğu ve bütün Almanların bu ulusun üyesi olduklarını vurgulamaktan kaçınmamışlardır. Devletler bu tarihsel arka plana rağmen, Soğuk Savaş’ı da sona erdiren bir süreç yaşayarak karşılıklı görüşmeler yapmışlar ve anlaşmalar imzalamışlar ve bu anlaşmaların neticesinde de DDR BRD’ye katılarak bugünkü Almanya’yı oluşturmuşlardır. Aslında birleşme olarak bilinen bu durum aslında DDR’nin BRD’ye katılması şeklinde gerçekleştirmiş. Burada devletler, self determinasyon ilkesi kapsamında irade beyan ederek daha büyük bir devlet oluşturmuşlardır. Bu katılmayı meşru kılan noktalar arasında Batı Almanya’nın Uluslararası Toplumun tanınan ve saygı duyulan bir üyesi olması, Doğu Almanya’da katılmanın öncesinde yapılan seçimler ile meşru bir hükümetin seçilmiş olması, iki devletin halklarının ortak bir tarih ve kültürü paylaşıyor olması ve kendilerini bu şekilde tanımlamaları gibi sebepleri görmek mümkündür. Çalışma bütün bu öğelere değinerek 1989 yılındaki olayları Uluslararası Hukuk perspektifinden açıklamayı hedeflemektedir.

Anahtar Kelimeler: Self Determinasyon İlkesi, DDR, BRD, Birleşme

Abstract:

It is possible to trace all the problems and detente in Europe and especially between the Blocks through the relations between DDR and BRD, namely Germany which was first divided into two parts as a natural extension of the territories of the occupying states following the World War II. The most fundamental conflict between the DDR and the BRD stems from the fact that both states saw themselves as Germany's successor and the problems based on the “Recognition” issue. While both States initially followed very harsh policies and demanded from the states to recognize themselves only and refused to establish relations with countries that recognized the other state, this attitude changed over the years and progressed towards a system in which both states had even direct relations with each other. Despite these developments, both states persistently declared in their constitutional texts and through the steps taken in the international community that they adopted an understanding of “One and a whole Germany” and that the main objective of both states would be to achieve this integration and even that there was only one German nation while not hesitating to emphasize that they are members of this nation. In spite of this historical background, the states have undergone a process that ended the Cold War, have negotiated and signed agreements, and as a result of these agreements, the DDR joined BRD to form today's Germany. In fact, what is most widely known as a merging, was actually that DDR joined BRD. In this case, the states have formed a larger state by declaring their will within the principle of self-determination. Among the points that justify this participation are the fact that West Germany was a wholly recognized and respected member of the International Community, that the elections were held before the accession in East Germany and a legitimate government was elected, that the people of the two states share a common history and culture and define themselves as such. This study aims to explain the events of 1989 from the perspective of International Law by touching on all these elements.

Keywords: The Right to Self-determination, DDR, BRD, Merging- Accession

AFGANİSTAN KOALİSYON HÜKÜMETİNİN SORUNLARI VE ÜLKE YÖNETİMİNDEKİ DEĞİŞİMLER

FİRUZ FEVZİ

Öğr. Gör.,KABİL DEVLET ÜNİVERSİTESİ

ÖZET

Yeni Afgan Hükümeti, 2001 yılında kurularak çok uluslu bir barış konseyi tarafından yönetilmeye başlandı.

Yeni Afgan Hükümetinin ilk yıllarında Taliban ve diğer terör örgütleri tamamıyla yok olma eşiğine gelmişti. Meydana gelen huzur ortamında başka ülkelerden gelen mülteciler ve ticari firmalar Afganistan'ın inşası için çalışmalara başladılar.

2014 yılında NATO güçleri Afganistan'dan çekilmeye başlayınca ülke genelinde Taliban ve diğer örgütler tekrar ortaya çıktı. Aynı yıl içinde Afganistan hükümeti seçimlere gitti. Seçimler sonucu yaklaşık bir yıl süren seçim kavgası, ABD'in girişimi ile yeni Bir Koalisyon hükümeti kurularak sona ermiş oldu. Ancak bu hükümet halka söz verdiği reformları yapamadığı için protostolar başladı. Bu boşluktan istifade eden Taliban Örgütü bir vilayetin idaresinin eline geçirdi.

Koalisyon hükümeti bu ortamda bir buçuk yıldır, güven oyu almadığı halde görevine devam edip, bir çok Brökrat ve Vali atadı.

Tebliğimizde bu duruma bağlı olarak Afgan koalisyon hükümetinin dış siyaseti ve Türkiye'nin Afganistan'a karşı tavrı anlatılacaktır

Anahtar Kelimeler: Afganistan, siyaset, Hükümet, Taliban, Koalisyon, ABD

İRAN SİYASİ YAPISI

Figen ÖZBAY GİRGİN*

Sakarya Üniversitesi, Ortadoğu Enstitüsü

Ortadoğu Çalışmaları, Doktora Öğrencisi

Özet

İran’da 1979 yılında İslam Devrimi yapıldıktan sonra Ayetullah Humeyni ve taraftarları ile birlikte İran İslam Devletine dönüşmüştür. İran Devriminden sonra İran Anayasası oluşmuştur ve İran İslam Cumhuriyeti ilan edilmiştir. İran günümüzde İslami esaslara göre yönetilen aynı zamanda seçimlerinde yapıldığı bir ülkedir. Bu özel yapısı itibarıyla İran siyasi sistemi, incelenmeye değer görülmüştür. Velayeti Fakih teorisi elbette bu sistemin ayrılmaz bir parçası halindedir. Devrim Rehberi’nin siyasi sistem içerisindeki etkisi, bu çalışmanın konusunu oluşturmaktadır. Ayrıca bu çalışma Velayeti Fakih teorisinin sistem içerisinde nasıl bir yapıda olduğunu ele almaktadır? İran Siyasi sistemini özel kılan ne? Meclis, bu sistem içerisinde ne kadar önemli? İran siyasi yapısı hangi kurumlardan oluşmaktadır? Oluşan bu kurumlar nasıl bir etkileşim halindedir? İran siyasi sisteminde teokratik olan ne? Sorulara da cevap vermeyi amaçlamaktadır.

Anahtar kelimeler: Velayeti Fakih, Devrim Rehberi, Anayasa Koyucular Konseyi, Teşhis Konseyi, Cumhurbaşkanı, Yargı erki...

* Sakarya Üniversitesi, Ortadoğu Enstitüsü, Ortadoğu Çalışmaları, Doktora Öğrencisi

MODERNİZM VE POST-MODERNİZM: FESEFİ BİR KARŞILAŞTIRMA *MODERNİSM AND POSTMODERNİSM: A PHILOSOPHICAL COMPARİSON*

Yusuf ÇİFCİ¹

Özet

Modernizm, geleneksellik ve post-modernizm kavramlarının farkları ve benzerlikleri bütün bilim disiplinlerinde ve sanat biçimlerinde sürekli tartışılmaktadır. Modernizm ve geleneksellik arasındaki savaşı, modernizm kazanmış ve gelenekselliğin hemen hemen bütün argümanlarını reddetmiştir. Bu bağlamda modernizm, geleneksellikten radikal bir kopuştur. Ancak post-modernizm ve modernizm arasındaki bağıntı, modernizm ve geleneksellik arasındaki bağıntıdan farklıdır. Çünkü post-modernizm, modernizmden radikal bir kopuş değildir. Post-modernizm, modernizme eleştiri olarak doğmuş ancak yeni bir “gerçeklik dairesi” oluşturamamıştır. Bu çalışmada post-modernizm ve modernizm arasındaki ilişki yorumcu bilgi kuramı düzleminde incelenecek ve post-modernizm ve modernizm felsefesi konumlandırılmaya çalışılacaktır.

Anahtar Kelimeler: Modernizm, Post-modernizm, Felsefe, Karşılaştırma.

Abstract

The differences and similarities of the notions these modernism, traditionalism and postmodernism, are dicussed constantly in all science diciplines and art forms. Modernism won the war between modernism and traditionalism and the modernism refused almost the all arguments of the traditionalism. In this context, modernism is a radical parting from the traditionalism. But the relation between postmodernism and modernism is different from the relation between modernism and traditionalism. Because the postmodernism is not a radical parting from the modernism. Postmodernism was born as a criticism to modernism. On the other hand the postmodernism was not able to create a new “reality chamber”. In this study, the relation between postmodernism and modernism is going to be analyzed on the plane of hermeneutics and It is going to be tried that positioning postmodernism philosphy and modernism philosophy.

Keywords : Modernism, Postmodernism, Philosophy, Comparison.

¹ Dr. Öğretim Üyesi Yusuf Çıfci, Muş Alparslan Üniversitesi, Siyaset Bilimi ve Kamu Yönetimi Bölümü, Siyaset ve Sosyal Bilimler Anabilim Dalı Öğretim Üyesi

TÜRK DIŞ POLİTİKASINDA JEOPOLİTİK DURUMUN VE TARİHSEL-KÜLTÜREL İLİŞKİLERİN ETKİSİ

Sercan ÖNDER

Karamanoğlu Mehmetbey Üniversitesi

Siyaset Bilimi ve Uluslararası ilişkiler Lisans 2. Sınıf Öğrencisi

Özet

Türkiye'nin dış politikasını belirleyici unsurlarından tarihsel-kültürel ilişkiler ve jeopolitik konum ağırlıklı olarak etkilidir. Ancak gün geçtikçe milletler arasında tarihsel-kültürel idrak azalmaktadır. Türkiye, dengelerin sürekli değiştiği küresel sistemde artık Jeopolitik ve tarihsel-kültürel ilişkilerinin avantajını statükonun korumasından ziyade dış dünya'ya açılma politikaları için kullanmalıdır. Çünkü jeopolitik ve tarihsel-kültürel ilişkiler oluşturulan politikalar sayesinde önem kazanır. Bu çalışmanın öncelikli amacı, tarihsel-kültürel ilişkilerin ve jeopolitik konumun doğru yorumlanarak canlı tutulması ve tarihin yüklediği sorumluluğu hissederek jeopolitik konum üzerinde oluşturulması gereken politikaları ele almaktır. Yapılan yorumlar Türk dış politikasının duruşunu belirleyecektir. Türkiye'nin sınırı olan Balkanlar, Ortadoğu ve Kafkaslar üzerinde oluşturulan politikaların temelinde tarihsel-kültürel bilinç olmalıdır. Bu durum tarihsel-kültürel ilişkilerin jeopolitik duruma etki ettiğini göstermektedir. Türkiye hem jeopolitik durumu gereği hem tarihsel-kültürel ilişkileri gereği yakın bölgelerinde meydana gelen olaylardan uzak kalamamıştır. Ancak meydana gelen olayların sebepleri irdelendiği zaman sebeplerin başında bütünlük bilincinin olmaması gelmektedir. Osmanlı Devleti'nin varisi olarak bölge devletleri ve milletleri arasında bütünlüğü sağlayacak yegâne devlet Türkiye'dir. Tarihsel perspektiften bakıldığı zaman demiryolunun bütünleştirici etkisi olduğu görülmektedir. Bundan dolayı "Bölgesel Ray Sistemi"nin kurulması öngörülmüştür. Türkiye'nin dört bir yanına yayılan yüksek hızlı tren hattının sınırları aşarak bölge devletlerine doğru yayılmasıyla milletler arasında tarihsel-kültürel idraki ve sermaye değişimi kolaylaşacak ve ekonomi canlanacak, böylece etkileşimin artmasında fayda sağlayacaktır. Bölgesel ray sisteminin kurulmasının neticesinde; 1648 Westphalia düzeninin ulus-devlet anlayışı yanı sıra sınırlar çizerek birlikte yaşayan milletleri parçalama etkisi kırılacak, açık kapı politikası benimsenerek siyasi birliktelikler oluşacak ve eski medeniyetin tekrar canlanmasına yol açacak, anarşik bir yapıya sahip olan uluslararası sistemde devletler güvenlik endişesi psikolojisinden Türkiye'yi örnek alarak çıkabilecektir. Öncelikle bölgesel ray sisteminin olayların cereyan ettiği Ortadoğu devletlerine yönelik kurulması neticesinde, Türkiye'nin sürekli etkilendiği Ortadoğu'da milletlerin bütünleşmesiyle olaylar azalacak ve Türkiye, bölge sorunlarına takılıp kalmadan Avrasya gibi açılımlara hazır olacaktır. Bölgesel ray sisteminin kurulması Çin'in "Bir Kuşak Bir Yol" projesiyle bağdaşacak ve bölgede önemli bir girişim olacaktır. Aynı zamanda bu girişimle, bölgede etkin rol üstlenilecek ve Batı'ya karşı itibar elde edilecektir.

Anahtar Kavramlar: Türk Dış Politikası, Bölgesel Ray Sistemi, Bölgesel Sorunlar, Tarihsel-Kültürel İlişkiler, Bütünlük Bilinci, Ortadoğu, Avrasya Açılımı, Jeopolitik

POLİTİK PAZARLAMADA RECEP TAYYİP ERDOĞAN’IN LİDERLİK ALGISININ SEÇMENLERİN DEMOGRAFİK ÖZELLİKLERİ AÇISINDAN İNCELENMESİ: GAZİANTEP’TE BİR UYGULAMA

Ahmet TAN

Dr.Öğr. Üyesi Gaziantep Üniversitesi

Arzu TANRIÖVER

Yüksek Lisans Öğrencisi Gaziantep Üniversitesi

Özet

Pazarlama, işletmenin hedeflerini gerçekleştirmek, mevcut ve potansiyel müşterilerin istek ve arzularını tatmin etmek için mal ve hizmetleri üreticiden tüketiciye veya kullanıcıya doğru yönlendiren organizasyon faaliyetlerinin bütünüdür. Herhangi amaca ulaşmak için kullanılan yöntem, devlet işlerinin düzenleyip yürütmek için izlenen yoldur. Pazarlama tekniklerinin kar amacı gütmeyen kuruluşlarda uygulanmaya başlamasıyla siyaset alanında da bazı yeniliklere rastlanmıştır. Siyasetin bir ürün gibi düşünülerek projelere dahil edilmesi ve pazara sunulması politik pazarlama kavramını doğurmuştur. Politik pazarlama kavramı 1950 ve 1960’lardan itibaren ilk kez Amerika Birleşik Devletleri’nde kullanılmaya başlanmış ve bilimsel çalışmalara konu olmuştur. Politik pazarlama sadece kavramın tanımlandığı değil, çeşitli etkilerinin de belirlendiği çalışmalara gerek duymaktadır. Bu çalışma, politik pazarlama’ da Recep Tayyip Erdoğan’ın seçmenler tarafından ne tür bir lider olarak algılandığını ve bu algının seçmenlerin cinsiyet, yaş, eğitim durumu, aylık gelir ve meslek açısından farklılık gösterip göstermediğinin incelenmesi amacını taşır. Bu kapsamda Gaziantep’te bulunan 500 seçmen ile anket yapıp veriler toplanmıştır. Tesadüfi olmayan yöntemlerden kolayda örnekleme yöntemi kullanılmıştır. Keşifsel bir çalışma olup, elde edilen veriler SPSS paket programı ile analiz edilmiş; t testi ve tek yönlü varyans analizleri (ANOVA) yapılmıştır. Araştırma sonucuna göre; Demografik özellikler açısından seçmenlerin liderlik algısının farklılaştığı sonucuna varılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Politik pazarlama, Liderlik, Recep Tayyip Erdoğan.

ABSTRACT

Marketing is the sum of organizational operations that direct the producers to the consumers in order to satisfy the consumers’ desires and demands and also to attain the goals of the business. The method that is used to achieve any objectives is the way to regulate the state’s affairs. With the start of using the marketing techniques in the non-profit organizations, it has been noticed that the field of politics necessitate a set of innovations. Designing politics as a product and launching it into markets has coined a new term, called “Politics Marketing”. Politics marketing as a term have begun to be used in the USA since 1950s and 60s and it has been topic of many researches. Further studies must be done on the politics marketing not only to define it as a new term but also to determine the various effect of it.. This study aims to analyze the perception of the voters about RecepTayyipErdoğan as a political marketing figure and also to show whether this perception changes or not depending on the voters’ gender, age, education, monthly income and job. In this intext, data has been collected by conducting questionnaires to 600 voters who have resided in Gazintep. Easy sampling survey method out of non-probability survey methods has been used. This study is heuristic one. SPSS package program has been used to analyze the collected data. T test and one dimensional variation analysis have been

applied. According to the results of the study, it has been concluded that the voters' perception of the leadership has varied in terms of the demographic characteristics.

KeyWords: Politicalmarketing, Lidership, Recep Tayyip Erdoğan

**KOMÜNLER, BELEDİYELER VE DEMOKRASİ: TÜRKİYE’DEKİ YEREL
YÖNETİM GELENEĞİ ÜZERİNE BİR İNCELEME**
*COMMUNES, MUNICIPALITIES AND DEMOCRACY: A REVIEW ON THE
TRADITION OF LOCAL GOVERNMENTS IN TURKEY*

Yusuf ÇİFCİ¹

Murat Kaymaz²

Özet

Yerel yönetimlerin atası komünlerdir. Bugünkü belediyelerin tarihsel-sosyolojik bir incelemesi yapıldığında komünler ile karşılaşılmaktadır. Bir doğrudan demokrasi örneği olan komünler bugün yerini belediyelere bırakmıştır. Türkiye gibi sonradan modernleşen ülkelerde ise yerel yönetim geleneği komün atasından farklı olarak şekillenmiştir. Bu açıdan özellikle aşırı-merkeziyetçilik ve nepotizm gibi uygulamaların Türkiye’deki yerel yönetimlerin demokrasi ile ilişkisini bozduğu söylenebilir. Bu çalışmada belediyelerin atası olan komünlerden hareket edilerek yerel yönetimler ve demokrasi ilişkisi incelenecek ve buradan elde edilen çerçeve ile Türkiye’deki mevcut yerel yönetim geleneğine bazı eleştiriler ve çözüm önerileri getirilmeye çalışılacaktır.

Anahtar Kelimeler : Komün, Belediye, Demokrasi, Yerel Yönetimler, Türkiye.

Abstract

The ancestor of local governments is the communes. It is encountered the communes when thinned current local governments historically and sosiologically. Communes which are an example of direct democracy have been replaced by municipalities. The tradition of local government is shaped different from the ancestor of the commune in the later modernizing countries like Turkey. From this point It can be said that the policies such as over-centralization and nepotism have broken the relationship between democracy and local governments in Turkey. In this study, the relationship between local governments and democracy is going to be analysed with reference to the communes which is the ancestor of municipalities. And with the resulting frame some criticism and solution suggestions will be presented to the existing tradition of local government in Turkey.

Keywords : Commune, Municipality, Democracy, Local Governments, Turkey.

¹ Dr. Öğretim Üyesi, Muş Alparslan Üniversitesi, İktisadi İdari Bilimler Fakültesi, Siyaset Bilimi ve Kamu Yönetimi Bölümü, Siyaset ve Sosyal Bilimler Ana Bilim Dalı, Öğretim Üyesi ORCID: 0000-0001-6453-0084.

² Öğretim Görevlisi, Muş Alparslan Üniversitesi, Varto Meslek Yüksekokulu, Yönetim ve Organizasyon Bölümü

TÜRKİYE’DEKİ 1960, 1971 VE 1980 ASKERİ DARBELERİNİN SOVYET RUSYA YAZILI BASININDA İNŞASI: *PRAVDA* GAZETESİ ÖRNEĞİ

Nelly SOKOLOVA

Yüksek Lisans Öğrencisi

Ankara Üniversitesi, İletişim Fakültesi, Gazetecilik Bölümü

Sovyet Rusya ve Türkiye arasındaki münasebetler uluslararası ilişkiler bağlamında pek çok çalışmada incelemelere tabi tutulurken, bunun basın ayağının eksik olduğu fark edilmiştir. Bu anlamda çalışmada, Türkiye ile SSCB arasında dönemden döneme değişen ilişkiler dikkate alınarak 1960, 1971 ve 1980 askeri darbelerinin Sovyet Rusya’nın resmi yayın organı olan *Pravda* gazetesinde nasıl inşa edildiği çözümlenmeye çalışılmış, böylece basın tarihine katkı sunmak amaçlanmıştır.

Bu çalışmada, Sovyet Rusya basınından örneklem olarak seçilen *Pravda* gazetesinde 1960, 1971 ve 1980 askeri darbelerinin nasıl yansıtıldığı, Sovyet Rusya tarafından bu darbelere nasıl bakıldığı ve kamuoyuna ne şekilde sunulduğunu görmek temel amaçtır. Sözü geçen tarihsel süreçlerde *Pravda* gazetesinin Türkiye’de gerçekleşen darbelere yönelik haberlerin içeriklerini hangi bakış açısıyla oluşturduğu ve devletin resmi yayın organı olması itibarıyla devletin ideolojisinin haberlere yansıyor yansımadığına bakılmıştır. Sonuç itibarıyla Sovyet toplumunda nasıl bir ‘Türkiye’ algısının yaratılmaya çalışıldığı çözümlenmiştir.

Bu çalışma kapsamında, *Pravda* gazetesi örneklem olarak alınmış ve veri toplama tekniği olarak içerik analizi ve söylem analizi uygulanmıştır. 27 Mayıs 1960 Darbesi, 12 Mart Askeri Muhtıra, 12 Eylül 1980 Askeri Darbeleri içerik analizi ve söylem analizi yöntemiyle incelenmiştir. İnceleme, gerçekleşen her darbenin bir sonraki gününden başlatılmış olup beşinci gününde sonlandırılmıştır. Bu amaçlar her darbe sonrası *Pravda* gazetesinin ilk 5 günü incelenmiş ve toplam 15 gazete sayılarına bakılmıştır.

Araştırma, *Pravda* gazetesinin devletin resmi ideolojisine uygun olarak haber yaptığını, SSCB’nin yayın politikasının dışına çıkmadığını, iki devlet arasında süreç içerisinde değişen ilişkileri dikkate alarak haberleri inşa ettiğini ve sadece resmi ağızlarda gelen bilgileri haberleştirerek devletin yayın politikasının sınırlarını ihlal etmediğini ortaya koymuştur.

Anahtar Kelimeler: SSCB yayın politikası, *Pravda* Gazetesi, Türkiye’deki Askeri Darbeler

**YAPTIRIM VE BAŞARISIZ DEVLET TERİMLERİ ÖRNEĞİ ÜZERİNDEN
ULUSLARARASI HUKUK KAVRAMLARININ ÜÇÜNCÜ DÜNYA YAKLAŞIMLARI
ÇERÇEVESİNDE ANALİZİ**

***ANALYSIS OF INTERNATIONAL LAW NOTIONS THROUGH THE EXAMPLES OF THE
NOTIONS “FAILED STATE” AND “SANCTIONS” IN THE FRAMEWORK OF THIRD
WORLD APPROACHES***

Dr. Neyire Akpınarlı
Ankara Sosyal Bilimler Üniversitesi
Hukuk Fakültesi

Özet

Geçmiş 1955 yıllarına giden Uluslararası Hukuka Üçüncü Dünya Yaklaşımları teorisi esasen bir taraftan uluslararası hukuk tarihine farklı bir bakış açısı sunarken öbür taraftan da mevcut uluslararası hukuk sistemini hem farklı bir boyuttan analiz etme hem de Üçüncü Dünya Ülkeleri ve halkları yararına dönüştürme kaygısı taşımaktadır.

1945’den günümüze uluslararası hukukun güçlü devletlerin hizmetinde olması bir çok kurum ve antlaşmalar ve müesseselerle gerçekleşmiştir. Bu müesseselerden bir tanesi de güçlü devletlerin dış politikası ve ekonomik çıkarlarının parçası olarak sokulmaya uluslararası hukuka çalışılan konsept ve kavramlardır.

Sunumda uluslararası hukukta yaygın olarak kullanılan “yaptırım” ve “failed state” (başarısız devlet) kavramları Üçüncü Dünya yaklaşımları çerçevesinde eleştirel bir bakış açısı ile irdelenecektir.

Anahtar Kelimeler: Güçlü devletlerin uluslararası hukuk terim ve konseptlerdeki hegemonyası, başarısız devlet kavramı, yaptırım kavramı, Uluslararası Hukuka Üçüncü Dünya Bakış Açısı.

Abstract

The theory of Third World Approaches to International Law, which dates back to 1955, is essentially concerned with analyzing the existing international legal system from a different dimension and transforming it for the benefit of Third World Countries and peoples.

Since 1945, international law has been put into service of powerful states with many instruments. One of these instruments is the concepts and nations which is put into international law as part of the foreign policy and economic interests of the powerful states.

In this presentation, the notions and concepts of “sanction” and “failed state” which are commonly used in international law will be examined within the framework of Third World approach from a critical point of view.

Keywords: Hegemony of strong states in international law notions and concepts, the notion of failed state, the notion of sanction, Third World Approach to the Public International Law

GÜMÜŞHANE KROM VADİSİ'NİN KÜLTÜREL TURİZM AÇISINDAN DEĞERLENDİRİLMESİ

EVALUATION OF GÜMÜŞHANE CHROME VALLEY IN TERMS OF CULTURAL TOURISM

Buket ÖZDEMİR IŞIK

Doç. Dr., Avrasya Üniversitesi

Çağla SAYITOĞLU TAŞ

Yüksek Mimar

Aleyna BİNAY

Mimar

Özet

Kültürel değerler turizme katılım açısından önemli etkenler olup, coğrafi koşulların farklılaşması, kültürel oluşumları etkilemektedir. Kültürel yapıların ön plana çıktığı arazilerde, turizm faaliyetleri çoğalmakta ve böylece o bölgenin Dünya'daki tanınırlığı artmaktadır. Turizm çeşitlerinden biri olan kültür turizmi, doğal ve kültürel varlıkların yanında, yörenin sosyo-ekonomik ve kültürel gelişimlerini turistik bir olgu biçiminde gezginlere aktarmaktadır. Farklı kültür ve medeniyetlerin ortaya çıkması, turizm kavramını daha popüler bir konu haline getirmekte ve böylece kültürel aktivitelerin artmasına da katkı sağlamaktadır.

Bu çalışmada da tarihsel niteliği açısından büyük bir öneme sahip olan Gümüşhane ili Krom Vadisi ve çevresindeki tarihi yapılar incelenmiştir. Kuruluşunun M.Ö. 400 yıla dayandığı ve tarih boyunca Roma, Bizans, Pontus ve Osmanlı devletlerine sahiplik yapmış olan bu bölgede farklı medeniyetlere ait kalıntılar mevcuttur. Arkeolojik açıdan büyük bir öneme sahip olan bu bölge devlet tarafından III. Derece Arkeolojik Sit Alanı olarak kabul edilmiştir. Bugüne kadar Krom Vadisi boyunca toplamda tescillenmiş 17 kilise ve şapel bulunmaktadır. Bunların içerisinde ana kiliseler; Çayıroğlu Kilisesi, Ortayayla kilisesi, Muhara kilisesi, Soruhan Kilisesi, Muharakaya Kilisesi, Zembelek Kilisesi ve Alikinos Kilisesi'dir. 17.yy. da Osmanlı Devleti'nin bölgede hakimiyetini kurmasının ardından İslam'a geçer gibi görünen ancak 19 yy.'a kadar "Gizli Hristiyanlık" larını sürdürebilen Krom halkının ibadetleri içinde birçok krom köyünde gizli ibadethaneler mevcuttur. Çift dini yaşayan bu halk, öz dinleri olan Hristiyanlığı saklayabilmeleri için dini yapılarını evlerinin bodrum katlarında inşa etmişlerdir. Bölgede günümüze kadar gelmiş birçok gizli ibadet odaları halen daha köylerde mevcuttur. Çevrede yapılan gözlemler sonucunda alandaki tarihi yapı ve kalıntılar incelenmiş ve bölgenin turizm açısından gelişmesi için çözüm önerileri geliştirilmiştir. Bölgenin turizm

değerini arttırmak için getirilen çözüm önerilerinin özellikle Gümüşhane İli'ne sağlayacağı ekonomik katkı üzerinde durulmuştur. Bölgenin turizm açısından değerlendirilmesi için getirilen önerilerin Gümüşhane İli'nin tanınırlığını arttıracığı ve tarihi açıdan önemli bir değere sahip bu bölgenin Dünya mirası olarak hayata kazandırılacağı düşünülmüştür.

Anahtar Kelimeler: Gümüşhane, Krom vadisi, Kültür, Kültür Turizmi, Turizm

MARDİN ARTUKLULARINDA PROTO TÜRK (HUN) DÖNEMİ HAYVAN ÜSLUBUNUN ARTUKLU SANATI BEZEME PROGRAMINDAKİ YANSIMALARI

THE REFLECTIONS OF PROTO TURKISH (HUN) ANIMAL STYLE IN MARDİN ARTUQUIDS IN ARTUQUID ART DECORATION PROGRAM

Mustafa DİĞLER

Doç.Dr. Karamanoğlu Mehmetbey Üniversitesi

Sanat Tasarım Ve Mimarlık Fakültesi, Resim Bölümü

Özet

Türk İslam bezeme sanatlarında geometrik, yazı ve bitkisel motiflerin ağırlıklı olarak kullanıldığı dikkat çekmektedir. Bununla birlikte Türk İslam Bezeme programında insan tasviri ve hayvan motiflerinin kullanıldığını fakat bu kullanılan motiflerin içerisinde mitolojik kaynaklı hayvan figürlerinin çok az kullanıldığını gözlemekteyiz. Araştırmamıza konu olan Mardin Artukluları sanatı bezeme programı içerisinde “Hayvan Üslubu” olarak tanımladığımız dönem ve üslup özelliklerinin Artuklu sanatında yansımaları, ne yoğunlukta kullanıldığı ve kullanılan figürlerin plastik değerleri üzerinde duracağız. Ayrıca Mardin Artukluları sanatında figürlü bezemeleri incelerken kullanılan figürlerin kaynağı üzerinde duracağız. Hayvan Üslubunun Mardin Artukluları sanatı üzerindeki yansımaları; İslam inancında figür ve tasvir yasağı olmasına rağmen Artuklu sanatında insan ve hayvan figürlerinin bezeme programında kullanılması farklı inanç ve kültürler içerisinde nasıl bir gelişim gösterdiği, nasıl değişime uğradığı ve bu değişimlerin nedenleri üzerinde duracağız. Hayvan Üslubunun Mardin Artukluları bezeme programındaki yansımalarını ele almamızın sebebi Türk İslam sanatında figüratif motiflerin bu dönemde sıklıkla kullanılmış olmasıdır. Bu figürlerin kullanılmaya başlanması Asya’da başlayıp Anadolu’ya kadar uzanan çok geniş bir coğrafya üzerinde, bazı küçük ve bölgesel değişikliklerle fakat kesintisiz bir şekilde devam etmiştir. İslamiyetten önce Türklerin göçebe toplum olma özelliklerini yansıtan figürlerin uygulandığı örnekler İslamiyetin kabulünden sonra’da devam etmiştir. Mardin Artuklularında mimari yapılarda kullanılan insan ve hayvan figürlü örnekler bunun en güzel göstergesidir. Türk İslam toplumlarında insan ve hayvan figürlerinin kullanımı Anadolu Selçuklu sanatında çift başlı kartal olmak üzere geniş bir uygulama alanı bulmuş, Beylikler dönemi sanatında önemini yitirmiş ve Osmanlı sanatında ise adeta yok olmuştur. Artuklular ağırlıklı olarak Güneydoğu Anadolu bölgesinde Hasankeyf, Diyarbakır, Mardin ve Harput gibi önemli merkezlere yerleşmişlerdir. Yerleştikleri bu bölgelerde bir çok mimari eser inşa etmişlerdir. İnşa ettikleri bu eserlerde bezeme programı içerisinde yer alan insan ve hayvan figürlerinin islam öncesi göçebe Türk kültürünün etkileri incelenmiş olup ayrıca kullanılan bu figürlerin plastik değerleri üzerinde durulmuştur. Bu araştırmada literatür taraması yapılmış ve mimaride süsleme programı içerisinde yer alan figürler plastik değer açısından incelenmiştir.

Anahtar Kelimeler: Mardin Artukluları, Hayvan Üslubu, Bezeme, figür, Türk, İslam.

Abstract

It is remarkable that geometric, writing and floral motifs are predominantly used in Turkish Islamic decoration arts. However, we observe that human depiction and animal motifs are used in the Turkish-Islamic Decoration program, but mythological animal figures are rarely used in these motifs. In the art decoration program of Mardin Artuquids, which is the subject of our research, we will focus on the reflections of the period and stylistic features which we define as “Animal Style” in Artuquid art, how intensively they are used and the plastic values of the figures used. In addition, we will focus on the source of the figures used in the art of Mardin Artuquids when examining figural decorations. Reflections on the art of animal style of Mardin; and figure in the Islamic faith despite the ban of human and animal figures depicted in the art of decorative Artuquid used in the program to be developed in different beliefs and cultures, and how we will focus on changing the reasons for these changes. The reason we consider the reflections of Animal Style in the Mardin Artuquids decoration program is that figurative motifs were often used in Turkish Islamic art during this period. The use of these figures continued on a very wide geography, starting in Asia and extending to Anatolia, with some minor and regional changes but without interruption. Examples of figures that reflect the characteristics of Turks as nomadic societies before Islam continued after the adoption of Islam. The examples with human and animal figures used in the architectural structures of Mardin Artuquids are the most beautiful indication of this. The use of human and animal figures in Turkish Islamic societies found a wide application area in Anatolian Seljuk art, including double headed eagle, lost its importance in the art of the principalities period and almost disappeared in Ottoman art. Artuquids have settled in important centers such as Hasankeyf, Diyarbakır, Mardin and Harput in the Southeastern Anatolia region. They built many architectural works in these regions where they settled. In these works they have built, the effects of human and animal figures in the decoration program on pre-Islamic nomadic Turkish culture have been examined and the plastic values of these figures have been emphasized. In this research, a literature review was conducted and the figures included in the architectural decoration program were examined in terms of plastic value.

Key Words: Mardin Artuquids, Animal Style, Decoration, figure, Turkish, Islam.

**DEFORMATIONS IN BUILDING BLOCKS OF ABDÜLLATİF MOSQUE
(LATİFİYE MOSQUE)**
*ABDÜLLATİF CAMİİ (LATİFİYE CAMİİ) YAPI TAŞLARINDA GÖRÜLEN
BOZUNMALAR*

Şefika ERGİN
Dicle Üniversitesi
Ayşe BİÇEN ÇELİK
Dicle Üniversitesi
Murat DAL
Munzur Üniversitesi

Abstract

The Latifiye Mosque, which is one of the last works of the Artuqids in Mardin, located to the south of Cumhuriyet Square, was built by the Artuqids in M.S.1314. The minaret of the mosque was built by Egyptian Governor Muhammed Ziya Tayyar Pasha. The present minaret was built in 1845 by the governor of Mosul, Georgian Mehmet Pasha. The structure has been intervened over time and has survived to the present day. The portal on the north side is well preserved. Some parts of the Latifiye Mosque are two storied, some parts of which were formerly estimated to be two storied, but today it is a single storied building. The building is one of the mosques in Mardin with a plan and courtyard whose main space spans across.

The main material of the building is limestone, which is the local material. Decomposition of limestone has occurred over time and these degradations constitute an obstacle for the transfer of the cultural heritage structure to future generations. Degradations can be caused by environmental conditions, microorganisms or human effects. The necessary measures can be taken against the deterioration after determining the causes of the deterioration in the structure with the correct methods. In the Latifiye Mosque, limestone with suitable format is used to easily process the stone, cut stone and motifs. The facades of the building are made of cut stone and cabon stone.

Due to the climatic conditions of the province of Mardin, degradation has occurred in the Latifiye Mosque over time. In this study, the deformations observed in the structure are examined in four categories as physico-mechanical, chemical, biological and human effects. In addition, part breaks in the structure, joint discharge, color change, flowering and salinization are the main problems seen in the structure. In the north portal, there are discoloration, salinization and biochemical degradation caused by microorganisms. On the facade facing the courtyard, it is possible to see alterations such as rupture of parts, discoloration, salinization and joint discharge. The most common types of degradation in the structure are salinization and discoloration. It is possible to see these decomposition types on almost all fronts. Degradations in the square as a result of various internal and external factors are examined and visuals are given as examples. The causes of degradation were examined and grouped according to the types of degradation.

Key Words: Abdüllatif Mosque (Latifiye Mosque), technical characteristics of limestone, limestone degradation, structural damages, stone alterations

Özet

Mardin'deki Artukluların son eserlerinden biri olan, Cumhuriyet meydanının güneyinde bulunan Latifiye Camii M.S.1314'de Artuklular tarafından inşa edilmiştir. Minaresi Mısır Valisi Muhammed Ziya Tayyar Paşa tarafından yaptırılmıştır. Günümüzde mevcut olan minaresi ise 1845'te Musul Valisi Gürcü Mehmet Paşa tarafından yaptırılmıştır. Yapı zamanla müdahaleye uğrayarak günümüze ulaşmıştır. Kuzey cephesinde bulunan portal günümüze iyi bir şekilde korunarak ulaşmıştır. Latifiye Camii bazı kısımları iki katlı, bazı kısımları ise eskiden iki katlı olduğu tahmin edilen fakat günümüzde tek katlı olan bölümlere sahip bir yapıdır. Yapı Mardin'de ana mekanı enine yayılan bir planlamaya ve avluya sahip camilerdendir.

Yapının ana malzemesi yöresel malzeme olan kireçtaşıdır. Kireçtaşında zamanla bozunmalar meydana gelmiştir ve bu bozunmalar kültürel miras olan yapının gelecek nesillere aktarılması için bir engel teşkil etmektedir. Bozunmalar çevresel koşullar sonucu, mikroorganizmaların etkisiyle ya da insan etkisiyle meydana gelebilir. Yapıda meydana gelen bozunmaların sebepleri doğru yöntemlerle tespit edildikten sonra bu bozunmalara karşı gerekli önlemler alınabilir. Latifiye Camii'sinde kabayonu taş, kesme taş ve motifleri rahatlıkla işlemek için uygun formata sahip kireçtaşları kullanılmıştır. Yapının cephelerinde kesme taş ve kabayonu taş kullanılmıştır.

Mardin ilinin sahip olduğu iklimsel koşullar sebebiyle Latifiye Camii'sinde zaman içerisinde bozunmalar meydana gelmiştir. Bu çalışmada yapıda gözlenen bozunmalar fiziko-mekanik, kimyasal, biyolojik ve insan etkisiyle oluşan bozunmalar diye dört kategoride incelenmiştir. Ayrıca yapıda parça kopmaları, derz boşalması, renk değişimi, çiçeklenme ve tuzlanma yapıda görülen başlıca problemlerdendir. Kuzeyde bulunan portalde renk değişimi, tuzlanma, mikroorganizmaların sebep olduğu biyo-kimyasal bozunmalar mevcuttur. Avluya bakan cephede parça kopması, renk değişimi, tuzlanma, derz boşalması gibi alterasyonlarını görmek mümkündür. Yapıda genel sıklıkla görülen bozunma çeşitleri tuzlanma ve renk değişimidir. Bu bozunma türlerini neredeyse tüm cephelerde görmek mümkündür. Yapıda çeşitli iç ve dış etkenler sonucunda meydana gelen bozunmalar incelenip örnek olarak görseller verilmiştir. Bozunma sebepleri incelenmiş ve bozunma çeşitlerine göre gruplandırma yapılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Abdülatif Camii (Latifiye Camii), kireçtaşının teknik özellikleri, kalker bozunması, yapısal hasarlar, taş alterasyonları

**THE POLITICAL AND CULTURAL HISTORY OF THE CITY OF MARDİN
THROUGH THE BOOK “AL-ALAAQ ALKHATIRA” OF IBN SHADDAD AL-HALABI”
(DIED: 684 AH / 1285 AD)**

Prof. Dr. Shawkat Aref Muhammad

Fakulti Humanities / Zakho University Fakulti Humanitie

Assistant Professor Dr. Darwish Youssef Hassan

Duhok University

Abstract

The city of Mardin is one of the ancient cities with its history and civilization, and research is an attempt to study and trace the history of the city of Mardin through what was mentioned by the historian Ibn Shaddad Al-Halabi (died: 684 AH / 1285 AD) in his book “Al-alaaq Alkhatira ” and the importance of this book lies His work provided important historical information, He also provided very important information about the period in which he lived, He also provided extremely important information about the period in which he lived, and the author was a witness of its events, and visited the court of the ruler of Mardin Al-Artaqi as ambassador and representative of King Al-Nasser Yusef Al-Ayubi, meaning that he witnessed this city, and contemplated many events related to the history of Mardin during the middle of the seventh AH / 14th century.

We decided to divide the research into four main topics, dealing with the first topic: the biography of the author Ibn Shaddad, and a brief summary of his book , the reasons for authoring the book, the date of its codification, as well as the sections of the book, and its importance.

The second topic dealt with: the history of the city of Mardin during the second Abbasid era, and the most important political events, states, and governors whose rule extended to Mardin, such as the Hamdanid state, and the Marawaniyah, and the history of Mardin was also discussed under the first Seljuk rule.

And the third topic included the history of the city during the rule of the AL-ARATEQA, as was mentioned to the Mongol campaigns, their control of Mardin, and the position of its rulers against the Mongol invasion.

The fourth and final topic: It is devoted to talking about the historical and cultural monuments of the city of Mardin that the historian Ibn Shaddad referred to, such as the famous Mardin castle, its walls, the city's doors, its schools, its bathrooms, and its markets.

Keywords: Mardin; Ibn Shaddad Al-Halabi; Al-alaaq Alkhatira

**MARDİN ARTUKLULARI DÖNEMİ MARDİN ULU CAMİİ TAŞ BEZEME
ÖRNEKLERİ**
*MARDIN GREAT MOSQUE STONE DECORATION SAMPLES DURING THE
ARTUKS PERIOD OF MARDIN*

Mustafa Diğler*

Muhammet KESKİN**

Özet

Anadolu Türk sanatı verileri bize Anadolu'nun tarihini göstermektedir. Sanat eserlerini meydana getiren dış ve iç etmenler, sanat eserini meydana getiren sanatkarın duygu dünyası ve sanat eserini şekillendiren olaylarla birlikte tarih içerisindeki meydana gelen olaylar sanat eseri üretimi ile eş zamanlı olduğu için aynı zamanda bu sanat eserlerinde Anadolu tarihini okuyoruz. İnsanoğlunun gelişmesini, tarih içerisindeki başarılarını, dünyaya ya bakışını, hayattan ne aldığını ve beklediğini belirleyen ana unsurlardan biri ortaya koyduğu sanat eserleridir. Bir uygarlığın en yüce değerlere güzel sanatlara sahip çıkıp sanatçıları destekleyerek ulaştıklarını tarih bize çoğu zaman göstermiştir, başka bir ifade ile güzel sanatları özümseyen uygarlıklar bu yüce değerlere sahip olmuşlardır. Ortaya konulan her bir güzel sanat eseri aynı zamanda o sanat eserini meydana getiren uygarlığın bir otobiyografisidir. Bir uygarlığın ortaya koyduğu sanat eserleri ile o uygarlığın otobiyografisini çok rahat okuyabiliriz. Geçmişin tüm izlerini taşıyan sanat eserleri günümüze eserin yapıldığı dönem hakkında tüm bilgileri bize ulaştırabiliyorsa bugün meydana getirdiğimiz sanat eserleri de geleceğe göndereceğimiz tarihi belgeler olacaktır. Gelecek yüzyılda yaşayacak olan insanlar bizim hakkımızdaki tüm verilere; başımızdan neler geçtiğine, hangi tarihi olayları yaşadığımızı ve sanat anlayışımız hakkındaki verilere nasıl ulaşacaklar? İşte gelecek kuşaklara bu mesajları ulaştıracağımız yegane köprü sanattır. Biz yüzyıllar öncesinden Mardin Artuklularının bize ulaştırdığı mesajların bir kısmını bize bıraktıkları sanat eserleri sayesinde okuyabiliyoruz. Artuklular tarih sahnesinde var oldukları süre içerisinde diğer çağdaşı olan uygarlıklar ile etkileşim içerisinde olmuşlar ve muhteşem eserler meydana getirmişlerdir. Artuklu hükümdarları sanata ve bilim adamlarına çok değer vermişler. Bölgede bunun belgesi olacak nitelikte çok fazla camii ve medrese inşa ettirmişlerdir. Artuklular Büyük Selçuklu ve Zengilerden getirdikleri etkileri kendi sanat anlayışlarına uygun bir şekilde aynı potada eriterek kendi sanat anlayışlarını ortaya koymuşlardır. Tüm bu etkilerle birlikte Anadolu'da Artuklu camilerini Türk mimarisine yeni bir üslup ve anlayışla Türk sanatına kazandırmışlardır. Bu çalışmamızda Artuklu dönemi Mardin Ulu cami taş bezemelerinde kullanılmış olan motifleri detaylı bir şekilde inceleyeceğiz. Mimari bezeme sanatının geçmişten günümüze kadar meydana gelmiş olan bir zincirin halkası gibi birbiri ile bağlantılı olarak paralel bir gelişme göstermiştir. Kültürel, milli, manevi ve dini değerlerimizin çok önemli ve eşsiz bir parçası olan bu mirası yok olma tehlikesine karşı korumak ve sonraki kuşaklara aktarmak görevimizdir. Yapılan bu ve benzeri çalışmalar sayesinde bu bilinci uyandırabilir ve sonraki kuşaklara aktarabiliriz. Bu çalışmada literatür taraması ve Mardin ulu cami üzerinde yer alan bezemeler çözümlenecektir.

Anahtar Kelimeler: Artuklu, Bezeme, Camii, Taş, Motif.

* Doç.Dr. Karamanoğlu Mehmetbey Üniversitesi Sanat Tasarım Ve Mimarlık Fakültesi Resim Bölümü.

**Öğr. Gör Siirt Üniversitesi Eğitim Fakültesi Temel Eğitim Bölümü Sınıf Eğitimi Anabilim Dalı

Abstract

Anatolian Turkish art data shows us the history of Anatolia. Since the external and internal factors that make up the works of art, the emotional world of the artist that makes up the work of art, and the events that shape the work of art, as well as the events that occur in history are simultaneous with the production of the work of art, we also read the history of Anatolia in these works of art. These are the works of art that are one of the main elements that determine the development of human beings, their achievements in history, their view of the world, what they take from life and what they expect. History has often shown us that a civilization has achieved the highest values by supporting artists by adopting the fine arts, in other words, civilizations that have assimilated the fine arts have had these high values. Each piece of Fine Art is also an autobiography of the civilization that created that piece of art. We can easily read The Autobiography of that civilization with the artworks of a civilization. If the artworks that bear all traces of the past can provide us with all the information about the period in which the work was made, the artworks that we created today will also be historical documents that we will send to the future. How will the people who will live in the next century access all the data about us, what we've been through, what historical events we've been through, and the data about our understanding of art? Art is the only bridge that will deliver these messages to future generations. We are able to read some of the messages sent to us by the Artuquids of Mardin centuries ago through the artworks they left us. During their existence on the stage of history, the Artuquid interacted with other modern civilizations and produced magnificent works. Artuquid rulers valued art and scientists very much. They built a lot of mosques and madrasahs in the region that would be a proof of this. Artuquids same pot by melting their own understanding of art has revealed their understanding. With all these influences, they brought Artuquid mosques in Anatolia into Turkish art with a new style and understanding of Turkish architecture. In this study, we will examine the motifs used in the Artuquid period Mardin Ulu Mosque stone decorations in detail. The art of architectural decoration has shown a parallel development in connection with one another like the ring of a chain that has occurred from the past to the present. It is our duty to protect this heritage, which is a very important and unique part of our cultural, national, spiritual and religious values, against the danger of extinction and to pass it on to the next generations. Through these and similar studies, we can awaken this consciousness and transfer it to the next generations. In this study, literature review and decoration on Mardin ulu Mosque will be analyzed.

Keywords: Artuquid, Decoration, Mosque, Stone, Motif.

INVESTIGATION OF STONE DEGRADATION PROBLEMS IN ŞEYH ÇABUK MOSQUE

ŞEYH ÇABUK CAMİSİNDE MEYDANA GELEN TAŞ BOZUNMA SORUNLARININ İRDELENMESİ

Şefika ERGİN

Dicle Üniversitesi

Ayşe BİÇEN ÇELİK

Dicle Üniversitesi

Murat DAL

Munzur Üniversitesi

Abstract

Şeyh Çabuk Mosque is located in Çubuk District of Mardin province. The construction date of the building is unknown. The mosque has undergone various repairs until today. The inscription found in the building says that it was repaired in 1843. It is estimated that the structure was initially used as a zaviye and later as a masjid. The structure is mentioned in the Ottoman sources as a masjid in the 16th century. Inside the mosque is the Tomb of Abdullah Bin Enes El Cüheyri, who is messenger of Hz. Muhammad. The mosque is a one-storey building and it has a transverse plan. Entrance to the structure is provided from the Iwan located in the north-west, while the Iwan located in the North has a place of ablution.

The main material of the structure is limestone. Limestone was used as rubble stone, rough chipped stone and cut stone. Cut stone and rough cut stone were used in the facades of the Şeyh Çabuk Mosque. At the junction of the roof cover and the wall of the facade there is a row of silme. After determining the physical and chemical properties of limestone, it must be selected according to its suitability for the place to be used. For example, rough stone is used on very unimportant fronts, if the motif is made, the soft reddish limestone is selected. Therefore, limestone with different properties should be selected according to where to use it.

Mardin province is extremely hot in the summer season, while the transition to the winter season is extremely cold with a drop in temperature due to physical and chemical degradation is possible in the buildings. As a result of the adverse environmental conditions it encounters, deterioration occurs in the structure of limestone. For example, as a result of geographical and topographical effects in Mardin province, dust carried by wind causes degradation in the facades of buildings over time. On the south side of the building, there are decay such as salinization, breakage, course discharge, color change, flowering. joint emptying and color change are observed at the roof border. Joint emptying and color change are observed in the silme. There are also bio-chemical changes occurring in the stone due to the poop of birds. There is color change, joint discharge and algae in the northern iwan. There is corrosion at the entrance to the building.

Keywords: Şeyh Çabuk Mosque, chemical properties of limestone, limestone degradation, structural damage.

Özet

Şeyh Çabuk Cami Mardin ilinin Çubuk mahallesinde bulunmaktadır. Tam yapım tarihi bilinmeyen cami günümüze gelene kadar çeşitli onarımlardan geçmiştir. Yapıda mevcut olan kitabeden 1843'te onarıldığı yazmaktadır. Yapının başlangıçta zaviye olarak, sonraki zamanlarda mescit olarak kullanıldığı tahmin ediliyor. Yapı Osmanlı kaynaklarında 16.yy da mescit olarak geçmektedir. Caminin içinde Hz. Muhammed'e ulaklık eden Abdullah Bin Enes El Cüheyri'nin türbesi bulunmaktadır. Şeyh Çabuk Cami tek katlı olup enine yayılan bir plana sahiptir. Yapıya giriş kuzey-batıda bulunan eyvandan sağlanır, kuzeyde bulunan eyvanda ise abdest alma yeri mevcuttur.

Yapının ana malzemesi kireçtaşıdır. Kireçtaşı moloz taş, kaba yonu taş ve kesme taş olarak kullanılmıştır. Şeyh Çabuk Camii'sinde cephelerde kesme taş ve yonu taş kullanılmıştır. Çatı örtüsüyle beden duvarının birleşim yerinde bir sıra silme mevcuttur. Kireçtaşının sahip olduğu fiziksel ve kimyasal özellikler belirlendikten sonra kullanılacağı yere olan uygunluğuna göre seçilmelidir. Örneğin kaba yonu taş çok önemsenmeyen cephelerde kullanılır, motif yapılacaksa eğer yumuşak olan kızılımsı kireçtaşı seçilir. Bu nedenle birbirinden farklı özelliklere sahip olan kireçtaşı kullanılacağı yere göre seçilmelidir.

Mardin ili yaz mevsimi aşırı sıcak, kış mevsimine geçişlerde ise sıcaklığın bir anda düşmesiyle beraber aşırı soğuk olması sebebiyle yapılarda fiziksel ve kimyasal bozunmalara rastlamak mümkündür. Karşılaştığı olumsuz çevre koşulları sonucunda kireçtaşının yapısında bozunmalar meydana gelir. Örneğin Mardin ilinde coğrafi ve topoğrafik etkiler sonucunda rüzgarla taşınan tozlar zamanla yapıların cephelerinde bozunmaya neden olurlar. Şeyh Çabuk Camisinin güney cephesinde tuzlanma, parça kopması, derz boşalması, renk değişimi, çiçeklenme gibi bozunmalar mevcuttur. Silme kısmında derz boşalması, renk değişimi gözlemlenir. Kuşların dışkıları sebebiyle de taşta meydana gelen biyo-kimyasal değişimler mevcuttur. Kuzeyde bulunan eyvanda renk değişimi, derz boşalması, yosunlaşma bulunmaktadır. Yapıya giriş kısmında aşınma mevcuttur.

Anahtar Kelimeler: Şeyh Çabuk Cami, kireçtaşının kimyasal özellikleri, kalker bozunması, yapısal hasarlar.

TÜRK-İSLAM MEDENİYYETİNDE ‘NAHÇIVAN-DİYARBAKIR’ DİNİ MİMARİ SÜSLEMELERİ

*** Muhammed Keskin**

Siirt Üniversitesi

****Sara Hacıyeva**

Azerbaycan Milli Bilimler Akademisi

Özet

Makalede Nahçıvan ve Diyarbakır'daki mimari eserlerden behs edilir. Kayd edilir ki. Her bir sanat sahesi geçmişle gelecek arasında körpü rolünü oynar. Tarihde bele bir yazılmamış kanun vardır ki, sonradan meydana gelen her hangi bir medeniyet insanların düşüncesinde minilliklerle kök salıp yaşayan adet-ananeleri birden-bire silib ata bilmir. Aksine, evvelki medeni irsle sonradan kazanılan nailiyyetler birleşir ve büyük bir medeniyetin yaranmasına sebep olur. Beşeriyyet yarandığı zaman mühtelif sanat saheleri meydana gelmiş ve insanların hayatında mühüm rol oynamıştır. Bu bakımdan her bir sanat sahesi insanların tarihen geçdiyi heyat yolunu, meşguliyyetini, inamını gelecek nesillere çatdıran en kıymetli menbeler hesab edilir. Tarihi geçmişin her hangi bir sehifesini öğrenmek için mütlek sanat sahelerine müraciyet etmek lazım gelir. Bu tip sanat sahelerinden biri de türbelerdir. Nahçıvan ve Diyarbakır da günümüzdek gelib çatmış türbelerin mimarlık kuruluşu, üzerlerinde hekk olunan yazı ve ornamentler onların Türk-İslam medeniyetine mensub olduğunu gösterir. Malumdur ki. Orta çağlarda Nahçıvan ve Diyarbakır mimarları sanatkarlık sahesinde zengin medeniyet nümuneleri inşa etmişler. Onların tikdirdikleri türbeler ve onlar üzerindeki yazı ve tesvirler büyük Türk medeniyeti ile İslam felsefi düşüncesinin sentezinden yaranmış sanat eserleridir. Çünkü bu abideler her iki medeniyetin izlerini özünde eks etdirir.

Nahçıvan ve Diyarbakır eserleri demek olar ki, Türk-İslam medeniyetinin tükenmeyen menevi derinliklerini özünde ehtiva edir. Her iki medeniyetin zenginliyinin tesiri sayesinde Nahçıvan mimarları Türk-İslam deyerlerinin azametini en yüksek nökteye çatdıran sanat esrleri yaratmışlar. Bu bahımdan da Ecemi Nahçıvaniden sonra burada yaranan sanat eserlerinden Orta Anadolu mimarlığında da istifade edilmiştir. Eceminin irsi özünden sonraki bütün Azerbaycan ve o cümleden de Orta Anadolu sanatkarları için örnek olmuştur. Onun yarattığı ornamentler, geometriki süslemeler sonraki esrlerde inşa edilen mimarlık abideleri üzerinde tekrar olunmuştur. Melum olduğu gibi medeniyete tesir etmek islamda çok güçlü olmuştur. Bu bahımdan islam dininin Nahçıvan ve Diyarbakır da yayılması bu bölgede halkın ideya-siyasi heyatında bir çoh deyişiklikler yaratmışdı. Diger sahelerde olduğu gibi bu deyişiklik, irelileyiş mimarlık abidelerinde de görünmekdedir. İslam mimarlığında ornament sanatında islamın tesiri daha kabarık nezere çarpır. Bele ki, nebati motiflerle dolu olan ilk dövr nahışları get-gede geometrik ve epikrafik tesvirlere çevrilir. Bahs olunan dövrde İslam müeyyen ideya eks etdirmekle ideoloji rol oynamaya başlamıştır. Diger sanat eserlerinde olduğu gibi mimarlık abideleri üzerinde hekk olunan ornamentlerde de bütünlükle geometrik ve stilize edilmiş arab herfleri işledilmeye başlamıştır. Bu özünü mimarlık abidelerinde hüsusiye geniş şekilde gösteriyor.

Açar Sözler:, Türbe, Abide, Türk, İslam, Mimarlık Mektebi

*Muhammed keskin. Siirt Üniversitesi.

**Doç.Dr.Sara Hacıyeva. Azerbaycan Milli Bilimler Akademisi Nahçıvan Bölümü. Tarih İnstitutu.

Summary:

The article discusses the architectural works in Nakhchivan and Diyarbakir. It is recorded. Each art field plays the role of a blind between the past and the future. There is an unwritten law in history that any civilization that occurs later in the minds of the people living in the minds of the minilliks of the family-one-to-one silib. On the contrary, the previous marital inheritance and the later acquired qualifications merge and result in the creation of such a great civilization. When humanities were used, various art fields came into being and played an important role in people's lives. In this respect, each art field is considered to be the most precious men's hatches that make the history of the past, the past, the busyness and the stubbornness of the people. It is necessary to tell any artifacts of the historical past and apply to the three art fields. One of these art fields is the shrines. In Nakhchivan and Diyarbakir, the architectural establishment of the tombs of today's gelib, the inscriptions and ornaments on them show that they belong to the Turkish-Islamic civilization. You must know. In the middle ages, the architects of Nakhchivan and Diyarbakir built rich samples of civilization in the field of craftsmanship. Their tombs and their writings and descriptions on them are the works of art used in the synthesis of such great Turkish civilization and Islamic philosophical thought. Because these monuments have the essence of both civilizations.

The works of Nakhchivan and Diyarbakir mean that the essence of Turkish-Islamic civilization is inexhaustible. Thanks to the influence of the richness of both civilizations, the Nakhchivan architects created art mysteries that undermined the grandeur of the Turkish-Islamic places. The artworks created here after Ecemi Nakhchivan were also used in Central Anatolia architecture. After the hereditary essence of the novice, all Azerbaijan and Central Anatolian craftsmen were examples of the three. The ornaments and geometric ornaments he created were repeated on the monuments of architecture built in the later works. In Islam, influencing civilization as well as melum has been very powerful. The spread of the Islamic religion in Nakhchivan and Diyarbakir from this bahım created many changes in the ideya-political group of the people in this region. As in other fields, this idiom is seen in irelileyiş monuments of architecture. In Islamic architecture, the influence of Islam in ornament art strikes more fluffy fever. Perhaps the first tattoos that are full of religious motivations are translated into geometric and epicraphic descriptions. The ideology has started to play a role in the denomination of Islam by exerting Islam. As in the other works of art, the geometric and stylized arab guys have started to be processed in the ornaments on architectural monuments. This essence is broadly demonstrated in the monuments of architecture.

Keywords: tomb, monument, turkish, islam, architecture school

İSTANBUL -DÜNYA MİRASI ALANLARI- BAĞLAMINDA “ÜSTÜN EVRENSEL DEĞERİ” TANIMINA YENİ BİR YAKLAŞIM

Seher ERBEY

Yüksek Şehir Plancısı, İBB Planlama Md.

Mustafa TANRIVERDİ

Bilim Uzmanı Şehir Plancısı Düzce Çevre ve Şehircilik İl Md.

Hülya BERKMEN

Doç. Dr. YTÜ Şehir ve Bölge Planlama Öğretim Üyesi

Özet

Tüm insanlığın ortak değerlerinin ürünü olarak nesiller boyu korunması gereken varlıkların evrensel niteliklerinin açıklanması her zaman önemli ve güç bir konu olmuştur. Bir değer/varlığın korunması/sürdürülmesi için en temel etken “varlığın öneminin”, “istisnai değerinin” tüm insanlığın benimsemesi ve koruması için sorumluluk almasıdır. Bilindiği üzere Dünya Mirası Alanları’nın korunmasına yönelik olarak yapılan tüm çalışmalar miras alanı olarak belirlenen alanların “üstün evrensel değeri” (ÜED) tanımına bağlı ve bu ÜED’i korumaya yönelik olmaktadır. UNESCO bağlamında değişmez bir karar, veri olarak kabul edilen ÜED tanımı bu anlamda daha da büyük önem taşımaktadır.

İstanbul Metropolen Alanı’nın batı yakasında yer alan Tarihi Yarımada (TY) üzerinde bulunan dört miras alanı, 1985 yılında UNESCO’nun tanımladığı listeye alınma kriterlerinden dördü kapsamında Dünya Mirası Listesi’ne (DMA) girmiştir. Bunlar; “Yaratıcı insan dehasını gösteren bir şaheser olması, bir zaman diliminde veya bir bölgede insani değerlerin gelişimini göstermesi, yaşayan veya ortadan kaybolmuş bir medeniyete veya bir kültür geleneğine ait eşsiz bir örnek olması, insanlık tarihinin önemli bir dönemini bize resmedebilen bir teknolojik veya mimari bir yapı olması” kriterleridir.

DMA’ı için yönetim planlarının yapılması kararı ilk olarak 2004 yılında UNESCO tarafından gündeme getirilmiş ve TY’nın ilk Yönetim Planı 2011, ikinci yönetim planı da 2018 yılında onaylanmıştır. 2011 onaylı yönetim planı dört DMA üzerinden, “Yönetim ve Organizasyon Koruma, Planlama ve Yaşam Kalitesi, Erişilebilirlik, Alan’ın Öneminin ve Değerinin Algılanması, Eğitim, Bilinçlendirme ve Katılım, Ziyaretçi Yönetimi, Risk Yönetimi” temaları kapsamında strateji ve eylemleri belirlenerek oluşturulmuştur.

2018 onaylı Yönetim Planı’nın hazırlık aşamalarında (2014) TY’nın dört miras alanı dışında bu DMA’nı birbirine bağlayan önemli akslar üzerinde, yaklaşık olarak 12.000 anıtsal ve sivil mimarlık örneklerinin bulunması ve bu alanların miras alanları ile kuvvetli ilişkilerinin olması nedeniyle Türkiye ICOMOS, uluslararası ICOMOS ve UNESCO ile yapılan görüşmeler sonrasında TY yönetim planının dört miras alanı ile birlikte tüm Yarımada’yı kapsamı kabul edilerek koruma konusunda bütüncül bir yaklaşım ile ele alınmıştır.

Bu çalışma İstanbul Tarihi Yarımada sınırları içinde bulunan Dünya Mirası Alanları'nın mevcut üstün Evrensel Değer tanımını, gerçekleşmiş olan projeler, yapılmış olan kültürel miras etki değerlendirmesi çalışmaları üzerinden yeniden değerlendirerek, üstün evrensel değer tanımını farklı bir bakış açısıyla tartışmaktadır.

Anahtar Kelimeler:“İstanbul”,” Dünya Mirası Alanları”, “Üstün Evrensel Değer”, “Tarihi Yarımada”, “bütüncül koruma”

ICOMOS KMED REHBERİNE GENEL BAKIŞ VE TÜRKİYE İÇİN ÖNERİLER

Güneş YÖRÜTEN

Mimar, YTÜ Şehir ve Bölge Planlama Doktora Öğrencisi

Yunus TATAR

Yüksek Şehir Plancısı, YTÜ Şehir ve Bölge Planlama Doktora Öğrencisi

Sırma TURGUT

Prof. Dr. YTÜ Şehir ve Bölge Planlama Öğretim Üyesi

Özet

Evrensel değerlerin tarihsel süreçten günümüze süzülmesinin bir yansıması olan Dünya Miras Alanları, sadece bulundukları yerler için değil, bütün insanlık için önem taşımaktadır. Ancak günümüzde Dünya Miras Alanları ve çevrelerinde yapılan projeler, bu alanlar için tehdit ve tahriplere neden olabilmektedir. Bu kapsamdaki projelerin Dünya Miras Alanları üzerindeki olası etkilerinin değerlendirilmesi amacıyla Kültürel Miras Etki Değerlendirme (KMED) Raporları hazırlanmaktadır. ICOMOS'un 2011 yılında hazırlamış olduğu Dünya Mirası Kültür Varlıkları için Etki Değerlendirmesi Rehberi, KMED raporlarına yol göstermesi amacıyla oluşturulmuştur. Fakat Dünya Miras Alanları üzerindeki söz konusu tahrip ve tehditlerin önlenmesi gerekliliği, mevcut yapıya nazaran daha sistemli bir işleyiş ve süreç birliğini gerektirmektedir. Mevcut durumda KMED raporlarının hazırlanmasında temel altlık olan ICOMOS KMED rehberinde yer alan bazı maddeler özellikle Türkiye koşulları için yetersiz kalmakta, bazı maddelerde genellemeler yapılmakta ya da belirsizlikler bulunmaktadır.

Çalışmanın amacı, ICOMOS rehberine katkılarda bulunmak ve KMED raporlarının hazırlanmasının daha etkin ve verimli bir hale gelmesi için öneriler geliştirmektir. Çalışmanın temel önerisi, ICOMOS rehberi doğrultusunda her ülkenin koşullarına bağlı olarak kendi rehberini ya da yönetmeliklerini çıkarması yönündedir. Böylelikle yasal-yönetmelik dayanakların, KMED'i yapacak uzmanların tanımlarının ve analiz yöntemlerinin bu rehberlerde ya da yönetmeliklerde belirtilmesi mümkün olacak, genelleme yapan maddelerin ve belirsiz konuların önüne geçilebilecektir. Çalışmada bu doğrultuda; hem ICOMOS'un hazırlamış olduğu rehberde eklenmesi ya da değiştirilmesi gereken konular üzerinde durulmuş hem de Türkiye'nin kendine ait bir yönetmeliği olması durumunda, bu yönetmelikte yer alması gereken konulara değinilmiştir.

Bu doğrultuda öneriler; KMED rehberi ile ilgili genel konular, KMED yapılacak projeler, yasal-yönetmelik yapı ve sorumluluklar, raporu hazırlayan uzmanlar ve yatırımcının yükümlülükleri, raporun hazırlanma süreci, raporun hazırlanmasında kullanılan yöntemler ve değerlendirme ölçütleri başlıkları ile ele alınmıştır.

Anahtar Kelimeler: Kültürel Miras Etki Değerlendirmesi, ICOMOS KMED Rehberi, İstanbul Dünya Miras Alanları

**GELENEKSEL MARDİN EVLERİNDE BOZULMA NEDENLERİ ÜZERİNE BİR
İNCELEME; ÇABUK MAHALLESİ ÖRNEĞİ**
*A STUDY ON THE CAUSES OF DETERIORATION IN TRADITIONAL MARDİN
HOUSES; THE CASE OF ÇABUK NEIGHBORHOOD*

Süleyman GENÇ¹, Tülay KARADAYI YENİCE²

¹ Öğrenci, Hasan Kalyoncu Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, Gaziantep, Türkiye.

Dr.Öğr.Üyesi, Hasan Kalyoncu Üniversitesi, Güzel Sanatlar Ve Mimarlık Fakültesi, Mimarlık
Bölümü, Gaziantep, Turkey

Özet

Mardin, Türkiye'nin güneydoğusunda, 'Bereketli Hilal' olarak da bilinen Dicle ve Fırat nehirlerinin arasındaki bölgede yer almaktadır. Tarihte bilinen en eski uygarlık merkezlerini barındıran Mezopotamya Bölgesi'nin kuzeyinde, çok önemli kültürlerin, dinlerin, dillerin kesiştiği ve birbirini etkilediği bir coğrafyada kurulmuştur. Tarihi Mardin kent merkezinde doğal yapı ile insan etkileşimi sonucu ortaya çıkan taş mimarisinin eşsiz örneklerine rastlamak mümkündür. Ancak günümüzde, bu kültürel mirasın korunması ve gelecek kuşaklara aktarılmasında, bazı zorluklarla karşılaşmaktadır. Tarihi Mardin evleri, özgün yapısını bozan ilave ve ekler, işlevini yitirme, terk edilme, uzun süreli doğal etkenler gibi doğal ve yapay etkenler sebebi ile geleneksel dokusunu ve özgünlüğünü günden güne yitirmektedir. Bu nedenle dünya mirasının önemli bir parçası olan bu evlerde, bozulma nedenlerinin ve şekillerinin çağdaş yöntemlerle doğru araştırılması ve tespit edilmesi, çözülmesi oldukça önemlidir.

Çalışmanın amacı, bozulma haritaları aracılığıyla yapıda meydana gelen tahribatların tespit edilmesi ve bozulma nedenlerinin tanımlanmasıdır. Bu çalışmanın konusunu, Mardin İli, Artuklu İlçesi, Çabuk Mahallesi, 39. ada, 4. parselde yer alan sivil mimarlık yapısı oluşturmaktadır. Bununla birlikte yapıya ilişkin yazılı kaynaklar, haritalar, fotoğraflar, rölöve çizimleri, araştırmanın temel materyalleri arasında yer alır. Araştırmanın yöntemi, saha araştırmasına dayalıdır. Bu çerçevede yapının rölöve projeleri hazırlanmış ve yerinde yapılan gözlem-tespitlere dayalı olarak bozulma nedenleri belirlenmiştir. Elde edilen bulgular rölöve çizimlerine aktararak bozulma haritaları elde edilmektedir.

Araştırma sonucunda, yapıdaki bozulma nedenlerinin özellikle doğal faktörler, kötü kullanımdan kaynaklanan bozulmalar ve biyolojik oluşum olmak üzere çeşitli doğal ve yapay etkenlere dayalı olduğu tespit edilmiştir. Araştırmada elde edilen bulguların, diğer sivil mimarlık örnekleri için de benzerlik oluşturduğu değerlendirilmektedir. Araştırmanın geleneksel Mardin evlerinin korunması için geliştirilecek doğru müdahale tekniklerinin seçimine katkı sağlayacağı düşünülmektedir.

Anahtar Kelimeler: Mardin, koruma, bozulma, restorasyon, kültürel sürdürülebilirlik.

Abstract

Mardin in south-eastern Turkey, 'Fertile Crescent' is also known as located in the region between the Tigris and Euphrates rivers. It is located in the north of the Mesopotamian Region, which houses the oldest known centres of civilization in history, in a region where very important cultures, religions and languages intersect and affect each other. In historical Mardin city centre, it is possible to come across unique examples of the stone architecture that emerged as a result of human interaction with the natural structure. However, today there are some difficulties in preserving this cultural heritage and transferring it to future generations. Historical Mardin houses lose their traditional texture and originality day by day due to natural and artificial factors such as additions and additions that disrupt their original structure, loss of function, abandonment and long-term natural factors. For this reason, in these houses, which are an important part of the world heritage, it is very important to investigate and identify the causes and forms of deterioration correctly by contemporary methods.

The aim of this study is to determine the damages in the structure and to identify the causes of the deterioration by means of degradation maps. The subject of this study is the civil architecture structure located in, 39th Island, Parcel 4, in the Artuklu District of Mardin, Çabuk Neighbourhood. However, written sources, maps, photographs, survey drawings are among the basic materials of the research. The research method is based on field research. In this framework, the building surveying projects were prepared and the reasons of deterioration were determined based on the observations and determinations made on site. The obtained findings are transferred to the survey drawings and distortion maps are obtained.

As a result of the research, it has been determined that the causes of deterioration in the structure are based on various natural and artificial factors, especially natural factors, deterioration due to abuse and biological formation. It is considered that the findings obtained in the research are similar for other civil architecture examples. It is thought that the research will contribute to the selection of the right intervention techniques for the protection of traditional Mardin houses.

Key Words: Mardin, conservation, deterioration, restoration, cultural sustainability.

GELENEKSEL DOKUDAKİ DEĞİŞİMİN SOSYAL YAŞAMIN ŞEKİLLENMESİ VE KENTLEŞME SÜRECİ ÜZERİNDEN AMPİRİK ANALİZİ: MARDİN ÖRNEĞİ

Işıl KOÇ*, Duygu GÖKCE**

*Mimar, Düzce Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, Mimarlık Anabilim Dalı, Düzce, Türkiye.

** Dr. Öğr. Üyesi, Düzce Üniversitesi, Sanat, Tasarım ve Mimarlık Fakültesi, Mimarlık Bölümü, Düzce, Türkiye

Özet

Geleneksel kent dokuları ortak bir dil etrafında doğal olarak şekillendiğinden, mimarileri ve kentsel değerleri kendilerine özgü karakteristikleri (şekil, form ve biçim) üzerinden okunabilmektedir. Günümüz kent dokularının aksine, kendiliğinden oluşan, inşası yüzyıllar öncesine dayanan bu eski kentler, çevresel ve sosyo-kültürel etmenlerin çeşitliliği ile de fiziksel dönüşüm sürecinde birbirinden ayrılarak, tipolojik ve morfolojik farklılıklar gösterirler. Küreselleşme, mimariye özellikle de konut mimarisine getirilen standartlaşma ve değişen insan ihtiyaçları ile birlikte en birincil çözüm yolu olarak kabul edilmiş kentsel dönüşüm ile birlikte eski kent dokuları çeperlerinde sürekli bir değişim söz konusudur. Bu süreçte, sadece yeni dokuların geleneksel dokuya tipo-morfolojik uyumu yakalaması beklenmez, aynı zamanda tarihi dokunun da süreçte bilinçli veya bilinçsiz değişimi kaçınılmazdır. Eski-yeni çatışması ve bu çatışmanın kentsel dönüşüm sürecinde kent morfolojisini, özellikle de sosyal etkileşim alanlarını nasıl etkilediği bu çalışmanın konusunu oluşturmaktadır. Bu amaçla, alan çalışması olarak, eski ve yeni kent dokuları arası etkileşimin açık bir şekilde okunabildiği şehirlerden birisi olan Mardin seçilmiştir. Şehir günümüzde Eski Mardin ve Yeni Mardin olmak üzere iki farklı bölgeden oluşmaktadır. Çalışma bu iki bölgeden seçilen iki yerleşim alanı üzerinden karşılaştırmalı olarak yapılmıştır. Eski Mardin’de çalışma alanı olarak Ulu Cami Mahallesi’ndeki Kırmızı Kilise ve 21 Kasım İlkokulu arasında kalan yerleşim bölgesi, Yeni Mardin’de ise 13 Mart Mahallesi’deki Fuat Yağcı Cami ve Abdulkadir Kadir Tutaşı İlkokulu arasında kalan konut yerleşkesi seçilmiştir. Alan seçimi sırasında çalışılacak alanın benzer yüz ölçümüne sahip olması ve içerisinde hem kamu alanlarının hem de konut alanlarının dahil edilmesine önem verilmiştir. Bölgeler üzerinden öncelikle, yerel mimarideki değişim, kent dokularının oluşum mekanizmaları, kent oluşum sürecindeki sosyo-ekonomik ve kültürel faktörlerin kent dokusuna etkilerinin anlaşılması üzerine literatür çalışmaları yapılmıştır. Alanların vaziyet planları ve uydu görüntülerinden elde edilen veriler üzerinden yerleşim planları dijital ortamda çizilerek, bir mekân dizimi (space syntax) yazılımı olan DepthmapX programında analiz edilmiştir. Bu yöntem ile kentsel çevrede değişen geleneksel

dokunun ve ona bağlı olarak değişen davranış örüntülerinin insan üzerindeki etkisi soyut kavram boyutundan çıkarılarak; alan kullanımı, sokak örüntüleri ve konutların birbiri ile olan ilişkileri sayısal verilere dönüştürülmüştür. Mekân dizimi analizi yöntemi ile kentsel dokuyu oluşturan sosyal mantık ve harekete bağlı olarak sosyal etkileşim alanları üzerinden mekânın insanları bir araya getirme potansiyeli değerlendirilmeye çalışılmıştır. Ayrıca, mahalle-sokak-konut bahçesi gibi belirli bir hiyerarşi içerisinde mekânsal kullanım kademelenmesi yapıp mekânsal örgütlenme üzerinde etkili olan sosyo-kültürel, ekonomik ve diğer çevresel faktörler analiz edilmiştir. Çalışma sonucunda insanlar arasındaki etkileşimin geleneksel doku özelliği barındıran yerleşkelerde daha somut bir şekilde okunabildiği görülmektedir. Geleneksel doku içerisindeki konutların birbirine daha yakın konumlanması, sokakların dar olması ve insanların daha çok bir arada vakit geçirmesine elverişli sosyal etkileşim alanlarının olması bu savı destekler niteliktedir. Bu değerlerin yaşatılabilmesi için günümüzde yapılan kentsel dönüşümlerin kentlerin yerleşim özellikleri, sokak dokusu ve yapılara ait özel mimari donatıları korunurken sosyal yaşam bağlarının da tarih içerisinde korunarak sürekliliğinin devam ettirilmesi gerekmektedir. Çalışmanın, bölgede önümüzdeki yıllarda yapılacak olan kent planlamalarına ve akademik çalışmalara referans olması yönünde geliştirilebileceği düşünülmektedir.

Anahtar Kelimeler: Mardin, geleneksel konut, tarihi çevre, kentsel dönüşüm, mekân dizimi

KIRSAL KONUTUN MEKÂNSAL DAVRANIŞ YÖNTEMİ İLE İRDELENMESİ; ÇİÇEKPINAR VE YENİKARAKÖY ÖRNEĞİ

İşıl KOÇ*, Ayşegül TANRIVERDİ KAYA**

*Mimar, Düzce Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, Mimarlık Anabilim Dalı, Düzce, Türkiye.

** Dr. Öğr. Üyesi, Düzce Üniversitesi, Sanat, Tasarım ve Mimarlık Fakültesi, Mimarlık Bölümü, Düzce, Türkiye.

Özet

Kültür-davranış-mekân bağlamındaki çalışmalar 1960lı yıllardan beri ivme kazanarak devam etmektedir. İnsan ile fiziksel çevre arasındaki ilişkileri anlamak yaşam kalitesini artırmak ve sağlıklı yaşam alanları yaratmak açısından önemlidir. Mimarlık mesleğinin temel amacı sağlıklı çevreler yaratmaktır. Fakat son yıllarda insan eylemleri ile çelişen uygulamalar yapılan toplu ve seri üretim yaşam alanları tartışılmaktadır. İnsan davranışı ve fiziksel çevre arasındaki ilişki belirli bir kültür grubunu yansıtmaması açısından önemlidir. Konutun fiziksel oluşum sürecinde, sosyo-ekonomik faktörler, kültür bileşenleri ve çevresel faktörlerin önemli bir rolü olduğu kabul edilmektedir. Dolayısıyla, kültürel bir ürün olan konut, kültür-mekân araştırmalarında öncelikle ele alınan bir konu olmaktadır. Bu çalışma kapsamında fiziksel çevrenin biçimlenişi mekânsal davranış üzerinden irdelenmiştir. Bu amaçla da kültürel birikimin en net görülebileceği geleneksel kırsal mimari örnekleri incelenmiştir. Fiziksel çevrenin biçimlenmesinde kültürel faktörlerin etkinliği ortaya konularak, çevre-davranış çalışmalarının mimari tasarımdaki önemini belirtmek ve kültürü yansıtan konutların disiplinler bir sistem sonucu oluştuğunu açıklamak hedeflenmektedir. Çalışma alanı olarak tarihçilerin Sefine-i Nuh olarak adlandırdıkları Düzce şehri seçilmiştir. 19. yüzyılda Kafkasya, Balkan ve Kırım göçmenlerinin Düzce şehrine yerleştirilmesiyle Düzce çok kültürlü etnik bir yapıya sahip olmuştur. Halen daha kırsal alanda özgünlüğünü korumaya çalışan köy yerleşimleri bulunmaktadır. Bu bağlamda Kafkasya'dan gelen Çerkez göçmenler tarafından kurulan Yeni Karaköy ve Gürcü göçmenlerin yerleştiği Çiçek Pınar köyü çalışma alanı olarak seçilmiştir. Araştırma yöntemi olarak alan çalışmalarına dayanan nesnel verilerin elde edilmesi, rölevo, fotoğraflama, yüz yüze sözlü görüşmeler ile köylerde gerçekleştirilmiştir. Bu amaçla ilk aşamada iki farklı köyde üçer konut toplamda altı konut incelenmiştir. Çalışma sonucunda farklı kültürel özelliklerin mekân kullanımı ve çevreyi biçimlendirmesindeki tavrın farklılığı gözlemlenmiştir. Konutların araziye yerleşmesi, birbirleriyle ilişkisi, büyüklükleri ve mekânsal organizasyonları ile farklılıklar ve benzerlikler tespit edilmiştir. Kültürel bileşenlerin mekâna yansıyan görünümüleri olan mahremiyet, kişisel

mekân ve egemenlik sınırı davranışsal analiz öğeleri olarak arazi çalışmaları ile elde edilen nesnel çevre verileri kullanılarak yorumlanmıştır.

Düzce İline bağlı farklı iki köy üzerinden yapılan bu çalışmanın gelecekte örneklerin arttırılarak daha geniş kapsamda ele alınabileceği ve çevresel davranış odaklı çalışmalar için bir altlık olarak geliştirilebileceği düşünülmektedir.

Anahtar Kelimeler: Düzce, kırsal mimari, konut ve yakın çevresi, mekânsal davranış

MÜHENDİSLİK VE MİMARLIK ETİĞİNE SAHİP TASARIMCILARIN YAPI TEKNOLOJİSİNE GETİRDİKLERİ YENİLİKLERİN KÖPRÜLER ÜZERİNDEN İNCELENMESİ

INVESTIGATION OF THE INNOVATIONS OF THE DESIGNERS WITH ENGINEERING AND ARCHITECTURE ETHICS BRING TO CONSTRUCTION TECHNOLOGY

İzzettin Kutlu

Arş. Gör. Mardin Artuklu Üniversitesi

Asena Soyluk

Doç. Dr. Gazi Üniversitesi

Zeynep Yeşim İlerisoy

Doç. Dr. Gazi Üniversitesi

Özet

Mimarlık, yapıyı tasarlamak ve inşa etmek üzere iki ana süreci kapsayan bir bilim dalıdır. Yapının tasarımını etkileyen faktörler; işlev, ihtiyaç programı, çevreye uyumluluk, kullanıcı ihtiyacına yanıt verme vb. fonksiyona yönelik gereklilikler ile kullanılan malzeme, taşıyıcı sistem seçimi ve yapım teknikleri gibi dayanıma dayalı fiziksel özelliklerdir.

Mimarlar, tasarımı kendi mimari deneyimleriyle ve tecrübeleriyle birlikte yorumlayarak özgün bir yapı oluşturur. Oluşan eser kuram ve akımla beslenip, günün teknolojisi ile biçimlenmektedir. Mimarlığın tektonik yapısından ötürü birçok bilim dalı ile kesişmekte ve bu kesişmelerden aldığı ve yorumladığı içsel bileşenler ile zenginleşmesi sayesinde geçmişten günümüze çevrenin, ülkelerin ve buna bağlı olarak medeniyetlerin oluşumunda önemli bir role sahip olmaktadır. İnşaat mühendisliği disiplini mimarlıktan en temel şekilde fonksiyon ve estetikten uzak ancak performansa dayalı taşıyıcı sistem ve malzeme mukavemeti konusunda uzmanlaşması ile ayrılmaktadır. Özellikle standartların dayattığı güvenilirlik sınırlarına göre yapılan matematiksel hesaplarla mimarin fonksiyon ve estetik tasarım tercihi bazen tezatlık göstermekte bazen de tamamen olanaksızlığa yol açmaktadır. Bu nedenle bu iki disiplin ne birbirinden ayrılabilen ne de tamamen birbirini desteklemektedir.

Yapılan çalışmada hem mimarlık hem de mühendislik etiğine sahip üç tasarımcının yaptığı köprüler incelenmiştir. Bu iki etiği de çok iyi kurgulamış üç mühendis ve mimar Pier Luigi Nervi, Robert Maillart ve Santiago Calatrava'dır. Kendi dönemlerinin en önemli tasarımcıları arasında gösterilen bu mimarlar strüktürün mimari tasarımın zorunlu bir bileşeni olarak görülmemesi ve tasarımın kendisi olarak strüktürün de ele alınması gerektiğini savunmaktadır. Bu sav, mühendislik ve mimarinin ayrılmaması ve iki disiplinin bir bütün olarak değerlendirilmesi gerektiği anlamına gelmektedir. Makalede Robert Maillart, Santiago Calatrava ve Pier Luigi Nervi'nin malzeme kullanımı ve strüktür sistemine yaklaşımları ile beraber yapı çözümleri, etkilendikleri akımlar, yapılarının benzer ve farklı yönleri ele alınmış ayrıca yapıların eleştirildiği noktalar, kullanıcı yorumları gibi faktörler değerlendirilmiştir. Araştırmalar sonucu elde edilmiş veriler tablolastırılmış ve bu mimarlar kapsamında mimari tasarım felsefesi eğitim ile ilişkilendirilmeye çalışılmıştır.

Sonuç olarak medeniyeti şekillendiren mimarlık ve inşaat mühendisliği etiğinin her ikisine de sahip bu üç tasarımcının dönem olarak teknolojiyi zorladıkları yeni teknikler ve detay çözümleriyle tasarımlarını gelecek kuşaklara aktardıkları, malzeme bilgilerinin yüksek olması nedeni ile malzemeyi ergonomik olarak birçok açıdan tasarım kriteri olarak köprü özelinde yapılarında kullandıkları görülmüştür.

Anahtar Kelimeler; Strüktür ve Tasarım İlişkisi, Köprüler, Mimari Tasarım, Yapım Tekniği

Abstract

Architecture is a science that encompasses two main processes for designing and building the structure. Function, requirements program, environmental compatibility, responding to user needs and so on are factors that affect the design of the building. The requirements for function and the physical properties based on the material used, such as the choice of carrier system and construction techniques.

Architects create an original structure by interpreting the design together with their own architectural experiences and creativity. The resulting work is fed with theory and current and shaped by the technology of the day. Because of the tectonic structure of architecture, it intersects with many disciplines and thanks to its enrichment with the internal components it receives and interprets from these intersections, it has an important role in the formation of environment, countries and related civilizations from past to present. The discipline of civil engineering differs from architecture by its specialization in structural system and material strength, which is far from functional and aesthetic in the most basic way but based on performance. Especially, mathematical calculations made according to the reliability limits imposed by the standards, the choice of architectural function and aesthetic design sometimes contradictory and sometimes completely impossible. Therefore, these two disciplines can neither be separated or fully support each other.

In this study, bridges made by three designers with both architectural and engineering ethics were examined. The three engineers and architects Pier Luigi Nervi, Robert Maillart and Santiago Calatrava are all well-established. These architects, who are considered among the most important designers of their time, argue that the structure should not be seen as an essential component of architectural design and the structure itself should be considered as the design itself. This assertion means that engineering and architecture should not be separated and the two disciplines should be considered as a whole. In this article, Robert Maillart, Santiago Calatrava and Pier Luigi Nervi 's approach to material use and structure system, structure solutions, the currents affected, similar and different aspects of their structures are discussed and factors such as points of criticism of structures and user comments are evaluated. The data obtained from the researches were tabulated and the architectural design philosophy was tried to be related to education within the scope of these architects.

As a result, these three designers, who have both the ethics of architecture and civil engineering, which shape the civilization, transfer their designs to the next generations with

new techniques and detail solutions that they force the technology as a term, and they use the material as a design criterion in many respects ergonomically.

Keywords: Structure and Design Relation, Bridges, Architectural Design, Construction Technique

PLAN TYPOLOGIES AND SPATIAL CHARACTERISTICS OF *HAMMAMS* IN OTTOMAN SOCIAL COMPLEXES IN GAZİANTEP CITY

Meltem ARARAT

Res. Asst., Hasan Kalyoncu University

Tülay KARADAYI YENİCE

Asst. Prof., Hasan Kalyoncu University

Esra İSLAMOĞLU

Res. Asst., Hasan Kalyoncu University

ABSTRACT

Like in any Middle Eastern city, the public bath, or *hammam*, was a vital social institution in Ottoman cities for centuries. *Hammams* played a primary role in promoting hygiene and public health, but they also served as meeting places where people, especially women, could rest and socialize. Although *hammams* throughout the Middle East resembled each other in terms of their basic outlines, the articulation of the *hammam*'s structure and its decoration were usually regionally specific. For instance, Ottoman hammams, even those from the early period, are distinguished by certain architectural features and technicalities. Seljuks and Ottomans often built the *hammams* as part of *külliye*'s, a complex of buildings centered around a mosque, located in residential areas that united the vicinity and residents and served them with its various functional buildings such as schools (*madrasahs*), hospitals, public kitchens, shops, and fountains. Gaziantep, a city in southeastern Turkey and among the oldest continuously inhabited cities in the world, was mainly developed during the Ottoman period. Although historical *hammams* in Gaziantep were mainly built in the classical Ottoman style, they show significant differences due to the influence of its geographical location and mixed culture. Three of the city's many hammams were built as part of social complexes.

This paper focuses on *hammams* in Gaziantep's *külliyes* and defines their architectural characteristics and original elements. The methodology adopted in this study includes fieldwork and desk research. Firstly, measured drawings of the *hammams* were produced. After, their architectural characteristics were analyzed. Plan typologies of buildings, façade characters, space usage, covering systems were studied in detail. Historical documents, oral sources, maps, registration slips, and photographs were also used.

It is hoped that the findings of this paper will contribute to the identification and documentation of different characteristics of the *hammams* studied, and help to decide on possible conservation-restoration interventions in the future.

Keywords: Turkish baths, hammams, külliyes, cultural sustainability, heritage conservation, Gaziantep.

**ÜNİVERSİTE KAMPÜSLERİNDE ERİŞİBİLİRLİK AÇISINDAN MEKÂNSAL
PLANLAMA KRİTERLERİNİN İNCELENMESİ;
FIRAT ÜNİVERSİTESİ MİMARLIK FAKÜLTESİ VE KÜTÜPHANE BİNASI**

Beyzanur KILIÇ

Mimar/Yüksek Lisans Öğrencisi, Fırat Üniversitesi

Nihal Arda AKYILDIZ

Dr. Öğr. Üyesi, Fırat Üniversitesi

Özet

Doğası gereği insanın yaşadığı mekânlar ve etkileşim içerisinde bulundukları sosyal, ekonomik, kültürel, fiziki ve beşeri ortamlar bir bütün olarak içinde yaşadığımız çevre kavramını oluşturmaktadır. Bulduğumuz çevre içerisinde, insan merkezli tasarlanmış ve oluşturulmuş yapılardan, kentsel dış mekânlara ve kenti saran doğaya kadar birçok olgu doğal ve yapılandırılmış çevre içinde yer almaktadır. Bu yapısal çevre içerisinde barınma, yeme-içme, sosyalleşme, eğitim, sivil ve kamusal alanlar gibi pek çok mekânsal alanlar yer almaktadır.

Kentsel alanlar içinde eğitim yapılarından önemli biri olan üniversiteler; sahip olduğu mekânsal çeşitlilik ve bütünlük açısından kentlerin gelişimine büyük katkılar sağlamaktadır. Üniversiteler ile beraber şekillenmiş ve kendini yaşatmış bir kavram olan kampüs ise eğitim yapılarıyla beraber birçok farklı işlevde yapıyı içinde barındırmaktadır. Üniversite kampüsleri, kentteki konumu, verdiği eğitim sistemi, kent ekonomisine katkısı, barındırdığı öğrenci sayısı ile kentin gelişim sürecine etkin bir biçimde müdahale edebilme kapasitesi olan yapılardır. Bu nedenle çalışmada, yaş ve beceri farkı gözetmeksizin herkesin, tüm mekânsal ürün ve doğal çevreyi kullanabilmelerinin ‘evrensel tasarım ilkeleri’ ve ‘erişilebilirlik’ kavramları açısından ortaya konması hedeflenmiştir.

Kentsel mekânlar için önemli bir makro planlama olan üniversite kampüsünün, kent içindeki konumu ve dizaynı, erişilebilirlik kavramı gibi önemli bir parametreyi daha az dikkate alarak planlandığı görülmektedir. Bu referansla çalışma, üniversite kampüslerinin kentlere sağladığı gelişimi de irdeleyerek erişilebilirlik kavramını ne denli önemli bir tasarım kriteri olduğunu ortaya koymayı amaçlamaktadır. Üniversite kampüsünün erişilebilirliğini incelemek için Fırat Üniversitesi çalışma bölgesi olarak seçilmiştir. Mühendislik kampüsünde yer alan *Mimarlık Fakültesi* ile Rektörlük kampüsünde yer alan *Kütüphane binası* hem tasarım kararlarıyla erişilebilirlik kriterlerine uygunluğu açısından irdelenecek, hem de iki bina arasındaki ulaşım ağı Coğrafi Bilgi Sistemleri (CBS) teknikleri de kullanılarak analiz edilerek mekânsal değeri vurgulanacaktır. Çalışmada, üniversite içerisinde yeni yapılmış olan bu iki önemli yapının, mekânsal tasarım ve uygulama kararları açısından ne denli erişilebilir olduklarının irdelenmesi hedeflenmiştir. Çalışma *evrensel tasarım ilkeleri ve erişilebilirlik* kavramlarının, mekânsal üretim sürecinde önemli tasarım kriterleri olduğunu ortaya koymayı ve yapılacak diğer yeni binalarda nelere dikkat edilmesi gerektiği hakkında katkı sunmayı hedeflemektedir.

Anahtar Kelimeler: Erişilebilirlik, Fırat Üniversitesi, Kampüs Planlama.

DARA (ANASTASIOPOLIS) ANTİK KENTİ MEVCUT VERİLERİ IŞIĞINDA GENEL BİR DEĞERLENDİRME

Hasan MENTEŞE

Doktora öğrencisi (Arkeolog)

Batman Üniversitesi

Özet

Dara Antik Kenti, Mardin'in 30 km güneydoğusunda, Nusaybin'in (Nisibis) 18 km kuzeybatısında ve Suriye tarafında Türkiye sınırına yakın Amuda kentinin ise 7 km kuzeyinde bulunmaktadır.

Coğrafi konum olarak Mezopotamya Ovası'nın bitip Tur Abdin Dağları'nın başladığı yerde konumlanmaktadır. Kentin ortasından bir dere akmaktadır ve bu derenin iki tarafında da yerleşim mevcuttur. Bu dere, antik kaynaklarda da geçmekte ve Dara'nın yaklaşık 5 km kuzeyindeki antik Cordis, günümüz Kurdis (Yardere) Köyü'nden doğmaktadır. Dara'nın kuzeyinden girip güneyinden çıkan bu dere yatağının doğusu ve batısında yapılar konumlandırılmıştır. Ancak, günümüzde bu dere kurumuş ve birçok alanda dolgu altında kalmıştır.

Dara (Anastasiopolis) Antik kenti, 6. yüzyıl için en fazla bilgi sahibi olduğumuz kentlerden birisi olup özellikle kentin kuruluşu ve bu kuruluşu sırasında ne tür mimari yapılar barındırdığı hakkında Procopius ve Malalas gibi yazarların bilgi verdiği önemli kentlerden birisidir. Ancak, yine de yetersiz kazı çalışmaları nedeniyle antik yazarlarda bahsi geçen kalıntıların çok azı bilinmektedir.

Kentin kuruluşu öncesi küçük bir yerleşime sahip olduğu her ne kadar bilinse de şu ana kadar kazı çalışmalarında bu dönem mimarisi hakkında yeterli veri mevcut değildir. Özellikle I. Anastasius Dönemi'nde (491-518) kentin bir garnizon olmasına karar verilmiş; ancak kent büyük oranda I. Iustinianus Dönemi'nde şekillenmiştir. Bunun sebebi kentin Sasani İmparatorluğu ile olan savaşlar sırasında büyük oranda tahrip olması ve bu sebeple yoğun dolgu altında kalmış olması ile açıklanabilmektedir. Son yapılan araştırmalar ışığında kentin garnizon kimliği, II. Iustinus Dönemi'nin (565-578) sonlarında büyük oranda zarar görmüş (576/577) olup kentin garnizon olma sürecinin son bulması ise fazla uzun sürmemiş ve İslam akınlarından (639) sonra kent büyük bir garnizon olma özelliğini kaybetmiştir. Dara'da yapılan kazı çalışmalarında 11. yüzyıldan sonra Doğu Roma İmparatorluğu'na (Bizans) ait eserler son bulmuştur. Doğu Roma İmparatorluğu'na, 10-11 yüzyıllarda, 2. altın çağını yaşatan Makedonya Hanedanlığı'nın son bulması ve sonrasında gelen imparatorların aynı başarıyı gösterememesi, imparatorluğun gücünü kaybetmesine, Anadolu'nun Türk akınlarıyla ele geçirilmesine yol açmıştır. Dara'da 12. yüzyılla birlikte Artuklu, Zengi ve Eyyubi sikkelerinin yoğun bir şekilde görülmesi bunun en büyük göstergesidir.

Dara’da (Anastasiopolis) şu an mevcut yaklaşık 4km uzunluğunda bir sur duvarı ile bu sur duvarı içerisinde yer alan sarnıçlar, köprüler, sütunlu cadde, kiliseler, konutlar gibi çok sayıda yapı kalıntıları görülebilmektedir. Ayrıca, sur duvarlarının dışında taş ocakları, mezarlar ve banliyö yapıları da yer almaktadır.

Anahtar Kelimeler: Dara (Anastasiopolis), Garnizon, Değerlendirme, Roma, Sasani

MEKÂN VE BİREY İLİŞKİSİ BAĞLAMINDA AİDİYET VE KİŞİSELLEŞTİRME KAVRAMLARININ AÇIK PLANLI OFİSLER ÜZERİNDEN İNCELENMESİ

Hatice Yıldız⁽¹⁾, Nihal A. Akyıldız⁽²⁾

⁽¹⁾Yüksek Lisans Öğrencisi, Fırat Üniversitesi

⁽²⁾Dr.Öğr.Üyesi, Fırat Üniversitesi

Öz

Mekân kavramı, kendi ontolojisinin sağladığı nesnel düzlemde; bireyin tecrübe ettiği duygu ve davranışların sahnelendiği yer olarak ele alınmaktadır. Toplumun yapı taşı olan bireyin yaşam tecrübelerine ev sahipliği eden bu düzlem, incelenmeyi ve irdelenmeyi hak eden bağlamıyla bugüne kadar birçok bilimsel araştırmaya konu olmuştur.

Birey taleplerine cevap verebilme kapasitesiyle ‘mekân’ kendi ontolojik varlığını kullanım değeriyle ilan etmeye ihtiyaç duyar. Kullanımındaki azalma veya tercih edilmeme mekânın anlam değerini kaybetme tehlikesini doğurmaktadır. Bir alan veya hacmi, fiziksel veya sosyal anlamda bir ‘mekân’ olarak tanımlamak veya sınırlandırmak için birey kullanımına gereksinim duyulmaktadır. Aynı doğrultuda bakıldığında mekânların da insanların ihtiyaçlarına sağlıklı bir biçimde cevap vermesi ve taleplerini karşılaması beklenmektedir. Mekân verdiği kullanım konforuyla bireyi etkilerken, kurduğu bağ ve kullanım değeriyle de kendi varlığını ilan etmektedir. Bu dinamik ilişki, hem bireyin yaşamını/alışkanlıklarını *doğrudan etkileme* kapasitesini, hem de toplum açısından sosyal sürdürülebilirliğe imkân sağlayan *fiziksel mekân algısını* var ederek kendisine kimlik kazandırmaktadır.

Mekâna kimlik kazandıran davranış göstergelerinden en önemlisi aidiyet duygusudur. Aidiyetin oluşmasında bireyin öznel nitelikleri etkili olsa da, tasarlanan mekânın bireyi etkileyebilecek potansiyeli ve davranış kalıplarını yönlendirme durumu da yadsınamaz. Aidiyet duygusunun oluşması için, mekânın bireylerarası etkileşimleri en etkili şekilde yönetmesi/yönlendirmesi gerekmektedir. İhtiyaç duyulan kullanım kalitesini sağlayabilmek adına mekân, bireyin kişisel alan oluşturmaya imkân verebilecek biçimde tasarlanması gereken hacim olarak ele alınmalıdır. Bu bağlamda mekânın aidiyet ve kişiselleştirme davranışları ile kurduğu ilişki arasında doğru orantı olduğunu söylemek yanlış olmayacaktır.

Bu çalışmanın mekân-birey-aidiyet arasındaki dinamik ilişki döngüsünü incelerken, mekânın bireyle kurduğu ilişki açısından, aidiyet ve kişiselleştirme davranışlarının hangi faktörlerden etkilendiğini bilimsel çalışma ve literatür taramaları doğrultusunda ortaya koyması hedeflenmiştir. Çalışma, bu dinamik ilişkinin özellikle açık ofis sistemlerinde; birey, aidiyet ve kişisel alan bağlamında mekân formunun nasıl bir rolü olduğunu incelemekte ve bireyin iş

hayatındaki mekân konforunun, kurduğu aidiyet duygusu ile olan ilişkisini ortaya koymayı hedeflemektedir. İncelenen örnekler, mekânsal planlama ilkelerinin bu bakış açısıyla elde edilen hassasiyet doğrultusunda ele alınması gerektiğini ortaya koymayı planlamaktadır.

Anahtar Kelimeler: Mekân, Aidiyet, Kişiselleştirme, Mekân Sosyolojisi, Sosyal Sürdürülebilirlik, Açık Ofis

DARA (ANASTASIOPOLIS) MİMARİ-PLASTİK ESERLERİ

Murat TOSUN

Doktora öğrencisi (Arkeolog)

Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi

Özet

Mezopotamya Ovası'nın kuzeyindeki Tur Abdin Dağları'nın güney eteğinde ve Mezopotamya ovasına hâkim bir alanda yer alan Dara (Anastasiopolis) Antik kenti, 6. yüzyıl başlarında İmparator Anastasius (491-518) tarafından Nisibis'in (Nusaybin) geri alınması amacıyla kurulmuş bir kenttir.

Kentte bugüne kadar yapılmış yüzey araştırmaları ve kazılar sonucunda bulunan kente ait yapı kalıntılarını oluşturan taş eserler oldukça dikkat çekicidir. Özellikle yapı kalıntılarına ait az sayıdaki taş eserlerin birçoğu mimari-plastik örnekler şeklinde olup belirli bir dönem süsleme geleneğinden ziyade Antik Dönem geleneksel süsleme unsurlarının sürekliliğini göstermektedir.

Dara (Anastasiopolis) tarihi süreç içerisinde Roma İmparatorluğu'nun doğu sınırındaki en önemli garnizonlarından. Komşusu Sasani İmparatorluğunun elinde olan Nisibis'e (Nusaybin) karşılık her an yapılabilecek saldırılarda ilk savunma ve aynı zamanda ilk saldırı hattı olması sebebiyle de Sasani sınırındaki Roma'nın en müstahkem garnizonu konumunda olmuştur. Bu sebeple hem askeri mimarinin öncelikli olması hem de çetin savaşların yaşanmasından dolayı özellikle sivil ve dini mimariye ait taş eserlerden günümüze çok azı korunagelmıştır. Tüm bunlara ek olarak 7. yüzyılda ortaya çıkan İslam dini sonrası gelişen Arap akınlarıyla hem Roma hem de Sasani İmparatorluklarının bölgede egemenliklerini kaybetmesi sonucu kent stratejik konumunu yitirmiştir. Dara (Anastasiopolis), İslami Dönem içerisinde hem şehrin ele geçirilmesi sırasında olan yıkım hem de stratejik konumunu kaybetmiş olmasından kaynaklı çok fazla yeni bir mimari yapılaşmaya sahne olmadığı için yalnızca hayati amaçlı yapıları (surlar, burçlar, sarnıçlar gibi) günümüze daha iyi korunarak gelmiştir. Bu yönüyle korunagelmış mimari taş eserler, özellikle Roma'nın geç dönemlerine ilişkin az bilinen örnekleriyle Geç Antik-Erken Hristiyanlık Dönem mimarisi hakkında literatüre önemli katkı sunacağı kanısındayız.

Taş eserlerden birçoğu oldukça küçük boyutlu korunmuş olmasına karşın yapılan gözlemler neticesinde işlevi hakkında bilgileri büyük bir çoğunlukta vermektedir. Ancak, hepsinin yüzey buluntusu ve kazılar sırasında herhangi bir mimari yapı ile ilişki kurulabilecek konteksten gelmemiş olmasından dolayı serbest buluntular olarak değerlendirilmiştir. Bu yüzden yıkılmış olan yapıların durumu hakkında net bir bilgiye ulaşmak oldukça güçtür.

Taş eserlerin kullanım alanları sivil, askeri ve dini amaçlıdır. Ancak, dini amaçlı kullanılmış olduğunu anladığımız bazı eserler dışında sivil ve askeri amaçlı kullanılmış olan eserlerin ayrımını yapmak in-situ olmadığı veya kazılan belli bir alandaki yapı ile bağlantı

kurulamadığı için oldukça zordur. Dini mimari öğeleri olarak gözlemleyebildiklerimiz daha çok üst yapı elemanlarından bir adet haç kabartmalı taş eser, bir adet templon korkuluğu, bir adet templon başlığı, bir adet kiborion taşıyıcısı olan sütun başlığı ve ambon veya templon levhaları ile mezar stelleridir.

Anahtar Kelimeler: Dara (Anastasiopolis), Mimari-Plastik, Askeri, Sivil, Dini.

YAPILARIN GÖRÜNMEYEN YÜZÜ: TERMAL GÖRÜNTÜLEME SİSTEMLERİNİN MİMARİDE KULLANIMI

Saltuk Taha USTAOĞLU⁽¹⁾, Betül B. EKİCİ⁽²⁾, Nihal A. AKYILDIZ⁽³⁾

⁽¹⁾Yüksek Lisans Öğrencisi, Fırat Üniversitesi

⁽²⁾Doçent Doktor, Fırat Üniversitesi

⁽³⁾Dr. Öğretim Üyesi, Fırat Üniversitesi

Öz

Dünyanın ilk gerçek bilim insanı olarak kabul edilen İbn-i Heysem tarafından ortaya çıkartılan ve üzerinde yıllarca birçok çalışma yapılan optik bilim dalı fiziki bilimler içerisinde oldukça önemli bir yer tutmaktadır. Optik biliminin getirdiği yenilikler ve üzerinde yapılan çalışmalar ile birlikte günümüzde görüntüleme sistemleri önemli düzeyde gelişme göstermiştir. Görme olayından esinlenilerek yapılan mercek sistemini temel alan bu sistemler diğer bilim dallarına da önemli ölçüde katkı sağlamaktadır. Gelişen teknoloji sayesinde gözle görülemeyen sinyallerin de kaydedilmesi artık mümkün olmakla birlikte giderek yaygınlık kazanmaktadır. Işık dalga boyları içerisinde görünür bölge dışındaki gözle görülemeyen ve kızılötesi olarak adlandırılan bu bölgede bulunan ısı enerjisi ancak termal(kızılötesi) görüntüleme sistemleri ile ölçülebilmektedir. Bilimin birçok alanında aktif olarak kullanılabilecek olan görüntüleme sistemleri, mimari alanda da yerini bulmaktadır ve çeşitli çalışmalarda kullanılarak mimarlar için katkı sağlamaktadır.

Mimarların yapı ve yapı malzemeleri hakkında karar verebilmek için yeterli derecede bilgiye sahip olmaları gerekmektedir ve bundan dolayı farklı sistemlere gerek duyulmaktadır. Bunu sağlayabilecek sistemlerden birisi olan termal görüntüleme sistemleri yapıların fiziki durumunu ve malzeme içeriklerini ortaya çıkartarak yapı hakkında birçok bilgi sunmaktadır. Yapıya herhangi bir zarar vermeden malzeme içeriklerinin belirlenmesini sağlayan tahribatsız yöntemler arasında en çok kullanılan sistemlerdir. Yalnızca termal kameralar ile alınan ölçümler üzerinden bile yapıların birçok özelliği teşhis edilebilmekte ve bizlere birçok veri kazandırabilmektedir. Yerinde uygulanan sistemlere göre zahmetsiz ve kesin kararlar verilebilmektedir.

Termal sistemler nesne üzerinde oluşan sıcaklık farkını görüntü haline getirerek farklı renk kodlarıyla önümüze sunmaktadır. Alınan görüntüler yapının mimari bakımdan okunmasını daha kolay hale getirmekle birlikte aynı zamanda bu sistemlerin dijital ortamda geliştirilmesi ile yapının yapım öncesinde, yapım aşamasında ve kullanım süresince; yapım hatalarını, termal köprülerini vb. tespit edip gerekli önlemleri almamızı sağladığı gibi, rutin kontroller için de oldukça iyi bir seçenektir.

Bu çalışmada termal görüntüleme sistemlerinin içeriklerinin ve teknik özelliklerinin neler olduğu, kullanım alanları ve mimari olarak nasıl değerlendirilebileceği bilimsel çalışmalar ve literatür taramaları yapılarak incelenmiştir. Amacı yapıya herhangi bir zarar vermeyen termal görüntülerin ne şekilde kullanılabileceği ve mimari alanda daha fazla nasıl

yaralanılabileceğini ortaya koymaktır. Bu çalışmayla termal görüntüleme sistemlerinin geliştirilmeye açık olarak yapıya entegre edilebileceğinin ve yapıya zarar vermediğinin gösterilmesi amaçlanırken mimarlar ve yapı fiziği alanında çalışan kişilerin bu konuda bilinçlenmesi de hedeflenmektedir.

Anahtar Kelimeler : Termal görüntülemeler, Tahribatsız yöntemler, Yapı deformasyonları, Kızılötesi sistemler, Yapı fiziği sorunları

DARA'DAN (ANASTASIOPOLIS) GÜNEY İSPANYA-KUZEY AFRİKA SERAMİKLERİ

Murat TOSUN

Doktora Öğrencisi (Arkeolog)

Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi

Özet

Dara (Anastasiopolis) Antik kenti, Mardin ili, Artuklu ilçesine bağlı Dara mahallesinde yer almaktadır. Mardin merkezinin 30 km güneydoğusunda yer alan Dara (Anastasiopolis) özellikle Geç Antik-Erken Hıristiyanlık ya da Geç Roma-Erken Bizans Dönem Roma İmparatorluğu'nun doğudaki hudut noktasında yer alan Mezopotamya'daki en müstahkem garnizon yerleşimlerindenidir. Ayrıca, 6. yüzyılda "İpek Yolu" üzerinde doğudan gelen malların denetlendiği önemli bir gümrük noktasında yer almaktadır.

1986 yılından bu yana Dara (Anastasiopolis) Antik kentinde çoğunluğu kesintili olmakla birlikte yapılan kazı çalışmalarında çok sayıda seramik buluntu ile karşılaşmıştır. Bu buluntular, kentteki yeme-içme kültürüne ilişkin önemli ipuçları vermekle birlikte özellikle kentin ticari ilişkileri açısından da çok değerli bilgileri içinde barındırmaktadır. Dara'da (Anastasiopolis) beş adet Güney İspanya-Kuzey Afrika üretimli amphora, altı adet Afrika kırmızı astarlı çanak/tabak/kase ve üç adet Afrika kırmızı astarlı çanak/tabak/kaselerin taklidi niteliğinde olan varyantları olmak üzere toplam 14 adet çoğunluğu Kuzey Afrika ve olasılık dahilinde Güney İspanya Bölgesi üretimli ithal seramikler tespit edilmiştir. Roma İmparatorluğu'nun en batı sınırlarını teşkil eden Güney İspanya ve Kuzey Afrika üretimli bu seramiklerin yine Roma İmparatorluğu'nun en doğu sınırlarından birisi olan Dara'da (Anastasiopolis) bile ele geçmiş olması dönemi içerisinde muazzam bir deniz ve kara ticaretinin varlığını seramik verileri ışığında kanıtlamaktadır. Bu seramikler, kesin olmamakla birlikte en erken 4. yüzyıl daha çok 5. ve 6. yüzyıl örnekleri olan ve de kısmen 7. yüzyıl ortalarına kadar da kullanıldığı bilinmektedir. Büyük olasılıkla özellikle zeytin yağı ve şarap gibi sıvı ürünleri taşıma da kullanılan amphora bulguları, Dara'nın (Anastasiopolis) İmparator I. Anastasius Dönemi'nde (491-518) -504/505-507 yılları arasında- kurulması sonrasında özellikle I. Iustinianus Dönemi'nde (527-565) bölgede yaşanan Roma-Sasani savaşları sırasında kente erzak yardımı amaçlı getirilmiş olduğunu düşündürmektedir. Ancak, buluntular içerisinde 6. yüzyıldan daha erken amphora bulgularının olması kentin garnizon olarak kuruluşundan önce de araçlar vasıtasıyla Afrika ile ticaretin olduğunu göstermektedir. Ayrıca, Roma İmparatorluğu'nun dönemi içerisindeki en kaliteli seramiklerinden olan Afrika kırmızı astarlı seramiklerinin Dara'daki (Anastasiopolis) varlığı da kentte elit bir grup tarafından bu tür çanak/tabak/kaselerin sofralarında kullanılmış olduğuna işaret etmektedir.

Anahtar Kelimeler: Dara (Anastasiopolis), Güney İspanya-Kuzey Afrika, Seramik, Çanak/Tabak/Kase, Amphora.

DOĞAYLA GELEN İYİLİK: BİYOFİLİK TASARIM *GOODNESS FROM NATURE: BIOPHILIC DESIGN*

Kumru MEYDANOĞLU

Yüksek Lisans Öğrencisi, Fırat Üniversitesi

Ayça AYTAÇ GÜLTEN

Dr. Öğr. Üyesi, Fırat Üniversitesi

Nihal ARDA AKYILDIZ

Dr. Öğr. Üyesi, Fırat Üniversitesi

Öz

İnsanlar bir yeri yaşam alanı olarak tanımlamak için temel ihtiyaçlarının ve belirli konfor koşullarının sağlanmasını beklemektedir. Bu konuyla ilgilenen mimarlık sanatı tarih boyunca canlıların konfor koşulları içinde yaşamaları için çeşitli çalışmalar yapmıştır. Bu çalışmaları yaparken çoğu zaman doğayı kendine referans almış ve doğaya zarar vermeden tasarlanmış mekânlar içinde yaşamının çözümlerini aramıştır. Bu bağlamda mimarlık disiplini birçok doğa temelli tasarım yaklaşımı geliştirmiş ve bu yaklaşımları doğanın sürdürülebilirliği üzerine kurgulamıştır. Ancak bu yaklaşımlar doğa ve yapı arasında ilişki kurarken insan ve doğa arasındaki bağın giderek koptuğunun farkına varamamış hatta neredeyse bu bağın kopmasına hizmet eder hale gelmiştir. Bu sorunun ne olduğunu kanıtlamak ve çözüm üretmek için çeşitli araştırmalar yapılmıştır. Yapılan bu araştırmalar insanların doğa ile bağlantı kurmadıklarında stres seviyelerinin arttığı, konsantrasyon seviyelerinin düştüğü, verim ve üretkenliğin azaldığı, iyileşme sürelerinin uzadığı gibi birçok fizyolojik ve psikolojik rahatsızlıklar yaşadıklarını kanıtlamış ve bu araştırmaların sonucunda mimarlıkta biyofilik tasarım kavramı ortaya çıkmıştır.

Biyofilik tasarım anlayışı insan ve doğayı bir bütün olarak düşünerek insanın genlerine kodlanan doğa sevgisine yabancılaşmayan bir yaşam tarzı öngörmektedir. Doğayı oluşturan bütün elementlerle temas halinde bulunduğumuz bu yaşam tarzıyla daha verimli, daha üretken ve daha sağlıklı bireyler ve çevreler oluştururken estetik açıdan da daha yaşanabilir mekânlar tasarlamayı hedeflemektedir. Bu hedefler doğrultusunda yapılan araştırmalar sonucu elde ettikleri verilerle oluşturdukları farklı parametreleri biyofilik tasarımın temel ilkeleri olarak ele almışlardır. Bu parametreler tasarlanacak mekânların coğrafi konum, iklimsel koşullar, kültürel durum, kullanım amacı vb. özelliklerine göre çeşitlilik gösterebilir.

Bu çalışmada mimarlıkta biyofilik tasarım konusuna açıklık getirmek için biyofilik tasarım anlayışının ne olduğu, ne zaman ortaya çıktığı, nasıl olması gerektiği ve biyofilik tasarım unsurlarının neler olduğu gibi problemler irdelenmiştir. Çalışmanın amacı bu unsurlar

kullanılarak oluşturulacak yapılı çevrede insanın ve diğer canlıların fiziksel, ruhsal ve sosyal açıdan iyi olma halini destekleyerek doğuştan var olan eğilimleri doğrultusunda yaşamalarını sağlamak ve biyofilik tasarımın aynı zamanda toplumsal düzeyde bir kültür haline dönüşmesine katkı sunmaktır.

Anahtar Sözcükler: Biyofili, Biyofilik Tasarım, Biyofili ve Mimarlık, İnsan ve Doğa

ALOE VERA L. BİTKİSİNDEN ELDE EDİLEN EPİFİTİK VE ENDOFİTİK BAKTERİYEL İZOLATLARIN MALDI-TOF MS KÜTLE SPEKTROMETRİSİ İLE TANILANMASI

**Merve KARA^{1*}, E. Mine SOYLU^{1,2}, Firdevs DEMİRKOL¹, Yusuf GÜMÜŞ¹,
Şener KURT^{1,2}, Soner SOYLU¹, Aysun UYSAL²**

¹Hatay Mustafa Kemal Üniversitesi Ziraat Fakültesi Bitki Koruma Bölümü, 31034 Antakya, Hatay, Turkey

²Hatay Mustafa Kemal Üniversitesi Bitki Sağlığı Kliniği Uygulama ve Araştırma Merkezi, 31034 Antakya, Hatay, Turkey

*Sorumlu yazar: Arş. Gör. Merve KARA

Prof. Dr. E. Mine SOYLU
Yüksek Lisans Öğrencisi Firdevs DEMİRKOL
Yüksek Lisans Öğrencisi Yusuf GÜMÜŞ
Prof. Dr. Şener KURT
Prof. Dr. Soner SOYLU
Öğr. Gör. Dr. Aysun UYSAL

Xanthorrhoeaceae familyasına ait olan *Aloe vera*, etli yaprakları bulunan yaygın bir yaprak dökmeyen çok yıllık şifalı bitkidir. Aloe bitkisi, iyileştirici ve terapötik değerinden dolayı birçok önemli konuda kullanım için kaynak oluşturmaktadır. Farmakolojik olarak anti-enflamatuar, antibakteriyel ve hipoglisemik etkileri içermektedir. *A. vera*'nın çeşitli geleneksel kullanımları, biyoaktif bileşikler için epifitik ve endofitik bakterileri araştırma konusunda motive edici bir faktör oluşturmaktadır. Son yıllarda, şifalı bitkilerdeki epifit ve endofitlere yönelik artan bir farkındalık ve ilgi meydana gelmiştir. Epifit ve endofitler, patojen mikroorganizmaların mevcut antibiyotiklere karşı artan dirençleri nedeniyle biyoaktif bileşikler ve probiyotikler açısından biyolojik alternatif kaynaklardır. Epifit ve endofitlerin veya türevlerinin, tıp ve tarım endüstrisinde potansiyel yeni doğal ürün kaynağı olduğuna inanılmaktadır. Bu amaçla, çalışmamızda *Aloe vera* bitkisinden gövde ve yapraklarındaki epifitik ve endofitik bakterileri izole ederek kültüre alınabilen izolatların protein yapılarına göre tür düzeyinde teşhisleri MALDI-TOF MS (Matrix- Assisted Laser Desorption/Ionization time- of- flight, Mass Spectrometry) cihazı ile yapılmıştır. *A. vera*'nın yüzey sterilizasyonu yapılmış dokularından (gövde ve yaprak) 7 farklı cinse ait (*Acinetobacter*, *Bacillus*, *Enterobacter*, *Kosakonia*, *Lysinibacillus*, *Micrococcus*, *Paenibacillus*) 63 kültüre alınabilen bakteri izolatu elde edilmiştir. İzolatların cins düzeyinde yaygınlıkları *Kosakonia* (%30,1) *Bacillus* (% 26,9), *Lysinibacillus* (%12,6) ve *Enterobacter* (%9,52) olarak belirlenmiştir. Sonuç olarak, bu çalışma ile *A. vera*'dan patojenlere karşı antimikrobiyal etkiye sahip olabilecek biyoaktif bileşikler üreten epifitik ve endofitik bakteriler elde edilmiştir.

Keywords: *Aloe vera*, endofit, epifit, MALDI-TOF.

**SATELLİTE 20 WP, STATUS 330 E, PESOS 100 EC ve PENTRAN 22 E
PESTİSİTLERİNİN BAZI TOPRAK PARAMETRELERİNE ETKİLERİ**
**THE EFFECTS OF SATELLITE 20 WP, STATUS 330 E, PESOS 100 EC and PENTRAN
22 E PESTICIDES ON SOME SOIL PARAMETERS**

Ayşenur GÜVEN

Yüksek Lisans Öğrencisi, Bitlis Eren Üniversitesi

İbrahim KOÇ

Dr. Öğr. Üyesi, Bitlis Eren Üniversitesi

Özet

Bu araştırma, Bitlis ili tarımsal alanlarda yaygın olarak kullanılan Satellite 20 WP, Status 330 E, Pesos 100 EC ve Pentran 22 E pestisitlerinin toprakta bulunan mikrofungus ile mezofilik bakteri popülasyonları ve pH ile EC parametrelerine etkilerini belirlemek amacıyla yapılmıştır. Çalışma, 2019'da laboratuvar şartlarında tekrarlı ölçümlerde varyans analiz yöntemine göre altı tekerrürlü olarak yürütülmüştür. Denemede kullanılan pestisitler, bir kg'lık toprak konulmuş saksılara önerilen dozda enjektör yardımı ile toprak yüzeyine püskürtülerek verilmiştir. Deney ünitelerine uygulanan pestisitlerin, farklı periyotlarda (muamele öncesi ve sonrası) etkilerinin araştırılmasında tekrarlanan ölçümlü varyans analizi ve profil analizi tekniklerinden yararlanılmıştır. Denemede kullanılan toprak örneklerinden *Trichoderma harzianum*, *Aspergillus niger*, *Penicillium italicum*, *Fusarium oxysporum*, *Penicillium digitatum*, *Mucor* spp., *Rhizopus stolonifer* ve *Alternaria* spp. mikrofungus türleri izole edilmiştir. EC ve pH parametreleri için yapılan varyans analizlerine göre sırasıyla Periyot × Muamele interaksyonunun önemli ($P=0.001$; $P=0.007$) olduğu saptanmıştır. Dolayısıyla pestisit muamelelerin ilgili parametrelere etkisinin periyotlara göre önemli düzeylerde değiştiği görülmüştür. Bakteri ve mikrofungus popülasyonları için yapılan varyans analizlerine göre; Periyot × Muamele interaksyonu, Periyot ve muamelelerin ana etkilerinin önemli olmadığı bulunmuştur. Yapılan profil analizlerine göre; EC ve pH için, muamele sonrası değerlerin daha yüksek olduğu ve özellikle Satellite 20 WP'nin pH değerinin artış gösterdiği tespit edilmiştir. Bakteri popülasyonu, kontrol muamelesinde artmasına karşın tüm pestisit muamelelerinde azalma göstermiştir. Mikrofungus popülasyonu, Pesos 100 EC muamelesinde artış göstermesine karşın diğer muamelelerde azalmıştır. Sonuç olarak; kullanılan pestisitlerin, dikkate alınan parametreler üzerinde etkili olduğu görülmüştür.

Anahtar Kelimeler: Bitlis, Bitki koruma, Pestisit, Toprak, Bakteri, Mikrofungus, pH, EC

Abstract

The aim of this study was to determine the effects of pesticides Satellite 20 WP, Status 330 E, Pesos 100 EC and Pentran 22 E on microfungi and mesophilic bacteria populations in soil and pH and EC parameters in agricultural areas of Bitlis province. The study was conducted in 2019 with six repetition according to variance analysis method for repeated measurements under laboratory conditions. The pesticides used in the experiment were sprayed on the soil surface of one kg pots which placed soil with the help of the injector at the recommended dose. Repeated measurement variance analysis and profile analysis techniques were used to investigate the effects of pesticides applied to experimental units at different periods (before and after treatment). *Trichoderma harzianum*, *Aspergillus niger*, *Penicillium italicum*, *Fusarium oxysporum*, *Penicillium digitatum*, *Mucor* spp., *Rhizopus stolonifer* and *Alternaria* spp. microfungi species were isolated. According to the analysis of variance for EC and pH

parameters, Period $\times$ Treatment interaction ($P=0.001$; $P = 0.007$) was found to be significant. Therefore, it was observed that the effect of pesticide treatments on related parameters changed significantly according to periods. According to the analysis of variance for bacterial and microfungi populations; Period $\times$ Treatment interaction, the main effects of periods and treatments were found not to be important. According to the profile analysis; For EC and pH, it was found that post-treatment values were higher and especially the pH of Satellite 20 WP increased. The population of bacteria increased in control treatment but decreased in all pesticide treatments. The population of microfungi increased in Pesos 100 EC treatment but decreased in other treatments. As a result; used pesticides were found to be effective on the considered parameters.

Keywords: Bitlis, Plant protection, Pesticide, Soil, Bacteria, Microfungi, pH, EC

**ÜRGÜP SOĞANINDA MİKORİZA AŞILAMASI VE FARKLI FOSFOR DOZU
UYGULAMALARININ BİTKİ GELİŞİMİNE ETKİSİ**
*THE EFFECT OF MYCORRHIZA INOCULATION AND APPLICATIONS OF THE
DOSE OF DIFFERENT PHOSPHORUS ON ÜRGÜP ONION PLANT GROWTH*

Hasine ELÇİ

Doktora Öğrencisi, Harran Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü Toprak Bilimi ve Bitki
Besleme Anabilim Dalı

Ahmet ALMACA

Doç. Dr., Harran Üniversitesi Ziraat Fakültesi Toprak Bilimi ve Bitki Besleme Bölümü

Özet

Bitki besin elementlerinin bitki köklerinin yanı sıra çoğunlukla mikoriza diye adlandırılan ve teşhisi mikroskop altında yapılan, çok miktarda hif üreten mantar türleri tarafından alındığı bilinmektedir. Mikoriza aşılması ile kimyasal gübrelerin daha az kullanımı söz konusu olacaktır. Bu durum sürdürülebilir tarım açısından önem arz etmektedir. Mikorizanın bitki gelişimi üzerindeki etkisini incelemek amacıyla Harran Üniversitesi Ziraat Fakültesinde saksı denemesi yapılmıştır. Bu denemede Şanlıurfa bölgesinde yaygın olarak yetiştirilen Ürgüp soğanı bitkisinin kök ve gövde gelişimine etkisi incelenmiştir. Eşit miktarda toprak ilave edilen 18 saksıya 3 arpacık soğanı gelecek şekilde ekim yapılmıştır. Denemede 9 saksıda mikoriza aşılması yapılmış, diğer 9 saksıda ise yapılmamıştır. Fosfor dozları 0, 5 ve 10 kg da⁻¹ P₂O₅ olarak alınmış, her saksıya 10 kg da⁻¹ N gübrelmesi yapılmıştır. Elde edilen sonuçlar incelendiğinde, üst aksam uzunluklarında mikoriza aşılması yapılan bitkilerin gelişiminin daha iyi olduğu ve farklı fosfor dozlarının da bitki gelişimine olumlu yönde katkı sağladığı görülmüştür. Üst aksam ve kök bölgesi kuru ağırlıklarında mikoriza aşılması yapılanların, mikoriza aşılması yapılmayanlardan daha yüksek olduğu belirlenmiştir.

Anahtar kelimeler: Mikoriza, Ürgüp soğanı, Bitki gelişimi

Abstract

As well as plant roots, plant nutrients are known to be taken by fungus species that produce large quantities of hyphae, often called mycorrhiza and diagnosed under a microscope. Mycorrhiza inoculation can reduce the use of chemical fertilizers. This situation is important for sustainable agriculture. In order to investigate the effect of mycorrhiza on plant growth, a pot experiment was conducted at Harran University Faculty of Agriculture. In this study, it was investigated the effect of Mycorrhiza inoculation on growth of Ürgüp onion plant and its root and stem development. The equal amounts of soil were added to 18 pots and 3 shallots were planted per pots. Mycorrhiza was inoculated in 9 pots, but not in 9 pots. Phosphorus doses were taken as 0, 5 and 10 kg da⁻¹ P₂O₅ and 10 kg da⁻¹ N fertilizer was applied to each pot. When the results obtained were examined, it was seen that the growth of the mycorrhiza inoculated plants in the upper parts was better and different doses of phosphorus contributed

positively to the plant development. Mycorrhiza inoculation was found to be higher in the dry weights of the upper parts and root regions than those without mycorrhiza inoculation.

Keywords: Mycorrhiza, Ürgüp onion, Plant growth

FARKLI SOLANACEAE BİTKİLERİNDEN BİTKİ GELİŞİMİNİ TEŞVİK EDEN BAKTERİLERİN İZOLASYONU VE DOMATES BEYAZ ÇÜRÜKLÜK HASTALIĞI ETMENİ *SCLEROTINIA SCLEROTIORUM*'A KARŞI ANTAGONİSTİK ETKİNLİKLERİNİN BELİRLENMESİ

Merve KARA^{1*}, Soner SOYLU¹, Yusuf GÜMÜŞ¹, Mehmet ATAY², İ. Adem
BOZKURT¹, E. Mine SOYLU¹, Şener KURT¹

¹Hatay Mustafa Kemal Üniversitesi Ziraat Fakültesi Bitki Koruma Bölümü, 31034 Antakya, Hatay, Türkiye

²Adıyaman Üniversitesi Tarım Bilimleri ve Teknolojileri Fakültesi Bitki Koruma Bölümü, 2400 Kahta, Adıyaman, Türkiye

*Sorumlu yazar: Arş. Gör. Merve KARA

Prof. Dr. Soner SOYLU
Yüksek Lisans Öğrencisi Yusuf GÜMÜŞ
Arş. Gör. Mehmet ATAY
Dr. Öğr. Üyesi İ. Adem BOZKURT
Prof. Dr. E. Mine SOYLU
Prof. Dr. Şener KURT

Domates (*Solanum lycopersicum* L.) ekonomik ve kültürel öneme sahip *Solanaceae* familyasına ait ürünlerden biri olup, Akdeniz bölgesinde yaygın olarak yetiştirilmektedir. *Sclerotinia sclerotiorum*, beyaz çürüklük hastalığına sebep olan tarımsal açıdan önemli ürünlerin yıkıcı toprak kökenli fungal hastalık etmenidir. Etmenin ekolojik durumu, son derece geniş konukçu aralığı, farklı çevresel koşullar altında sklerot adı verilen dayanıklı formlarının yüksek canlılık oranı, etkin fungusit ve dirençli çeşitlerin bulunmaması hastalık etmeninin mücadelesini zorlaştırmaktadır. Son yıllarda yapılan çalışmalar, bitkileri toprak kökenli patojenlerden korumak için biyolojik kontrolün çevre dostu bir alternatif sunduğunu göstermektedir. Bu çalışmanın amacı, Hatay ilinin beş farklı ilçesinde yetiştirilen domates, patates, patlıcan ve biber gibi *Solanaceae* familyasına ait farklı konukçu bitkilerin rizosferinden elde edilen bitki gelişimini teşvik eden bakteriyel (PGPB) izolatları elde etme, tanımlama ve *in vitro* koşullarda *S. sclerotiorum*'a karşı antagonistik etkilerini belirlemektir. Bakteriyel izolatların fungal hastalık etmeninin misel gelişimi üzerine etkilerini belirlemek için ikili kültür denemeleri yürütülmüştür. Elde edilen 35 bakteri izolatının 23'ü, *S. sclerotiorum*'un misel gelişimine karşı *in vitro* antagonistik etki göstermiştir. Elde edilen PGPB izolatlarının MALDI-TOF ile tanımlanması sonucunda izolatlarının, *Bacillus*, *Enterobacter*, *Acinetobacter*, *Pseudomonas* ve *Enterococcus* cinslerinin ait olduğu belirlenmiştir. *In vitro* ikili kültür testlerinde, farklı *Bacillus* türlerine ait izolatların (*B. subtilis* ssp. *subtilis*, *B. subtilis* ssp. *spizizenii*, *B. vallismortis*, *B. amyloliquefaciens*, *B. mojavensis*) misel gelişimini değişen oranlarda (%12,78-76.67 arasında engelleme) engellemiştir. Sağlıklı domates bitkisinin rizosferinden elde edilen ve misel gelişimini %76,67 oranında baskılayan *Bacillus subtilis* ssp. *subtilis* ATE12 izolatı en yüksek antagonistik etkiyi gösteren izolat olarak belirlenmiştir. *Enterobacter ludwigii*, *Enterobacter faecium* ve *Pseudomonas stutzeri* izolatları, hastalık etmeninin misel gelişimini engellemede başarılı olamamıştır. *Bacillus* spp. izolatlarının, hastalık etmeninin misel gelişimini *in vitro* koşullarda güçlü düzeyde engellemesi, bu izolatların domateste *S. sclerotiorum*'un sebep olduğu beyazı çürüklük hastalığının biyolojik mücadelesinde ümit verici olduğu sonucuna varılmıştır.

Keywords: Domates, *Sclerotinia sclerotiorum*, MALDI-TOF, antagonistik, PGPB.

KANALİZASYONA DOĞRUDAN BAĞLANTISI OLMAYAN KÜÇÜK, KIRSAL YERLEŞİM YERLERİNDE ARAZİ ARITMA SİSTEMLERİ

Abdulsamed KACIR

Çevre Müh., Kocaeli Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, Çevre Mühendisliği Anabilimdalı,

Ayla ARSLAN

Doç.Dr., Kocaeli Üniversitesi, Mühendislik Fakültesi, Çevre Mühendisliği Bölümü

Özet

Seyrek nüfuslu alanlar, genellikle dağınık ve az sayıda konut bulunduran alanlar olduklarından bu bölgelere merkezi kanalizasyon şebekesi getirilmesi ve merkezi bir atıksu arıtma tesisinin kurulması ekonomik olarak uygun değildir, bu nedenle bu alanlarda daha uygun maliyetli küçük ölçekli yerinde atıksu arıtma tesisleri kullanılmaktadır. Bu çalışmada, seyrek nüfuslu- küçük yerleşim yerlerinde kurulabilecek yerinde atıksu arıtma sistemleri ve bu konuda yapılmış uluslararası literatür çalışmaları incelenmiştir.

Anahtar Kelimeler: Atıksu, Toplama Çukuru, Arazi Arıtma, Kanalizasyon, Evsel Atıksu

Abstract

Since sparsely populated areas are generally scattered and have a small number of residences, it is not economically feasible to introduce central sewerage networks and establish a central wastewater treatment plant in these areas, and therefore more cost-effective small-scale on-site wastewater treatment plants are used in these areas. In this study, on-site wastewater treatment systems that can be installed in sparsely populated and small settlements and international literature studies on this subject are examined.

Keywords: Wastewater, Collection Pit, Land Treatment, Sewage, Domestic Wastewater

BİTLİS İLİNDE YAYGIN KULLANILAN BAZI PESTİSİTLERİN TOPRAK NEMATODLARINA ETKİLERİNİN ARAŞTIRILMASI

INVESTIGATION OF THE EFFECTS OF SOME PESTICIDES COMMONLY USED IN BİTLİS ON SOIL NEMATODES

Ayşenur GÜVEN

Yüksek Lisans Öğrencisi, Bitlis Eren Üniversitesi

İbrahim KOÇ

Dr. Öğr. Üyesi, Bitlis Eren Üniversitesi

Özet

Bu çalışma, Bitlis ili tarımsal alanlarda yaygın kullanılan Satellite 20 WP, Status 330 E, Pesos 100 EC ve Pentran 22 E pestisitlerinin toprak nematodlarına etkilerini araştırmak amacıyla yapılmıştır. Araştırma, 2019'da laboratuvar şartlarında tekrarlı ölçümlerde varyans analiz yönteminde altı tekerrürlü olarak yapılmıştır. Pestisitler, önerilen dozda enjektör yardımı ile bir kg toprak konulmuş saksılara püskürtülerek verilmiştir. Yapılan muamelelerin, farklı periyotlarda (muamele öncesi ve sonrası) etkilerinin araştırılmasında tekrarlanan ölçümlü varyans analizi ve profil analizi tekniklerinden yararlanılmıştır. Gerek bitki paraziti nematodlar için ve gerekse fungivor nematodlar için yapılan varyans analizleri sonucunda; sırasıyla Periyot $\times$ Muamele interaksiyon etkisi istatistiksel olarak önemli bulunmuştur ($P=0.008$; $P=0.000$). Dolayısıyla yapılan muamelelerin bitki paraziti ve fungivor nematod sayısına etkisinin periyotlara göre önemli düzeylerde değiştiği, ayrıca yapılan profil analizlerine göre kontrol muamelesi ile kıyaslandığında nematod sayısında azalmanın olduğu görülmüştür. Omnivor-Predatör, Bakterivor ve Toplam nematodlar için sırasıyla yapılan analizler sonucunda, Periyot $\times$ Muamele etkisi istatistiksel olarak önemli bulunmazken ($P=0.541$; $P=0.442$; $P=0.380$), hem Periyot ($P=0.000$; $P=0.000$; $P=0.000$) hem de Muamelelerin ana etkisi istatistiksel olarak önemli ($P=0.046$; $P=0.017$; $P=0.009$) bulunmuştur. Sonuç olarak; kullanılan pestisitlerin, toprak nematodlarını etkilediği düşünülmektedir.

Anahtar Kelimeler: Bitlis, Bitki koruma, Pestisit, Tarım, Toprak, Nematod

Abstract

The aim of this study was to investigate the effects of Satellite 20 WP, Status 330 E, Pesos 100 EC and Pentran 22 E pesticides which are commonly used in agricultural areas of Bitlis province on soil nematodes. The research was conducted in 2019 with six replications in variance analysis method for repeated measurements under laboratory conditions. Pesticides were treatmented into the pots with one kg of soil with the recommended dose with the help of the injector. Repeated measurement variance analysis and profile analysis techniques were used to investigate the effects of the treatments on different periods (before and after treatment). As a result of analysis of variance for both plant parasitic nematodes and fungivor nematodes; Period $\times$ Treatment interaction effect statistically was found to be significant ($P=0.008$; $P=0.000$). Therefore, the effect of the treatments on plant parasite and fungivor nematode number was significantly changed according to the period, and according to the

profile analyzes, it was observed that there was a decrease in the number of nematodes compared to the control treatment. In the results of the analyzes performed for Omnivor-Predator, Bactivor and Total nematodes respectively, period $\times$ treatment effect was not found to be statistically significant ($P = 0.541$; $P = 0.442$; $P = 0.380$), but both period ($P = 0.000$; $P = 0.000$; $P = 0.000$) and the main effect of the treatments was found statistically significant ($P = 0.046$; $P = 0.017$; $P = 0.009$). The main effect of both treatments was statistically significant ($P = 0.046$; $P = 0.017$; $P = 0.009$). As a result; used pesticides are thought to affect soil nematodes.

Keywords: Bitlis, Plant protection, Pesticide, Agriculture, Soil, Nematode

F₆ DÖL KUŞAĞI PAMUK HATLARININ (*G. HIRSUTUM* L.) LİF KALİTE ÖZELLİKLERİ YÖNÜNDEN DEĞERLENDİRİLMESİ

*EVALUATION OF F₆ PROGENY COTTON LINES (*G. HIRSUTUM* L.) IN TERMS OF FIBER QUALITY TRAITS*

Yusuf Güzel Demiray¹, Remzi Ekinci² Mustafa Yaşar³

¹Ziraat Yüksek Müh., GAP Uluslararası Tarımsal Araştırma ve Eğitim Merkezi,
Diyarbakır/Türkiye
(Sorumlu Yazar)

²Doç. Dr., Dicle Üniversitesi Ziraat Fakültesi Tarla Bitkileri Bölümü, Diyarbakır/Türkiye,

³Dr. Öğretim Üyesi, Muş Alparslan Üniversitesi Uygulamalı Bilimler Fakültesi, Muş/Türkiye

ÖZET

Bu çalışma, 36 adet çift melez F₆ döl kuşağı popülasyonun lif kalite özellikleri yönünden değerlendirilmesi amacı ile yürütülmüştür. Çalışma, 2016 yılında GAP Uluslararası Tarımsal Araştırma ve Eğitim Merkezi Müdürlüğü deneme alanında Augmented deneme desenine göre 4 adet bloklu olarak yürütülmüştür. ST-468, BA-119, GW-Teks, Carmen ve Gloria pamuk çeşitleri standart olarak kullanılmıştır. Çalışmada, lif uzunluğu (mm), lif inceliği (mic), lif kopma dayanıklılığı (g/tex), iplik olabilirlik indeksi (SCI), kısa lif oranı (%), lif üniformitesi (%) ve lif kopma uzaması (%) özellikleri incelenmiştir. Çalışmada incelenen lif uzunluğu özelliği yönünden 3 adet, lif inceliği özelliği yönünden 2 adet, lif kopma dayanıklılığı özelliği yönünden 3 adet, iplik olabilirlik indeksi özelliği yönünden 3 adet, kısa lif oranı özelliği yönünden 6 adet, lif üniformite özelliği yönünden 8 adet ve lif kopma uzaması yönünden 5 adet hattımız en iyi standart genotipten daha iyi performans gösterdiği saptanmıştır. Araştırma sonucuna göre incelenen parametreler bakımından ümit var görülen hatlar, ön verim denemeleri kurulmak üzere F₇ döl kuşağına aktarılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Pamuk, ıslah, çift melez, lif kalite özellikleri

ABSTRACT

The aim of this study was to evaluate the fiber quality characteristics of 36 double hybrid F₆ progeny populations. The study was carried out in the experimental area of GAP International Agricultural Research and Training Center in 2016 with 4 blocks according to augmented trial design. ST-468, BA-119, GW-Teks, Carmen and Gloria cotton varieties were used as standard. It was investigated fiber length (mm), fiber fineness (mic), fiber strength (g/tex), spinning consistency index (SCI), short fiber rate (%), fiber uniformity (%), and fiber elongation (%). In this study, it was found that 3 lines in terms of fiber length, 2 lines in terms of fiber fineness, 3 in terms of fiber strength, 3 in terms of spinning consistency index, 6 in terms of short fiber ratio, 8 in terms of fiber uniformity, and 5 in terms of fiber elongation properties performed better than the best standard genotype. According to the results of the research, the lines which were hopeful in terms of the parameters examined were transferred to F₇ progeny generation to establish preliminary yield experiments.

Keywords: Cotton, breeding, double cross, fiber quality traits

BAZI ÜMİTVAR PAMUK (*G. hirsutum* L.) HATLARIN DİYARBAKIR EKOLOJİK KOŞULLARINDA LİF KALİTE ÖZELLİKLERİ YÖNÜNDEN İNCELENMESİ
INVESTIGATION OF FIBER QUALITY TRAITS OF SOME PROMISING COTTON LINE (*G. hirsutum* L.) IN DIYARBAKIR ECOLOGICAL CONDITIONS

Ramazan MIZRAK

Yüksek Lisans Öğrencisi, Dicle Üniversitesi Fen Bil. Enst. Tarla Bitkileri Anabilim Dalı,

Remzi EKİNCİ

Doç. Dr., Dicle Üniversitesi Ziraat Fakültesi Tarla Bitkileri Bölümü, (Sorumlu Yazar)

Sema BAŞBAĞ

Prof. Dr., Dicle Üniversitesi Ziraat Fakültesi Tarla Bitkileri Bölümü

ÖZET

Bu çalışma, Diyarbakır ili Merkez ve Bismil ilçeleri ekolojik koşullarında 2018 yılında 9 adet pamuk hattı (Aday 1-9) ile 3 adet standart pamuk çeşidinin (ST468, BA119 ve DP396) materyal olarak kullanılmıştır. Deneme tesadüf blokları deneme desenine göre 3 tekerrürlü olarak yürütülmüştür. Çalışmada lif inceliği, lif uzunluğu, lif kopma dayanıklılığı ve iplik olabilirlik indeksi özellikleri incelenmiştir. Lif uzunluğu, lif inceliği yönünden genotip, iplik olabilirlik indeksi özellikleri yönünden genotipler istatistiki olarak farklılık gösterirken, lokasyon ve genotip x lokasyon interaksyonu istatistiki olarak farklılık göstermemiştir. Lif kopma dayanıklılığı özelliği yönünden ise tüm varyasyon kaynakları istatistiki olarak farklılık göstermemiştir. Lif uzunluğu özelliği yönünden Aday-3, lif inceliği özelliği yönünden, Aday-2, Aday-3, Aday-5, Aday-7, Aday-8, iplik olabilirlik indeksi özelliği yönünden ise Aday-3 genotipi en iyi performans gösteren grupta yer aldığı saptanmıştır. İncelenen lif kalite özellikleri yönünden Aday-3 genotipi en iyi performans gösterdiğinden, tavsiye edilebileceği sonucuna varılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Pamuk, lif kalite özellikleri, genotip, lokasyon

ABSTRACT

This study was carried out in randomized block design with 3 replications 9 cotton lines (Line 1-9) and 3 standard cotton varieties (ST468, BA119, and DP396) were used as material in Diyarbakır Central and Bismil ecological conditions in 2018. The study was carried out to investigate the genotype, location and property relations by examining some fiber quality traits (fiber fineness, fiber length, fiber strength, and spinning consistency index). When the examined features were evaluated separately, the differences between genotypes were found to be statistically significant, while the differences between locations were not significant. In terms of fiber length, line-3; in terms of fiber fineness, line-2, line3, line-5, line-7, line-8; in terms of spinning consistency index property, line-3 lines were found to be in the best performing group. It was concluded that the line-3 genotype showed the best performance in terms of fiber quality characteristics.

Keywords: Cotton, fiber quality traits, genotype, location,

Not: Bu çalışma, Ramazan MIZRAK tarafından Dicle Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü Tarla Bitkileri Anabilim Dalında Doç. Dr. Remzi EKİNCİ danışmanlığında yürütülen “Diyarbakır ekolojik koşullarında pamuğun (*Gossypium hirsutum* L.) bazı genotiplerinin verim ve lif kalite özelliklerinin araştırılması” başlıklı yüksek lisans tezinden üretilmiştir.

**PAMUK YETİŞTİRİCİLİĞİNDE AZOT YÖNETİM SİSTEMİ İÇİN BAZI
SPEKTRAL İNDİSLERİN KULLANIMLARININ ARAŞTIRILMASI***
**INVESTIGATION OF USE OF SOME SPECTRAL INDICES FOR NITROGEN
MANAGEMENT SYSTEM IN COTTON PRODUCTION**

Serkan KILIÇASLAN

Yüksek Lisans Öğrencisi, Dicle Üniversitesi Fen Bil. Enst. Tarla Bitkileri Anabilim Dalı,

Remzi EKİNCİ

Doç. Dr., Dicle Üniversitesi Ziraat Fakültesi Tarla Bitkileri Bölümü, (Sorumlu Yazar)

Sema BAŞBAĞ

Prof. Dr., Dicle Üniversitesi Ziraat Fakültesi Tarla Bitkileri Bölümü

ÖZET

Bu çalışma, pamuk bitkisinin farklı azot dozlarının bazı spektral indislerde oluşan değişimleri saptamak, bu indislerin yardımı ile bitkideki azot durumunu tahmin etmek, geniş pamuk üretim alanlarında azot gereksinimlerini saptamak ve azot uygulama tavsiyelerinde bulunmak amacı ile Mardin ekolojik koşullarında, tesadüf parselleri deneme deseninde 3 tekerrürlü olarak yürütülmüştür. Çalışmada, Planet Scope (PS) ve RapidEye (RE) uydu görüntüleri kullanılarak 65 adet spektral indis incelenmiştir. Yaprak Azot içeriği ile 20 adet PS indisi arasında pozitif ve önemli, 4 adet PS indisi arasında negatif ve önemli; 43 adet RE indisi arasında pozitif ve önemli, 12 adet RE indisi arasında negatif ve önemli korelasyon saptanmıştır. Regresyon analizi sonucunda incelenen indislerden 16 adedi için $R^2 > 18$ iken, 10 adedi ise $R^2 > 30$ olduğu saptanmıştır. Yaprak Azot içeriği ile GI_RE indisi arasında elde edilen regresyon denkleminde $R^2 = 52$ olarak saptandığından, pamukta yaprak azot içeriğinin belirlenmesinde GI_RE indisinin kullanılması tavsiye edilmektedir.

Anahtar Kelimeler: Pamuk, azot, yönetim sistemi, vejetatif, indis

ABSTRACT

The aim of this study is to determine the changes in the spectral indices of different plant nitrogen doses in cotton plant and to estimate the nitrogen status of the plant with these spectral indices, in order to determine nitrogen requirements in large cotton production areas and to advise on nitrogen application, it was carried out with 3 replications in randomized plot design in Mardin ecological conditions. In this study, 65 spectral indices were examined by using Planet Scope (PS) and RapidEye (RE) satellite images. There was a positive and significant correlation between leaf nitrogen content and 20 PS and 43 RE indices. A significant and negative correlation was found between leaf nitrogen content and 4 PS and 12 RE indices. As a result of regression analysis, $R^2 > 18$ was found for 16 of the indices examined and $R^2 > 30$ was found for 10 of them. Since $R^2 = 52$ is determined in the regression equation obtained between leaf nitrogen content and GI_RE index, it is recommended to use GI_RE index to determine leaf nitrogen content in cotton.

Key Words: Cotton, nitrogen, management systems, Vegetative, Index

Not: Bu çalışma, Serkan KILIÇASLAN tarafından Dicle Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü'nde Doç. Dr. Remzi EKİNCİ danışmanlığında yürütülen “Pamuk Yetiştiriciliğinde Azot Yönetim Sistemi için Bazı Spektral ve Fizyomorfolojik İndislerden Faydalanma Olanaklarının Araştırılması” başlıklı yüksek lisans tezinden üretilmiştir.

MÜŞTERİ VELİNİMETTİR; ANALİTİK BİR ÇALIŞMA, MUŞ’UN MALAZGİRT İLÇESİNDE FAALİYETTE BULUNAN İŞLETMELER AÇISINDAN

Dr. Öğretim Üyesi Adem AKTAŞ

Muş Alparslan Üniversitesi

Finans, Bankacılık ve Sigortacılık Bölümü

Malazgirt MYO

ÖZET

Bu çalışmanın amacı işletme sahiplerinin müşteri tanımlama durumlarının analiz edilmesidir. Araştırmada karma yöntem kullanılmıştır. Yöntemin nitel boyutunda tek sorudan oluşan tam yapılandırılmış görüşme formu, nicel boyutunda yine tek sorudan oluşan seçenekli bir soru kullanılmıştır. Rastgele örneklem yöntemi ile toplanan veriler Microsoft Excel programı yardımı ile analiz edilmiştir. Araştırma Muş ile Malazgirt ilçesindeki **318** işletmeci ile yapılmıştır. Katılımcıların 295’i erkek, 23’ü kadındır. Ayrıca katılımcıların % 39’nun 26-35 yaş aralığında olduğu belirlenmiştir. Veriler betimsel ve içerik analizleri ile analiz edilmiştir. Buna göre nitel verilerin analizi sonucu; işletme sahiplerinin % 37.74’ü müşteriyi “*velinimet*” olarak belirtirken, % 12.26’sı “*alışveriş yapan*”, % 6.91’i “*para*”, % 6.28’si “*halk*” olarak tanımlamıştır. Geri kalan işletme sahipleri farklı tanımlamalarda bulunmuşlardır. Nicel verilerin analizin de ise elde edilen ilk üç tanımlamaya göre; işletmecilerin % 22.03’ü müşteriyi “bizim ürünlerimizi satın alan kişi ve kuruluşlar”, % 21.78’i “bizim ürünlerimizi satın almak isteyen herkes” ve % 17.08’i “ihtiyacı için alışveriş yapan herhangi bir kişi veya kuruluş” olarak tanımlamaktadırlar. Sonuçların paralelinde öneriler sunulmuştur.

Anahtar kavramlar; İşletmeci, Müşteri, Velinimet.

**ACİL DURUM PLANLAMALARINDA YÖNETİMSEL SÜREÇLERİN ETKİNLİĞİ
VE OLASILI İŞYERİ KAZALARINA KARŞI ACİL DURUM PLANLARININ
İŞLERLİĞİNİN SORGULANMASI**
*THE EFFECTIVENESS OF MANAGEMENT PROCESSES IN EMERGENCY
PLANNING AND INVESTIGATION OF THE OPERATION OF EMERGENCY PLANS
AGAINST POSSIBLE WORKPLACE ACCIDENTS*

Dr. Cihandar HASANHANOĞLU
Başkent Üniversitesi

Özet

Çalışma ortamlarında her türlü tehlike ve bu tehlikelerden kaynaklı fiziksel, kimyasal, biyolojik, ergonomik ve psikososyal riskler mevcut olup, söz konusu bu tehlike ve risklerin yaratabileceği olumsuz koşulları önceden kestirebilmek ve önleyici tedbirleri belirlemek, sağlıklı ve güvenli işyeri oluşturmak işverenlerin öncelikli görev ve sorumlulukları arasındadır.

Yönetimsel süreçlerde yaşanan zafiyet, kurumsal izleklerin yetersizliği, yanlış planlamalar, denetim ve kontrol eksiklikleri, eğitimsizlik, etki ve ilgi sahasında yaşanan olaylardan/kazalardan ders çıkarmamak, tecrübe yetersizliği, çalışan potansiyelinin değerlendirilememesi, risk değerlendirme sonuçlarından yararlanılmaması ya da yanlış, yetersiz değerlendirmeler, İşyerinin tamamında veya bir kısmında ciddi sonuçlar doğuran olayların olmasına sebep olabilmektedir.

İşletmelerin kendi imkân ve kabiliyetini aşan, yerel imkânların kullanılması sonucunu doğuran, yangın, patlama, tehlikeli kimyasal maddelerden kaynaklanan yayılım, doğal afet gibi acil müdahale, mücadele, ilkyardım veya tahliye gerektiren zarar-yitik çıktıtlı olaylara acil durum diyebiliriz. Doğal afetler (*deprem, sel-su baskını, heyelan, çığ düşmesi, toprak kayması vb.*) öncelikli olmak üzere, işyerinde meydana gelmesi can kayıpları ve her türlü zarara yol açabilecek muhtemel olaylara (*yangın, patlamalar (kimyasal ya da basınçlı kapların patlaması) , toplu gıda zehirlenmeleri, önemli iş kazaları, aktif ya da pasif türde her türlü sabotajlar, terör saldırısı gibi*) karşı işyerinde çalışanların alması gereken önlem ve uygulamaların önceden belirlenmiş kurallar ve yetkinlik çerçevesinde planlanması ve işlerlik kazandırılmasına yönelik faaliyet ve çalışmalara “**Acil Durum Planı**” diyoruz.

İşletmelerin, iş kazaları başta olmak üzere her türlü acil durumla karşı karşıya kalma ihtimali vardır. Acil durumlara hazırlıklı olmak işletmelerin görevi ve önceliği olmalıdır. İşverenlerin;

- ✓ Çalışma ortamı, kullanılan maddeler, iş ekipmanı ile çevre şartlarını dikkate alarak acil durumları önceden değerlendirerek muhtemel acil durumları belirlemek,.
- ✓ Acil durumların olumsuz etkilerini önleyici ve sınırlandırıcı tedbirleri almak,
- ✓ Acil durumların olumsuz etkilerinden korunmak üzere gerekli ölçüm ve değerlendirmeleri yapmak,
- ✓ Acil durum planlarını hazırlamak ve tatbikatların yapılmasını sağlamak,

- ✓ Acil durumlarla mücadele için; önleme, koruma, tahliye, yangınla mücadele, ilk yardım ve benzeri konularda uygun donanımına sahip ve bu konularda eğitimli yeterli sayıda çalışanı görevlendirmek ve her zaman hazır bulunmalarını sağlamak,
- ✓ Acil durumlarda enerji kaynaklarının ve tehlike yaratabilecek sistemlerin olumsuz durumlar yaratmayacak ve koruyucu sistemleri etkilemeyecek şekilde devre dışı bırakılması ile ilgili gerekli düzenlemeleri yapmak.
- ✓ Varsa alt işveren ve geçici iş ilişkisi kurulan işverenin çalışanları ile müşteri ve ziyaretçi gibi işyerinde bulunan diğer kişileri acil durumlar konusunda bilgilendirmek,
- ✓ İlk yardım, acil tıbbi müdahale, kurtarma ve yangınla mücadele konularında, işyeri dışındaki kuruluşlarla irtibatı sağlayacak gerekli düzenlemeleri yapmak,

Gibi önemli görev ve sorumlulukları mevcut olup, gerçekte bu görev ve sorumluluklar yerinde ve zamanında alınıyor mu? Planlama ve uygulamaya yönelik çalışmalar çalışanları ve yönetenleri tatmin edecek boyutta mı? Yukarıda sıralanan işverenlerin yasal sorumluluğu kapsamında yürütülen acil durumlara yönelik işlemler amaca hizmet edebilecek doğrultuda gerçekçi bir biçimde ele alınıp uygulanıyor mu? Yoksa acil durum planları sadece kâğıt ve dokümantasyon işlemi mi?

Acil durum planları;

- ✓ Kaza ve ölümcül olayları engellemek ve çalışanları korumak,
- ✓ Tesis güvenliğini sağlamak,
- ✓ Donanımlara ve işletme varlıklarına gelebilecek zararı azaltmak,
- ✓ Üretim güvenliğini sağlamak,
- ✓ İlgi ve etki sahasında yaşayan halk başta olmak üzere çevreyi korumak,
- ✓ İş/işlem ve faaliyetlerin eski haline dönüşünü hızlandırmak ve sistem bütünlüğünü muhafaza etmek açısından yapılmaktadır. Burada en önemli husus acil durum planlarının doğru ve uygulanabilir olması önemlidir.

Bu konuda işverenlerin yasal sorumluluğu bilinen bir gerçek olup, planların amaca hizmet edebilecek doğrultuda işletme özellikleri ve planlama ölçütlerini sağlaması ve gerçekçi bir biçimde ele alınıp uygulanması gereklidir. Ancak, bu konuda ciddi sorunlar yaşandığı da bilinmektedir.

Söz konusu bu çalışmada farklı tehlike sınıfına mensup (az tehlikeli, tehlikeli ve çok tehlikeli) farklı sektörlerde (gıda, tekstil ve imalat-döküm) faaliyet gösteren üç ayrı işletmede acil durum planlarının işlerliği ve uygulaması kapsamında yaşanan sorunlar ve planların amaca yönelik işlerliği ele alınmaya çalışılmıştır.

Bu çalışmada yöntem olarak; mevcut acil durum planlarının işletme gerçeklerine uyumu ve uygulanabilirliği sorgulanmış ve bu kapsamda “**Acil Durum Eylem Planları Uygulanabilirlik Anketi**” uygulanmış ve işletme yönetiminin oluru ile yaptırılan çeşitli acil durum tatbikatları ile plan uyumu yerinde incelenmiştir.

Anahtar sözcükler: Acil Durum, Acil durum planları, tatbikatlar, iş güvenliği,

Abstract

There are all kinds of hazards and physical, chemical, biological, ergonomic and psychosocial risks arising from these hazards in the working environment, and it is among the primary duties and responsibilities of employers to predict the negative conditions that may arise from these hazards and risks, to determine preventive measures and to establish healthy and safe workplaces.

Weakness in managerial processes, inadequate corporate processes, inaccurate planning, lack of supervision and control, lack of training, lack of experience in events and accidents in the field of influence and interest, lack of experience, inability to evaluate employee potential, inaccurate and inadequate assessments or, in some cases, serious events.

We can call emergency situations such as emergency response, struggle, first aid or evacuation such as fire, explosion, spread of hazardous chemicals, natural disaster, which exceed the capabilities and capabilities of the enterprises and result in the use of local facilities. Natural disasters (earthquakes, floods, floods, landslides, avalanches, landslides, etc.), with the priority to occur in the workplace can cause loss of life and all kinds of damages (fire, explosions (explosion of chemical or pressure vessels), collective food poisoning, major occupational accidents, all kinds of active or passive sabotage, terrorist attacks, etc.) to prevent the measures and practices required by the workplace in accordance with the pre-determined rules and competencies within the framework of activities and activities for the "Emergency Plan" we call.

Businesses are likely to face all kinds of emergencies, especially work accidents. Preparing for emergencies should be the task and priority of the enterprises. Employers;

- ✓ Determining possible emergencies by evaluating emergencies in advance considering the working environment, materials used, work equipment and environmental conditions.
- ✓ To take measures to prevent and limit the negative effects of emergencies,
- ✓ To make necessary measurements and evaluations in order to protect against the negative effects of emergencies.
- ✓ To prepare emergency plans and to ensure the implementation of exercises,
- ✓ To combat emergencies; To appoint sufficient number of employees who are adequately equipped and trained in prevention, protection, evacuation, fire fighting, first aid and similar issues and to ensure that they are always available,
- ✓ To make the necessary arrangements for the deactivation of energy sources and dangerous systems in emergency situations in a way that does not create negative situations and affect the protective systems.
- ✓ To inform the employees of the employer, if any, the subcontractor and the employer with whom a temporary business relationship is established, and other persons in the workplace, such as customers and visitors, about emergencies,

Do they have important duties and responsibilities such as first aid, emergency medical response, rescue and fire fighting, to make necessary arrangements to ensure contact with organizations outside the workplace, and are these duties and responsibilities taken in place

and on time? Are the planning and implementation efforts sufficient to satisfy employees and managers? Are the emergency procedures carried out under the legal responsibility of the employers listed above in a realistic way to serve the purpose? Or are emergency plans just paper and documentation?

Emergency plans;

- ✓ To prevent accidents and fatal incidents and protect employees,
- ✓ Providing facility security,
- ✓ Reducing damage to equipment and operating assets,
- ✓ To ensure production safety,
- ✓ Protecting the environment, especially the people living in the field of interest and influence,
- ✓ To speed up the reinstatement of business / operations and activities and to maintain system integrity. The most important issue here is that emergency plans are accurate and feasible.

It is a well-known fact that employers have legal responsibility in this regard, and plans need to meet operational characteristics and planning criteria and serve in a realistic way. However, it is known that there are serious problems in this regard.

In this study, it is aimed to address the operational problems and the operational objectives of the plans within the scope of the implementation and implementation of the emergency plans in three different enterprises (food, textile and manufacturing-casting) in different sectors (less dangerous, dangerous and very dangerous) belonging to different hazard classes. .

In this study; the compliance and applicability of existing emergency plans with operational realities were questioned and ‘**Emergency Action Plans Applicability Questionnaire**’ was applied and various emergency exercises and plan compliance with the approval of the enterprise management were examined on site.

Key words: Emergency, Emergency plans, exercises, occupational safety,

EFFECTS OF COFFEE SHOP FACILITIES ON CUSTOMER SATISFACTION IN BATMAN, TURKEY

Feridun Duman

Dr. Öğr. Üyesi, Batman University
Batman, Turkey

Customer satisfaction in coffee shop facilities covers both tangible and intangible elements of product offerings. In these product offerings, perceived service quality and value are found to be significant in customer satisfaction in service firms e.g. restaurants and hotels as being service providers (Oh, 1999; Jones *et al.*, 2007). Although the literature related to customer satisfaction in restaurants and hotels have been very well studied (Kivela *et al.*, 2000; Namkung and Jang, 2007; Sulek and Hensley, 2004), there is a lack of investigation in coffee shop businesses whether the coffee shop facilities affect the satisfaction of their customers leading to loyalty. Therefore, the main purpose of this paper is to specifically investigate the coffee shop facilities affecting customer satisfaction in Batman, Turkey. With this main purpose of the study, a questionnaire survey was used to collect data from the customers of two coffee shops in Batman. These two coffee shops were chosen specifically as one being a local coffee shop and the other one being a chain coffee shop. The questionnaire consisted of two main parts. The first part required the demographic information about the coffee shop customers. The second part of the questionnaire had the questions about the quality assessment of the coffee shops' facilities. A seven-point Likert scale with items comprising the survey questions was presented to the coffee shop customers, where 1 represented "strongly disagree" and 7 represented "strongly agree". With this questionnaire, the study survey produced 299 questionnaires from the sample from May 2019 to October 2019. For the data analysis, the reliability of the study was first tested. Then, the regression analysis was applied to find out the effects of the coffee shop facilities and services (atmospheric quality, food quality, service quality, price fairness) on customer satisfaction. The findings presented that atmospheric quality ($p: ,000$ and $\beta: ,215$), food quality ($p: ,000$ and $\beta: ,383$) and service quality ($p: ,000$ and $\beta: ,240$) had a significant and positive effect on customer satisfaction of the coffee shop customers. Surprisingly, price fairness did not have any effect on customer satisfaction as the dimension of price fairness was not produced through factor analysis.

Keywords: Customer satisfaction; quality facilities and services; coffee shops

References

- Jones, D. L., Mak, B. & Sim, J. (2007). A new look at the antecedents and consequences of relationship quality in the hotel service environment. *Services Marketing Quarterly*, 28(3), 15-31.
- Kivela, J., Inbakaran, R. & Reece, J. (2000). Consumer research in the restaurant environment. Part 3. Analysis, findings and conclusions. *International Journal of Contemporary Hospitality Management*, 12 (1), 13-30.
- Namkung, Y. & Jang, S. (2007). Does food quality really matter in restaurant: its impact of customer satisfaction and behavioral intentions? *Journal of Hospitality and Tourism Research*, 31 (3), 387-410.
- Oh, H. (1999). Service Quality, Customer Satisfaction, and Customer Value: A Holistic Perspective. *International Journal of Hospitality Management*, 18, 67-82.
- Sulek, J.M. & Hensley, R.L. (2004). The relative importance of food, atmosphere, and fairness of wait. *Cornell Hotel and Restaurant Administration Quarterly*, 45 (3), 235-247.

K FAKTÖRLERİ ANALİZ YÖNTEMİ İLE KAZA ANALİZLERİ *ACCIDENTAL ANALYSIS WITH FACTORS ANALYSIS METHOD K*

Dr. Cihandar HASANHANOĞLU
Başkent Üniversitesi

Özet

Yönetmelik zihniyetin vizyoner yaklaşımı ve kurumsal ciddiyeti kapsamında İSG politika ve değer yargılarının oluşturulduğu günümüzde; gelişmiş ülkelerde iş ortamının merkezinde yer alan insan odaklı çalışmalar ön plana çıkmaktadır. Çağdaş ve proaktif İSG uygulamalarının, sağlık ve güvenlik noktasında hukuksal ve idari düzenlemelerle desteklediği, toplumsal algı ve kültürel özelliklerin sonuca etki ettiği iş sağlığı ve güvenliği hizmetlerinin en önemli çıktılarından biri de hiç şüphesiz iş kazalarıdır.

Uluslararası Çalışma Örgütü (İLO) verilerine göre dünyada her gün yaklaşık 3000 ölümlü iş kazası meydana gelmektedir. Genellikle sağlıklı olmayan iş ortam ve koşulları ile güvensiz davranışlar sonucu meydana gelen iş kazalarının ülkelerin Gayri Safi Ulusal Hasıllarının yaklaşık %1-%4 arasında kayıplara neden olduğu da ifade edilmektedir.

Toplumsal açıdan ciddi ve dramatik sonuçları beraberinde getiren, bazı ülkeler açısından epidemiyolojik bir sorun haline gelen iş kazaları; can kayıplarının yanı sıra; ekonomik, sosyal, kültürel ve teknik kayıpların da yaşanmasına sebep olmaktadır.

İş kazaları ile mücadele etmek ve asgari seviyeye düşürmek için öncelikle eğitim olmak üzere bazı idari, hukuki, teknik ve teknolojik tedbirlerin alınmasının önemi açıktır. Özellikle yaşanmış iş kazalarını çok iyi analiz etmek ve buradan sonuçlar çıkarmak ve paylaşmak yaşanması olası kazalara karşı personelin bilinçlenmesi ve farkındalık düzeyinin artırılması açısından önemlidir.

Tüm bu yaklaşımlar gösteriyor ki iş kazalarının çok iyi analiz edilmesi gerekmektedir. Özellikle kaza analizlerinin yetkili, uzman kişiler tarafından belirli bir sisteme dayanarak analiz edilmesi, açıkta herhangi bir hususun kalmaması ve unutulmaması noktasında önemli ve kıymetlidir.

İş kazasını oluşturan faktörler hakkındaki yaklaşımlar incelendiğinde, iş kazalarının genelde beş kategoriye ayrıldığını görmekteyiz. Genel başlıklar halinde sıralayacak olursak bunlar; psikolojik, sosyolojik, fizyolojik, ekonomik ve teknik faktörler olarak beş sınıfta incelenebilir.

Özellikle yapılan kaza incelemelerinde kazaya etken dinamikler ve kaza sebeplendirme yaklaşımları açısından dört faktörün çok çok önemli olduğunu görmekteyiz. Bunlar; insan, makine, çevre ve yönetim olarak belirtilebilir.

K faktörleri analiz metodunda; kaza sebeplendirme yaklaşımları kapsamında K faktörleri kuvvet çarpanı olarak ele alınmış ve kaza incelemelerinin bu faktörler doğrultusunda yapılması değerlendirilmiştir.

Bu çalışmadan amaç: çok farklı ve çok boyutlu olarak yapılan kaza analizleri ile ilgili bir sistematik sunabilmek ve her sektörde meydana gelen ve çalışma yaşamında sürekli karşı karşıya kaldığımız iş kazaları ile ilgili bir analiz yöntemi ortaya koymaktır.

Çalışmanın kapsamı işletmelerde meydana gelme olasılığı çok yüksek olan iş kazaları ve kaza sebeplendirme yaklaşımlarıdır.

Çalışmanın evrenini; çeşitli işletmelerde meydana gelmiş, basın yayın organlarına intikal etmiş ve halen dava konusu olmuş farklı sektörlerde ve işletmelerde meydana gelmiş **240** kaza oluşturmaktadır. Ticari ve mesleki açıdan burada işletme isimleri zikredilmemiştir.

Anahtar Kelimeler: iş kazası, analiz yöntemleri, işletme maliyetleri, ekonomik boyut

Summary :

Today, OHS policy and value judgments are formed within the scope of the visionary approach and institutional seriousness of managerial mentality; In the developed countries, people-centered activities that are at the center of the business environment come to the forefront. One of the most important outputs of occupational health and safety services, which is supported by contemporary and proactive OHS practices with legal and administrative regulations in terms of health and safety, and social perception and cultural characteristics, is undoubtedly occupational accidents.

According to the International Labor Organization (ILO) data, approximately 3000 fatal accidents occur every day in the world. It is also stated that occupational accidents that occur as a result of unhealthy work environment and conditions and insecure behaviors cause losses between 1% and 4% of the Gross National Product of the countries.

Occupational accidents, which have serious social and dramatic consequences, have become an epidemiological problem for some countries; as well as casualties; economic, social, cultural and technical losses.

The importance of taking certain administrative, legal, technical and technological measures, especially education, is obvious to combat and minimize work accidents. It is especially important to analyze the occupational accidents very well and to draw conclusions from them and to share the awareness of the personnel against the possible accidents.

All these approaches show that occupational accidents need to be analyzed very well. In particular, it is important and valuable that accident analyzes are analyzed by authorized, expert persons on the basis of a specific system, so that no issues remain and are not forgotten.

When the approaches about the factors constituting occupational accidents are examined, we see that occupational accidents are generally divided into five categories. General headings are; psychological, sociological, physiological, economic and technical factors.

Particularly in the accident investigations, we see that four factors are very important in terms of the dynamics of the accident and accident reasoning approaches. These; human, machine, environment and management.

In K analysis method; In the context of accident reasoning approaches, K factors are considered as force multipliers and it is evaluated that accident investigations are conducted in line with these factors.

The aim of this study is to present a systematic analysis of accident analyzes conducted in a very different and multidimensional way and to present an analysis method related to occupational accidents that occur in every sector and which we are constantly faced in working life.

Key words: work accident, analysis methods, operating costs, economic dimension

ÇOK KRİTERLİ KARAR VERME TEKNİKLERİYLE MAĞAZA YERİ SEÇİMİ: TEKSTİL İŞLETMESİ UYGULAMASI

Dr. Şeyma Bozkurt UZAN

Özet

Çalışmada, küçük ve orta ölçekli faaliyet gösteren bir tekstil işletmesinin mağaza yeri seçiminin çok kriterli karar verme teknikleri ile nasıl belirlendiğini ortaya çıkarmayı amaçlamaktadır. Araştırmanın evrenini İstanbul'da bulunan tüm alışveriş merkezleri oluşturmaktadır. Araştırmanın örneklemini ise Uzanlar Tekstil Sanayi ve Ticaret Limited Şirketi oluşturmaktadır. Araştırmanın verileri “Saaty ölçeği” ile toplanmıştır. Ölçek, karar verici grup tarafından kriterlerin önem derecelerinin karşılıklı olarak değerlendirilmiştir. Araştırmada nitel ve nicel yöntemlerin bir arada kullanıldığı karma araştırma modeli kullanılmıştır. Bu araştırmanın sonucunda işletmenin mağaza yeri seçimi sürecinde AHP ile kriterlerin ağırlıkları belirlendikten sonra, MOORA yöntemi kullanılarak alternatifler arasından en iyi seçim belirlenmiştir.

Anahtar Kelimeler: Çok kriterli karar verme, AHP, MOORA, Mağaza Yeri Seçimi

Abstract

In this study, it is aimed to reveal how store location selection of a small and medium sized textile company is determined by multi criteria decision making techniques. The universe of the research consists of all shopping centers in Istanbul. The sample of the research is Uzanlar Textile Industry and Trade Limited Company. The data of the study was collected with “Saaty scale.. The scale was mutually evaluated by the decision-making group. In the research, a mixed research model was used in which qualitative and quantitative methods were used together. As a result of this research, after determining the weights of the criteria with AHP in the process of choosing the place of the store, the best choice was determined using the MOORA method.

Keywords: Multi criteria Decision Making, AHP, MOORA, Store Location Selection

ÖĞRENCİ İŞLERİ DAİRE BAŞKANLIĞI OFİSİNDEKİ İŞ SAĞLIĞI VE GÜVENLİĞİ KOŞULLARININ ÇOK ÖLÇÜTLÜ KARAR VERME YÖNTEMLERİ İLE DEĞERLENDİRİLMESİ

Neslihan Adsan¹, Babak Daneshvar Rouyendegh (Babek Erdebili)²

1 Ankara Yıldırım Beyazıt Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü

2 Ankara Yıldırım Beyazıt Üniversitesi, Mühendislik ve Doğa Bilimleri Fakültesi,
Endüstri Mühendisliği Bölümü

İş sağlığı ve güvenliği; işin yapılması sırasında iş yerindeki fiziki çevre şartları sebebiyle çalışanın maruz kaldıkları sağlık sorunları ve mesleki risklerin ortadan kaldırılması veya azaltılması ile ilgilenen bilim dalıdır. Ofis, bir işletmeyi veya bir hizmeti yönetmek üzere organizasyonel faaliyetlerin yapıldığı alandır. Ergonomi, maksimum iş güvenliği ve verimlilik sağlamak amacıyla, insanların anatomik ve bilişsel özelliklerinin, çalıştıkları çevre ve sistemlerin incelenmesine ve bu öğeler arasında maksimum uyumun sağlanmasına yönelik çalışmaların bütünü olarak tanımlanabilir. Modern ofisler basit önlemlerle engellenebilecek potansiyel tehlikeler ile doludur. Ergonominin amacı ise sakatlanma veya yaralanma riskini en aza indirerek insan vücudundan en yüksek verimi almaktır. Çalışma ortamı ve alışkanlıkları ile basit ayarlamalar yapmayı öğrenmek kişinin rahatını ve verimliliğini büyük ölçüde arttıracaktır. Ergonominin risk faktörleri göz önünde bulundurularak ofislerde iş sağlığı ve güvenliği sağlanmaktadır. Ofis sektörü meslek hastalıkları ve iş kazaları yönünden ele alınması gereken bir sektördür. Ancak iş kazalarının küçük veya büyük olması değil insan sağlığı temel alınması gerektiği için ofislerde iş sağlığı ve güvenliği önlemleri bakımından incelenmelidir. Özellikle son yıllarda ofislerde meydana gelen meslek hastalıklarının artması bu konunun önemini gözler önüne sermektedir.

Öğrenci İşleri Daire Başkanlığı ofisindeki iş sağlığı ve güvenliği çok kriterli karar verme yöntemleri (ÇÖKV) kullanılarak irdelenmiştir. Ergonomik risk faktörleri, işyerlerinin iş sağlığı ve güvenliği açısından çalışma koşullarını etkileyen faktörlerin değerlendirmesinde kullanılmaktadır. Ofiste çalışma koşullarını olumsuz etkileyebilecek faktörler belirlenmiştir. Belirlenen bu faktörler toplam 4 ana kriter altında 16 alt kriterden oluşmaktadır. Belirlenen bu kriterlerin birbirlerine göre ofisteki çalışma koşullarına olan etkisini incelenmiştir. Uygulama yapılan ofisin ergonomik riskleri değerlendirilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Ergonomi, İş Sağlığı ve Güvenliği , ÇÖKV

ÇOK KRİTERLİ KARAR VERME TEKNİKLERİ İLE TEDARİKÇİ SEÇİM SÜRECİ ANALİZ EDİLMESİ; BİR HAVAYOLU ŞİRKETİ ÖRNEĞİ

Dr. Şeyma Bozkurt Uzan

Özet

İşletmelerin birçoğunun yönetsel süreçlerinin temelinde karar verme yer almaktadır. Yapılacak olan işin açıklanması, işin zamanlaması, işi kimlerin yapacağı, kullanılacak kaynakların belirlenmesi gibi sorunlar, kararların önceden belirlenmesini gerektirmektedir. Ulaşımı zor ve sınırlı olan bazı kaynaklar için kullanım kısıtlılığı olsaydı, tüm dünya için önemli bir karar verme sorunu olmazdı. Amaçların sayısı arttıkça karar verme süreçleri zorlaşmaktadır. Karar verme süreçlerinin idaresi yöneticilerin en önemli görevidir ve tüm işletme yönetimlerinde ulaşmak istenen ana hedef optimum kararlar olarak, alınan kararların en doğru şekilde gerçekleştirilmesidir. Bu çalışmada, çok kriterli karar verme (ÇKKV) ve lojistik konuları birlikte ele alınmaktadır. Araştırmanın evrenini Türkiye’de bulunan tüm havayolu şirketleri oluşturmaktadır. Araştırmanın örneklemini ise Türkiye’nin önde gelen milli havayolu şirketi oluşturmaktadır. Araştırmanın verileri “Saaty ölçeği” ile toplanmıştır. Ölçek, karar verici grup tarafından kriterlerin önem derecelerinin karşılıklı olarak değerlendirilmiştir. Araştırmada nitel ve nicel yöntemlerin bir arada kullanıldığı karma araştırma modeli kullanılmıştır. Bu araştırmanın sonucunda havayolu şirketi bilgi teknoloji departmanı yazılım şirketi seçimi DEMATEL ile kriterlerin ağırlıkları belirlendikten sonra, ARAS yöntemi kullanılarak seçim süreci değerlendirilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Çok kriterli karar verme, DEMATEL, ARAS, Tedarikçi seçimi, Havayolu

Abstract

Decision making is at the heart of the managerial processes of many businesses. Problems such as the disclosure of the work to be done, the timing of the work, who will do the work, the determination of the resources to be used, require decisions to be determined in advance. If there were restrictions on the use of resources that were difficult to access and limited, there would be no major decision-making problem for the whole world. As the number of objectives increases, decision-making processes become more difficult. The management of decision-making processes is the most important task of the managers and the main objective in all business management is to make optimum decisions and make the most accurate decisions. In this study, multi-criteria decision making (MCDM) and logistics issues are handled together. The universe of the study consisted of all airline companies in Turkey. The sample of the study consisted of Turkey's leading national airline. The data of the study was collected with “Saaty scale”. The scale was mutually evaluated by the decision-making group. In the research, a mixed research model was used in which qualitative and quantitative methods were used together. After determining the weight of the criteria with DEMATEL, ARAS method was used in the selection of information technology department software company.

Keywords: Multi criteria decision making, DEMATEL, ARAS , Supplier selection, Airway

IDENTIFYING THE FACTORS CONTRIBUTING TO THE SEVERITY OF TWO-VEHICLE TRUCK-INVOLVED CRASHES IN MERSİN

Murat ÖZEN

Assist. Prof. Dr. Mersin University

ABSTRACT

Freight transportation is one of the important components of the surface transportation system in Turkey. Road freight transportation has a 90% market share and is dominated by trucking in Turkey. National transportations statistics showed that vehicle-km travelled by trucks have been significantly increased over the last decade. Parallel to the increase in road freight demand, the probability of crashes involving trucks has also increased. This research aimed to estimate the effects of the characteristics of driver, road geometry, and environment factors on severity of two-vehicle truck-involved crashes in Mersin. A three-year disaggregated crash data between 2015 and 2017 obtained from the General Directorate of Security was analyzed to determine those factors. Based on two crash severity categories (injury or fatal), a logistic regression model was conducted to identify the risk factors. The investigation of the risk factors indicated that rural environment, winter season, motorcycles and unlicensed drivers were the critical factors affecting the severity of two-vehicle truck-involved crashes. Crashes on rural environment were more fatal compared to those reported on urban environment (odds ratio=2.409). Winter season was associated with more fatal crashes as compared to spring (odd ratio=3.011). Further, crashes involving motorcycles were more fatal than crashes involving automobiles (odds ratio=3.595) and crashes involving unlicensed drivers were more fatal than those involving 25-64 years drivers (odds ratio=4.800). The results of the study are expected to help decision makers to develop effective countermeasures to mitigate adverse effects of truck involved crashes.

Keywords: Trucks, Crash severity, Severity factors, Traffic safety

ELEKTRONİK KİMLİKLERİN TRAFİK DENETİMİNDEKİ YERİ VE ÖNEMİ ***THE PLACE AND IMPORTANCE OF ELECTRONIC IDENTITIES IN TRAFFIC*** ***CONTROL***

Mustafa GEÇİN

Arş. Gör., Süleyman Demirel Üniversitesi

Selçuk ÇÖMLEKÇİ

Prof. Dr., Süleyman Demirel Üniversitesi

Mehmet Erol ÜLGEN

Şube Müdürü, Mardin İl Emniyet Müdürlüğü

Özet

Karayollarında trafik denetimi için araçların kimlik tespitlerinin doğru yapılması çok önemlidir. Günümüzde araç kimlik tespitleri plakalar üzerindeki harf ve rakam karakterleri üzerinden yapılmaktadır. Bu aşamada görsellik önemlidir. Çünkü görsel temas sağlanamaması durumunda araçlar için kimlik tespiti yapmak mümkün olamamaktadır. Her ne kadar standart bir yazı formatı olsa da trafikte farklı karakterle yapılmış plakalı araçları görmek mümkündür. Gerek çevresel gerek fiziksel olarak meydana gelecek etmenler görüntü işleme metoduyla kimlik tespitini zorlaştırmaktadır. Her şeyi ile okunan bir plaka bile aynı görsellikte başka bir araca ait olabilir. Dolayısı ile doğru okunan plaka yanlış araç kimlik bilgilerini içeriyor olabilir.

Görsel temalı trafik denetim sistemleri yerine elektronik kimlikli trafik denetimlerinin daha doğru olacağı düşünülmektedir. Her araca ait üretilen kimliklerden elde edilecek veriler bizlere doğru bilgiler sunacaktır. Araca ait üretilen kimliklerin kopyalanması ya da başka bir araca takılması mümkün değildir. Ayrıca bu kimliklerden veri alınması için araçların görselliklerine ihtiyaç yoktur. Dolayısıyla çevresel etmenler elektronik kimlikli trafik denetimi için önemli değildir. Şehir içinde veya şehir dışında seyir halinde araçların kimlikleri elektronik okuyucular tarafından gerçekleştirilecektir. Önceden belirlenmiş bölgelerde elektronik okuyucular arasındaki mesafeler bilindiğinde ortalama hız tespiti yapmak da mümkün olmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Elektronik kimlik, trafik denetiminde kimlik tespiti, araç kimliği

Abstract

Accurate identification of vehicles is crucial for traffic control on highways. Today, vehicle identification is made on the letters and numbers on the license plates. Visuality is important at this stage. Because it is not possible to make identification for vehicles if visual contact is not provided. Although it is a standard text format, it is possible to see license plate vehicles made with different characters in traffic. Both environmental and physical factors make identification difficult with image processing method. Even a plate read with everything can belong to another vehicle with the same visuality. Therefore, the correct plate may contain incorrect vehicle identification information.

It is considered that electronic identification traffic controls will be more accurate than visual themed traffic control systems. The data obtained from the identities of each vehicle will provide us with accurate information. It is not possible to copy or attach the generated IDs of the vehicle to another vehicle. In addition, there is no need for the visualizations of the tools for retrieving data from these identities. Therefore, environmental factors are not important for electronic ID traffic control. In case of cruising in or out of the city, the identification of the vehicles will be carried out by electronic readers. It is also possible to determine the

average speed when the distances between the electronic readers are known in the predetermined regions.

Keywords: Electronic identification, identification in traffic control, vehicle identification

A POTENTIAL SURFACE ENERGY (PES) ANALYSIS OF BENZONITRILE MOLECULE

Bahroz Kareem MAHMOOD

University of Halabja

Serdar ACAR

Firat University

Turan İNCE

Firat University

Hanifi KEBIROGLU

Firat University

Ibrahim ISAH NASIDI

Firat University

Lale IBRAHIMZADE

Firat University

Niyazi BULUT

Firat University

Omer KAYGILI

Firat University

ABSTRACT

Computational quantum theory methods especially Hartree-Fock (HF) and Density functional theory (DFT) play an important role in physical chemistry and theoretical physics. Benzonitrile was first introduced in 1844 by Hermann Fehling. Ammonium benzoate thermal dehydration in the structure of the benzonitrile compound was found by improving the product. It was formed in the entire nitrile group called benzonitrile. It has medical value, so it is important to understand its stability, reactivity and structure analysis. In this study, we optimize the energy band gaps using different basis sets for both DFT and HF methods. LanL2MB at the DFT method was selected for the molecule. UV and potential surface energy were also investigated during the research. In this study, we optimize the energy band gaps using different basis sets for both DFT and HF methods. LanL2MB at the DFT method was selected for the molecule. UV and potential surface energy were analyzed. The PES concept finds application in fields such as chemistry and physics, especially in the theoretical sub-branches of these subjects. It can be used to theoretically explore properties of structures composed of atoms, for example, finding the minimum energy shape of a molecule or computing the rates of a chemical reaction. The geometry of the molecule was discovered and

the inter-nuclear bond was also analysed. The UV spectroscopy of benzonitrile was also analyzed using Gaussian 09W software. The result obtained was in agreement with the literature.

Keywords: Benzonitrile, Density Functional Theory (DFT), UV, Hartree-Fock (HF)

A THEORETICAL CALCULATION OF THE BAND STRUCTURE OF HYDROXYAPATITE MOLECULE

Lala IBRAHIMZADE

Firat University

Bahroz Kareem MAHMOOD

University of Halabja

Serdar ACAR

Firat University

Turan İNCE

Firat University

Hanifi KEBIROGLU

Firat University

Ibrahim ISAH NASIDI

Firat University

Niyazi BULUT

Firat University

Omer KAYGILI

Firat University

ABSTRACT

Bioceramic materials have been widely used in the biological applications owing to their non-toxic and chemically stable properties. As well-known, hydroxyapatite (HAp) is the most important and widely used kind of bioceramics. HAp is the main inorganic component of bone and teeth. HAp is composed of the elements of Ca, P, O and H, and its chemical formula is $\text{Ca}_{10}(\text{PO}_4)_6(\text{OH})_2$. There have been published many papers on HAp in the literature and most of them are related to the experimental studies. In comparison to the experimental investigations, there are only a few publications related to the theoretical studies on HAp. For this reason, we modeled the HAp structure using Quantum Espresso Software and calculated its band structure and density of states (DOS), which are very important parameters to understand and define especially the structure and conduction mechanism of a material. Undoubtedly, the as-calculated parameters are very important for both the experimental and the theoretical investigations on the HAp structure, as well as further studies. For the pure HAp structure, we estimated its bandgap energy as approximately 4.9 eV. We also obtained theoretically the X-ray diffraction (XRD) pattern of the pure HAp. The as-obtained XRD pattern for the pure HAp structure is in very good harmony with the experimental one. The lattice parameters and unit cell volume of the as-modeled sample were found to be $a=b=0.9422$ nm, $c=0.6885$ nm, and $V=0.5293$ nm³. These are almost equal to the reported standard values for the pure HAp ($a=b=0.9418$ nm, $c=0.6884$ nm, and $V=0.5288$ nm³).

Keywords: Band structure, Hydroxyapatite, Bandgap energy

HANDS ON MATH READY TO USE GAMES & ACTIVITIES FOR GRADES (4-8)

Doç. Dr. Cemil İNAN

Mardin Artuklu Üniversitesi, İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi
İşletme Bölümü

ÖZET

Matematik kavramların anlaşılması matematik alanında başarının anahtarıdır. İşlemsel bilgiler geçici başarı sağlayabilsede bu başarı bilgilerin kalıcılığı açısından, ilişkisel anlama açısından zorluklar içermektedir. Özellikle ilköğretim yıllarında öğrencilerin kavramsal destekli işlemsel bilgilerin güçlendirilmesine ihtiyaç vardır. Bu çerçevede kavramsal ve işlemsel anlama arasındaki bağın önemi ortaya çıkmaktadır. Kavramsal anlama ile desteklenmeyen işlemsel bilgilerin kalıcılığı azalmaktadır. Kavramsal ve işlemsel bağı güçlendirmek amacı ile materyal destekli öğretimden faydalanılabilir. Çalışma yaprakları bu konuda katkı sağlayabilir Tüm bilimlerde olduğu gibi matematikte de geniş bir yabancı kaynak desteği ile çalışmak başarıyı artıracığı söylenebilir. Literatür incelendiğinde çalışma yaprakları ile ilköğretime yönelik olarak yazılan Hands On Math kitabı ilişkisel anlamaya katkı sağlayan çalışma yaprakları uygulamaları ile dikkat çekmektedir. Uzun yıllar bu kaynaktan yararlanması için yönlendirilen öğretmenler bu kitabın daha geniş bir alanda kullanılabilmesi için incelenip tanıtılmasının önermektedir

Bu çalışmanın amacı; Hands On Math kitabını eleştirel gözle inceleyerek tanıtmaktır. Bu kitap Frances M. Thompson tarafından yazılan ve The Center For Applied Research In Education-USA yayın evi tarafından yayınlanan kitaba internet üzerinden ulaşılabilmektedir. Kitap İngilizce ile yazılmasına rağmen temel İngilizce bilgisi olan matematik eğitimcileri tarafından anlaşılabilir sadelikte yazılmıştır. Kitabın tüm çalışma yapraklarının ve uygulamalarının sınıf içi çalışmalarda kullanılmasına izin verilmiştir. Kitap sekiz bölüm ve toplam 515 sayfadan oluşmaktadır. Her bölüm konu kazanımlarına uygun olarak, her kazanıma ait üç etkinlik ve bu etkinliklerin çalışma yaprakları ile desteklenmiş şekilde sunulmaktadır. İlköğretim 4-8 sınıflarının matematik konuları sayılar ve sayı ilişkilerinden başlayıp cebirsel düşünmeye kadar tüm konular bol şekil ve çalışma yaprakları destekli etkinliklerle zenginleştirmiştir. En güzel uygulamalarından birde öğrencilere öğrendiklerini kontrol etmek amacı ile doldurmalı çalışma yaprakları eklenmiştir. Kitabın hacim bakımından etkinliklerle birlikte izlenmesi uzun zaman alabilir. Etkinliklerin uygulanabilmesi için materyal desteği ve uygulama laboratuvarlarına ihtiyaç duyulabilir Bu zorluklarına rağmen kitabın ders kitaplarına yardımcı kaynak olarak kullanılması önerilebilir.

Anahtar kelimeler: Matematik, Kaynak incelemek, Çalışma yaprakları, Başarı

ABSTRACT

Understanding math concepts is the key to success in mathematic although operational information can provide temporary success; this success has difficulties in terms of permanence of information and relational understanding. There is a need to strengthen the conceptual supported operational knowledge of the students, especially in the primary school years. Persistence of operational information that is not supported by conceptual understanding decreases. Material supported instruction can be used to strengthen the conceptual and operational relation. Worksheets can contribute to this. As in all sciences, it can be said that working with a wide range of foreign resource support will increase the success in mathematics. When the literature is analyzed, the worksheets and the “Hands On Math” book written for primary education draw attention with the worksheets applications that contribute to the relational understanding. Teachers who have been directed to take advantage of this resource for many years recommend that this book be examined and introduced in order to make it available in a wider area.

The aim of this study; To introduce Hands On Math with a critical perspective This book, written by Frances M. Thompson and published by The Center For Approved Research In Education-USA, is available online. Although the book was written in English, it was written in understandable simplicity by mathematics educators with a basic knowledge of English. All worksheets and applications of the book are allowed to be used in the classroom. The book consists of eight chapters and a total of 515 pages, Each section is presented in accordance with the subject achievements, supported by three activities and worksheets of each activity. The mathematics topics of elementary 4-8 classes begin from numbers and number relations to algebraic thinking are enriched with abundant shapes and works-supported activities. One of the most beautiful applications is to fill in the worksheets to check what students have learned. It may take a long time to follow the book in terms of volume and activities. Materials support and application laboratories may be needed to implement the activities. Despite these difficulties, it may be recommended to use the book as an auxiliary resource for textbooks.

Key words: Mathematics, Literature review, Worksheets, Success

A THEORETICAL CALCULATION OF THE BANDGAP ENERGIES OF Ag-DOPED HYDROXYAPATITES

Lala IBRAHIMZADE

Firat University

Bahroz Kareem MAHMOOD

University of Halabja

Serdar ACAR

Firat University

Turan İNCE

Firat University

Hanifi KEBIROGLU

Firat University

Ibrahim ISAH NASIDI

Firat University

Niyazi BULUT

Firat University

Omer KAYGILI

Firat University

ABSTRACT

Hydroxyapatite (HAp, $\text{Ca}_{10}(\text{PO}_4)_6(\text{OH})_2$) is a member of the calcium orthophosphate family and has been widely used for the treatment of bone and teeth in the mammals as an implant or filling material. HAp has been doped or co-doped with some elements such as Mg, Zr, Gd, Sr, Zn, Si, Te, Co, Ni, Ce, Y, and Ag in order to control and improve its characteristic properties. Silver (Ag) is one of the most-used dopants for the preparation of HAp and improves its antibacterial effects. In the present study, we studied the addition of Ag into the HAp structure using Quantum Espresso Software and computed band structure and density of states (DOS) of the as-modeled HAp. After taking the theoretical results, we obtained that the addition of Ag to the HAp structure caused some changes in the band structure and density of states (DOS) of the HAp structure. We found that the bandgap energy decreases gradually with the increasing amount of Ag. We modeled, in this study, x at. % Ag-doped HAp, where x is equal to the values of 0.14, 0.28 and 0.56, respectively. We calculated theoretically the bandgap values for these samples as 3.37, 1.99 and 1.09 eV, respectively. In addition to these calculations, we estimated the bandgap value for the un-doped HAp and found this as 4.71 eV. It was found that the bandgap values of all the Ag-doped HAp are smaller than that of the un-doped one and Ag-content directly affects the band structure of the HAp molecule.

Keywords: Silver (Ag), Hydroxyapatite, Density of states (DOS)

**KARARLILIĞIN ELEKTRİK DEVRELERİNDE BİLGİSAYAR DESTEKLİ
ANALİZİ**
COMPUTER AIDED ANALYSIS OF STABILITY IN ELECTRICAL CIRCUITS

Dr. Hasan CANGİ

HASCAN Mühendislik, Mardin

Dr. Öğr. Üyesi Süleyman ADAK

Mardin Artuklu Üniversitesi, Meslek Yüksekokulu,

Elektrik ve Enerji Bölümü

Doç. Dr. Cemil İNAN

Mardin Artuklu Üniversitesi, İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi

İşletme Bölümü

Özet

Bu çalışmada, RLC elemanlarından oluşan bir doğru akım devresinin kararlılığı incelenmiştir. Elektrik devresindeki bütün bağımsız kaynaklar devre dışı bırakılır. Bağımsız gerilim kaynakları kısa-devre ve bağımsız akım kaynaklarını açık devre yapılır. Elektrik devresi ilk koşulları ile bırakılır. Bu durumda durum değişkenlerinin genlikleri “t” sonsuza giderken sonlu kalıyorsa devre kararlıdır. Aksi halde devre kararsızdır. Kararsız devrelerde durum değişkenleri endüktans akımları ile kapasite gerilimleri sonsuz değerler aldığından devredeki endüktans ile kapasite elemanları hasar görür. Ayrıca RLC devresinin Simulink modellemesi yapılarak devrenin analizi ve Simülasyonu gerçekleştirilebilir. Devrenin analizini yapmak için devreyi oluşturan her bir elemanın matematiksel modeli ve bu elemanların birbirleri ile olan bağlantıları dikkate alınması gerekir. Günümüzde devre analizinde bilgisayar desteği yaygın bir şekilde kullanılmaktadır. Devrenin durum denklemi ile çözümünde durum değişkenlerinin diğer elemanlarla olan ilişkisi matrisel formda yazılır. Elde edilen diferansiyel denklemler Matlab programı komutları ile çözülür. Matlab’a ait fonksiyon ve komutların desteği ile matematiksel denklemler kolaylıkla analiz edilebilir.

Anahtar Kelimeler: Elektrik devresinin kararlılığı, Durum denklemleri ile kararlılığın analizi, Matlab/Simulink, Durum değişkenleri.

Abstract

In this study, stability of a Direct Current (DC) circuit is examined which is consisting of RLC elements. All independent sources are disabled in the electrical circuit. Independent voltage sources are short-circuited and independent current sources are open circuited. The electrical circuit is left with the initial conditions. In this case, if the amplitudes of the state variables remain finite while “t” going to infinity, then the circuit is stable. Otherwise the circuit is unstable. In unstable circuits, inductance and capacitance elements are damaged as the state variables take inductance currents and capacitance voltages infinite. Furthermore, by creating Simulink modeling of RLC circuit analysis and simulation can be performed. In order to analyze the circuit, the mathematical model of each element constituting the circuit

and their connections with each other must be taken into consideration. Nowadays, computer support is widely used in circuit analysis. In the solution of the circuit with the state equation, the relationship between the state variables and other elements is written in matrix form. The obtained differential equations are solved by Matlab program commands. Mathematical equations can be easily analyzed with the support of Matlab functions and commands.

Keywords: Stability of electrical circuit, Stability analysis with state equations, Matlab/ Simulink, State variables.

A POTENTIAL SURFACE ENERGY STUDY OF ACETOPHENONE MOLECULE

Bahroz Kareem MAHMOOD

University of Halabja

Serdar ACAR

Firat University

Turan İNCE

Firat University

Hanifi KEBIROGLU

Firat University

Ibrahim ISAH NASIDI

Firat University

Lale IBRAHIMZADE

Firat University

Niyazi BULUT

Firat University

Omer KAYGILI

Firat University

ABSTRACT

Computational quantum theory methods especially Hartree-Fock (HF) and density functional theory (DFT) play an important role in physical chemistry and theoretical physics. Acetophenone Commercially significant resins are produced from the treatment of acetophenone with formaldehyde and a base. The resulting copolymers are conventionally described with the formula $[(C_6H_5COCH)_x(CH_2)_x]_n$, resulting from aldol condensation. These substances are components of coatings and inks. Modified acetophenone-formaldehyde resins are produced by the hydrogenation of the aforementioned ketone-containing resins. The resulting polyol can be further crosslinked with diisocyanates. The modified resins are found in coatings, inks, and adhesives and have medical value, so it is important to understand their stability, reactivity and structure analysis. In this study, we optimize the energy band gaps

using different basis sets for both DFT and HF methods. LanL2MB at the DFT method was selected for the molecule. UV and potential surface energy were analyzed. The potential surface energy (PES) concept finds application in fields such as chemistry and physics, especially in the theoretical sub-branches of these subjects. It can be used to theoretically explore properties of structures composed of atoms, for example, finding the minimum energy shape of a molecule or computing the rates of a chemical reaction. The geometry of the molecule was discovered and the inter-nuclear bond was also analyzed. The UV spectroscopy of benzonitrile was also analyzed using Gaussian software. The result obtained was in agreement with the literature.

Keywords: Acetophenone, Density Functional Theory (DFT), UV, Hartree-Fock (HF)

**Краевых задач для операторно – дифференциальных уравнений
второго порядка в пространстве гладких вектор – функций.**

Гамидов Эльшад Гамид оглы.

доктор философии по математике, доцент

Азербайджанский Государственный Педагогический Университет

Факультет: Математика

В сепарабельном гильбертовом пространстве H рассмотрим параболическое операторно-дифференциальное уравнение

$$u''(t) + (pA + A_1)u'(t) + A^2 u(t) = f(t), \quad t \in R_+ = (0, \infty) \quad (1)$$

$$u(0) = 0, \quad u''(0) = 0 \quad (2)$$

где $f(t)$, $u(t)$ – вектор – функции со значениями в H , а коэффициенты уравнения (1) удовлетворяют условиям:

- 1) $p > 0$,
- 2) A – положительно определённый самосопряженный оператор
- 3) $A_1 \in L(H_1, H) \cap L(H_2, H_1)$

Здесь производные понимаются в смысле теории распределений [1], $L(X, Y)$ – пространство линейных ограниченных операторов действующих из пространство X в Y . Пусть $H_\gamma = D(A^\gamma)$ гильбертово пространство с нормой $\|x\|_\gamma$, $x \in D(A^\gamma)$, $\gamma \geq 0$, $H_0 = H$.

Определим следующие гильбертовы пространства [1]

$$L_2(R_+; H) = \left\{ g(t) : \|g\|_{L_2(R_+; H)} = \left(\int_0^\infty \|g(t)\|^2 dt \right)^{1/2} < \infty \right\},$$

$$W_2^m(R_+; H) = \left\{ u(t) : u^{(m)}, A^m u \in L_2(R_+; H), \|u\|_{W_2^m(R_+; H)} = \left(\|u^{(m)}\|_{L_2(R_+; H)}^2 + \|A^m u\|_{L_2(R_+; H)}^2 \right)^{1/2} \right\}$$

При $m = 3$ определим подпространство пространства: $W_2^3(R_+; H)$:

$$W_2^3(R_+; H) = \{ u : u \in W_2^3(R_+; H), u(0) = u''(0) = 0 \}$$

Аналогично определяется пространство $W_2^m(R; H)$, где $R = (-\infty, \infty)$. Задача (1), (2) интересна тем, что в граничных условия (2) порядок производной равен порядку уравнения. Задачи такого типа рассмотрены в работах [2-5].

Определение. Если при любом $f(t) \in W_2^1(R_+; H)$ существует вектор – функция $u(t) \in W_2^3(R_+; H)$, которая удовлетворяет уравнению (1) тождественно в R_+ , граничные условия (2) в смысле сходимости

$$\lim_{t \rightarrow +0} \|u(t)\|_{5/2} = 0, \quad \lim_{t \rightarrow +0} \|u''(t)\|_{1/2} = 0,$$

и оценку $\|u\|_{W_2^3(R_+; H)} \leq \text{const} \|f\|_{W_2^1(R_+; H)}$, то будем говорить что задача (1), (2) корректно разрешима в пространстве $W_2^3(R_+; H)$.

В данной работе мы находим условия на коэффициенты уравнения (1), которые обеспечивают корректно разрешимости задачи (1), (2) в пространстве $W_2^3(R_+; H)$.

Обозначим через

$$P_0 u = P_0 (d/dt)u = -u'' + p A u' + A^2 u, \quad P_1 u = P_1 (d/dt)u = A_1 u'$$

и

$$P u = P_0 u + P_1 u, \quad u \in \overset{0}{W}_2^3(R_+; H)$$

Сперва исследуем корректно разрешимость уравнение $P_0 u = f$ при $f \in W_2^1(R_+; H)$, $u \in W_2^3(R_+; H)$.

Теорема 1. Оператор P_0 изоморфно отображает пространство $\overset{0}{W}_2^3(R_+; H)$ на $W_2^1(R_+; H)$.

Лемма 1. Пусть $\gamma \in (0, p^2)$. Тогда при любом $u \in \overset{0}{W}_2^3(R_+; H)$ имеет место равенства

$$\begin{aligned} & \|F_1(d/dt; \gamma; A)u\|_{L_2(R_+; H)}^2 + (a_1(\gamma)a_2(\gamma) - a_0(\gamma) - 2p)\|u'(0)\|_{3/2}^2 = \\ & = \|P_0 u\|^2 - \gamma \|A u'\|_{W_2^1(R_+; H)}^2, \end{aligned} \quad (3)$$

где

$$a_0(\gamma) = q, \quad a_1(\gamma) = \sqrt{p^2 - \gamma} + 1, \quad a_2(\gamma) = 1 + \sqrt{p^2 - \gamma} \quad (4)$$

$$F(\lambda; \beta; A) = \lambda^3 E + \alpha_2(\gamma) \lambda^2 A + a_1(\gamma) \lambda A^2 + a_0(\gamma) A^2 \quad (5)$$

Замечание. Легко видеть, что операторный пучок $F_1(\lambda; \beta; A)$ представляется в виде:

$$F_1(\lambda; \gamma; A) = (\lambda E + A)(\lambda E - \omega_1(\gamma)A)(\lambda E - \omega_2(\gamma)A), \quad \gamma \in (0, p^2),$$

причем $\operatorname{Re} \omega_1(\gamma) < 0$, $\operatorname{Re} \omega_2(\gamma) < 0$, при $\gamma \in (0, p^2)$. Из теоремы 1 и из теоремы о промежуточных производных следует, что число

$$N_1 = \sup_{0 \neq u \in W_2^3(R_+; H)} \|Au'\|_{W_2^1(R_+; H)} \cdot \|P_0 u\|_{W_2^1(R_+; H)}^{-1}$$

есть норма в пространстве $W_2^3(R_+; H)$ эквивалентной нормой $\|u\|_{W_2^3(R_+; H)}$. Теперь найдём точное значения нормы N_1 .

Лемма 2. Норма

$$N_1 = \left(p^2 - \frac{1}{2} (\sqrt{1+2p} - 2)^2 \right)^{-1/2} \quad (6)$$

Теорема 2. Пусть выполняются условия 1)-3), причем

$$\max(\|A_1\|_{H_1 \rightarrow H}, \|A_1\|_{H_2 \rightarrow H_1}) < \left(p^2 - (\sqrt{1+2p} - 1)^2 \right)^{1/2}$$

Тогда задача (1), (2) корректно разрешима в пространстве $W_2^3(R_+; H)$.

Ключевые слова: Гилбертово пространство, операторно-дифференциальных уравнений, гладких решений, вектор- функций, самосопряжённый оператор.

BOUNDARY VALUE PROBLEMS FOR SECOND-ORDER OPERATOR-DIFFERENTIAL EQUATIONS IN THE SPACE OF SMOOTH VECTOR-FUNCTIONS.

In a separable Hilbert space, we consider a parabolic operator-differential equation

$$u''(t) + (pA + A_1)u'(t) + A^2 u(t) = f(t), \quad t \in R_+ = (0, \infty) \quad (1)$$

$$u(0) = 0, \quad u''(0) = 0 \quad (2)$$

Where is $f(t)$, $u(t)$ – a vector - functions with values in H , and the coefficients of equation (1) satisfy the conditions:

- 1) $p > 0$,
- 2) A - positive definite self-adjoint operator
- 3) $A_1 \in L(H_1, H) \cap L(H_2, H_1)$

Here derivatives are understood in the sense of the theory of distributions [1], $L(X, Y)$ is the space of linear bounded operators acting from space to X for Y . Let $H_\gamma = D(A^\gamma)$

Hilbert space with norm $\|x\|_\gamma$, $x \in D(A^\gamma)$, $\gamma \geq 0$, $H_0 = H$.

Define the following Hilbert spaces [1]

$$L_2(R_+; H) = \left\{ g(t) : \|g\|_{L_2(R_+; H)} = \left(\int_0^\infty \|g(t)\|^2 dt \right)^{1/2} < \infty \right\},$$

$$W_2^m(R_+; H) = \left\{ u(t) : u^{(m)}, A^m u \in L_2(R_+; H), \|u\|_{W_2^m(R_+; H)} = \left(\|u^{(m)}\|_{L_2(R_+; H)}^2 + \|A^m u\|_{L_2(R_+; H)}^2 \right)^{1/2} \right\}$$

When $m = 3$ we define the subspace space: $W_2^3(R_+; H)$:

$$W_2^3(R_+; H) = \{ u : u \in W_2^3(R_+; H), u(0) = u''(0) = 0 \}$$

The space $W_2^m(R; H)$, where is $R = (-\infty, \infty)$ defined similarly. Problem (1), (2) is interesting because in the boundary conditions (2) the order of the derivative equals the order of the equation. Tasks of this type were considered in [2-5].

Definition. If for any there is $f(t) \in W_2^1(R_+; H)$ a vector - a function $u(t) \in W_2^3(R_+; H)$, that satisfies equation (1) is identical in, R_+ then the boundary conditions (2) in the sense of convergence

$$\lim_{t \rightarrow +0} \|u(t)\|_{5/2} = 0, \quad \lim_{t \rightarrow +0} \|u''(t)\|_{1/2} = 0,$$

and estimate $\|u\|_{W_2^3(R_+; H)} \leq \text{const} \|f\|_{W_2^1(R_+; H)}$, then we say that problem (1), (2) is correctly solvable in space $W_2^3(R_+; H)$.

Denote by

$$P_0 u = P_0 (d/dt)u = -u'' + p A u' + A^2 u, \quad P_1 u = P_1 (d/dt)u = A_1 u'$$

and

$$P u = P_0 u + P_1 u, \quad u \in \overset{0}{W}_2^3(R_+; H)$$

First, we investigate correctly $P_0 u = f$ the solvability of the equation with $f \in W_2^1(R_+; H)$, $u \in W_2^3(R_+; H)$.

Theorem 1. The operator P_0 maps space isomorphically $\overset{0}{W}_2^3(R_+; H)$ to $W_2^1(R_+; H)$.

Lemma 1. Let $\gamma \in (0, p^2)$. Then for $u \in \overset{0}{W}_2^3(R_+; H)$ any equality takes place

$$\begin{aligned} & \|F_1(d/dt; \gamma; A)u\|_{L_2(R_+; H)}^2 + (a_1(\gamma)a_2(\gamma) - a_0(\gamma) - 2p)\|u'(0)\|_{3/2}^2 = \\ & = \|P_0 u\|^2 - \gamma \|A u'\|_{W_2^1(R_+; H)}^2, \end{aligned} \quad (3)$$

when

$$a_0(\gamma) = q, \quad a_1(\gamma) = \sqrt{p^2 - \gamma} + 1, \quad a_2(\gamma) = 1 + \sqrt{p^2 - \gamma} \quad (4)$$

$$F(\lambda; \beta; A) = \lambda^3 E + \alpha_2(\gamma) \lambda^2 A + a_1(\gamma) \lambda A^2 + a_0(\gamma) A^2 \quad (5)$$

Comment. It is easy to see that the operator bundle $F_1(\lambda; \beta; A)$ is represented as:

$$F_1(\lambda; \gamma; A) = (\lambda E + A)(\lambda E - \omega_1(\gamma)A)(\lambda E - \omega_2(\gamma)A), \quad \gamma \in (0, p^2),$$

where $\operatorname{Re} \omega_1(\gamma) < 0$, $\operatorname{Re} \omega_2(\gamma) < 0$, at $\gamma \in (0, p^2)$. From Theorem 1 and from the intermediate derivatives theorem it follows that the number

$$N_1 = \sup_{0 \neq u \in W_2^3(R_+; H)} \|Au'\|_{W_2^1(R_+; H)} \cdot \|P_0 u\|_{W_2^1(R_+; H)}^{-1}$$

is the norm in space $W_2^3(R_+; H)$ equivalent norm $\|u\|_{W_2^3(R_+; H)}$. Now we find the exact values of the norm N_1 .

Lemma 2. Norm

$$N_1 = \left(p^2 - \frac{1}{2} (\sqrt{1+2p} - 2)^2 \right)^{-1/2} \quad (6)$$

Theorem 2. Let conditions 1)–3) be fulfilled, where

$$\max \left(\|A_1\|_{H_1 \rightarrow H}, \|A_1\|_{H_2 \rightarrow H_1} \right) < \left(p^2 - (\sqrt{1+2p} - 1)^2 \right)^{1/2}$$

Then the problem (1), (2) is correctly solvable in the space $W_2^3(R_+; H)$.

Key words: Hilbert space, operator-differential equations, smooth solutions, vector-functional, self-adjoint operator.

**SERBEST ECZANE ECZACILARININ TÜKENMİŞLİK DÜZEYLERİNİN
BELİRLENMESİ ÜZERİNE İSTANBUL İLİNDE YAPILAN BİR ÇALIŞMA**
*A STUDY ON THE DETERMINATION OF BURNOUT LEVELS OF FREE
PHARMACY PHARMACISTS IN ISTANBUL PROVINCE*

Özlem Çolak¹, Gülfer Bektaş², Emre İşçi³, Büşra Aytaç⁴

¹Ürün Müdürü, Best Pharma İlaç Sağlık Kozmetik Hizmetleri A.Ş., İstanbul, ²Doç. Dr., Acıbadem Mehmet Ali Aydınlar Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Sağlık Yönetimi Bölümü, İstanbul, ³Doç. Dr., Marmara Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi Sağlık Yönetimi Bölümü, ⁴Marmara Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Sağlık Yönetimi Yüksek Lisans Programı, İstanbul,

ÖZET

Amaç: Bu araştırma, serbest eczane eczacılarının tükenmişlik düzeylerini tespit etmek amacıyla yapılmıştır.

Gereç-Yöntem: Kesitsel tipteki bu çalışmada, kolayda gelişi güzel örnekleme yöntemi ile Temmuz 2018 - Mart 2019 arasında İstanbul eczacı odasına bağlı 800 eczacıya e-posta yolu ile anket ulaştırıp, kabul eden 200 serbest eczacıya anket uygulanmıştır. Katılımcıların tükenmişlik düzeylerini ölçmek için 10 maddelik kişisel bilgiler formu yanı sıra 22 maddeden oluşan Maslach tükenmişlik ölçeği kullanılmıştır. Veriler SPSS for Windows 23.0 paket programıyla analiz edilmiştir. Ölçeklere güvenilirlik analizleri yapılmıştır. Tanımlayıcı özelliklerinin belirlenmesinde yüzde, frekans, ortanca ve standart sapma istatistiklerinden yararlanılmıştır.

Bulgular: Araştırmaya katılan eczacılarının %59'u kadın ve %41'i erkek, %1,5'i 0-1 yıl ve %37,5'i 10 yıl ve üzeri mesleğini yapmaktadır. Eczacıların %36'sı 39-47 yaş, %18'i 48-55 yaş ve %4,5'i 56 yaş ve üzeridir. %85,5'i eczanesinde SGK anlaşması yapmaktadır. %69'u kazancından tatmin ve %31'i tatmin olmadığını belirtmiştir. %84,5'i mesleğini isteyerek yaptığını ve %15,5'i mesleğini isteyerek yapmadığını belirtmiştir. Eczacılarının %62,5'i mesleğinden memnun, %19' memnun olmadığını, %58,5'i gelecekte de bu mesleği icra etmek istediğini, %15,5'i bu mesleği icra etmek istemediğini belirtmiştir. Mesleki kıdem, SGK anlaşması, mesleği isteyerek seçme, meslekten memnuniyet duyma, gelecekte bu mesleği yapmaya devam etme değişkenleri ise eczacıların tükenmişlik düzeylerinin üzerinde etkili olduğu görülmüştür ($p<0,05$). Yaş, cinsiyet, medeni durum, kazançtan tatmin durumu eczacıların tükenmişlik düzeyleri üzerinde etkili olmadığı tespit edilmiştir ($p>0,05$).

Sonuç: Serbest eczane eczacılarının çalışma koşulları ve sağlık süreçlerinde üstlendikleri rollerin yüksek stresi içermesinin tükenmişlik sonucunu beraberinde getirdiği görülmektedir. Rekabet düzeyinin yüksek olması, yüksek iş yükü ve ekonomik sorunların da serbest eczane eczacılarının tükenmişlik yaşamasına neden olduğu sonucuna varılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Eczacılık, Serbest eczane eczacıları, Tükenmişlik, Duygusal tükenme.

ABSTRACT

Objective: This study was conducted to determine burnout levels of pharmacists.

Methods: In this study conducted between July 2018 and March 2019, a questionnaire was sent to 800 pharmacists connected to the Istanbul pharmacist room by e-mail. A questionnaire was applied to 200 accepted pharmacists. In addition to the 10-item personal information form, Maslach burnout scale consisting of 22 items was used to measure the burnout levels of the participants. Data were analyzed with SPSS for Windows 23.0 package program. Reliability analyzes were performed for the scales. Percentage, frequency, median and standard deviation statistics were used to determine the descriptive characteristics.

Results: 59% of the pharmacists participating in the research are women and 41% are men, 1.5% are 0-1 years and 37.5% are 10 years or more. 36% of pharmacists are 39-47 years, 18% are 48-55 years and 4.5% are 56 years and older. 85.5% of them make a SSI agreement in their pharmacy. 69% stated that they were satisfied with their earnings and 31% stated that they were not satisfied. 84.5% stated that they did their job willingly and 15.5% stated that they did not do it willingly. 62.5% of the pharmacists are satisfied with their profession, 19% are not satisfied, 58.5% want to practice this profession in the future, 15.5% stated that they do not want to practice this profession. The variables of professional seniority, SGK agreement, voluntary selection of the profession, satisfaction with the profession, and continuing to do this profession in the future were found to be effective on the burnout levels of pharmacists ($p < 0.05$). Age, sex, marital status, satisfaction with earnings were not found to be effective on pharmacists' burnout levels ($p > 0.05$).

Conclusion: It is seen that the high stress levels of the roles of pharmacists in working conditions and health processes lead to burnout. It was concluded that the high level of competition, high workload and economic problems also lead to the burnout of pharmacists.

Keywords: Pharmacy, Pharmacy pharmacists, Burnout, Emotional exhaustion.

KBRN VE DEKONTAMİNASYON **CBRN AND DECONTAMINATION**

Ahmet KIRÇIÇEK

KBRN Yüksek Lisans Öğrencisi , Yıldırım Beyazıt Üniversitesi Yüksek Fen Bilimleri Fakültesi

Durmuş ASLANTAŞ

KBRN Yüksek Lisans Öğrencisi , Yıldırım Beyazıt Üniversitesi Yüksek Fen Bilimleri Fakültesi

Oğuz İNCEDERE

KBRN Yüksek Lisans Öğrencisi , Yıldırım Beyazıt Üniversitesi Yüksek Fen Bilimleri Fakültesi

Doc. Dr. Dilek ÖZTAŞ

Yıldırım Beyazıt Üniversitesi Tıp Fakültesi

Prof.Dr. Aytunç ATEŞ

Yıldırım Beyazıt Üniversitesi KBRN Tehditleri Yönetimi Anabilim Dalı Başkanı

ÖZET

KBRN terimi; Kimyasal, Biyolojik, Radyolojik ve Nükleer kelime grubunun kısaltması olarak kullanılır. Genel olarak bu terim Kimyasal, Biyolojik, Radyolojik ve Nükleer maddelerin kasten veya kazaen yayılmasıyla oluşan, insan ve çevre için zararlı ve tehlikeli durumları ifade eder. KBRN tehdidi; kitle imha silah ve maddeleri ile bu nitelikteki zararlı atıkların barış, kriz ve savaş dönemlerinde; terörist gruplar tarafından kullanılması, Nakliyat ve kaçakçılıktaki kazalar sonucu yayılması, Çevredeki nükleer ve kimyasal enerji ve sanayi tesisleri ile araştırma laboratuvarlarındaki kaza ve sızıntılar nedeniyle, bölgesel afet etkileri meydana getirmesi, Cereyan eden veya edebilecek bölgesel savaşlarda kullanılması şekillerinde karşımıza çıkmaktadır. İnsanlık tarihi boyunca gerçekleşen KBRN olayları büyük ölçekli can kayıplarına, büyük yıkımlara, çok sayıda insanın yer değiştirmesine sebep olmuştur. Bütün bu risklere karşı eksikliklerin giderilmesi, tehlike ortaya çıkmadan önce, tespit ve teşhis yeteneğinin artırılması, korunma önlemlerinin zamanında alınması, erken uyarı ve ikaz sistemlerinin geliştirilmesi, Araç, gereç ve malzemelerin temin edilmesi zorunludur. Tehlike ortaya çıktıktan sonra, kirlenen yerlerin bir an önce yaşanabilir hale getirilmesi ve daha fazla can ve mal kaybının olmaması için öncelikle, Keşif, Tespit ve İşaretleme, Numune Alma, Arama ve Kurtarma, Dekontaminasyon çalışmalarının yapılması gerekir. Kontaminasyon KBRN maddelerinin, personel, arazi, malzeme, teçhizat ve gıda maddelerine bulaşmasıdır. Dekontaminasyon Görevin yapılmasını sağlamak maksadıyla kimyasal, biyolojik veya radyolojik kirlenmeden dolayı meydana gelecek tehlikeden arındırma işlemidir.

Anahtar Kelimeler: KBRN, dekontaminasyon, tehlike

ABSTRACT

CBRN Term : CBRN is used as an abbreviation for the chemical, biological, radiological and nuclear word group. In general, this term refers to hazardous and dangerous situations that are caused by chemical, nuclear, biological and radioactive materials which can be spread intentionally or

accidentally causing harm to humans and the environment.CBRN Threat;mass destruction weapons and materials and hazardous wastes like these appear in peace, crisis and war periods as being used by terrorist groups; spreading as a result of accidents in shipping and smuggling; accidents and leakages in nuclear and chemical energy and industrial plants and research laboratories; to create regional disaster effects; using in regional wars. CBRN events occurred throughout the human history caused loss of lives, destructions and to change of location of many people. To overcome the deficiencies against all these risks. Before a danger;it is compulsory, to increase determination and identification ability, to take safeguard measures on time,- to improve early warning and warning systems, to procure equipments.After a danger; First of all, in order to make contaminated places livable as soon as possible and prevent more loss of life and property; exploration, detection and marking, sampling, search and rescue, decontamination must be done. Contamination CBRN is the transmission of substances to personnel, land,materials, equipment and foodstuffs. Decontamination It is the process of cleansing the chemical, biologic or radiologic substances from all contaminated by specially trained people using special equipment and solutions.

Keywords: CBRN, decontamination, danger

PROPIONIBACTERIUM ACNES'E BAĞLI OMUZ CERRAHİSİ SONRASI GELİŞEN SEPTİK ARTRİT

Sevil Alkan Çeviker¹, Emine Kübra Dindar Demiray²

¹Kütahya Sağlık Bilimleri Üniversitesi, Sağlık Bakanlığı Evliya Çelebi Eğitim ve Araştırma Hastanesi, Enfeksiyon Hastalıkları ve Klinik Mikrobiyoloji, Kütahya

² Bitlis Devlet Hastanesi, Enfeksiyon Hastalıkları ve Klinik Mikrobiyoloji, Bitlis.

Giriş:

Propionibacterium acnes (*Cutibacterium acnes*) enfeksiyonları, özellikle omuzun protez eklem enfeksiyonlarında artan sıklıkta izole edilmeye başladığından son zamanlarda ilgi çekmektedir. *P. acnes*, cildin pilosebaceous zengini bölgelerinde neredeyse her yerde bulunan gram-pozitif anaerobik-aero tolerant cilt komensal basilleridir. Bakteri pilosebace bezlerin sınırları içinde kaldığı için *P. acnes*'in cilt dekontaminasyonu ile ortadan kaldırılması zordur. Antibiyotik profilaksisi ve standart preoperatif klorheksidin ile deri hazırlığı kullanılarak primer ters omuz artroplastisi uygulanan hastaların % 18.8'inin derin katmanlarında *P. acnes* izole edildiğini bildiren literatür bilgisi mevcuttur. Bu vaka sunumunda, *P. acnes*'e bağlı omuz cerrahisi sonrası gelişen septik artritis olgusu sunulmak istenmiştir.

Olgu

Elli yaş diyabetik erkek hasta polikliniğimize sağ omuzda şişlik, kızarıklık ve ateş yüksekliği yakınmasıyla başvurdu. Öyküsünde iki gün önce başlayan ateş yüksekliği, üşüme ve titreme, halsizlik ve bulantısı vardı. Hastaya şikayetleri nedeniyle başvurduğu acil serviste üst solunum yolu enfeksiyonu ön tanısıyla klaritromisin 2×500 mg/gün başlanılmıştı. İki günlük tedaviye karşın şikayetleri gerilemeyince hasta polikliniğimize yönlendirilmişti. Hasta ileri tetkik ve tedavi amaçlı yatırıldı. Hastanın öyküsünde beş ay önce omuz ameliyatı dışında kronik hastalığının ve ilaç kullanımının olmadığı öğrenildi. Fizik muayenesinde ateş 38.6°C, kan basıncı 100/80 mmHg, nabız 100/dakika idi. Sağ omuzda kızarıklık ve sağ omuz hareketlerinde kısıtlılık dışında diğer sistem muayeneleri doğaldı. Laboratuvar bulgularında, lökosit 28.100/mm³, hemoglobin 11.7 gr/dl, eritrosit sedimentasyon hızı (ESH) 101 mm/saat, C-reaktif protein (CRP) 325 mg/Lt olarak saptandı. Karaciğer ve böbrek fonksiyon testleri ile kanama profili tetkikleri normal sınırlarda saptandı. Ampirik olarak hastaya ampicilin sulbaktam 4x1,5 gr intravenöz (iv) tedavisi başlandı. İdrar kültüründe üreme olmadı. Omuz ağrısı nedeni ile Ortopedi kliniğinden konsültasyon istendi. Hasta değerlendirilerek direk grafi istendi. Direk grafide patoloji ekartasyonu yapılamadığından ve hastadan omuz manyetik rezonans (MR) istendi. Omuz MR'da sağ omuz eklem aralığında ve subakromiyal bursada cilt altına kadar taşan sıvı birikimi, eklem kapsülünde süperior kesimde bozulmuş bütünlüğe ilaveten efüzyon ve biceps kası tendon kılıfında sıvı birikimi izlendi (Resim 1). Ortopedi hekimi tarafından hasta operasyona alındı. Hastanın tarif edilen efüzyonu drene edildi. Ameliyat sırasında alınan materyal mikrobiyolojik incelemeye gönderildi. Alınan operasyon sırasında alınan sıvının gram boyamasında bol polimorfonükleer hakim lökosit ve gram basiller görüldü. Hastadan alınan materyal kan kültür şişesine ekildi. Kan kültür şişesine ekilen operasyon sırasında alınan materyalde ve hastanın yatışında alınan kan kültürlerinde *P. acnes* üremeleri bildirildi. Üreyen mikroorganizmaların identifikasyonu hastanemiz mikrobiyoloji laboratuvarında VITEK Compact 2 (Biomerieux clinical diagnostics, France)

ile yapıldı. Üreyen mikroorganizmanın antibiyogramının yorumlanılmasında CLSI kriterleri kullanıldı. Hastanın ameliyat sonrası takibi bitince servisimize devir alındı. Hastanın tedavisi vankomisin 2x1 gr iv olarak değiştirildi. Takiplerinde lökositozu, CRP ve ESR değerleri normal değerlere geriledi. Klinik ve laboratuvar bulguları düzelen kontrol görüntülemeye sıvı koleksiyonu saptanmayan hasta 4 hafta vankomisin 2x1 gr iv/gün tedavisinin ardından 2 haftalık oral ardışık tetradoks 2x100 mg/gün tedavisi ile poliklinik kontrolü önerilerek taburcu edildi. Poliklinik takiplerinde problem yaşanmadı.

Sonuç: Bu olgu sunumu, özellikle cerrahi alan enfeksiyonlarında uygun doku kültürleri ve kan kültürleri gibi değerli örneklerin dikkatli çalışılması, **P. acnes** gibi nadir etkenlerinin düşünülmesi gerektiğini bir kez daha göstermiştir. Ayrıca cilt dezenfeksiyonunda omuz cerrahisi gibi riskli bölgeler için alternatiflerin ne olabileceği hakkında ileri çalışmalara ihtiyaç vardır.

Anahtar kelimeler: Propionibacterium acnes, Septik artrit, omuz cerrahisi.

ARAÇ SÜRÜCÜLERİNDEKİ AGRESİF DAVRANIŞLARIN NEDENLERİ VE YARALANMALAR ÜZERİNE ETKİSİ *CAUSES OF AGGRESSIVE BEHAVIOR IN VEHICLE DRIVERS AND EFFECTS ON INJURIES*

Emine SARMAN

Doktora Öğrencisi, Süleyman Demirel Üniversitesi Tıp Fakültesi, Histoloji ve Embriyoloji
AD, Isparta, Türkiye, (Sorumlu yazar)

Abdullah SARMAN

Öğretim Görevlisi, Bingöl Üniversitesi Sağlık Hizmetleri Meslek Yüksekokulu, Bingöl,
Türkiye

Özet

Motorlu taşıt kazaları tüm dünyada giderek artan önemli bir halk sağlığı sorunudur. Dünya Sağlık Örgütü motorlu taşıt kazalarını üçüncü dünya ülkelerinde unutulmuş bir salgın olarak rapor etmektedir ve çeşitli önlemler alınması gerektiğini önermektedir. Taşıt kazaları nedeniyle her gün birçok insan yaralanmakta, işgücü kayıpları yaşamakta hatta hayatını kaybetmektedir. Amerika Birleşik Devletleri'nde motorlu taşıt kazalarında günde yaklaşık 112 kişi veya her 13 dakikada bir birey yaşamını yitirmektedir. Trafik kazalarının çeşitli potansiyel nedenleri olmasına rağmen en önde gelen neden agresif sürücü davranışlarıdır. Agresif sürücü şekilleri incelendiğinde ölümcül kazaların yaklaşık % 31'ini oluşturan en yaygın davranış türü olduğu belirlenmiştir. Ölümcül kazalara neden olan diğer agresif sürücü davranışları geçiş önceliği verememek, dikkatsiz-düzensiz sürüş, işaretlere uymamak ve yanlış dönüşler yapmak şeklinde sıralanabilmektedir. Bu tür davranışların sürüş konusunda deneyimsiz olmaları ve bir kaza geliştikçe yaralanma şiddetini azaltmak için nasıl tepki vermeleri gerektiğini bilmemeleri nedeniyle özellikle genç bireyler için çarpışma güvenliği açısından tehlikeli olabildiği belirtilmektedir. Agresif sürüş davranışı üzerine yapılan araştırmalar, agresif sürüş davranışını tetikleyen bir takım psikolojik, kişilik ve durumsal faktörlerin olduğunu göstermiştir. Erkeklerin, genç bireylerin, emniyet kemeri takmayanların, alkolün etkisi altında olanların ve geçerli bir lisansı olmayanların agresif sürüş davranışı gösterme olasılığının daha yüksek olduğu belirtilmektedir. Çevresel, durumsal ve yola ilişkin faktörlerin tetikleyici olabildiği, spor veya sedan türü araçları kullananların daha fazla agresif davranışlar sergileyebildiği kanıtlanmıştır. Yapılan çalışmalarda agresif sürücü davranışları ile kazalardaki yaralanmaların şiddeti arasında anlamlı bir ilişkinin olduğu belirlenmiştir.

Agresif sürücü davranışlarının tüm boyutlarıyla ele alınması, saldırgan sürüş davranışının azaltılması ve şiddet seviyelerinin azaltılmasını amaçlayan müdahale stratejilerinin geliştirilmesinin faydalı olacağı düşünülmektedir.

Anahtar Kelimeler: Trafik, Agresif, Sürücü Davranışları, Kaza, Yaralanma.

Abstract

Motor vehicle accidents are an increasingly important public health problem all over the world. The World Health Organization reports motor vehicle accidents as a forgotten epidemic in third world countries and recommends that various measures be taken. Because

of vehicle accidents, many people are injured every day, they experience Labor losses or even lose their lives.

In the United States, an average of 112 people dies in motor vehicle accidents per day, or an individual dies every 13 minutes. Although there are various potential causes of traffic accidents, the leading cause is aggressive driver behavior. When the aggressive driving patterns are examined, it is determined that it is the most common type of behavior constituting approximately 31% of fatal accidents. Other aggressive driver behaviors that because fatal accidents can be listed as inability to pass, careless-irregular driving, disregard of signs and making wrong turns. It is stated that such behavior can be dangerous in terms of collision safety, especially for young people because they are inexperienced in driving and do not know how to react to reduce the severity of injury as an accident develops. Research on aggressive driving behavior has shown that there are a number of psychological, personality and situational factors that trigger aggressive driving behavior. It is reported that men, young people, those who do not wear seat belts, who are under the influence of alcohol and who do not have a valid license are more likely to exhibit aggressive driving behavior. It has been proven that environmental, situational and road-related factors can be triggers, and those who use sports or sedan-type vehicles may exhibit more aggressive behavior. Studies have shown that there is a significant relationship between aggressive driver behavior and the severity of injuries in accidents. It is considered that it would be beneficial to deal with aggressive driver behavior in all dimensions, to reduce aggressive driving behavior and to develop intervention strategies aimed at reducing the levels of violence.

Keywords: Traffic, Aggressive, Driver Behavior, Accident, Injury.

SAĞLIK ÇALIŞANLARININ HİZMETKÂR LİDERLİK ALGILARININ LİDER-ÜYE ETKİLEŞİMİ VE ÖRGÜTSEL GÜVENE ETKİSİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ
EVALUATION OF THE EFFECT OF HEALTH WORKERS' PERCEPTIONS OF SERVANT LEADERSHIP ON LEADER-MEMBER INTERACTION AND ORGANIZATIONAL TRUST

Naciye Nur Yeter¹, Gülfer Bektaş², Emre İşçi³, Büşra Aytaç⁴

¹ Acıbadem Atakent Hastanesi, Hastane Direktör Yardımcısı, İstanbul,

² Doç. Dr., Acıbadem Mehmet Ali Aydınlar Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi, Sağlık Yönetimi Bölümü, İstanbul

³ Doç. Dr., Marmara Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi Sağlık Yönetimi Bölümü, İstanbul

⁴ Marmara Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Sağlık Yönetimi Yüksek Lisans Programı, İstanbul

ÖZET

Amaç: Araştırma, sağlık sektöründe hizmetkâr liderliğin lider-üye etkileşimi ve örgütsel güven üzerinde etkisinin belirlenmesi ile bu ilişkilerin regresyon fonksiyonlarının ortaya konulması amacıyla yapılmıştır.

Gereç-Yöntem: Araştırmanın verileri Şubat - Mart 2019 tarihleri arasında toplanmıştır. Araştırma, Türkiye'nin çeşitli illerinde faaliyet gösteren kolayda örnekleme yoluyla belirlmiş, özel girişime ait bir sağlık grubunda gerçekleştirilmiştir. Araştırmanın örnekleminde, araştırmanın yapıldığı dönemde hastanede çalışan ve araştırmaya katılmayı kabul eden 399 çalışan yer almaktadır. Araştırmada veri toplama aracı olarak anket kullanılmış ve anketin katılımcılara e-posta yoluyla ulaşması sağlanmıştır. Veriler elektronik ortama aktarılarak, SPSS 23.0 istatistik paket programında analiz edilmiştir. Analiz ve değerlendirmelerde sıklık tabloları, merkezi ve yaygınlık ölçütleri Spearman korelasyon testi ve basit doğrusal regresyon analizleri kullanılmıştır.

Bulgular: Araştırmaya katılan çalışanların 85'i (% 21,3) erkek, 314'ü ise (% 78,7) kadındır. Yaş aralığı incelendiğinde ise katılımcıların %40,9'u 25 yaş ve altı grubundadır ve katılımcıların %65,9'unu da kurumda 1-5 yıl arasında çalışanlar oluşturmaktadır. Elde edilen bulgulara göre, hizmetkâr liderlik algısının lider üye etkileşimi üzerinde pozitif yönde anlamlı ilişki gösterdiği, hizmetkâr liderliğin lider-üye etkileşiminin %71'ini açıkladığı ortaya çıkmıştır. ($r=0,837$, $p=0,000$; $R^2=0,708$). Hizmetkâr liderlik algısının örgütsel güveni yine pozitif yönde etkilediği ve ilişkinin anlamlı ve güçlü olduğu belirlenmiştir ($r=0,791$, $p=0,000$). Ayrıca hizmetkâr liderliğin örgütsel güvendedeki değişimin % 66,5'ini açıkladığı görülmüştür. ($R^2=0,665$).

Sonuç: Araştırmanın sonuçlarına göre, hizmetkâr liderlik algısının sağlık işletmelerinde ön plana çıkarılması ve bu yönde üst, orta ve alt kademe yöneticilere hizmet içi eğitim ya da en

azından farkındalık oluşturulması ile liderlik sürecinin olmazsa olmazı olan lider-üye etkileşiminin en üst düzeye çıkarılabileceği ve böylece etkinlik-verimliliğe katkıda bulunulabileceği; ayrıca örgütsel sistem ve dinamikler arasında beşeri ilişkilerin temeli olan örgütsel güvenin kurumda oluşmasını sağlamak açısından yöneticilerin özellikle hizmetkâr liderlik özelliklerine sahip olması gerektiği söylenebilmektedir.

Anahtar Kelimeler: Hizmetkâr liderlik, Lider-üye etkileşimi, Örgütsel güven, Sağlık

ABSTRACT

Objective: The aim of this study was to determine the effect of servant leadership on leader-member interaction and organizational trust in health sector and to reveal the regression functions of these relationships.

Methods: The data of the study was collected between February - March 2019. The study appeared in Turkey operating in various provinces through convenience sampling was carried out at a health group of private initiatives. The sample of the study consists of 399 employees working in the hospital during the period of the study and who agreed to participate in the study. The questionnaire was used as a data collection tool and the questionnaire was sent to the participants via e-mail. Data were transferred to electronic environment and analyzed in SPSS 23.0 statistical package program. Frequency tables, central and prevalence measures Spearman correlation test and simple linear regression analyzes were used in the analysis and evaluations.

Results: 85 (21.3%) of the participants were male and 314 (78.7%) were female. When the age range is examined, 40.9% of the participants are in the age group of 25 and under, and 65.9% of the participants are employees in the institution between 1-5 years. According to the findings, it was found that the perception of servant leadership showed a positive meaningful relationship on leader member interaction and that servant leadership explained 71% of leader-member interaction. ($r = 0.837$, $p = 0.000$; $R^2 = 0.708$). It was determined that servant leadership perception positively affected organizational trust and the relationship was significant and strong ($r = 0.791$, $p = 0.000$). In addition, the servant leadership explained 66.5% of the change in organizational trust. ($R^2 = 0.665$).

Conclusion: According to the results of the research, the perception of servant leadership should be brought to the forefront in health enterprises and in-service training should be provided to upper, middle and lower level managers in this direction. In addition, it can be said that by raising awareness at least on this issue, the leader-member interaction, which is the sine qua non of the leadership process, can be maximized and thus contributing to efficiency and productivity. In addition, in order to ensure organizational trust, which is the basis of human relations between organizational system and dynamics, managers should have especially servant leadership characteristics.

Keywords: Servant leadership, Leader-member exchange, Organizational trust, Health

KANSER TANISI ALMIŞ HASTALARDA KEMİK METASTAZLARININ BELİRLENMESİNDE KEMİK SİNTİGRAFİSİ İLE KEMİK SPESİFİK ALKALEN FOSFATAZ VE TOTAL ALKALEN FOSFATAZ DÜZEYLERİNİN KARŞILAŞTIRILMASI

Uz.Dr. Serdar ALTINDAĞ¹, Doç.Dr. Ayten GEZİCİ²

¹Diyarbakır Memorial Hastanesi Nükleer Tıp Birimi, Diyarbakır, TÜRKİYE

²Dicle Üniversitesi Nükleer Tıp Anabilim Dalı, Diyarbakır, TÜRKİYE

ÖZET

Giriş ve amaç: Hayatı tehdit eden bir sağlık sorunu olan kanserlerin takibinde metastazların erken tespiti önemlidir. Kanserlerin kemik metastazlarının belirlenmesinde kemik sintigrafisi önemli bilgiler veren ve öncelikle tercih edilen bir yöntemdir. Bu çalışmamızda kemik sintigrafisiyle iskelet sisteminde metastaz saptanan hastalarda, kemik spesifik alkalen fosfataz ve total alkalen fosfataz değerlerinin kemik sintigrafisi bulguları ile uyumunu göstermeyi amaçladık.

Materyal metod: Patolojik olarak kanser tanısı almış 92 hastaya rutin Tc-99m HDP ile kemik sintigrafisi çekildi. Hastaların kemik spesifik alkalen fosfataz ve total alkalen fosfataz değerleri çalışıldı.

Bulgular: Doksan iki hastanın 54'ünde kemik sintigrafisinde kemik metastazı tespit ettik, 92 hastanın 38'inde ise metastaz tespit etmedik. Sintigrafik olarak kemik metastazı saptadığımız hasta grubu ile kemik metastazı saptamadığımız hasta grubu arasında kemik spesifik alkalen fosfataz ve total alkalen fosfataz değerleri açısından anlamlı fark bulduk ($p < 0.001$). Ancak kemik metastazı saptanan 54 hastanın 25'inde kemik spesifik alkalen fosfataz ve 54 hastanın 23'ünde de total alkalen fosfataz değerleri normal sınırlarda saptandı.

Sonuç: Biz çalışmamızda kanserli hastalarda kemik metastazlarının tespitinde total ALP ve kemik spesifik ALP değerlerinin özgüllüğünü yüksek olarak saptadık (%89.4 ve %92.1). Ancak kemik metastazlarının saptanmasında kemik spesifik alkalen fosfatazın kemik sintigrafisinin yerini alması beklenemez. Kemik sintigrafisi normal olan hastalarda bir sonraki görüntüleme zamanının tayininde kullanılabilir, ani yükselen kan değerleri sintigrafik çalışmanın erken programlanmasını sağlayabilir.

ANAHTAR SÖZCÜKLER: Kemik sintigrafisi, kemik metabolizması, kemik metastazı, kemik alkalen fosfataz, kanser

LARENKS KANSERLERİNDE FAS-FASLİGAND ARACILIKLI APOPTOSİZİN KLİNİK VE PATOLOJİK PARAMETRELERLE KARŞILAŞTIRILMASI

Tolga Ersözlü

Dr. Öğretim Üyesi, Tekirdağ Namık Kemal Üniversitesi Tıp Fakültesi

Özet

Larinks kanseri, erişkinlerde tüm kanserlerin %2'sini oluşturur. Larinks kanserlerinde yaş, cinsiyet, histolojik özellikler, metastaz bulunması, adjuvan tedaviler gibi prognoz üzerine etkisi olduğu düşünülen faktörler literatürde sıkça tartışılmıştır.

Apoptozis klasik hücre ölüm şekli olarak bilinen nekrozisden birçok özelliği açısından oldukça farklı olan bir hücre ölüm mekanizmasıdır. Programlanmış hücre ölümünü (apoptozis) aktive eden fizyolojik mediatörler Fas ve Fas Ligant'tır (FasL). Hücre membran yüzeyindeki Fas-FasL etkileşimi, tümör hücrelerinin sitotoksik T lenfositler ve natural killer (NK) hücreler tarafından öldürülmesinde çok önemli bir yere sahiptir. Tümör hücrelerinde Fas Ligand ekspresyonu, tümör hücrelerinin Fas ilişkili apoptozise rezistans geliştirerek immün sistemden kaçmasına yardımcı olur.

Çalışmamızda Aralık 2000-Ekim 2003 tarihleri arasında Haseki Eğitim ve Araştırma Hastanesi Kulak Burun Boğaz Kliniğinde larinks karsinomu nedeniyle opere edilerek Patoloji laboratuvarında incelenen olgular tarandı ve seçilen 60 olgu (59 erkek, 1 kadın) çalışma kapsamına alındı. Olgulara ait tüm preparatlar yeniden gözden geçirilerek değerlendirildi. İmmunohistokimyasal inceleme için tümöre ait en uygun bloklar seçildi. Larinks skuamöz hücreli karsinomlarında Fas-FasL ekspresyonu: hasta yaşı, tümör çapı, tümör grade, tümör lokalizasyonu, iltihabi ve desmoplazik yanıt, kan damarı invazyonu, perinöral ve kıkırdak invazyonu, lenf nodu tutulumu ve sağkalım ile karşılaştırıldı. Fas ile iltihabi yanıt ($p=0,019$) arasında pozitif ilişki saptandı. Fas ile desmoplazik yanıt ($p=0,033$) T kategorisi ($p=0,004$), evre ($p=0,007$), lenf damarı invazyonu ($p=0,023$) arasında ters ilişki saptandı. Diğer parametrelerle ilişki gösterilemedi. Fas ile yaş, çap, grade, lokalizasyon, kan damarı invazyonu, perinöral invazyon, kıkırdak invazyonu, lenf nodu tutulumu ve sağkalım arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki gösterilemedi. Olgularda FasL ile karşılaştırılan diğer parametreler arasında ilişki gösterilemedi. Tümör hücrelerinde Fas ve FasL oranları arasında ilişki gösterilemedi.

Sonuç olarak Fas/Fas-L sisteminin larenks kanserlerinde klinik parametrelerle ilişkisinin olmadığı görüldü. Bu muhtemelen tümörün Fas aracılıklı apoptosisten değişik stratejiler üreterek kaçtığını gösterir. Fas/Fas-L sisteminin tek başına prognostik bir gösterge olarak yararlı olamayacağı fikrindeyiz.

Anahtar kelimeler: Larinks karsinomu, Apoptozis, Fas-Fas Ligand, Prognoz

OTO BOYA SEKTÖRÜNDE ÇALIŞAN BOYACILARDA SOLUNUM FONKSİYON KAPASİTELERİNİN İNCELENMESİ

Fzt. Burak Yılmaz, Dr. Öğr. Üyesi Begümhan Turhan

Hasan Kalyoncu Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi Fizyoterapi ve Rehabilitasyon
Bölümü, Gaziantep

ÖZET

Amaç: Çalışmamızda, kimyasallara maruziyetleri olan oto boyacılığı yapan bireylerin solunum fonksiyonlarını değerlendirmeyi amaçladık.

Gereç ve Yöntem: Çalışmaya 70 oto boyacısı dahil edildi. Katılımcıların boy, kilo, VKİ ve demografik bilgileri not edildi. Veriler yaş, cinsiyet ve boydan hesaplanan değerler olarak ifade edildi. Solunum fonksiyon testi ile 1. saniyedeki zorlu ekspiratuar kapasite (FEV1), vital kapasite (VC), zorlu vital kapasite (FVC), FEV1/FVC, zirve ekspiratuar akım (PEF), maksimal solunum kapasitesi (MVV) spirometre ile ölçüldü. Bireylerin 6 dakika yürüme mesafeleri (6DYT), borg skalaları, oksijen saturasyonu, kan basıncı ve nabız sayıları belirlendi. Tüm değerlendirmeler aynı kişi tarafından yapıldı. Ölçümler 3 kez tekrarlanarak, en iyi sonuç değerlendirmeye alındı.

Sonuçlar: Katılımcıların yaşları ortalaması 37.17 ± 10.36 yıldır. Günlük çalışma saatleri 7-11 saat (9.77 ± 0.783), işe başlama yılları 1-49 yıl (25.50 ± 11.89) arasında değişen boyacıların 34'ü (% 48.6) sigara kullanmaktadır. Katılımcıların sigara paket yılı ortalaması 10.27 ± 3.42 'dir. Sigara kullananların 27'sinin (% 79.41) sigara paket yılı 10 yılın altındadır. Solunum fonksiyon testi sonucu ortalama değerleri, VC 4.57 ± 0.80 lt, FEV1 3.30 ± 0.73 lt, FVC 4.34 ± 0.88 lt, PEF 5.62 ± 2.17 lt, MVV 135.14 ± 26.14 lt, FEV1/FVC (%) 78.95 ± 11.76 , 6DYT ortalaması 624 ± 87.27 m'dir. Vital bulgularının ortalamaları 80.94 ± 10.99 (kalp atım hızı), 123.55 ± 10.22 (sistolik basınç), 81.37 ± 8.38 (diastolik basınç), 96.22 ± 1.10 (oksijen saturasyonu) şeklindedir. Başlangıç borg skalası ortalaması 0.02 ± 0.11 , test sonrası ise 1.35 ± 0.56 'dır. Boyacıların, işe başlama yılları ile FEV1, FVC, VC, MVV, 6DYT değerleri arasında ters yönde korelasyon hesaplandı ($r = -.416, -.404, -.536, -.651, -.887$ sırasıyla, $p < 0.05$). Kişisel koruyucu kullanmayla FVC, MVV ve VC değerleri arasında pozitif yönde korelasyon olduğu görüldü ($r = .338, .339, .232$ sırasıyla, $p < 0.05$).

Tartışma: Oto boyacılarında, boya kimyasallarına karşı uzun süreli maruz kalmanın, bireylerin solunum fonksiyonlarını olumsuz etkilediği söylenebilir.

Anahtar Kelimeler: Oto boyacılar, solunum fonksiyonları, kimyasal maruziyet

BİSFENOL-A (BPA)’NIN KARACİĞER ÜZERİNDEKİ ETKİSİ *THE EFFECT OF BISPHENOL-A (BPA) ON THE LIVER*

Emine SARMAN

Doktora Öğrencisi, Süleyman Demirel Üniversitesi Tıp Fakültesi, Histoloji ve Embriyoloji
AD, Isparta, Türkiye, (Sorumlu yazar)

Abdullah SARMAN

Öğretim Görevlisi, Bingöl Üniversitesi Sağlık Hizmetleri Meslek Yüksekokulu, Bingöl,
Türkiye

ÖZET

Bisfenol A (BPA), polivinil klorür (PVC) gibi birçok plastikte katkı maddesi olarak kullanılan, hormon reseptörlerinin agonisti, antagonisti veya modülatörü olarak görev yapan, endokrin bozucu kimyasal (EDC)’ dir. Dünya çapında en yaygın kullanılan endüstriyel bileşiklerden biri olan BPA’nın, yılda yaklaşık 8 milyon ton üretildiği ve atmosfere 100 ton salındığı bilinmektedir. Plastik ürünler ısıtıldığında veya ultraviyole ışığa maruz kaldığında, yiyecek ve suya salınır. Bu sebeple, BPA ile temas halinde olmak kaçınılmazdır. İnsanlar tarafından maruz kalındığında, çeşitli sebeplerle emilmesi, solunması ve yutulması nedeniyle dolaşımda 10-100 nM aralığında BPA seviyesi meydana gelmiştir. Yapılan araştırmalar, doğum öncesi dönemde amniyotik sıvı ve serumda BPA varlığının olduğunu ve doğumda fetüse aktarılması nedeniyle bu kimyasal bileşiğe maruz kalındığını, sonraki dönemde ise sinir sistemi, üreme sistemi, deri, böbrek, karaciğer gibi birçok doku ve sistem üzerinde ciddi hasarlar meydana getirdiğini göstermektedir.

Birçok çalışma toksik maddelerin normal karaciğer fonksiyonunu bozduğu ve çeşitli hastalıklara neden olduğunu göstermiştir. Karaciğer insan vücudundaki en önemli detoksifikasyon organıdır ve karaciğer fonksiyonundaki hasar genellikle metabolik hastalıklara işaret eder. Karaciğerdeki BPA’nın, bisfenol A-glukuronid (BPAG) olarak adlandırılan daha az toksik bir bileşiğe dönüştürülmesi gerçeği göz önüne alındığında, söz konusu organda bu bileşiğin daha yüksek konsantrasyon ve toksisitesinin mevcudiyeti olasılığı vardır. BPA’nın hayati bir vücut organı olan karaciğeri oksidatif stresin indüklenmesi yoluyla etkilediği bilinmektedir. Mitokondriyal hasar temel olarak elektron taşıma zincirinin bozulmasından ve oksidatif stresin indüklenmesinden kaynaklanır. BPA’ya maruz kalmak, elektron transfer zincirinin ilk kompleksinin inhibisyonu yoluyla oksidatif fosforilasyonda kusurlara neden olmaktadır. BPA’nın hepatositler ve hepatik doku üzerindeki etkileri ile ilgili sınırlı miktarda literatür vardır. Bununla birlikte, bazı yeni çalışmalar, BPA’ya maruz kalmanın, mitokondri aracılı apoptozis gibi oksidatif stres yoluyla hepatik travmaya neden olduğunu göstermiştir. Diğer çalışmalar, yüksek ve düşük doz BPA’ya maruz kalmanın, karaciğer enzim seviyelerinde değişikliklerin yanı sıra genomik hasara neden olduğunu göstermiştir. BPA’ya maruz kalan karaciğer dokusu histopatolojik olarak incelendiğinde ise; gözlelenebilir vakuoler dejenerasyon, sinüzoidal dilatasyon ve vasküler tıkanıklık görülmüştür. İncelediğimiz literatürler ışığında, deneysel çalışmalarda BPA’nın karaciğer üzerinde ciddi hasarlar meydana getirdiği görülmüştür. Bu hasarı bilimsel olarak gerektirdiğimizde BPA’nın gelişmekte olan çocuklar başta olmak üzere, insanlar üzerinde hepatotoksik etkisinin olduğu söyleyebiliriz.

Anahtar Kelimeler: Bisfenol A (BPA), Endokrin Bozucu Kimyasal (EDC), Oksidatif Stres, Hepatosit

ABSTRACT

Bisphenol A (BPA) is an endocrine disrupting chemical (EDC) that acts as an agonist, antagonist or modulator of hormone receptors, used as additives in many plastics such as polyvinyl chloride (PVC). It is known that BPA, one of the most widely used industrial compounds worldwide, produces about 8 million tons per year and releases 100 tons into the atmosphere. Plastic products are released into food and water when heated or exposed to ultraviolet light. Therefore, contact with BPA is inevitable. When exposed to humans, BPA levels in the range of 10-100 nM occurred in the circulation due to absorption, inhalation and ingestion for various reasons. Research shows that BPA is present in amniotic fluid and serum in the prenatal period and that it is exposed to this chemical compound due to transfer to the fetus at birth.

Many studies have shown that toxic substances impair normal liver function and cause various diseases. The liver is the most important detoxification organ in the human body, and damage to liver function often indicates metabolic diseases. Given the fact that BPA in the liver is converted to a less toxic compound called bisphenol A-glucuronide (BPAG), there is a possibility of higher concentration and toxicity of the compound in question. It is known that BPA affects the liver, a vital body organ, through the induction of oxidative stress. Mitochondrial damage is mainly caused by disruption of the electron transport chain and induction of oxidative stress. Exposure to BPA causes defects in oxidative phosphorylation by inhibition of the first complex of the electron transfer chain. There is limited literature on the effects of BPA on hepatocytes and hepatic tissue. However, some recent studies have shown that exposure to BPA causes hepatic trauma through oxidative stress, such as mitochondria-mediated apoptosis. Other studies have shown that exposure to high and low doses of BPA causes genomic damage as well as changes in liver enzyme levels. Liver tissue exposed to BPA was examined histopathological; observable vacuolar degeneration, sinusoidal dilatation and vascular occlusion.

In the light of the literature we reviewed, experimental studies have shown that BPA causes serious damage to the liver. When we scientifically justify this damage, we can say that BPA has a hepatotoxic effect on humans, especially on developing children.

Keywords: Bisphenol A (BPA), Endocrine Disrupting Chemical (EDC), Oxidative Stress, Hepatocyte

GESTASYONEL DİYABETLİ KADINLARDA ORTALAMA TROMBOSİT HACİMLERİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ

Murat ALAY¹, Ayşegül SAKİN²

1. Yüzüncü Yıl Üniversitesi Tıp Fakültesi, İç Hastalıkları Anabilim Dalı, Endokrin ve

Metabolizma hastalıkları Bölümü

2. Van Eğitim ve Araştırma Hastanesi, İç hastalıkları Kliniği, Van

ÖZET

Amaç: Gestasyonel diyabetes mellitus (GDM), hamilelik sırasında ortaya çıkan ve tüm gebeliklerin yaklaşık % 3-10'unda görülen bir hastalıktır. İnsülin direnci ile birlikte, beta hücre disfonksiyonu, gebelik diyabetinin patogeneğinde rol oynar. Trombositler ateroskleroz patogeneğinde önemli bir rol oynamaktadır. Trombosit fonksiyonunu değerlendirmek için kullanılan çok sayıda indeks vardır. Ortalama trombosit hacminin (MPV) ölçümü bunlardan biridir ve trombosit boyutunu belirleyen basit bir yöntemdir. Artmış MPV, diyabetes mellitus, obezite, bozulmuş açlık glikozu ve hipertansiyon gibi bilinen aterosklerotik risk faktörleri olan hastalarda gösterilmiştir. Çalışmamızda GDM'si olan vakaların MPV değeri ile ilişkisini araştırmayı amaçladık.

Gereç ve Yöntem: Son iki ay içerisinde Endokrinoloji ve Metabolizma Hastalıkları kliniğine rutin takiplerine gelen 18-40 yaş arasındaki gebeler dâhil edildi. American Diabetes Association (ADA) kriterlerine göre gebeliğin 24-28. haftasında yapılan 75 gram oral glukoz tolerans testi (OGTT) sonrası kriterlere uygun olarak GDM tanısı konulan gönüllü 36 gebe vaka grubu, GDM saptanmayan gönüllü 34 gebe kontrol grubu olarak alındı. Her iki grubun demografik ve klinik özellikleri, açlık kan şekeri, insülin, Hemogloblin A1c(HgA1c), HOMA-IR2 indeksi, MPV düzeyleri retrospektif olarak incelendi ve istatistiksel olarak karşılaştırıldı.

Bulgular: Her iki grubun yaş ortalaması ve vücut kitle indeksi benzerdi. Açlık kan şekeri, insülin ve HOMA –IR2 düzeyin vaka grubunda anlamlı olarak yüksek geldi. Sırasıyla glukoz vaka grubunda 87.2 ± 16.5 mg/dL, kontrol grubunda 76.7 ± 7.43 mg/dL ($p=0,001$), serum insülin düzeyi vaka grubunda 10.8 ± 7.14 μ IU/l, kontrol grubunda 6.68 ± 2.99 ($p= 0,002$), HOMA-IR2. düzeyi vaka grubunda 2.47 ± 2.12 , kontrol grubunda 1.27 ± 0.63 ($p= 0,002$) bulundu. Vaka ve kontrol gruplarında serum MPV seviyeleri sırasıyla 8.54 ± 0.81 fL, 8.96 ± 1.33 fL ($p=0,117$) olarak tespit edildi. İstatistiksel olarak anlamlı fark görülmedi.

Tartışma: GDM'li hastalarda MPV değerinde aynı yaş grubundaki gebeler karşılaştırıldığında anlamlı farklılık görülmedi. İnsülin direnci gelişmesine rağmen GDM'nin kronik olarak devam etmemesi, gebelik sonrası kaybolması ve vücut kitle indekslerin benzer olması nedeniyle MPV üzerine etki etmediği düşünüldü.

Anahtar Kelimeler: Gestasyonel diyabet, ortalama trombosit hacmi, trombosit, , tip 2 diyabet, insülin direnci

Tablo 4. Vaka ve kontrol gruplarında laboratuvar parametreleri

	Vaka (ortalama ±SD)	Kontrol (ortalama ±SD)	p
AKŞ (mg/dl)	87.02±16.56	76.70±7.43	0.001*
İnsulin (IU/ml)	10.85±7.14	6.68±2.99	0.002*
HOMA-IR	2.47±2.12	1.27±0.63	0.002*
Total-kolesterol(mg/dl)	210.35±40.13	225.00±63.19	0.265
LDL-kolesterol(mg/dl)	117.35±33.39	133.22±54.64	0.158
HDL-kolesterol (mg/dl)	56.67±12.35	58.96±12.02	0.452
Trigliserid (mg/dl)	181.79±61.21	185.90±74.32	0.808
HgbA1c(%)	5.35±0.62	4.75±0.30	<0.001*
Hgb (g/dl)	12.56±1.24	12.71±1.44	0.634
MPV (fL)	8.54±0.81	8.96±1.33	0.117

*Independent T samples testi, AKŞ:Açlık kan şekeri, HgbA1c:Hemoglobulin A1c,

Hgb:Hemoglobulin, MPV:Ortalama trombosit hacmi,

İBN ARABÎ'DE İLAHÎ AŞK

Dr. Öğr. Üyesi Abdullah KARTAL*

Özet

İbn Arabî'ye göre aşk sevginin aşırı halidir. Aşk seviyesindeki sevgi, aşığın bütün unsurlarına yayılarak onu kuşatır. Bu nedenle seven Allah olduğunda “aşk” kelimesi kullanılamaz. Sevgi, Allah'ın ârif kullarına görüldüğü yani tecellî ettiği en yüksek makamdır. İlâhî sevgi, Allah'ın kulunu, kulun da Allah'ı sevmesidir. Bu sevgi nihai noktaya varınca ârif, kulun Allah'ın mazharı ve Allah'ın da kulun mazharı olduğunu müşâhede eder. Fakat sevginin insanla ilişkisi, Allah ile olan ilişkisinden farklıdır.

Ona göre ilahî aşkın bazı sonuçları vardır. Sevgi, gerçekte, Hakk'ın bir niteliği olduğu için, yücelik ve izzete sahiptir. Bu nedenle seven, sevginin bu yüceliği karşısında ezilir. Bu yüzden ancak Allah'ı seven kimse O'na ibadet eder ve O'nun karşısında zelil olur. Ayrıca seven kişi sürekli sevdiğini görmek ve onunla konuşmak ister. Bilgi en yüksek makam, sevgi ise en yüksel “hâl”dir. Bu sevginin bir sonucu olarak kul, Allah'ı neyin razı edeceğini öğrenmek ve yapmak ister. Bu nedenle ilâhî aşk ile ibadeti arasında derin bir bağlantı vardır.

İbn Arabî'nin varlıkla ilgili görüşü nedeniyle, İlahî aşkın bir sonucu olarak ortaya çıkan iki problem vardır: İbadet eden-ibadet edilen birliği karşısında ibadetin anlamı ve gerekliliği problemi ve ibadetin zorunlu olması karşısında özgür iradenin anlamı. Bu tebliğde bu iki sorunun İbn Arabî'nin sisteminde nasıl çözüldüğü üzerinde durulacaktır.

Anahtar Kelimeler: Sevgi, İlahî Aşk, İbadet, Özgür İrade, Zillet

* Harran Üniversitesi İlahiyat Fakültesi, Din Felsefesi ABD

TEVRAT'TA VE KUR'ÂN-I KERİM'DE “ON EMİR”

Mehmet Cüneyt Gökçe

Harran Üniversitesi İlahiyat Fakültesi

Yüce Allah'ın, Hz. Âdem'den Hz. Muhammed'e kadar gönderdiği mesajların tamamında ortak özellikler vardır. Zaten Kur'an-ı Kerim'de peygamberler arasında ayırım gözetilmediği ve gözetilmemesi gerektiği açıkça belirtilir.

Kuşkusuz, bütün dinlerin temel amacı, insanlığın iki cihan saadetini temin etmektir. Asıl, esas ve kaynakları “bir” olan bu kurumların; geldikleri zamanın özelliklerine uygun bir biçimde hüküm icra etmelerinin yanı sıra, temel hedeflerinin tevhid, haşır ve kulluk olduğu da bilinmesi gereken bir husustur. Peygamberlerin getirdiği ilahî mesajların tamamı dinin aslı ve esası olan herhangi bir farklılığa düşmez; farklı esas ve görüş ortaya koymaz. Çünkü itikadî konular asıl olup herhangi değişikliğe uğramaları mümkün değildir. Amelî-fıkî konular ise elbette ümmetlerin gelişim sürecine ve yaşantı biçimlerine göre farklılık gösterebilir. Talî olan bu konular ümmetten ümmete değişebilir, değişikliğe uğrayabilir. Şu ümmette caiz olan bir

mesele diğerinde farklı olabilir. İnancı, imanı ve itikadı ilgilendiren konular ise her dönemde ve her peygamberde aynıdır. Hz. Âdem'in dönemindeki inanç esasları ne ise Hz. Peygamber Efendimiz'in getirdiği esaslar da aynıdır.

Beşerî birtakım müdahalelere maruz kalmış olan Kur'an'ın dışındaki diğer ilahî kitapların kalıntıları arasında mahfuz kalan bazı ifadelerin özgün özellikleri, yani vahye mensubiyet hususiyetleri hemen dikkat çeker. Örneğin, Tevrat'ta yer alıp İsrail oğullarını hidayet ve kurtuluşa çağıran ve “on emir” olarak bilinen

- *Allah'tan başka ilâhların olmayacak,*
- *Kendin için oyma put yapmayacaksın,*
- *Allah'ın ismini boş yere anmayacaksın,*
- *Cumartesi günü hiçbir iş yapmayacaksın,*
- *Babana ve anana hürmet edeceksin,*
- *Adam öldürmeyeceksin,*
- *Zina etmeyeceksin,*
- *Çalmayacaksın,*
- *Yalan yere şahitlik yapmayacaksın ve*
- *Komşunun hiçbir şeyine göz dikmeyeceksin...*

...maddelerin neredeyse tamamı İslamiyet'te de aynen korunmuş veya bir yorum ile tadil

edilmiştir; mesela Cumartesi olayı buna örnek gösterilebilir.

İşte bu çalışmada söz konusu on emrin iki ilahî kitaptan bir karşılaştırılmasına yer verilecek ve bir tespit yapılamaya çalışılacaktır.

Anahtar Kelimeler: On emir, Tevrat, Kur’ân-ı Kerim, Hz. Muhammed, Hz. Musa.

ÂYETLER IŞIĞINDA ÜSTÜNLÜK KRİTERLERİ

Mehmet Cüneyt Gökçe

Harran Üniversitesi İlahiyat Fakültesi

Yüce Allah yeryüzünde değişik türden yaratıklar var etmiş ve her birisine farklı görev ve roller vermiştir.

Etrafımızı gözlemlediğimizde bu farklılıkları fark etmemek mümkün değildir. Yaratılmışların hepsi de kendi standartları içerisinde 'iş' görmekte ve bu kâinatın imarı konusunda bir vazife yerine getirmektedir. Şu hâlde burada en önemli nokta 'bakabilmek', 'görebilmek' ve 'anlayabilmek' meselesidir.

'İyi' baktığımızda, kaba bir tasnifle yaratıkların önce canlı ve cansız olmak üzere ikiye ayrıldığını; ardından her birisinin değişik sınıflar oluşturduğunu fark ederiz. Örneğin, canlıların bir kısmının –sadece- canlı; bir kısmının canlı ve ruh sahibi, diğer bir kısmının ise hem canlı-ruh sahibi ve şuurlu oldukları hepimizin malumudur.

Yaratıkların hiçbirisi 'gereksiz' ve 'abes' yaratılmamıştır. Zaten Yüce Yaratıcı için 'abes' bir iş düşünmek mümkün değildir. Hikmet sahibi olan Yüce

Allah, her şeyi ölçülü, hikmetli ve yerli yerinde yaratmış ve kâinata yerleştirmiştir.

Yeryüzünde bulunan varlıkların en mükemmeli insanoğludur. O, öyle bir konumda yaratılmış ki, sanki kendi dışındaki diğer bütün varlıklar, ona hizmet etmek ve onu mutlu etmek için yarışmaktadırlar.

Öyle ya, ağaçlar ona meyve yetiştirmeye ve onu gölgelendirip rahat nefes almasını sağlamaya çalışırken; dağlar, ormanlar, bitkiler, hayvanlar, sular, denizler, kaynaklar ve aklınıza ne gelirse her şey onu merkeze alıp ona hizmet sunmakta ve hayatiniyetini sağlamaya çalışmaktadır.

Ancak, bu farklılıklar hiçbir zaman bir insanı diğer bir insana karşı 'ayrıcalıklı' ve 'imtiyazlı' konuma yükseltmez. Hiçbir ırkın diğer bir ırka; hiçbir coğrafyanın diğer bir coğrafyaya, hiçbir kavmin diğer bir kavme; hiçbir aşiretin diğer bir aşirete; hiçbir milletin diğer bir millete; hiçbir topluluğun diğer bir topluluğa; hiçbir ailenin diğer bir aileye üstünlüğü söz konusu değildir.

Bu çalışmada Allah katında üstünlük kriterinin kulluk bilincindeki sorumluluk, takva ve Allah korkusu olduğu vurgulanacaktır.

Anahtar Kelimeler: Takva, Irkçılık, Cahiliye, Kardeşlik

TÜRKİYE’DE SEKÜLER VE DINDAR MUĞLAKLIĞINDA YENİ BİR TOPLUMSAL ÖRÜNTÜ: SEKÜLER KESİMDE EVLIYA KÜLTÜ’NÜN CANLANIŞI VE ASR-I SAADET DÖNEMİN’E DÖNÜŞ İSTEĞİ

Dr. Gözde Özelce

Humboldt Üniversitesi Asya ve Afrika Araştırma Enstitüsü

Türkiye’de son yıllarda hem dinsel alanda medya kullanımının, hem de özellikle metropollerde tasavvuf üzerine verilen konfrans, panel ve ulusal/ uluslar arası sempozyumların sayıca arttığını ve rağbet gördüğünü gözlemliyoruz. Dikkat çekici bir biçimde özellikle iki kadın sufînin, gerek televizyon ve yazılı basın, gerekse de internet ortamını aktif kullanımından dolayı görünür hale geldikleri ve söylemlerinin kitlelerce takip edildiği görülmektedir. Rifai tarikatına mensup kadın mürid Cemalnur Sargut ile Mevlevî tarikatına mensup Hayatnur Arttiran’ın çevresinde toplananların, batılı “çağdaş kadın” imajına sahip kadınlardan ve bu imajı onaylayan erkeklerden, daha açık bir ifade ile seküler görünümlü kişilerden oluştuğu görülmektedir. İslamî ibadet ritüellerini gündelik hayat pratiklerinde yaşamak isteyen, hem eğitim hem de ekonomik seviye açısından heterojen bir dinsel oluşumdan bahsediyoruz. Bu müridler, Sargut ve Arttiran’ın başkanlığını yürüttüğü derneklerce düzenlenen Umre, Hac ya da evliya ziyaretlerinde hem de 29 Ekim Cumhuriyet Bayramı yürüyüşlerinde bir araya gelebilmektedir. Türkiye’nin en büyük metropolü olan İstanbul’da üç kuşak boyunca seküler değerlerle ve batı tarzı modernleşme kodları ile yetişmiş bireylerin din ve modernlik algılarında değişimi iki sufi kadını mürid edinmeleri üzerinden inceleyen bu makale, son yıllarda seküler kesimin tasavvuf öğretisine olan yönelimini anlama çabası taşıyan doktora tezinden yola çıkılarak yazılmıştır. Makalede ele alınan örneklem grubu Rıfî tarikatına mensup Cemalnur Sargut ve Mevlevî tarikatına mensup Hayatnur Arttiran’ın sohbetini dinlemeye en az 2 yıldır gelmekte olan kişilerden ve ihvan içinden seçilmiştir. Bu bireylerin dinsel yönelimleri; yaş, cinsiyet ve gelir seviyesi değişkenleri dikkate alınarak incelenmiştir. Araştırma hem 2 yıla dayanan katılımcı gözlem notlarına hem de derinlemesine ve odak görüşmelerden elde edilen verilere dayanmaktadır. Evliya ziyaretlerinde bulunan, en modern kişi olarak Hz. Muhammed’i gösteren müridlerden oluşan bu yeni dinsel oluşum, Gelner’in Yüksek İslam ve Halk İslam’ı ayrımının problematik yapısını işaret ederken, Şerif Mardin’in Halk İslamı’nın canlanacağı yönündeki öngörüsüne bir örnek teşkil eder görülmektedir. Dindar ve seküler kutuplaşmasının esnediği bu toplumsal örüntü, çoklu modernitenin sinyallerini barındırmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Dindar ve Seküler Ayrımı, Halk İslamı, Çoklu Modernite

SEBK-İ HİNDÎ ŞAİRLERİNİN MEVLÂNÂ'YA BAKIŞI

Emrullah YAKUT

Dr. Öğr. Üyesi, Mardin Artuklu Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Türk Dili ve Edebiyatı
Bölümü

Özet

Hint üslubu gerek dildeki tasarrufları ve gerekse muhteva bakımından getirdiği yeniliklerle klasik şiir geleneğinde meydana gelen mühim bir kırılmadır. Ancak böyle olmasına rağmen bu üslup etkisindeki şairlerin geleneği bütünüyle reddetmedikleri, kudemaya mensup şairlerden övgüyle bahsettikleri, şiirlerini tanzir ettikleri görülmektedir. En çok övgü alan ve tanzir edilen şairlerin başında Mevlânâ gelir. Bu çalışmada Fars Sebk-i Hindî şairlerinin Mevlânâ'ya bakışları incelenecektir.

Anahtar Kelimeler: Sebk-i Hindî, Mevlânâ, Sâib-i Tebrîzî, Hazîn-i Lâhîcî, Bîdil-i Dihlevî

İNVİTRO YÖNTEMLERLE ETAMBUTOL ANTİBİYOTİĞİNİN GENOTOKSİK ETKİSİNİN İNCELENMESİ

**Prof. Dr. Lale DÖNBAK¹, Prof. Dr. Ahmet KAYRALDIZ¹, Uzm. Bio. Emine KASAN²,
Uzm. Bio. Onur BOZKURT²**

¹Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi, Fen Edebiyat Fakültesi, Biyoloji Bölümü, Kahramanmaraş.

²Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, Biyoloji Anabilim Dalı, Kahramanmaraş.

ÖZET

Etambutol tüberküloz tedavisinde kullanılan, çok yüksek konsantrasyonlarda bakterisidal etkili bir antibiyotiktir. Bu çalışmada; etambutolün insan periferik lenfositlerinde olası genotoksik etkisi araştırılmıştır. Bu amaçla, sigara ve alkol kullanmayan, sağlıklı gönüllü 4 donörden alınan periferik kan örnekleri 12,5, 25, 50 ve 100 µg/ml konsantrasyonlarındaki etambutol ile 24 ve 48 saat muamele edilerek Kardeş Kromatid Değişimi (KKD) ve Mikronükleus (MN) testleri ile mikroskopik incelemeler için daimi preparatlar hazırlanmıştır. KKD preparatlarında hücre başına düşen kardeş kromatid değişimi (KKD/Hücre) oranı, MN preparatlarında ise; MN (% MN) ve mikronükleuslu binükleer hücre (% BNMN) oranı saptanmıştır. Elde edilen veriler SPSS (17.0) paket programı kullanılarak nonparametrik Mann Whitney-U testi ve Spearmann's rho korelasyon testleri ile istatistiksel olarak analiz edilmiştir.

Etambutol ile 24 ve 48 saat muamele edilen hücrelerde tüm dozlarda kardeş kromatid değişimi frekansında kontrole göre önemli bir artış olduğu saptanmıştır ($p<0,05$; $p<0,01$). Veriler MN ve BNMN frekansı açısından değerlendirildiğinde; etambutolün farklı dozları ile 24 ve 48 saatlik muamelenin hücrelerde en düşük doz (12,5 µg/ml) hariç diğer tüm dozlarda mikronükleus ve mikronükleuslu binükleer hücre oranının kontrole göre istatistiksel olarak önemli düzeyde arttığı saptanmıştır ($p<0,05$; $p<0,01$). KKD, MN ve BNMN frekanslarındaki bu artışın her iki muamele süresinde de doza bağlı olduğu gözlenmiştir ($p<0,01$). Her iki muamele süresinde de sitogenetik markırlar arasındaki korelasyon incelendiğinde; muamele edilen hücrelerde KKD-MN, KKD-BNMN ve MN ile BNMN arasında + korelasyon olduğu ($p<0,01$) gözlenmiştir. Sonuç olarak bu çalışmada; etambutolün çalışılan konsantrasyonlarının insan periferik lenfositlerinde genotoksik etki gösterdiği saptanmıştır.

Anahtar Kelimeler: Etambutol, Genotoksisite, Kardeş kromatid değişimi, Mikronükleus

SERTİNDOLÜN GENOTOKSİK ETKİSİ VE OKSİDATİF HASAR OLUŞTURMA POTANSİYELİNİN İNCELENMESİ

**Bio. Zeliha AYDOĞAN¹, Prof. Dr. Lale DÖNBAK², Prof. Dr. Ahmet KAYRALDIZ²,
Uzm. Bio. Onur BOZKURT¹**

¹Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, Biyoloji Anabilim Dalı, Kahramanmaraş.

²Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi, Fen Edebiyat Fakültesi, Biyoloji Bölümü, Kahramanmaraş.

ÖZET

Sertindol şizofreni ve şizoaffektif bozukluk tedavisinde kullanılan atipik antipsikotik bir ilaçtır. Bu çalışmada; sertindolün insan periferik lenfositlerinde olası genotoksik etkisi ile oksidatif hasar oluşturma potansiyeli araştırılmıştır. Bu amaçla, sigara ve alkol kullanmayan, sağlıklı 4 gönüllü donörden alınan periferik kan örnekleri 0,375, 0,75, 1,5 ve 3 µg/ml konsantrasyonlarındaki sertindol ile 24 ve 48 saat muamele edilmiş ve genotoksik etkiyi incelemek için Kromozomal Anormallik (KA) ve Mikronükleus (MN) testleri ile daimi preparatlar hazırlanmıştır. KA preparatlarında yapılan mikroskopik incelemelerle; hücre başına düşen anormallik oranı (KA/Hücre), anormal hücre yüzdesi (% AH), MN preparatlarında ise; MN frekansı (% MN) ile mikronükleuslu binükleer hücre (% BNMN) oranı saptanmıştır. Oksidatif hasar oluşturma potansiyelini incelemek için; sertindol konsantrasyonlarıyla 3 saat muamele edilen kan örneklerinde, total antioksidan seviyesi (TAS) ve total oksidan seviyesi (TOS) spektroskopik olarak ölçülmüştür. Elde edilen veriler SPSS (17.0) paket programı kullanılarak Mann Whitney-U testi ve Spearmann's rho korelasyon testi ile istatistiksel olarak analiz edilmiştir.

İnsan periferik lenfositlerinin, sertindol ile 24 saatlik ve 48 saatlik muamelesinin KA/Hücre oranında tüm dozlarda, AH, MN ve BNMN frekansında ise; 24 saatlik muamele süresinde en düşük doz (0,375 µg/ml) hariç diğer tüm dozlarda kontrol grubuna göre önemli bir artışa neden olduğu gözlenmiştir. KA, AH, MN ve BNMN oranlarında gözlenen bu artışın her iki muamele süresinde de doza bağlı olduğu ($p<0,01$) saptanmıştır. Sertindol konsantrasyonları ile 3 saatlik muamele sonucunda hücrelerde en düşük doz hariç (0,375 µg/ml) diğer tüm dozlarda total antioksidan seviyesinin kontrole kıyasla önemli düzeyde azaldığı, total oksidan seviyesinin ise istatistiksel olarak önemli düzeyde artmış olduğu gözlenmiştir ($p<0,05$; $p<0,01$). TAS ile doz arasında – bir korelasyon olduğu, doz arttıkça total antioksidan seviyesinin azaldığı ($p<0,01$), buna karşılık TOS ile doz arasında + bir korelasyon olduğu ($p<0,01$) yani doz arttıkça total oksidan seviyesinin artmış olduğu saptanmıştır. Sonuç olarak bu çalışmada; sertindolün insan periferik lenfositlerinde genotoksik etki gösterdiği ve oksidatif hasar oluşturma potansiyeline sahip olduğu ortaya konulmuştur.

Anahtar kelimeler: Sertindol, Genotoksisite, Kromozomal Anormallik, Mikronükleus Oksidatif hasar

YÜKSEK ENERJİLİ BÜYÜK HADRON ÇARPIŞTIRICISI'NDA UYARILMIŞ KUARKIN ARAŞTIRILMASI

Yusuf Oğuzhan GÜNAYDIN

Doç. Dr. ,KSÜ

Leyla AYDIN

KSÜ Fen Edebiyat Fakültesi Fizik Bölümü Yüksek Lisans Öğrencisi

Özet

Doğada bilinen dört temel etkileşim vardır: kütle çekimi, elektromanyetik etkileşim, güçlü etkileşim ve zayıf etkileşim. Bunlardan ikisi (kütle çekimi ve elektromanyetik etkileşim) hepimizin günlük hayatta aşına olduğu etkileşimlerdir. Bu dört etkileşimin üçünü (elektromanyetik, güçlü ve zayıf etkileşim) tek bir çatı altında bir araya getiren kurama Standart Model (SM) denir.

Standart model çok sayıda bilim insanının katkılarıyla 20. yüzyılın ikinci yarısında oluşturuldu. Önce 1961'de Shelden Glashow elektromanyetik ve zayıf etkileşimleri birleştirmeyi başardı. Daha sonra 1967'de Steven Weinberg ve Abdus Salam elektrozayıf kuramı bugünkü haline getirdi. Güçlü etkileşim ise 1970'lerde kuarkların varlığının doğrulanmasından sonra pek çok bilim insanının katkılarıyla son halini aldı.

Standart modelin yaptığı pek çok tahmin yıllar içinde doğrulandı. Ancak bazı eksiklikleri ve cevaplayamadığı sorular vardır. Parçacık ailelerin birbirinin tekrarı olması, lepton ve kuark kütleleri arasındaki hiyerarşik yapı, parametre sayısının fazlalığı, Higgs parçacığının kütlesine yapılan kuantum düzeltmelerinde karşılaşılan ıraksamalar, neden 3 aile olduğu sorusu gibi...Bu ise fizikçileri Standart Model' in ötesine geçmeye zorlamaktadır. Bu modellerden birisi de kompozitlikler.

Herhangi bir sistemin kompozit yapıda olup olmadığının anlaşılması için o sistemi bir arada tutan enerji miktarı kadar dışarıdan bir uyarılma vermek yeterlidir. Bunun için de, oldukça yüksek enerjili çarpıştırıcılara ihtiyaç duyulmaktadır. Yapılan yüksek enerjili çarpışma deneylerinde olay sayısını daha da arttırabilmek için olay sayısını doğru orantılı yükseltecek şekilde yüksek ışınlık gerekmektedir. Geliştirilen son tekniklerle, Büyük Hadron Çarpıştırıcısı (BHÇ)'de 37 fb^{-1} kadar ışınlık değerine ulaşılmıştır. Büyük Hadron Çarpıştırıcısı'nın sonraki aşamalarında bu değer önce Yüksek-Işınlıklı Büyük Hadron Çarpıştırıcısı (YI-BHÇ)'de 3500 fb^{-1} değerine, sonra Yüksek-Enerjili Büyük Hadron Çarpıştırıcısı (YE-BHÇ)'de 15000 fb^{-1} değerine kadar çıkarılması öngörülmektedir.

Büyük Hadron Çarpıştırıcısı'ndaki ATLAS ve CMS deneylerinde iki-jet son durumundaki spin-1/2 uyarılmış kuarka (q^*) getirilen kütle sınırı 6.0 TeV'dir. Bu deneysel limit değerinden başlayarak, Yüksek Enerjili Büyük Hadron Çarpıştırıcısı'nın kinematik sınırlarının elverdiği yere kadar spin-1/2 uyarılmış kuarkın kütlesi (m_{q^*}) ile kompozitlik ölçeği (Λ)'nın bazı benzetim yazılımı yardımı ile taraması yapılmıştır. Yüksek-Enerjili Büyük

Hadron Çarpıştırıcısı gibi yeni öncü makinenin, spin-1/2 q^* 'ı iki-jet son durumundaki keşif, gözlem ve dışarlama potansiyelleri ortaya konulmaya çalışılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Standart Model, Kompozitlik, Yüksek Işınlık, Yüksek Enerji, Uyarılmış Kuark.

KESİNTİSİZ GÜÇ KAYNAKLARINDAKİ VERİLERİN KABLOSUZ BAĞLANTI İLE GÖSTERGE EDİLMESİ *DISPLAYING THE STATUS OF UNINTERRUPTIBLE POWER SUPPLIES VIA WIRELESS CONNECTION*

Beyza ÖZDEMİR

Yüksek Lisans Öğrencisi, Gazi Üniversitesi, Elektrik-Elektronik Mühendisliği

Özet

Modern dünyada elektrik enerjisi vazgeçilmez bir role sahiptir. Günlük yaşamda kritik noktalarda bulunan sistemlerin çoğunun çalışabilmesi için elektrik enerjisine ihtiyaç vardır. Elektrik enerjisinin kesintisiz kullanılabilmesi verimliliği arttırmakta, yüksek derecede güvenlik ve yaşam konforu sağlamaktadır. Güvenlik (hava trafik kontrolü, hastaneler, demiryolu sistemleri, askeri tesisler, polis merkezleri vb.), süreklilik gerektiren endüstriyel süreçler (fabrikalar vb.), bilgi teknolojilerinde verileri koruma (internet, servis sağlayıcıları, bankalar vb.) gibi durumlar için elektrik enerjisi hayati önem taşımaktadır. Elektrik enerjisinin bu kadar önemli olduğu durumlarda elektrik hatlarındaki beklenmedik bir kesinti veya arıza kritik yükleri kötü bir şekilde etkilemektedir. Bu tür problemlerden kaçınmak ve sistemleri korumak için sürekli ve temiz çıkış gücüne sahip kesintisiz güç kaynakları kullanılmaktadır.

Bu çalışmada, kesintisiz güç kaynaklarının hayati önemine istinaden voltaj, akım, frekans ve güç fazlarını uzaktan izlemek için bir sistem geliştirilmiştir. Çalışmada kullanılan güç kaynağı verileri FPGA üzerine yapılandırılan Microblaze yazılım tabanlı işlemci tarafından sanal veri olarak oluşturulmuştur. Veriler Bluetooth haberleşmesi ile görüntüleme cihazına aktararak görüntüleme cihazındaki bir yazılım tarafından çizdirilmektedir.

Anahtar Kelimeler: Kesintisiz Güç kaynağı, FPGA, Bluetooth, Microblaze

Abstract

Elektrical power has an indispensable role in the modern World. Most of the system at critical points in daily life require electrical energy to operate. Using continuously of elektrical energy increases efficiency and provides a high degree of safety and comfortable life. The electrical energy is vital for situations such as security (air traffic control, hospitals, railway systems, military facilities, police stations, etc.), industrial processes requiring continuity (factories, etc.), data protection in information technologies (internet, service providers, banks etc.). In these situations that electrical enrgy is very important for, an unexpected break in power lines or failures effect the critical loads badly. To avoid such problems and to protect the systems, uninterruptible power supplies with continuous and clean output power are used.

In this study, a system has been developed to monitor the voltage, current, frequency and power phases of uninterruptible power supplies remotely. The power supply data used in the

study are generated as virtual data by the Microblaze software-based processor implemented on FPGA then the generated data is transferred to the display device via bluetooth communication, and will be drawn by a software in the display device.

Keywords: Uninterruptible Power Supply, FPGA, Bluetooth, Microblaze

TOWARDS IDENTIFICATION OF AMMONIUM TRANSPORTER-1 (AMT1) GENES IN TOMATO

M. Aydın Akbudak

Akdeniz University, Department of Agricultural Biotechnology, Antalya, Turkey

Plants needs nitrogen over any other mineral compounds for growth and development. Nitrogen usage is therefore intensive in agricultural production. However, majority of the nitrogen applied to soil do not get uptaken by plants, which rest where they got applied or infiltrated into the underground water. Due to economic and environmental purposes, it is crucial to improve the nitrogen uptake mechanisms of the crop plants. Plants uptake nitrogen in inorganic forms, nitrate (NO_3^-) and ammonium (NH_4^+), as well as in organic forms as amino acid complexes and compounds. First step in nitrogen assimilation is reduction of nitrate into the ammonium, then transformation of ammonium into amino acids. Specific transporters in cell wall transport these ions into plants through root cells. Six AMT-1 (AMmonium Transporter) genes in Arabidopsis, 10 in rice, 16 in soybean and poplar for each were identified so far. Our study revealed presence of three AMT-1 genes in tomato genome. Bioinformatics, expression and physiological analyses of tomato AMT-1 genes under salinity and drought stresses have still been processed.

Key words: Nitrogen, ammonium, tomato, gene expression, bioinformatics

GIDALARDA NANOTEKNOLOJİ UYGULAMALARI (NANOTECHNOLOGY APPLICATIONS IN FOOD)

Rukiye ÇOLAK ŞAŞMAZER

Product Development and Quality Manager, TAT Gıda Industry Inc. R&D Center, Bursa / PhD
Student, Bursa Uludağ University, Graduate School of Natural and Applied Sciences, Department of
Food Engineering, Bursa

Mihriban KORUKLUOĞLU

Prof. Dr., Bursa Uludağ University, Faculty of Agriculture, Department of Food Engineering, Bursa

ÖZET

Nanoteknoloji, Tarım ve Gıda’da heyecan verici ve hızla ortaya çıkan bir alandır. Algılama ve uygulamalarında nano ölçekli malzemelerin kullanımı hızlı bir şekilde büyümekte ve gıda, içecek ve diğer ürünlerdeki kimyasal ve biyolojik bulaşanları tespit etmek için geleneksel tekniklere alternatif yöntemler sunmaktadır. Nanoteknoloji, tarım, yem ve gıda sektörlerinde yenilik yapma potansiyeline sahip bir uygulamadır (Chung ve ark, 2017).

Nanoteknoloji, ambalaj malzemesinin geçirgenliğini değiştirebilir, bariyer özelliklerini artırabilir, mekanik ve ısı direncini artırabilir, aktif antimikrobiyal yüzeyler geliştirebilir ve nano-biyolojik olarak parçalanabilir ambalaj malzemeleri oluşturabilir. Nanoteknoloji, nano formüle edilmiş zirai ilaçlar üretmek, besin değerlerini zenginleştirmek ve biyoaktif kapsülleme yoluyla yeni ürünler üretmek için besin dağıtım sistemi tasarımı ile gıda endüstrisinde ileriye dönük bir devrime sahiptir. Ayrıca patojenlerin ve kimyasal maddelerin tespiti için biyosensörlerin yenilikçi gelişiminde kullanılmaktadır. Bu yeni teknoloji aynı zamanda, risk değerlendirmesi ve güvenlik konularına vurgu yaparak, gıdalardaki nanopartiküllerin toksikolojik yönleri hakkında ciddi bir endişe uyandırmaktadır. Ayrıca, gıda teknolojisinde nanopartiküllerin uygulanması ile ilgili riskleri yönetebilen düzenleyici çerçeveye olan acil ihtiyacı yansıtmaktadır (Bereka ve ark, 2015).

Anahtar Kelimeler: Nanoteknoloji, gıda, uygulama

ABSTRACT

Nanotechnology is an exciting and rapidly emerging field in Agriculture and Food. The use of nanoscale materials in detection and detection applications is growing rapidly and offers alternative methods to conventional techniques for detecting chemical and biological contaminants in food, beverages and other products. Nanotechnology is an application that has the potential to innovate in the agriculture, feed and food sectors (Chung et al. 2017).

Nanotechnology can change the permeability of the packaging material, increase the barrier properties, increase the mechanical and heat resistance, develop active antimicrobial surfaces and form nano-biodegradable packaging materials. Nanotechnology has a forward-looking revolution in the food industry with the design of a nutrient delivery system to produce nano-formulated pesticides, enrich nutritional values and produce new products through bioactive encapsulation. It is used in the innovative development of biosensors for the detection of pathogens and chemicals. This new technology also raises serious concern about the toxicological aspects of nanoparticles in foods, with emphasis on risk assessment and safety issues. It also reflects the urgent need for a regulatory framework that can manage the risks associated with the application of nanoparticles in food technology (Bereka et al., 2015).

Keywords: Nanotechnology, food, application

PROJE TABANLI ÖĞRENME YAKLAŞIMININ FEN BİLİMLERİ DERSİNDE UYGULANMASININ ÖĞRENCİLERİN BAŞARISINA ETKİSİ

Raziye TOPÇU*

Renan ŞEKER**

Bu çalışma, proje tabanlı öğrenme yaklaşımının, fen bilimleri dersinde uygulanmasının öğrencilerin başarısına etkisini belirlemek amacıyla yürütülmüştür. Araştırmada deneysel model kullanılmıştır. Araştırmanın deseni, ön test- son test kontrol gruplu yarı deneysel desendir. Araştırmanın evrenini 2016-2017 eğitim-öğretim yılında Kocaeli ilinde eğitim-öğretim gören öğrenciler örneklemini ise İzmit ilçesinde bulunan 75. Yıl Cumhuriyet Ortaokulu 7. sınıf öğrencileri oluşturmaktadır. Deney ve kontrol grupları kura yöntemi ile belirlenmiştir.

Öğrencilere ön test, son test ve hatırlama testi olarak aynı Akademik başarı testi uygulanmıştır. 30 sorudan oluşan başarı testinin güvenirlik katsayısı (KR 20) 0,870 olarak hesaplanmıştır.

Araştırma sonucunda 9 tane hipotez oluşturularak araştırma sonuçları değerlendirilmiştir. Bu hipotezlerde deney grubu, kontrol grubu, ön test, son test ve hatırlama testi değişkenlerinin karşılaştırılması sonucu bağımsız örneklem t testi sonuçları tablo üzerinde değerlendirilmiştir. Çalışmada sonuç olarak deney grubundaki (PTÖ yaklaşımı kullanılan) öğrencilerin son test ve hatırlama testi sonuçları kontrol grubuna (geleneksel öğrenme yaklaşımı kullanılan) göre aritmetik olarak bir farklılık görülmesine rağmen istatistiksel olarak bir farklılık olmadığı görülmüştür.

Anahtar kelimeler: Proje Tabanlı Öğrenme, Fen Bilimleri, Elektrik Enerjisi, Akademik Başarı.

Bu bildiri aynı adlı yüksek lisans tezinden hazırlanmıştır.

* Fen ve Teknoloji Öğretmeni. Raziye Hatun İmam Hatip Ortaokulu. Kadınhanı-Konya

** Doktor Öğretim Üyesi. Necmettin Erbakan Üniversitesi Ahmet Keleşoğlu Eğitim Fakültesi Fen Bilgisi Eğitimi Anabilim Dalı. Konya